

ΟΧΟΛΟΠΙΣ

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ
Π. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ
ΑΠ' ΤΟΝ
ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΤΡΟ
ΣΤΟΝ ΔΡΟΣΟΓΙΑΝΝΗ

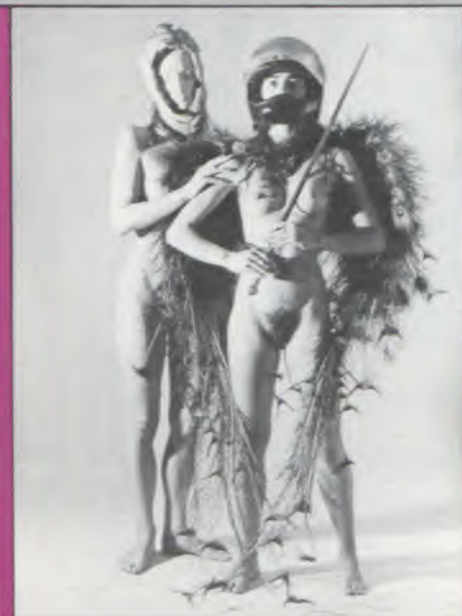
ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ
Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
ΑΡΕΤΗΣ
ΤΟΥ ΥΠΕΧΩΔΕ

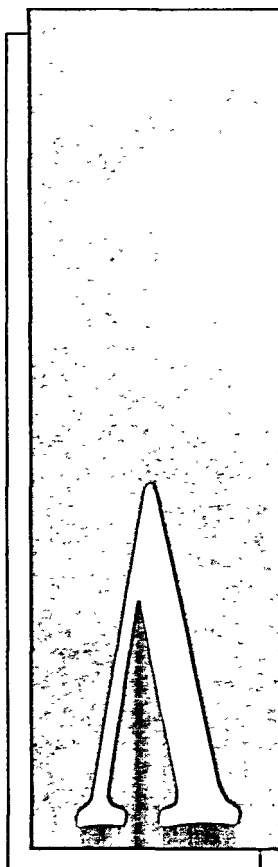
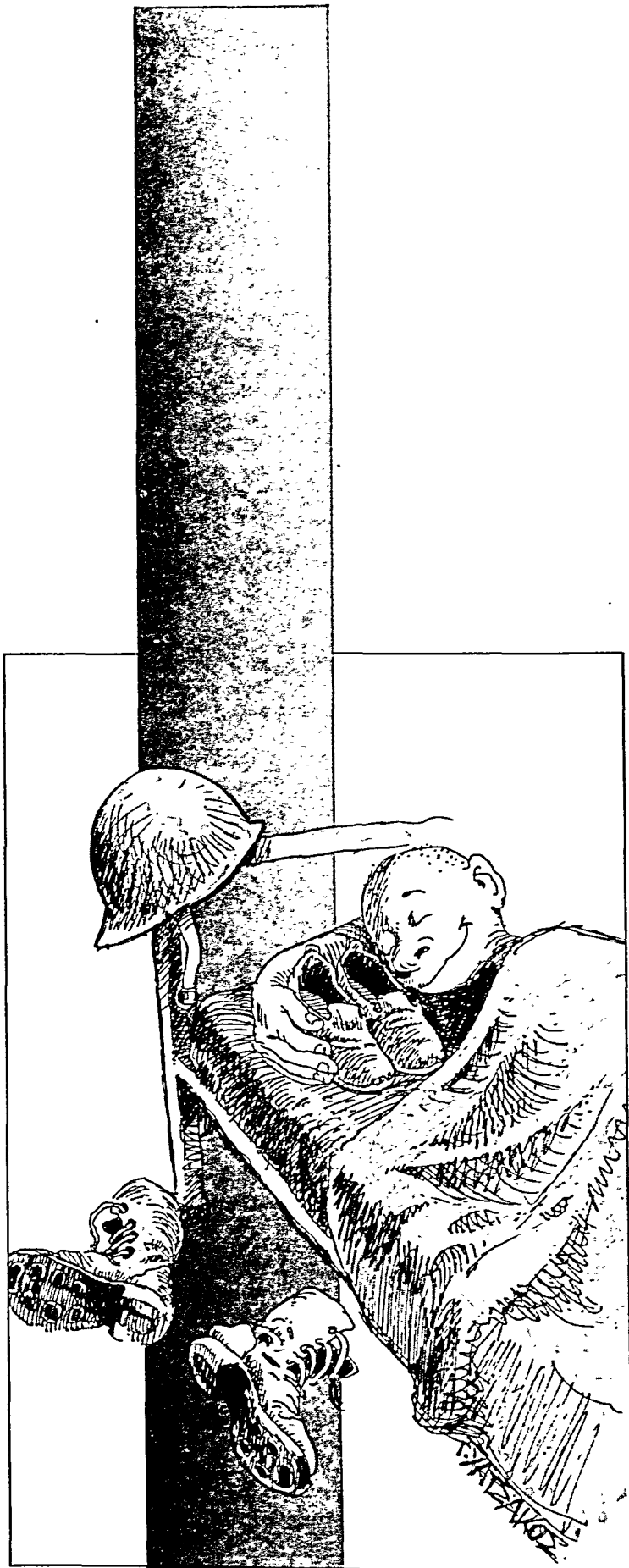
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ, ΗΠΙΟ ΚΛΙ...ΜΑ	4	ΓΡΑΜΜΑΤΑ	31
ΠΑΝ-ΠΑΝ, ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ	7	ΤΑ ΧΡΗΣΤΑ ΗΘΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ	33
ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ	8	ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΩΝ	37
Η «ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ» ΚΙ ΕΜΕΙΣ	10	ΑΡΚΑΣ. SHOW BUSINESS	38
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ Π. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ	12	ΔΥΟ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ Μ.Ν. ΡΑΠΤΗ	40

ΤΟΥΡΚΙΑ: ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΜΕΣΣΙΕΣ	14	ΚΑΝΑΛΙΑ ΚΑΙ ΚΥΜΑΤΑ	45
Ο ΠΙΝΟΣΤΕΤ ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΣ;	16	ΒΙΒΛΙΟΦΙΑ	46
ΤΟ ΑΛΛΟ ΜΕΞΙΚΟ	18	Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΠΕΡΛΟΥΣΚΟΝΙ	48

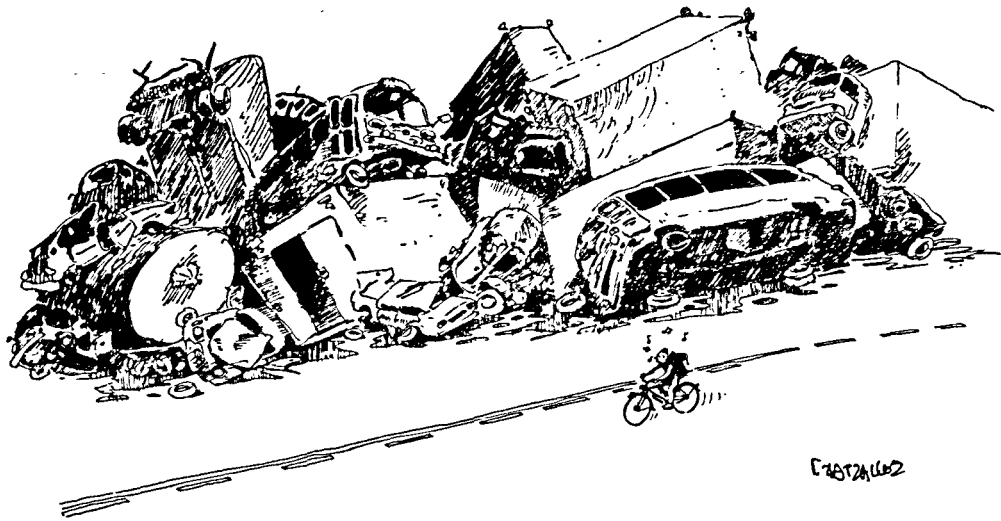
ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΟΠΛΑ	22	MODERN LOVERS	49
Ο ΝΕΟΣ ΕΞΟΡΚΙΣΜΟΣ	23	ΙΔΕΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ	50
ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ	25	43ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΒΕΝΕΤΙΑΣ	53
ΜΙΚΡΕΣ ΑΓΓΕΛΙΕΣ - ΜΙΚΡΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ	26	Ν. ΒΑΛΛΩΡΙΤΗΣ, ΤΟ ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΤΙΚΟ ΧΙΟΥΜΟΡ	54
Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΕΝΟΣ ΟΝΕΙΡΟΥ	28		

οιπόν, καλό χειμώνα! Δηλαδή, τι καλό, όταν η Καλαμάτα ζει σε σκηνές, όταν η πολυκατοικία του «Ελληνικού ονείρου» αποδεικνύεται θεμελιωμένη στην άμμο, όταν το ΒΑΝ και τα Ρίχτερ αποκτούν μια δραματική επικαιρότητα που επισκιάζει τις ούτως ή άλλως υποβαθμισμένες δημοτικές εκλογές

που διεξάγονται ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη η πιο ολοκληρωμένη μέχρι στιγμής επιχείρηση εφαρμοσμένης κατασταλτικής πολεοδομίας, όχι μόνο στα Εξάρχεια, αλλά και στο Μεταξουργείο. Ταυτόχρονα, δημοσιεύτηκε ο Νόμος για τα Ναρκωτικά που κλείνει σφιχτά τα μάτια στη διάκριση σκληρών και μαλακών, αγνοώντας μεταξύ άλλων τη μακραίωνα ιστορία της φυλής μας... Κι ενώ ο Τάσος Βουρνάς, σκιαγραφεί το πέρασμα του Παναγιώτη Κανελλόπουλου από τη σύγχρονη πολιτική ιστορία, ο Σχολιαστής δημοσιεύει τη δεύτερη συνέχεια από τον «πρόλογο στο Μοντερνιστικό Χιούμορ» του Νάνου Βαλαωρίτη. Και εις άλλα με υγίαν.

Σ

Η μοναξιά του αριστερού ψηφοφόρου

Ούτε μονομάχοι να τους καταγγείλεις, ούτε κομματικοποίηση να σπλιτεύσεις.

— Ο Έβερτ μας πήρε τις ωραίες αφίσες.
— Την διαμαρτυρία, έστω και δημοκρατική, τη σφετερίστηκε ο κ. Γιάννης Αβέρωφ

— Η εκκεντρικότητα μιας ανεξάρτητης υποψηφιότητας αφήνεται στα χέρια του Κολλάτου...

Εν τώ μεταξύ, η πολεοδομική αναβάθμιση γίνεται όργανο καταστολής.

Η καθαριότητα των τοίκων πρόφαση βουβαμάρας.

Η υποβάθμιση των δημοτικών εκλογών, πάγιος στόχος της εκάστοτε κυβέρνησης εξελίσσεται ομαλά.

Στην ερμητιά του αριστερού τοπίου, ο Θ. Κατριβάνος αυτοθυσιάζεται για την ενόπια και ο Κ. Φιλίνης δίνει για τελευταία φορά τη μάχη μιας διάσπασης χαμένης εδώ και χρόνια. Ενώ στη Θεσσαλονίκη (αντίζηλο πάντα της Αθήνας) μια θαμπή ενόπια απειλεί να λύσει τα προβλήματα των αριστερών ψηφοφόρων.

Το μαύρισμα των κυβερνητικών υποψηφίων θα δώσει πραγματικά μιαν ανάσα στο δύσκολο αγώνα της εργατικής τάξης ν' αποφύγει μια νέα ιστορική ήττα.

Το πρόβλημα όμως παραμένει: ποια αριστερά και με πόσους τρόπους θα μπορέσει να ξαναφέρει το λαϊκό κίνημα στο προσκήνιο της πολιτικής;

Κ. Β.

Επείγουσα λύση... γιατί χανόμαστε

Αυτό δεν είναι Δημοτικές εκλογές, αυτό

είναι πλειοδοτικός διαγωνισμός που διεξάγεται ανάμεσα σε λυσσωδώς μαχόμενες εργολαβικές φράξες, που επιδιώκουν με κάθε θυσία την ανάληψη της γενικής εργολαβίας που φέρει το όνομα «Δήμος Αθηναίων». Λεπτομέρεια: Οι αντίπαλες οικοδομικές επιχειρήσεις δεν ελέγχονται όσον αφορά το «αντίκρουσμα» που πρέπει να διαθέτουν για να είναι έγκυρες οι προσφορές τους στη δημοπρασία. Ο καθένας προτείνει κατά βούληση, τελείως δωρεάν, και οι άλλοι αντιπροτείνουν πλειοδοτούντες.

Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα υστερικής σχεδιοπλασίας, ο Δημοτικός Σχεδιασμός «Επείγουσα Λύση» ζήτησε τις απόψεις μιας χιλιάδας περίπου αρχιτεκτόνων, πολεοδόμων, μηχανικών, συγκοινωνιολόγων, αρχιτεκτόνων τοπίου, ειδικών σε ζητήματα ατμοσφαιρικής ρύπανσης, διανοουμένων, καλλιτεχνών και συγγραφέων έργων επιστημονικής φαντασίας. Η διασταύρωση προτάσεων και ιδεών κατέληξε τελικά σε μια σειρά ριζοσπαστικών σχεδίων, ένα μέρος από τα οποία παρουσιάζονται σήμερα κατ' αποκλειστικότητα από τις στήλες του «Σχολιαστή».

• Προβλήματα Στάθμευσης.

Μεταφορά κατά φέτες του Λυκαβητού στην περιοχή Θρακομακεδόνων και κατασκευή στο χώρο του λόφου 20όροφου γκαράζ με 22.000 θέσεις αυτοκινήτων.

• Προβλήματα νέφους.

Εγκατάσταση 100 υπέρυφων-ηλεκτροκινούμενων φυστηρίων για την παραγωγή οριζοντίων ρευμάτων ανέμου ταχύτητας 30 κόμβων. Ηλεκτρονική ρύθμιση του κυκλώματος φυστηρίων και αυτόματα θέση του σε λειτουργία όταν οι πμές των ρυπαντών ξεπερνούν ορισμένα επίπεδα («ανάδραση» επί το Παπανδρεϊκότερον).

• Προβλήματα άθλησης.

Εγκατάσταση ειδικών αντισεισμικών πασάλων ύψους 80 μέτρων στην πλατεία Ομονοίας και δημιουργία υπερσύγχρονου «ρεπερ άθλητικού κέντρου» για την εξυπηρέτηση των αθλουμένων περιοχών

Σοφοκλέους, Πειραιώς και Βάθης.

• Εναλλακτικό μετρό.

Παραμασική εγκατάσταση ολοκληρωμένου συστήματος τηλεμεταφοράς («α-λα δόκτωρ Σποκ») ανάμεσα στις σημαντικότερες συνοικίες της Αθήνας. Το σύστημα θα περιλαμβάνει: Διαλυτήριο ιστών, κυπαροδιαλυτήριο, ενεργει-ώθηση, ανασύνθεση και παραλαβή.

Τυχόν απώλειες εξαρτημάτων κατά τη φάση της συναρμολογήσεως δεν βαρύνουν τον μεταφορέα.

Ενώ το επιλείο της «Επείγουσας Λύσης» εργάζεται πυρετωδώς για την εκπόνηση χρηματοπιστωτικής μελέτης που θα αφορά την κάλυψη των σχετικών δαπανών (ύψους 3 χιλιάδων τρισεκατομμυρίων δολαρίων) έγκυροι κύκλοι σχολίαζαν την πιθανότητα αποδοχής πιστωτικού «σενάριου» που θα προβλέπει τη πώληση της Δυτικής Μακεδονίας και Ηπείρου σε Σοσιαλιστή μεγιστάνα του εξωτερικού. Το θέμα παραμένει πάντως υπό συζήτηση...

Γιάννης Σχίζας

Τρεις ιστορίες για Κνίτες

(1)

12ο Φεσβάλ ΚΝΕ-Οδηγητή: Μέγα πλήθος και μέγα πάθος κάπου-κάπου. Όχι για παράδειγμα στην ομιλία του γραμματέα της ΚΝΕ Γ. Γράφα. Η σπουδάζουσα που γυρεύει απεγνωσμένα αφορμές για χειροκρότημα το καταφέρει μόνο όταν αναφέρεται η πρωτιά της στις περσινές φοιτητικές εκλογές.

Πολλά περίπτερα με πολλή δουλειά από πίσω. Αντίθετα από το φεσβάλ της Αυγής που αν κάποιος πήγαινε να μάθει τι εστί Εσωτερικό θα έφευγε σίγουρος ότι σημαίνει φάβα, κιαπόδι και σπικκά γλυκά. Εδώ υπάρχουν οι θέσεις του ΚΚΕ για τα πάντα...

Ρετζίλα

■ Το πρόβλημα διαδοχής που συζητείται τελευταία στο ΚΚΕ φαίνεται ότι λύθηκε. Νέος

Γενικός Γραμματέας στη θέση του Χ. Φλωράκη προαλείφεται ο Δ. Γόντικας παλιός γραμματέας της ΚΝΕ. Την υποψηφιότητά του λέγεται ότι θα υποστηρίξουν τα στελέχη της ίδιας μ' αυτόν γενιάς, της γενιάς του Πολυτεχνείου, Παπαπέτρου, Κοτζιάς και Ανδρουλάκης. Η ομόφωνη απόφαση της νέας εκλεγμένης από

το επικείμενο συνέδριο ΚΕ θα δώσει την «ενωτική» λύση στο εξ αντικείμενο πρόβλημα διαδοχής. Η προσωρινότητα όμως ή μη της λύσης Γόντικα δεν μπορεί σήμερα να εκτιμηθεί. ■ Όσοι νομίζουν ότι όλοι οι Έλληνες μετανάστες ταυτίζονται με την εικόνα του «λόμπυ» ή των ομογενών επιχειρηματιών φαίνεται ότι κάνουν

Περίπερο του στρατού και αναφορά στους υπαλλήλους της ΕΛΑΣ! Τα μισθολογικά τους προβλήματα, η ανάγκη αλλαγής του εσωτερικού κανονισμού. Μόνο για εκείνο το «κατάρνηση των ΜΑΤ-ΜΕΑ» δεν βρέθηκε θέση...

(2)

Βράδυ Κυριακής, στην Καισαριανή πάντα. Ο Χ. Φλωράκης ξεθάβει την υποχρέωση των Κνιτών για υψηλές επιδόσεις και το γραφείο τύπου του ΚΚΕ διαλέγει εκτενές απόσπασμα της αναφοράς αυτής για τηλεοπτική μετάδοση!

Παρ' όλα αυτά η σπουδάζουσα δεν αναφωνεί σαν κάποτε «πρώτοι στα μαθήματα, πρώτοι στον αγώνα»... Λέτε η ζωή να δείχνει τόσο καλά τα αδιέξοδα;

(3)

Σαββάτο μεσημέρι και η «Πρώτη» από την παραπολιτική της σπλή μας πληροφορεί ότι ο μέχρι τώρα γραμματέας της ΝΕ Ξάνθης του ΚΚΕ «αναχώρησε μετά από 2,5 χρόνια δουλειάς στην Ξάνθη για άλλη κομματική δουλειά». Το πόστο ανέλαβε ο Κώστας Δέλκος «που αποφοίτησε το 1983 από τη σχολή ηλεκτρολόγων της Πολυτεχνικής Ξάνθης. Στα φοιτητικά του χρόνια ανέπτυξε έντονη συνδικαλιστική δραστηριότητα στο χώρο του πανεπιστημίου και υπήρξε στέλεχος του φοιτητικού κινήματος»!!

Αναρωπόμαστε αν πρόκειται για καινούρια μέθοδο ενημέρωσης των μελών του ΚΚΕ για τις εξελίξεις της εσωκομματικής πάλης ή αν απλώς ο νέος γραμματέας γνωρίζει από μάρκετινγκ...

B.A.

Μη μου τους κύκλους τάραττε

Ο σεισμός της Καλαμάτας μας έδωσε πάλι τη δυνατότητα να εμβαθύνουμε στην ποιότητα της κοινωνικής μας οργάνωσης, μαζί και στην αποτύπωσή της καθ' άπασαν την Επικράτειαν.

Όταν μια τέτοια καταστροφή συμβαίνει, και αναφέρεται σε ανθρώπινες ζωές, μεγάλες υλικές ζημιές και ψυχοκοινωνικό στρες μεγάλο, μπαίνει το ερώτημα: Τι καινούριο μπορούμε να κάνουμε από εδώ και πέρα; Ποια είναι η καινούρια πληροφορία;

Η κυβέρνηση και τα κόμματα ας πούμε ό,π βελτίωσαν την συμπεριφορά της. Η «επίσημη» μικροκομματική εκμετάλλευση ήταν μικρότερη από ό,π κάθε άλλη φορά, όλοι εξέφρασαν λύπη, συμπάραση και διάθεση για βοήθεια. Το κράτος κινήθηκε για να εξασφαλίσει «ψωμί,

παιδεία» σε αυτό το χαμηλότερο δυνατό επίπεδο [με χορήγηση σκηνών, συσσίτιο και έμφαση στην έγκαιρη λειτουργία των λυκείων]. Από εκεί που μπορούμε εμείς να δούμε τώρα την κατάσταση, είναι η σχέση του αρμόδιου επιστημονικού προσωπικού με τις κρατικές αρχές και το ίδιο το ζήτημα.

Μια που έχουμε να κάνουμε με σεισμό, στη συζήτηση για τη δυνατότητα πρόβλεψης ή όχι εμπλέκονται τέσσερα ονόματα: Δρακόπουλος (καθηγητής σεισμολογίας στο Παν/μιο Αθηνών και πρόεδρος του Οργανισμού Αντισεισμικής Προστασίας), Παπαζάκος (καθηγητής στο Παν/μιο Θεσσαλονίκης), Βαρότσος (υπεύθυνος του δικτύου ΒΑΝ) και Παπαδόπουλος (πρόεδρος Γεωφυσικών, καθηγητής σε στρατιωτική Σχολή). Καθένας από αυτούς έχει αναλύσει και έχει προτείνει έναν τρόπο για την πρόβλεψη και αντιμετώπιση σεισμών. Ο κ. Παπαδόπουλος ανέλυσε σε συνεντεύξεις το πώς (σε συνεργασία και με ξένους επιστήμονες), κατέληξε σε πρόβλεψη με πλήρη ιστορικά στοιχεία, μοντέλα για την παραμόρφωση των περαιμάτων και στατιστικές μεθόδους. Δίνει σοβαρά και αδιάψευστα μέχρι στιγμής στοιχεία ό,π είχε ενημερώσει υπουργούς και αρμόδιους συναδέλφους του από πολύ καιρό [υπομνήματα, παρουσιάσεις, δημοσιεύσεις]. Ο κ. Παπαζάκος μίλησε για επισήμανση περιοχών όπου τα επόμενα 10 χρόνια αναμένονται σεισμοί σε ορισμένες τοποθεσίες της χώρας, με βάση γεωδυναμικά στοιχεία (ύπαρξη γραμμών διάρρηξης και σύγκριση λιθοσκληρικών πλακών)*. Τόνισε ότι η πολιτεία είναι ενημερωμένη να χιζόνται με ενισχυμένες αντισεισμικές προδιαγραφές —είναι ζήτημα τεχνολογίας προς το μέλλον και όχι αναθεμα-

τισμού των «κακών εργολάβων» του παρελθόντος.

Να πληροφορίες που θα έπρεπε να οργανωθούν και να διαδοθούν σε τοπικό επίπεδο.

Αλλά τα πράγματα δεν γίνονται έτσι.

Σημείωση

* Καταστροφή σ' ένα σεισμό δεν δημιουργείται μόνο από την μετακίνηση του εδάφους στην περιοχή του σεισμικού ρήγματος. Αλλά και από την διάδοση της ενέργειας που απελευθερώνεται και μεταδίδεται με τις ταλαντώσεις (με την μορφή σεισμικού κύματος).

ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

1) Ο πρωθυπουργός στις πρώτες του δηλώσεις μετά το ατύχημα μίλησε για «απροσδόκητη καταστροφή». Στον λόγο του, σε ανύποπτο χρόνο, στην «Ρέμβη» της Θεσσαλονίκης είπε «ήρθα εδώ για να μιλήσω για τα προβλήματα της Θεσ/νίκης και όχι της Μεσοπνίας».

Εμείς αυτό το παίρνουμε σαν απόδειξη της ανθρωπίνης του φύσης που επιβάλλει βαθιά έννοια γύρω από τα πράγματα, όσο και αν ο πολιτικός ιστός άλλες αντιμετώπισεις θέλει να περάσει...

2) Ο πρωθυπουργός και πάλι εξαγγέλει δάνεια άτοκα και χρήματα από δημόσιες επενδύσεις. Αυτό καλό, αλλά όπου υπάρχει κρίση ανεργίας μήπως θα έπρεπε να προβληματιστούμε από πού θα ξεπληρωθούν τα «άτοκα δάνεια». Και μήπως μεθαύριο έχουμε καινούρια χαράτσια και λιτότητες επειδή «πρέπει να ενισχυθεί η Καλαμάτα»; Και από την Ε.Ο.Κ. απ' όπου προσδοκά χρήματα η κυβέρνηση; Μήπως θα 'πρεπε να ασχολιόμαστε λιγότερο με το πώς δεν θα μπει η Τουρκία στην Ε.Ο.Κ. και περισσότερο με το πώς θα πετύχουμε μια διεθνή συνεργασία οικο-

νομική-τεχνική για τους σεισμούς; 3) Για «προδοτές» μίλησε ο υπουργός ΥΠΕΧΩΔΕ στη Βουλή, χαρακτηρίζοντας έτσι όσους προβλέπουν μεγαλύτερο σεισμό στην Καλαμάτα. (Ανάμεσα στους «προδοτές» και ο Γ. Δρακόπουλος, ο πιο «σιωπηλός» των επιστημόνων). Θυμίζουμε εδώ ό,π πριν από καιρό ο υφυπουργός Εμπορίου είχε χαρακτηρίσει «αντεθνικά δρώντες» όσους επέμεναν να συζητούν για την ραδιενεργό μόλυνση στα κτηνοτροφικά προϊόντα. Αυτά τα επιχειρήματα δεν αναφέρονται προφανώς στον «πανικό» (που έτσι κι αλλιώς υπάρχει) ή τις υλικές ζημιές (εκμημήθηκαν με ή χωρίς «προδοτές» 200 δις οι ζημιές στην Θεσ/νίκη και ένα εκατομμύριο απούλητα αρνιά δηλώνουν οι κτηνοτρόφοι απατώντας αποζημίωση). Άρα αλλού αναφέρονται αυτοί οι χαρακτηρισμοί, κάποιο άλλο παιγνίδι εξυπηρετούν. Πάντως, η κάθε είδους «εθνικοφροσύνη» φαινόταν σαν επικερδής επιχείρηση αλλά τελικά κατέληγε σε καταστροφή.

4) Προτάσεις υπάρχουν. Οι ίδιοι οι επιστήμονες έχουν απαριθμήσει τις βασικές. Η αλλαγή του αντισεισμικού κανονισμού, το εθνικό πρόγραμμα άμεσης αντιμετώπισης, η νοσοκομειακή επαγρύπνηση κλπ. Το ερώτημα είναι αν θα τις ξανασυζητάμε μετά την επομένη καταστροφή.

Αλέξανδρος Καρακάσουλου

Το «πρώτο Χημείο» στο σκαμνί

Μια σημαντική πολιτική δική έγινε την Πέμπτη 11 Σεπτεμβρίου στο Τριμελές χωρίς να πάρει σχεδόν καθόλου δημοσιότητα. Η δική του «πρώτου Χημείου», για τα γεγονότα του Μάη του 1985. Επειδή το καλοκαίρι δεν τέλειωσε ακόμα και οι κατηγορούμενοι βρέθηκαν μόνοι τους στο δικαστήριο, η καταδίκη ήταν μια απλή διαδικασία.

Στο εδώλιο κάθισαν ο Ηλίας Αλεξανδρής και ο Ανδρέας Σταμούλης με κατηγορίες, θρασύτητα κατά της αρχής, περιύβριση αρχής, απόπειρα λιθοβολισμού, διατάραξη κοινής ησυχίας, παρακώλυση συγκοινωνιών.

Αθώωθηκαν για τις δυο πρώτες κατηγορίες και καταδικάστηκαν για τις υπόλοιπες σε 7 μήνες και 10 μέρες ο πρώτος, 5 μήνες και 10 μέρες ο δεύτερος. Δικηγόροι ήταν οι κ.κ. Κουβέλης και Δρεβζίστας.

Όσοι συνεχίζουμε να ευαισθητοποιούμαστε και δεν έχουμε εθιστεί από τη συνχνότητα της κρατικής καταστολής ας τους συμπαρασταθούμε προτού φτάσει η υπόθεση στο εφετείο.

Ανδρέας Ρουμελιώτης

λάθος. Από το Σίδνεϊ της Αυστραλίας, «έλληνες αντιεξουσιαστές» μας έστειλαν επιστολή όπου δηλώνουν ότι: «ανάμεσα στις 700.000 έλληνες της Αυστραλίας υπάρχουν κι εμείς που αρνιόμαστε το ρόλο της φτηνής εργατικής δύναμης. Κάτω το κράτος και τ' αφεντικά». ■ Εντελώς «διαφωτιστικό» το γκάλοπ που δη-

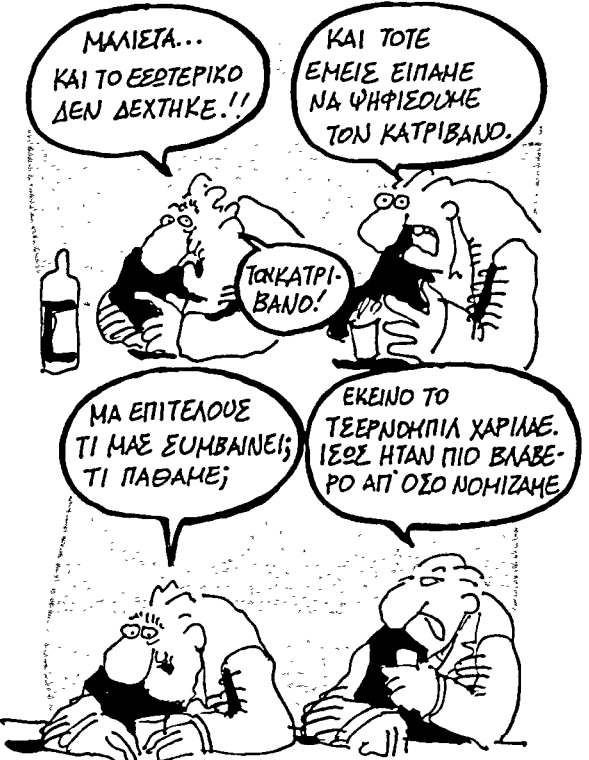
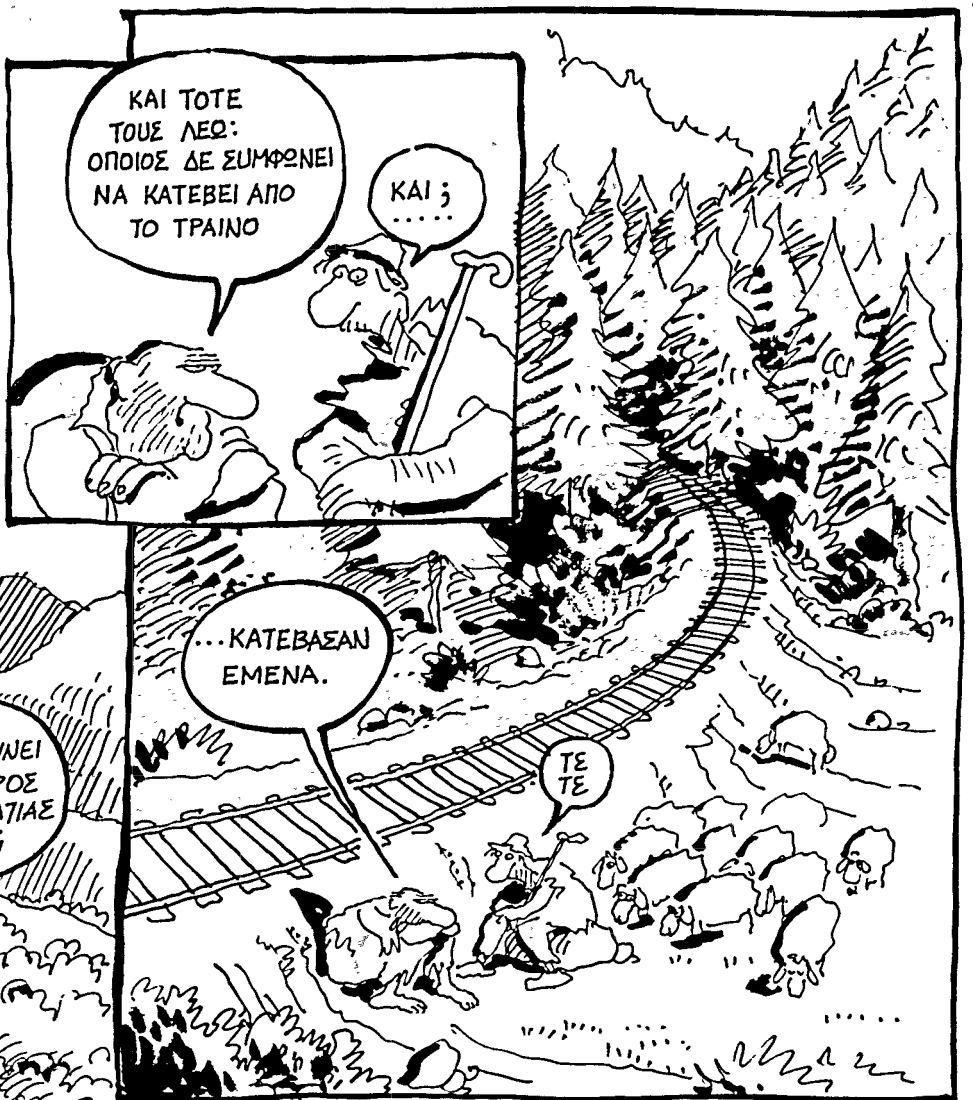
μοσίευσε στις 2 Σεπτεμβρίου η Πρώτη για τις δημοτικές εκλογές στην Αθήνα. Τα ποσοστά κάθε συνδυασμού δεν αναγράφονται πουθενά! Βέβαια ο προσεκτικός και πονηρημένος αναγνώστης μπορεί από μισόλογα να τα συμπεράνει. Αν δεν κάνουμε λάθος στον κ. Έβερτ δίνεται ένα 43%, στον κ. Κατριβάνο ένα 13-14%,

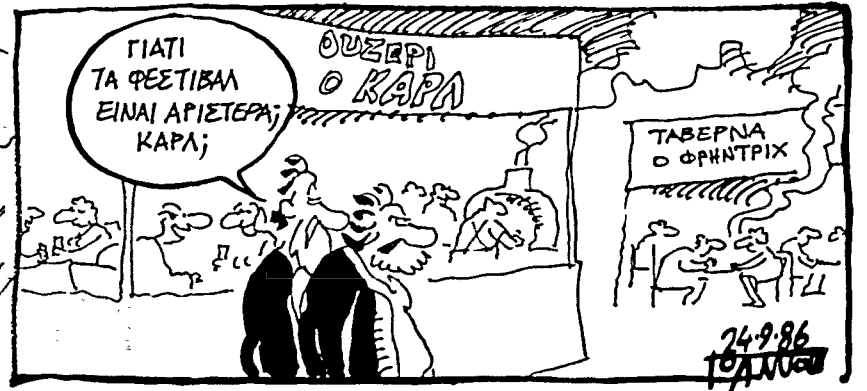
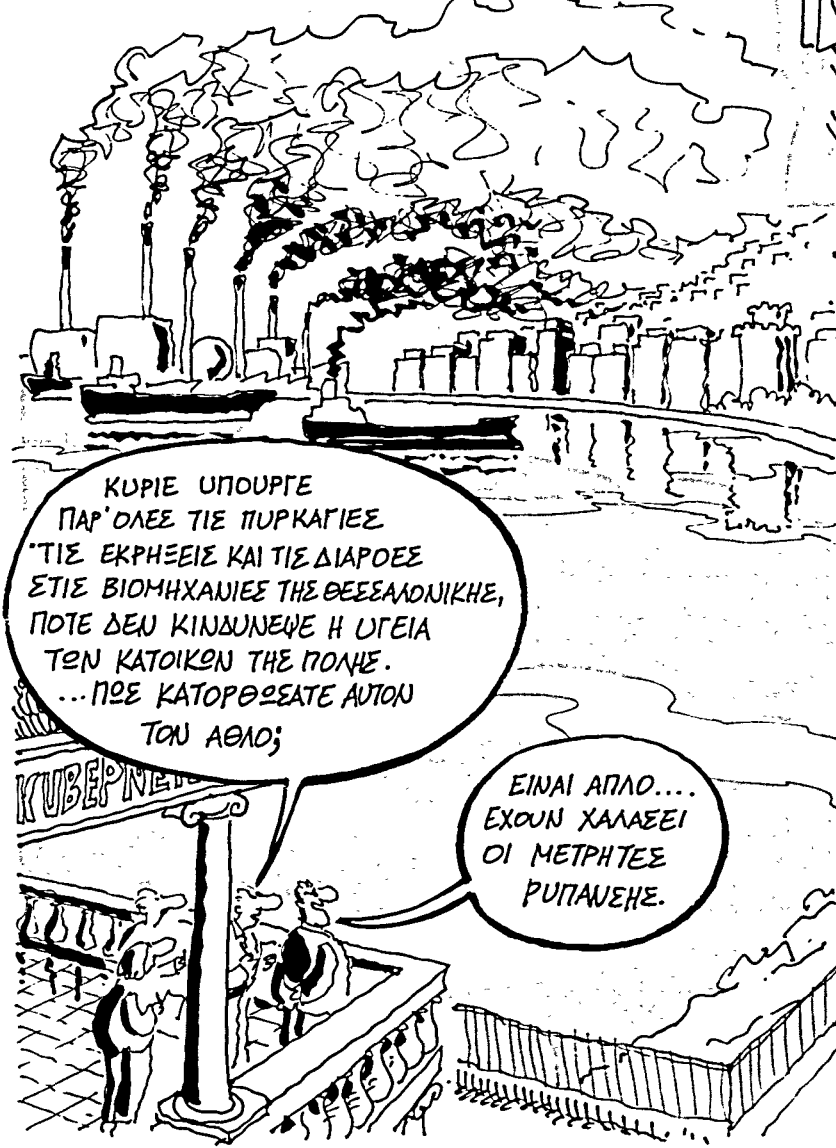
στον κ. Φιλίνη ένα 4-5%, και δια της αφαιρέσεως, αφήνοντας ένα 5% για τον κ. Αβέρωφ και τους «διάφορους», μένει ένα 33-35% στον κ. Μπέη. Βέβαια το γκάλοπ είναι παλιό και η τάση φαίνεται πράγματι να είναι ελάττωση του ποσοστού του κ. Μπέη και η αύξηση του ποσοστού του κ. Κατριβάνου. Αλλά αν είναι να δη-

μοσιεύεται ένα γκάλοπ και να κρύβονται τα νούμερα, καλύτερα να μην δημοσιεύεται καθόλου. Εκτός και αν ο στόχος είναι η εκπαίδευση των αναγνώστων στους γρίφους. ■ Οι «ιστορίες του Μικρομεσαίωνα» θα μας λείψουν αυτό το μήνα. Ο Γιώργος Βότσης είναι σε ά-δεια.

ΗΠΙΟ ΚΛΙΜΑ

ΤΟΥ ΓΙΑΝΗ ΛΩΝΟΥ

Οι τραπεζίτες

ΤΟ ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΟ άρχισε να κατεβαίνει αργά-αργά πάνω στην πλατφόρμα προσγειώσεως. Χάρης στους επιδέξιους χειρισμούς του πιλότου δεν αισθάνθηκαν τους κραδασμούς, που ο μανιασμένος αέρας πουρχόταν από τις ακτές του Ατλαντικού δημιουργούσε... Πριν καλά-καλά προσγειωθούν, οι άντρες της ασφάλειας πήραν τις θέσεις τους. Ο εξηνταπεντάρης τύπος που βγήκε γρήγορα, φαινόταν ευδιάθετος. Οι τρεις άντρες που τον περίμεναν, έτρεξαν να τον υποδεχθούν.

«Σας περιμένει...!» είπαν. Πίσω του η Τζέην. Οι δύο μαύρες κάντιλακ που τους περίμεναν με τις πόρτες ανοιχτές, σήκωσαν ένα σύννεφο σκόνης καθώς χάθηκαν μέσα στους πνιγμένους στο πράσινο χωματόδρομους του χημάτος...

«Ρόνυ αγάπη μου... ήρθε ο 'Άλεξ!' φώναξε η Νάνσυ, που άνοιξε την πόρτα του γραφείου του. «Α... το παλιόπαιδο...!» είπε ο Ρόνυ και σηκώθηκε. Ο «Μπόμπο» φαίνεται ότι τον μυρίστηκε γιατί άρχισε να γαυγίζει τρέχοντας χαρούμενος στην πόρτα, κουνώντας την ουρά του... Γ' αυτόν ήταν πάντα ο «θείος Άλεξ»!! Ο Γκάρι Κούπερ και ο Τζων Γουάιην μπορεί να ήταν καλοί ηθοποιοί, αλλά δεν μπόρεσαν ποτέ να καθάσουν ένα άλογο όπως εσύ...!» φώναξε ο Άλεξ καθώς τον αγκάλιαζε τρυφερά. Ο Ρόνυ χαμογέλασε. «Αυτός ο άνθρωπος του άρεσε γιατί μπορούσε να λέει τα πιο σοφά πράγματα με τον πιο απλό τρόπο!» σκέφθηκε.

«Πού χάθηκε...;» ρώτησε η Νάνσυ. «Είχα πάει στην Αθήνα...» «Όου... Νόου! ... είναι πολύ επικίνδυνο!!» ψιθύρισε με τρόμο εκείνη. «Τα πολλά λεφτά βγαίνουν πάντα με ρίσκο...» απάντησε ψυχράμα ο Ρόνυ, κλείνοντας πονηρά το μάτι στον Άλεξ και άνοιξε την πόρτα του γραφείου του. Είχαν να πουν τόσα πολλά...

Δέκα μέρες πριν...

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗΣ τεντώθηκε πάνω στην ξαπλώστρα. Παρ' ότι Σεπτέμβρης η ζέση ήταν αφόρητη. Πάντα του άρεσε να συνδυάζει τη δουλειά με την απόλαυση. Και ο Αστέρης της Βουλιαγμένης ήταν ένα από τα μέρη αυτά... Εδώ ερχόταν, όταν έψαχνε για «αποκλειστικό». Άναψε τσιγάρο. Βέβαια τον ενοχλούσαν οι ξιπαμένοι τύποι της νομενκλατούρας... η νέα αστική τάξη... τα «φλύαρα» θλαχαντερά... Ωρες-ώρες σκεφτόταν «τι σιχαμένη δουλειά ήταν η δημοσιογραφία... Ένα ατέρμονο αλισιβερίσι με το τίποτα...» Έτσι όπως ήταν απορροφημένος στις μελαγχολικές σκέψεις δεν πρόσεξε την ψηλή ξανθιά με τα υπέροχα πόδια, το χυτό σώμα και τα σαρκώδη χείλη που τον «κάρφωνε» διακριτικά... Δίπλα της, ο κοντόχοντρος τύπος, αναψοκοκκινισμένος προσπαθούσε να χαϊδέψει την σοκολατένια πλάτη της γεμάτος έξαψη... Εκείνη σηκώθηκε για να τον αποφύγει. Τότε ήταν που για πρώτη φορά συναντήθηκαν τα μάτια τους. Το αριστερό φρύδι του Γιώργου Αρατζαφέρη ανασκώθηκε ερωτηματικά, καθώς το έμπειρο διεισδυτικό του βλέμμα αγκάλιασε το φιδισό κορμί με το προκλητικό προσωπάκι... Με αργές κινήσεις σηκώθηκε. Ύστερα με σταθερό βήμα γεμάτος αυτοπεποίθηση προχώρησε στις καμπίνες. Εκείνη σχεδόν υπνωτισμένη τον ακολούθησε...

Ο Γιώργος Αρατζαφέρης άνοιξε μόνο το πορτάκι και περίμενε... Όταν εκείνη μπήκε μέσα, η πρώτη της κίνηση ήταν να γυρίσει το κλειδί της καμπίνας δεξιά... Μετά, όλα έγιναν απρόσμενα. Αγκάλιαστηκαν παράφορα, βίαια... αμίλητοι παρασυρμένοι από το ακόλαστο σαρκικό πάθος τους... Από τον κεραυνοβόλο έρωτα... Μέσα στη δίνη των

συναισθημάτων τους ο Γιώργος Αρατζαφέρης έχασε να ρωτήσει για τον κοντόχοντρο τύπο...

Είχε περάσει πια πολύ ώρα, και από τα κορμιά τους έσταζαν χοντρές στάλες ιδρώτα, λαχανιασμένοι και οι δυο, όταν του αποκάλυψε ότι την έλεγαν Τζέην. Ήταν η ιδιαίτερη γραμματέυσ του κ. Άλεξ Σπάνος. Είχαν έρθει στην Αθήνα για μια μεγάλη δουλειά «εφτά δισεκατομμυρίων» είπε. «Ο σύζυγός σας είναι ο τύπος που σας συνοδεύει;» ρώτησε με λεπτότητα ο Αρατζαφέρης.

«Όχι... Όχι... είναι ο Οικονομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού σας... και μου έδωσε εντολή ο κ. Σπάνος να του κάνω παρέα... και να τον προσέχω...» είπε εκείνη και κοκκίνησε. Ο Γιώργος Αρατζαφέρης κούνησε το κεφάλι του με συγκατάθεση. «Η εξουσία λύνει για μερικούς πολλά προβλήματα...» μουρμούρισε με φιλοσοφική διάθεση.

ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΑ των απογευματινών φύλλων ήταν για τον Γούκο.

«Ορίστε... η παραοικονομία οργιάζει...!» φώναξε η Λάουρα με αγανάκτηση. Ο Αρατζαφέρης έκανε ότι δεν άκουσε. «Αυτούς έπρεπε να τους κρεμάσουν... υπονομεύουν την εθνική οικονομία... τα παράσιτα... οι τοκογλύφοι...!» συνέχισε η Λάουρα με περιφρόνηση. Σχεδόν με μίσος. Ο Αρατζαφέρης δεν την αναγνώριζε. Αυτή που ήταν ένας πράος ευγενής άνθρωπος, χωρίς μισαλλοδοξίες, αντιπολιτικός, υπέρ της ΕΟΚ των εργαζομένων και υπέρ του νέου φορέα της Αριστεράς, να εκφράζεται με αυτόν τον τρόπο... Με αυτόν τον πρω-

τοφανή φανατισμό... για τον Γούκο!!!

Ο Αρατζαφέρης τα είχε κυριολεκτικά χαμένα. «Μήπως διάβασες κανένα άρθρο του Παπαγιαννάκη για την παραοικονομία...;» ρώτησε με τακτ. «Ναι...! Ναι...!» Ξαναφώναξε η Λάουρα σχεδόν εκστασιασμένα. «Γράφει για έναν καπιταλισμό χωρίς παράσιτα... χωρίς τοκογλύφους... χωρίς φοροφυγάδες... με σωστούς τραπεζίτες... με παραγωγικούς εργάτες... με λιτούς επιχειρηματίες... με ασκητικούς διομηχανούς... και φωτισμένους μικρομεσαίους...» Ο Γιώργος Αρατζαφέρης έξυσε το κεφάλι του αμήχανα. «Τι παροξυσμός... Τι ανοησίες... Θεέ μου» σκέφτηκε. «Τι αχώνευτος μαρξισμός!!» Αυτά τα παιδιά δεν μπορούν να καταλάβουν κάτι απλό. Όλες αυτές οι «παραλειπουργίες» συνυπάρχουν αεδιάλυτα. Είναι αναγκαίες εκδηλώσεις ενός ενιαίου, σύνθετου και αντιφατικού κοινωνικού και οικονομικού φαινομένου. «Της καπιταλιστικής ανάπτυξης...» Τούσπαγε τα νεύρα αυτή η «μαρξιστική» επίθεση κατά του Γούκου στο όνομα του «καλού καπιταλισμού»...

«Για δες εδώ τι γράφει η εφημερίδα... εφτά δισεκατομμύρια σε λίρες και χρυσό πήρε ο Γούκος φεύγοντας...» συνέχισε η Λάουρα αγανακτισμένη. Τότε ήταν που ο Γιώργος Αρατζαφέρης τινάχτηκε από την πολυθρόνα του σαν να τον δάγκωσε φίδι!! «εφτά δισεκατομμύρια... εφτά δισεκατομμύρια...» μουρμούρισε. Κάτι του θύμιζε! «Α... να...» Ήταν όμως πολύ παράτολμο!! Όταν βγήκε από το σπίτι του είχε νυχτώσει! Η ανάλαφρη σιλουέτα του χάθηκε γρήγορα στο σκοτάδι των δρόμων της Αθήνας...

ΑΝΑΨΕ τον μικρό φακό και άρχισε να ψάχνει τα συρτάρια του γραφείου με προσοχή... Δεν πέρασε πολλή ώρα, που τα μάτια του έλαμψαν μέσα στο σκοτάδι. Άνοιξε γρήγορα τον φάκελλο... Ναι ήταν όπως τον περιμένει! Ο Οικονομικός Σύμβουλος του Πρωθυπουργού γυμνός στο κρεβάτι με την Τζέην σε διάφορες στάσεις...

Βγήκε από το παραθυράκι της κουζίνας που ήταν στο πίσω μέρος του σπιτιού για να αποφύγει τον φρουρό της εξώπορτας. Μετά έτρεξε στο πρώτο περίπτερο που συνάντησε. Σχημάτισε τον αριθμό της εφημερίδας «Πότε φεύγει ο Σπάνος...;» ρώτησε. «Έφυγε σήμερα το μεσημέρι με το αεροπλάνο του...» απάντησε ο συναδέλφός του από το τηλέφωνο.

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗΣ άναψε το τσιμπούκι του. «Φίλιππε θέλεις να σου πω μια ενδιαφέρουσα ιστορία...;» ρώτησε μέσα από τα δόντια του, καθώς δάγκωσε την πίπα. «Σ' ακούω...» είπε εκείνος βαριεστημένα κλείνοντας τα βλέφαρα των ματιών του. «Όλα αρχίζουν όταν ο Γούκος πηγαίνει τον χειμώνα στην Νέα Υόρκη. Εκεί γνωρίζει τον Άλεξ. Του μιλάει για τα εφτά δισεκατομμύρια και τις δυσκολίες που έχει να τα επενδύσει παραγωγικά... λόγω της προέλευσής τους... Συμφωνούν να τον βοηθήσει. Όταν αργότερα ο οικονομικός Σύμβουλος του Πρωθυπουργού πηγαίνει στην Αμερική για προσέλκυση επενδυτών γνωρίζει την Τζέην... και περνάει μαζί της μερικές αξέχαστες μέρες. Όμως δεν ξέρει ότι κοντεύουν να γυρίσουν τανία με τις ερωτικές του επιδόσεις... Έτσι αρχίζει ο «διάλογος». Ο Άλεξ του ζητάει να τον γνωρίσει με τον Πρωθυπουργό, γιατί θέλει να επενδύσει εφτά δισεκατομμύρια. Εξάλλου σαν προσωπικός φίλος του Προέδρου Ρήγκαν μπορεί να του κλείσει ένα ραντεβουδάκι μαζί του... Έτσι έρχεται στην Ελλάδα σχεδόν σαν επίσημος προσκαλεσμένος της Ελληνικής κυβέρνησης, με το ιδιόκτητο αεροπλάνο του. Ο Γούκος αναχωρεί από την Ελλάδα με ένα εισιτήριο τουριστικής θέσης της Ολυμπιακής. Όμως προηγουμένως είχε φυλάξει το θησαυρό του σε μέρος απρόσβλητο. Στο αεροπλάνο του κύριου Άλεξ!... Πώς σου φαίνεται;» «Πολύ παραμύθι για να είναι αλήθεια...» είπε ψυχρά ο Φίλιππος Μακέδος, αρχηγός της Ελληνικής ΚΥΠ, ανοίγοντας τα κουρασμένα βλέφαρα των ματιών του. «Και οι φωτογραφίες...;» ρώτησε ο Αρατζαφέρης. «Δεν αποδεικνύουν τίποτα... Αν ήξερες πόσες τέτοιες φωτογραφίες κυβερνητικών στελεχών έχει η ΚΥΠ... δεν θα με ρωτούσες...» είπε ξερά ο Αρχηγός.

«Οκέυ... Οκέυ... Άλεξ μην μου μιλάς άλλο για τον Αντρέα... Με έπεισε ότι είναι δικός μας άνθρωπος... Θα του κλείσω ραντεβού για να τον δω την άνοιξη του '87... είσαι ευχαριστημένος...;»

«Ρόνυ αγόρι μου... είσαι πάντα ο πιο θαρραλέος καουμπό που έχω γνωρίσει...» είπε συγκινημένος ο Άλεξ.

«Αλλά με ένα όρο... Τα λεφτά θα πάνε στην BANK OF AMERIKA...» συμπλήρωσε ο Ρόνυ χαμογελώντας στοργικά καθώς ο «Μπόμπο» κουνούσε την ουρά του γλύφοντας το χέρι του «θείου Άλεξ»...

Παν.Παν.

Το τέλος της μεταπολίτευσης

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ περίοδος που διανύεται σήμερα στην Ελλάδα είναι περίοδος μετασχηματισμού των βασικών χαρακτηριστικών της Μεταπολίτευσης. Οι κυρίαρχες στρατηγικές αυτής της περιόδου και τα ηγεμονικά ιδεολογικά οράματα που τις συμπλήρωσαν, οι κοινωνικές συμμαχίες που συγκροτήθηκαν, τα κοινωνικά μπλοκ που αντιπαρατέθηκαν και το κομματικό σύστημα γύρω από το οποίο αξονίστηκε η μεταπολιτευτική πολιτική σκηνή, όλα αυτά βρίσκονται σήμερα σε φάση ριζικής αλλαγής. Είναι η περίοδος του «Τέλους της Μεταπολίτευσης».

Το τέλος των «Μεγάλων Ιδεών»

«Ο εξευρωπαϊσμός της Ελλάδος, υπό την καλήν του έννοιαν, θα ημπορούσε ν' αποτελέσει την νέαν Μεγάλην Ιδέαν του Έθνους», (Κ. Καραμανλής, Βραδυνή, 23/4/1973).

Οι δύο ηγεμονικές στρατηγικές της περιόδου αυτής, ο «αστικός εκσυγχρονισμός-ευρωπαϊσμός» από την μια και η «Αλλαγή» από την άλλη, έχουν πια διαγράψει τον κύκλο τους.

Η πρώτη έχοντας πολιτικούς στόχους τη συγκρότηση «Κράτους Δικαίου», την εμπέδωση του κοινοβουλευτισμού, τη μεταρρύθμιση των κρατικών μηχανισμών, υλοποιήθηκε με επιτυχία σαν πολιτική στρατηγική και ηγεμονικό ιδεολογικό όραμα και επισφραγίστηκε -αγγίζοντας ταυτόχρονα τα όριά της- με την ένταξη στην ΕΟΚ και την επανένταξη στο ΝΑΤΟ.

Η «Αλλαγή», η δεύτερη μεγάλη εναλλακτική και ταυτόχρονα αντίπαλη στρατηγική, χωρίς να μμφισθηθεί τις βασικές συντεταγμένες της αστικής στρατηγικής, διαμόρφωσε σαν πολιτικούς στόχους τη συγκρότηση «Κράτους-πρόνοιας», ανύπαρκτου ουσιαστικά στην Ελλάδα, καθώς και τη διεύρυνση της πολιτικής νομιμοποίησης του κράτους με την επέκταση των αντιπροσωπευτικών θεσμών.

Το (σοσιαλδημοκρατικό) «Συμβόλαιο με το Λαό» όμως ανακόπτεται θίγεται σήμερα σαν αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης και των άμεσων προτεραιοτήτων του Κεφαλαίου. Έτσι ενώ ο «Εκσυγχρονισμός-Ευρωπαϊσμός» κατάφερε να ολοκληρωθεί, η «Αλλαγή» ανακόπτεται χωρίς να ολοκληρωθεί. Και οι δύο πάντως έχουν ήδη εξαντληθεί και σαν ηγεμονικά οράματα και σαν «εθνικές» στρατηγικές.

• Η επίθεση του Κεφαλαίου: το νέο ηγεμονικό σχέδιο των κυρίαρχων τάξεων.

Η οικονομική κρίση επιβάλλει σήμερα στο κεφάλαιο μια νέα καπιταλιστική στρατηγική διεξόδου από αυτήν. Η συνολική αναδιάρθρωση της παραγωγής με την εισαγωγή της νέας τεχνολογίας είναι το νέο ηγεμονικό σχέδιο των κυρίαρχων τάξεων.

Η υλοποίηση της στρατηγικής αυτής θα σημάνει την συνολική ανατροπή του συσχετισμού ανάμεσα στο κεφάλαιο και τους εργαζόμενους που παγιώθηκε μεταπολιτευτικά. Η νέα «Μεγάλη Ιδέα» του ελληνικού κεφαλαίου προϋποθέτει τη συντριβή του εργατικού κινήματος, αφαίρεση των κοινωνικών κατακτήσεων και ελευθεριών των λαϊκών τάξεων, αυταρχικοποίηση, στροφή της κυρίαρχης ιδεολογίας προς ανοιχτά αντιδραστικές θέσεις. Τα πρώτα ορατά αποτελέσματα αυτής της στρατηγικής είναι η θεαματική αύξηση της ανεργίας, η απειλούμενη εξαθλίωση των λαϊκών μαζών και η κατακόρυφη διεύρυνση της καταστολής.

Αυτό είναι το υλικό κοινωνικό υπόβαθρο που καθιστά αναγκαίες αλλά και δρομολογεί ήδη τις διαδικασίες σύγκλισης των πολιτικών κομμάτων στην κορυφή όπως και την αναζήτηση συναινετικών λύσεων. Πράγματι, ούτε το ΠΑΣΟΚ ούτε η ΝΔ φαίνονται από μόνοι τους ικανοί να εκφράσουν και να υλοποιήσουν αυτήν τη νέα στρατηγική σκληρής διαχείρισης του καπιταλιστικού συστήματος.

Η Ν.Δ. είναι ανίκανη να την υλοποιήσει γιατί είναι ένας κομματικός μηχανισμός φθαρμένος πολιτικά και συγκροτημένος πολιτικά απέναντι στις άλλες δυνάμεις.

Αλλά και το ΠΑΣΟΚ εμφανίζεται εξίσου αδύναμο. Ο λόγος ανάγεται σαφώς στην ιστορική συγκρότησή του σαν ριζοσπαστικοί αριστεροί φορέα, στον οποίο αναγνωρίστηκαν οι λαϊκές τάξεις στη μεταδικτατορική περίοδο. Αυτή η διαμόρφωση προκαλεί σοβαρότατους εσωτερικούς πολιτικούς και ιδεολογικούς κραδασμούς κάνοντας σαφή τα όρια του ΠΑΣΟΚ στην υλοποίησή της.

Στα προηγούμενα πρέπει να προσθέσουμε την κρίση (ανυπαρξία) του ηγεμονικού ιδεολογικού οράματος που χαρακτηρίζει τη νέα αστική στρατηγική. Τόσο ο «αστικός εκσυγχρονισμός» όσο και η «Αλλαγή» επενδύθηκαν με πολιτικές ιδεολογίες μεγάλης αίγλης και εμβέλειας, τον «Ευρωπαϊσμό» και το «σοσιαλισμό», που ανταποκρίθηκαν πράγματι στο ρόλο μιας «Μεγάλης Ιδέας», στάθηκαν ικανές να συσπειρώσουν και να συμπαρασύρουν πλατειές κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις. Αντίθετα το όραμα που προτείνει η νέα στρατηγική περιορίζεται στην εξύμνηση του (καπιταλιστικού) κέρδους και της «εγκράτειας». Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι μετά τις εκλογές του Ιουνίου '85 η δυναμική συμβολική των συνθημάτων της «Αλλαγής» και της «Απαλλαγής» διαδέχεται η συγκλίνουσα πια συνθηματολογία για την «Ελλάδα του 2.000». Η αμηχανία αλλά και η αδυναμία διατύπωσης ενός νέου πειστικού ιδεολογικού λόγου είναι προφανής.

Η αδυναμία της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ έχει ήδη φέρει στην επιφάνεια τις διεργασίες που τείνουν στη διάλυση των δύο κομμάτων τουλάχιστον όπως υπήρξαν ως σήμερα, και στην οργάνωση ενός νέου διευρυμένου μπλοκ εξουσίας, ικανού να οργανώσει τη συναίνεση και με «συμμαχικές» κυβερνήσεις.

Το άμεσο αποτέλεσμα από την εξάντληση των ορίων των δύο ηγεμονικών στρατηγικών εμφανίζεται σήμερα στην κρίση που διαπερνά τα δύο μεγάλα κοινωνικά μπλοκ της Μεταπολίτευσης (της Δεξιάς και της Αλλαγής) που είχαν συγκροτηθεί και στοιχηθεί πίσω από τις αντίστοιχες στρατηγικές.

Στο επόμενο διάστημα θα ενταθούν οι ζυμώσεις και οι συγκλίσεις μεταξύ των πολιτικών φορέων που κατανοούν την αναγκαιότητα μιας συνολικής τροποποίησης της πολιτικής σκηνής στην κατεύθυνση της «Εθνικής σύγκλισης». Βέβαια κινητήρια δύναμη της Ιστορίας παραμένει πάντα η πάλη των τάξεων, η δυναμική των μαζών. Αυτή η αντικειμενική δυναμική είναι και ο μεγάλος ιστορικός κίνδυνος για τις κυρίαρχες τάξεις.

Αυτό γιατί στην Ελλάδα χρειάζεται σήμερα να υλοποιηθεί άμεσα μια αστική στρατηγική χωρίς να έχουν δημιουργηθεί οι κατάλληλοι κοινωνικοί όροι. Στην Δ. Ευρώπη η ιδεολογική «προετοιμασία» της κοινωνίας για την αποδοχή της καπιταλιστικής διεξόδου διαρκεί τουλάχιστον μια 10ετία. Τα αποτελέσματά της είναι εμφανή: Ο συντηρητισμός των μαζών, η παθητικοποίησή τους και η εξατομίκευση, κατά κανόνα, έχουν εμπεδωθεί.

Σε αντίθεση με αυτά, το πολιτικό και ιδεολογικό κλίμα στην Ελλάδα αποτελεί σαφώς εξαίρεση. Σ' ένα μεγάλο

βαθμό οφείλεται σε ιστορικούς λόγους (δικτατορία, μεταπολίτευση). Η «απόσταση» λοιπόν που πρέπει να καλυφθεί είναι μεγάλη, ενώ τα χρονικά περιθώρια ασφυκτικά περιορισμένα. Ιδιαίτερα δε αν σκεφτούμε ότι τα εγκαίνια της «επίθεσης του κεφαλαίου» στην Ελλάδα με τα οικονομικά μέτρα του Οκτώβρη '85 ήρθαν μόλις 5 μήνες μετά την ταξική πόλωση που εμφανίστηκε στις εκλογές του Ιουνίου '85. Το 10μηνο που ακολούθησε την εξαγγελία της νέας οικονομικής πολιτικής χαρακτηρίζεται από εντεινόμενη όξυνση της ταξικής σύγκρουσης και δείχνει να επαληθεύει την πιο πάνω εκτίμηση. Το ογκούμενο απεργιακό κίνημα που συνεχίζεται αμείωτο αλλά και η συνολικότερη κινητικότητα είναι αποδεικτικό για τη διάθεση αντίστασης που εκδηλώνεται σ' όλους τους κοινωνικούς χώρους των εργαζόμενων.

Το εργατικό και το λαϊκό κίνημα δεν έχουν απωλέσει τη δυναμική τους παρέμβαση στην πολιτική σκηνή, ούτε τη συλλογικότητά τους. Οι λαϊκές τάξεις δεν δείχνουν διατεθειμένες να συρθούν αδιαμαρτύρητα στη νέα οικονομική «άνθηση».

Το Τέλος λοιπόν της Μεταπολίτευσης και οι συνολικές αλλαγές που κυοφορούνται στην ελληνική κοινωνία εμπεριέχουν τον κίνδυνο ανατροπής των κοινωνικών ισορροπιών, δημιουργούν και διευρύνουν διαρκώς ένα σημαντικό κενό πολιτικής εκπροσώπησης.

Οι δυνάμεις της πολιτικής σκηνής

1. Η ΝΔ χαρακτηρίζεται από κρίση πολιτικής γραμμής. Η «μετωπική αναμέτρηση» με το ΠΑΣΟΚ - γραμμή που ηττήθηκε επανειλημμένα μετά το '81- διαμορφώνεται σαν κύρια πλευρά της γραμμής της και εν όψει των δημοτικών εκλογών. Αλλά παράλληλα δημιουργούνται στο εσωτερικό της οι όροι για το ξεπέρασμα της γραμμής αυτής. Η κρίση πολιτικής γραμμής ενισχύει σήμερα στους κόλπους της Δεξιάς απόψεις για συναινεση, σύγκλιση με ένα κομμάτι του ΠΑΣΟΚ. Αλλά εδώ ακριβώς εμφανίζεται η κύρια σημερινή αντίφαση της Ν.Δ. Οι τάσεις αυτές συναντάνε το μεγάλο εμπόδιο που λέγεται «οργανωμένη βάση». Η μετεξέλιξη και συγκρότηση της Δεξιάς σε μαζικό αστικό κομματικό μηχανισμό πολιτικοποίησε με τον τρόπο της μεγάλες μάζες δεξιών ψηφοφόρων και τις ένταξε στην ενεργό πολιτική. Αυτή η δυναμική ένταξη στην πολιτική δεξιών μαζών -φαινόμενο σπάνιο και στη διεθνή πολιτική- οξύνει τα σημερινά αδιέξοδα του κόμματος.

Βραχυπρόθεσμα η μαζική της οργάνωση αποτέλεσε το μοναδικό πεδίο άμυνας απέναντι στο ΠΑΣΟΚ, μακροπρόθεσμα όμως αποτελεί κίνδυνο για ένα κόμμα που τα στρατηγικά συμφέροντα που εκπροσωπεί αντιστρατεύονται κάθε μορφή συλλογικής μαζικής δράσης, στο βαθμό που η ενεργή παρουσία των μαζών στην πολιτική μπορεί να συναρθρωθεί μέσα σε μια συγκυρία σε πολλές κατευθύνσεις.

Σ' αυτήν ακριβώς την αντίφαση βρίσκεται σήμερα η Ν.Δ. Για να υλοποιήσει τα στρατηγικά σχέδιά της χρειάζεται πολιτικά ανοίγματα που ξεπερνάνε τους όρους συγκρότησής της και θέτουν επί τάπητος τη διάλυσή της. Η ύπαρξη του πανίσχυρου σήμερα κομματικού μηχανισμού αποτελεί το μεγάλο ατού του Κ. Μητσότακη.

Το μέλλον της πολιτικής σκηνής στην Ελλάδα

Παρά την αντίθεση όλης της ιστορικής και νέας ηγεσίας της Δεξιάς στο πρόσωπό του, η εκπαραθύρωση του ή ο αποκλεισμός του από σενάρια συνεργασίας δεν είναι καθόλου εύκολος. Πρόκειται για τραγική ειρωνεία: ο Μητσοτάκης άθελά του γίνεται σήμερα σοβαρό εμπόδιο στις ευρύτερες ανακατατάξεις της πολιτικής σκηνής, στο βαθμό που κατάφερε να εκπροσωπεί αυτός τις διαθέσεις της συντριπτικής πλειοψηφίας της βάσης της Δεξιάς.

Από την άλλη πλευρά οι τάσεις για ευρύτερες στρατηγικές συμμαχίες οργανώνονται εντός και εκτός της Ν.Δ. Στα πλαίσια αυτά εντάσσεται η σημαντικότερη αναβάθμιση Έβερτ-Μάνου-Ανδριανόπουλου που διαθέτουν και την εύνοια του αμερικανικού παράγοντα, η επανεμφάνιση του Μπούτου με εξαγγελία ίδρυσης Κεντρο-Δεξιού κόμματος στα πλαίσια διεύρυνσης του κυβερνητικού μπλοκ εξουσίας αλλά και οι παρεμβάσεις Καραμανλή, Ράλλη, Βαρβιτσιώτη. Οι κινήσεις αυτές δίνουν σανίδα σωτηρίας και στη ΔΗΑΝΑ, που έχοντας προχωρήσει σε μια άκαιρη και απολιτική διάσπαση καταδικάστηκε στην περιθωριοποίηση.

2. Το ΠΑΣΟΚ έχασε το βασικό στοιχείο μετά την νέα οικονομική πολιτική: να επιβάλλει τη λιτότητα χωρίς να διαρρήξει –τουλάχιστον συνολικά– τις σχέσεις με τα λαϊκά του στηρίγματα. Η χιονοστιβάδα των μέτρων που ακολούθησε όλο αυτό το χρόνο και οι εργατικοί αγώνες που ξέσπασαν κλόνισαν ανεπανόρθωτα τις σχέσεις εκπροσώπησης του ΠΑΣΟΚ. Το Τέλος της Μεταπολίτευσης συμβαδίζει με το τέλος του ΠΑΣΟΚ σαν του κατεξοχήν ριζοσπαστικού-αριστερού φορέα στον οποίο αντιπροσωπεύονται οι λαϊκές τάξεις. Βέβαια, οι λαϊκές μάζες δεν θα εγκαταλείψουν εύκολα το ΠΑΣΟΚ. Η διαδικασία απεμπλοκής τους θα είναι ιστορική, μακροχρόνια και αντιφατική, όπως ακριβώς υπήρξε και η αναγνώρισή τους στο ΠΑΣΟΚ. Αυτό ισχύει γενικά για τα αριστερά κόμματα (σοσιαλιστικά, παραδοσιακά-κομμουνιστικά, σοσιαλδημοκρατικά) και συνδικάτα, που οι λαϊκές μάζες τα θεωρούν «δικά τους» και δύσκολα τα εγκαταλείπουν.

Η αποτυχία της πρότασης «Εθνικού Διαλόγου» που απέβλεπε στη συναίνεση με την Αριστερά στα κοινωνικο-οικονομικά ζητήματα εξώθησε το ΠΑΣΟΚ στην αναζητήση δικλίδων συναίνεσης στα δεξιά του. Εδώ ακριβώς πρέπει να επισημανθεί και ο σημαντικός πολιτικός ρόλος της ΣΣΕΚ: η δυναμική της παρουσία λειτούργησε καταλυτικά στη συγκρότηση της «αριστερής αντιπολίτευσης» στον εργατικό χώρο, κατέγραψε την κρίση της ΓΣΕΕ και εξουδετέρωσε προς το παρόν τις

πολιτική με τις νέες συμμαχίες που προωθούνται: η νέα στρατηγική ιμπεριαλιστική συμμαχία με τις ΗΠΑ, αποτέλεσμα της νέας θέσης του ελληνικού καπιταλισμού στην ιμπεριαλιστική αλυσίδα, θέση που η αμερικανική εξωτερική πολιτική έχει πια αναγνωρίσει, η επιστροφή στην ευρωπαϊκή «αγκαλιά» και η ευθυγράμμιση σε ουσιαστικά σημεία, η σκληρή ρύση (από θέση ισχύος) απέναντι στην Τουρκία, η αναθεώρηση της φιλοαραβικής πολιτικής και η προσέγγιση με το Ισραήλ.

Σ' αυτό το πλαίσιο αποκτούν υλική υπόσταση τα σενάρια που φέρουν τον Α. Παπανδρέου διεκδικητή θέσεων στην διεθνή πολιτική σκηνή (γενική γραμματεία ΟΗΕ, Προεδρία ΟΟΣΑ κλπ.). Όσο κι αν προς το παρόν αποτελούν απλώς σενάρια, δείχνουν εντούτοις ότι στη διεθνή θέση της Ελλάδας και στην προσωπικότητα του Α. Παπανδρέου είναι δυνατό να συγκλίνουν σήμερα τα αμερικανικά και ευρωπαϊκά συμφέροντα και συγκεκριμένα η νέα δυτική στρατηγική απέναντι α) στον αραβικό κόσμο, β) στον βαλκανικό χώρο (π.χ. η προοπτική της Γιουγκοσλαβίας), γ) στην προοπτική μεγαλύτερης ενσωμάτωσης του ανατολικού μπλοκ στην παγκόσμια καπιταλιστική αγορά (Ο περίφημος «διάλογος Ανατολής-Δύσης»). Οι προνομιακές σχέσεις της Ελλάδας με τις αραβικές και βαλκανικές χώρες, η «αίγλη» και αναγνώριση της Ελλάδας από τις χώρες του Γ' κόσμου όπως και οι επίσης προνομιακές σχέσεις με το σύνολο των ανατολικών χωρών που σήμερα συμπυκνώνονται στην προσωπικότητα του Α. Παπανδρέου, ως σημειωθεί παρεμπιπτόντως ότι μετά τη δολοφονία του Πάλμε αναδεικνύεται και σε κεντρική φυσιογνωμία της πρωτοβουλίας των «6», πιστοποιούν σαν ρεαλιστική αυτήν την προοπτική.

Όρος όμως για μια τέτοιου τύπου προοπτική είναι, εκτός από την τελική έκβαση των ελληνοαμερικανικών σχέσεων, κυρίως η ομαλή μετάβαση στην νέα ισορροπία της ελληνικής πολιτικής σκηνής. Στα πλαίσια αυτά είναι εξηγήσιμη η υποτίμηση του ρόλου της οργάνωσης του ΠΑΣΟΚ που φτάνει στα όρια διάλυσης. Είναι σαφής επίσης η πολιτική γραμμή για τις Δημοτικές Εκλογές: υποτίμηση της σημασίας τους. Στόχος για το ΠΑΣΟΚ είναι η «ήπια ήττα», και η όσο γίνεται υποβάθμιση της σημασίας της σαν πολιτική αποδοκιμασία για να μην αφαιρεθεί από την ηγεσία του η πρωτοβουλία στις άμεσες εκλέξεις και στα σενάρια της σύγκλισης.

Σ' αυτά τα τελευταία σημαντικό ρόλο αναμένεται να διαδραματίσει και ο Γ. Αρσένης με τη συγκρότηση σοσιαλδημοκρατικού φορέα μετά τις δημοτικές. Οι προθέσεις του Αρσένη δείχνουν ότι κατανόησε αρκετά

οποίο προαλείφεται ο νέος φορέας. Αριστερό άλλοθι του νέου κυβερνητικού μπλοκ εξουσίας και διαμεσολαβητής της συναίνεσης του ΚΚΕ σ' αυτό. Το βασικό θέμα είναι πρόβλημα σήμερα για το «φορέα» είναι ότι είναι αποψύλωμένος από σοβαρές πολιτικές προσχωρήσεις και απομονωμένος λόγω της τυχοδιωκτικής πολιτικής του ΚΚΕ στις δημοτικές. Με την υπονόμευση της αριστεράς συνεργασίας και την έμμεση στήριξη του ΠΑΣΟΚ το ΚΚΕ έχασε για πολλοστή φορά –αλλά και οριστικά– την ευκαιρία να συνδεθεί με τη λαϊκή δυναμική. Τυχόν αδυναμία συγκρότησης του «φορέα» θα ήταν το πιο τραγικό επιστέγασμα της ιστορικής χρεωκοπίας της «Ανανέωσης».

4. Οι αντιφάσεις τέλος του ΚΚΕ θα αξυνθούν σαφώς στην περίοδο που έρχεται. Οι τάσεις του για «συμμετοχή» στο κυβερνητικό μπλοκ και το κοινοβουλευτικό παιχνίδι θα συγκρούονται με τις λαϊκές διαθέσεις για δυναμική αντιπαράθεση. Η σωστή συγκυριακά γραμμή για τις Δημ. Εκλογές που δείχνει ότι αντιλήφθηκε το ρεύμα της πολιτικής αποδοκιμασίας του ΠΑΣΟΚ, θα υπονομεύεται από την ιστορική του αδυναμία να υπάρξει σαν Αριστερά με επαναστατικό πρόγραμμα και πολιτική γραμμή.

Νέα ιστορική ευκαιρία

Η περίοδος που διανύουμε είναι η φάση μετάβασης στην πολιτική σκηνή της επόμενης δεκαετίας. Δύο ζητήματα –και στοιχήματα– παραμένουν ακόμη ανοιχτά. Η έκβαση της «επίθεσης του κεφαλαίου» που εντείνεται και το πολιτικό σύστημα που θα διαδεχθεί τις μονοκομματικές κυβερνήσεις στη νέα περίοδο. Η μετάβαση σ' αυτή τη δεύτερη μεταπολίτευση, σε μια νέα δηλαδή ισορροπία, χωρίς πολιτικούς και κοινωνικούς κλυδωνισμούς, αποτελεί για το πολιτικό προσωπικό των κυρίαρχων τάξεων εγχείρημα πολύ πιο πολύπλοκο από τη μεταπολίτευση του '74.

Η νέα προοπτική συμβαδίζει με το γήρας του ελληνικού μεταπολιτευτικού κοινοβουλευτισμού. Βρισκόμαστε σήμερα στη διαμόρφωση πολιτικών και κοινωνικών όρων μετάβασης στον πολυκομματισμό, αναγκαίο όρο στη διαχείριση της κρίσης. Μοχλός σ' αυτή την εξέλιξη θα είναι η απλή αναλογική που ξανάρχεται στην επικαιρότητα για να αποστομώσει όσους κατέχονταν και κατέχονται από την ιδεολογία του «δημοκρατικού εκλογικού νόμου». Η απλή αναλογική –επειδή ακριβώς τα εκλογικά συστήματα δεν «κάνουν» την πολιτική και τους συσχετισμούς– θα είναι το εφελτήριο της νέας εθνικής συναίνεσης στα συμφέροντα της αστικής τάξης.

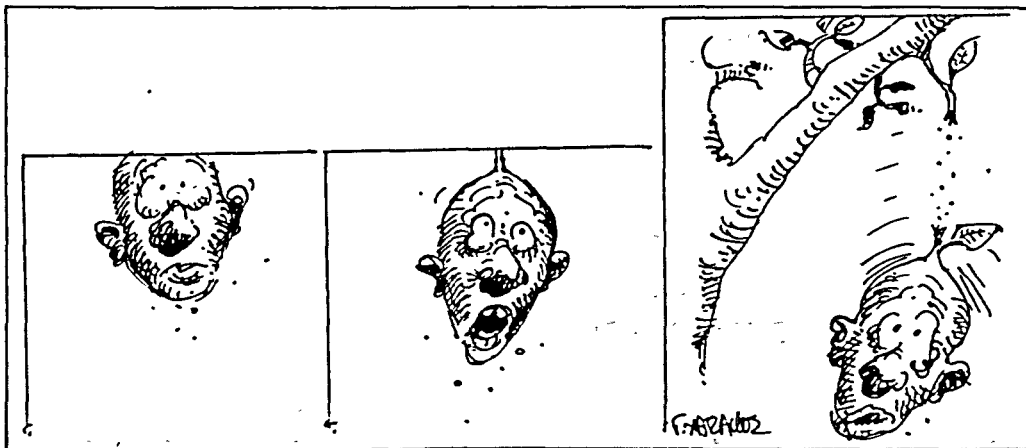
Απέναντι στα σενάρια σύγκλισης δυο θεμελιακές θέσεις οριοθετούν κάθετα τον αριστερό πολιτικό χώρο. Πρώτα απ' όλα η απόκρουση της καπιταλιστικής επίθεσης – για αναδιάρθρωση της παραγωγής, η στήριξη και υπεράσπιση των εργατικών αγώνων στην προοπτική του εργατικού ελέγχου και της αυτοδιαχείρισης που αποτελεί συνολική και αντίπαλη εναλλακτική λύση. Δεύτερο, η άρνηση της Αριστεράς στη συνδιακυβέρνηση, πολύ περισσότερο σε συνθήκες της οικονομικής κρίσης, που όπως αποδεικνύει η πλούσια ευρωπαϊκή αλλά και ελληνική τώρα πια εμπειρία οδήγησε την Αριστερά στον εκφυλισμό, της επιφύλαξε τον θλιβερό ρόλο της υποστήριξης στις καπιταλιστικές ανάγκες ενσωμάτωσης, πειθάρχησης και καταστολής των λαϊκών τάξεων.

Αυτή η δεύτερη θέση ξαναφέρει στην επικαιρότητα τρία ξεχασμένα (ή απωθημένα) προβλήματα:

α) Την απόρριψη της παμπάλαιας ρεφορμιστικής αταπάτης για κρατική διαχείριση, και μάλιστα αριστερή, της οικονομικής κρίσης, β) την αυτονομία της Αριστεράς από το κράτος, γ) την ενίσχυσή της σαν ανταγωνιστική αντιπολίτευση του συστήματος που θα τροφοδοτείται από την επερχόμενη κοινωνική σύγκρουση.

Όσο κι αν αυτά φαντάζουν αλλόκοτα στους κουρασμένους και στους ξεχασμένους είναι εντούτοις μπροστά τους.

Χριστόφορος Βερναρδάκης
Γιάννης Μαυρής

τάσεις του ΚΚΕ για συνδιαλλαγή. Κατάφερε έτσι να αποτελεί σήμερα δύναμη καταγραμμένη στην πολιτική σκηνή και στην Αριστερά.

Η δεξιά στροφή του ΠΑΣΟΚ εκφράζεται ανάγλυφα στην αναδιάρθρωση των κοινωνικών συμμαχιών που επιχειρεί. Από τη μια χτύπημα των λαϊκών μαζών, από την άλλη νέες στρατηγικές συμμαχίες με μερίδες του Κεφαλαίου. Το πάλαι ποτέ εθνικο-απελευθερωτικό ΠΑΣΟΚ προσπαθεί να κερδίσει την εμπιστοσύνη της πιο –κυριολεκτικά– ληστρικής μερίδας του ελληνικού κεφαλαίου, των αφρικανών «ομογενών» ενώ αναβαθμίζει παράλληλα τις σχέσεις του με το εφοπλιστικό και το ελληνοαμερικανικό (το «λόμπυ»).

Η δεξιά στροφή αντανακλάται επίσης στην εξωτερική

σύντομα τα ανύπαρκτα περιθώρια ουσιαστικής διεύρυνσης του φορέα του Α. Κύρκου.

3. Η επικράτηση της «μετεξέλιξης» στο ΚΚΕ. εγγράφει αντικειμενικά το φορέα στις διαδικασίες «εθνικής σύγκλισης» και προετοιμάζει το έδαφος για τη συμμετοχή του σε συμμαχικές κυβερνήσεις. Στη νέα διάταξη των πολιτικών δυνάμεων, ο φορέας δείχνει να καταλαμβάνει μια δεξιόστροφη και θολή ιδεολογικά θέση. Στην προετοιμασία για το νέο «έγκυρο» ρόλο εντάσσεται η οππορουνιστική πολιτική γραμμή για τις δημοτικές: αλλού αυτόνομο προμοδοτώντας το ΠΑΣΟΚ, αλλού στη συμπάρταξη με το ΚΚΕ και την υπολοιπή Αριστερά, αλλού στην ανοιχτή σύμπραξη με το ΠΑΣΟΚ. Αυτός άλλωστε θα είναι και ο ρόλος για τον

27 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
27 ΧΡΟΝΙΑ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ο Μανώλης Μπαρμπουνάκης και οι συνεργάτες του σας περιμένουν στα βιβλιοπωλεία

1 ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 4, ΤΗΛ. 228 682

2 ΕΓΝΑΤΙΑ 150, ΤΗΛ. 235 916

3 ΤΟ ΚΑΤΩ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 6, ΤΗΛ. 271 853

4 ΤΟ ΣΠΙΤΑΚΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΗΛ 3, ΤΗΛ. 239 746 το μοναδικό παιδικό βιβλιοπωλείο

με βιβλία, χιλιάδες βιβλία για σας και τα παιδιά σας από 30 δραχ. Εγκυκλοπαιδείες, παιδικές και μεγάλες με τις καλύτερες τιμές

ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΓΙΑ COMPUTERS

ΒΙΒΛΙΑ ΣΧΟΛΙΚΑ - ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΞΕΝΑ

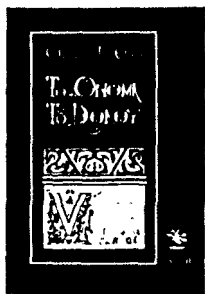

Τα βιβλία της «γνώσης»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ» ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΕΣΧΩΡΩΖΟΥΝ

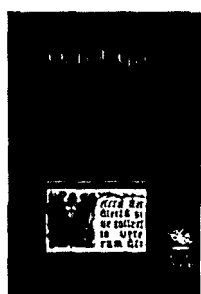
ΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΕΚΟ

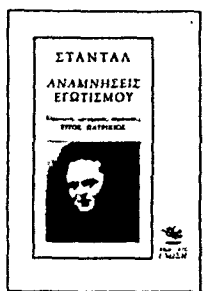
Το όνομα του Ρόδου

ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΕΚΟ

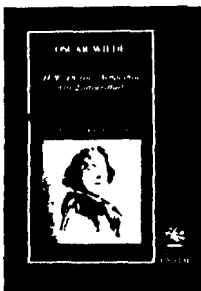
Επιμύθιο στο όνομα του Ρόδου

ΣΤΑΝΤΑΛ

Αναμνήσεις εγωτισμού

OSCAR WILDE

Η ψυχή του ανθρώπου στο Σοσιαλισμό

ΛΟΥΙ-ΦΕΡΝΤΙΝΑΝ ΣΕΛΙΝ

Από τον ένα πύργο ο άλλος

Α. ΦΟΝ ΖΑΧΕΡ-ΜΑΖΟΧ

Η Αφροδίτη με τη Γούνα
ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΛΤΣΟΣ
Η τερατώδης πλευρά

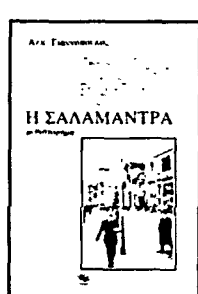
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Καταπακτή

ΑΛΚ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

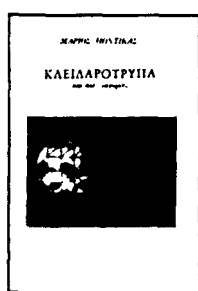
Σαλαμάντρα

ΘΑΝΑΣΗΣ ΑΠΑΡΤΗΣ

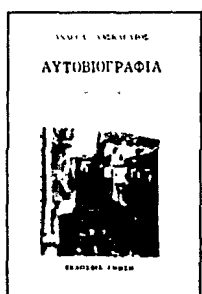
Από την Ανατολή στη Δύση

ΜΑΡΙΟΣ ΠΟΝΤΙΚΑΣ

Κλειδαρότρυπα

ΑΝΔΡ. ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

Αυτοβιογραφία

ΚΥΡ. ΝΤΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΑκΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

εκδόσεις «γνώση»

Κεντρική Διεύθυνση: Ζωοδόχου Πηγής 29, 106 81 Αθήνα, Τηλ. 362.0941 - 362.1194 - 778.6441

Η ΥΠΟΘΕΣΗ του τοκογλύφου των Ιωαννίνων ξέσπασε σε μια στιγμή που η κατακραυγή του υπεύθυνου οικονομικού τύπου μας κατά της «παραοικονομίας» είχε φθάσει στο απόγειό της. «Όσο και να συμπιέζονται οι μισθοί, όσο και να φορολογούνται τα εισοδήματα, η κατανάλωση εξακολουθεί να διευρύνεται», παρατηρούσαν οι σοφοί κέρβερροι του οικονομικού τύπου, και έσπευσαν να ερμηνεύσουν το φαινόμενο με το ότι «όλοι ή σχεδόν όλοι έχουν περισσότερες από μια δουλειές, όλοι ή σχεδόν όλοι καταναλώνουν περισσότερο απ' όσο υποτίθεται ότι κερδίζουν, απλούστατα γιατί δεν δηλώνουν αυτά που κερδίζουν».

Οι πιο «προοδευτικοί» απ' αυτούς τους θαυμάσιους ερευνητές και σχολιαστές της οικονομικής δυσπραγίας αυτού του κατακαυμένου πλην όμως και αναξιοπαθούντος τόπου, έσπευσαν να συνδέσουν την «παραοικονομία» με τον παρασιτισμό, και τον παρασιτισμό με το εξωτερικό χρέος, θυμίζοντάς μας μάλιστα πως αυτό το τελευταίο δεν είναι παρά η ενσάρκωση του προαιώνιου εχθρού του Γένους των Ελλήνων, της «εξάρτησης».

Και να λοιπόν που ο Γούκος απ' τα Γιάννινα μοιάζει να έρχεται για να επιβεβαιώσει τους φόβους, αλλά και τους βαθυστόχαστους προβληματισμούς του κάθε πικραμένου απ' τις «ατέλειες του ελληνικού καπιταλισμού» κονδυλοφόρου. Ο γνωστός Μ. Παπαγιαννάκης μας πληροφορεί, λοιπόν, στο Βήμα της 7-9-86, ότι οι πελάτες του Γούκου, παρότι δεν δίστασαν μπροστά στο επιχειρηματικό ρίσκο, «αγνόησαν παντελώς όλες τις υπάρχουσες δυνατότητες τοποθέτησης, αξιοποίησης ή επένδυσης που τους προσφέρουν οι δίαυλοι της επίσημης, δημόσιας ή ιδιωτικής, οικονομίας». Μας εξηγεί ακόμα ο ίδιος, ότι οπωσδήποτε πρόκειται για «εισοδήματα αποξενωμένα από την παραγωγή, τόσο ως προς την προέλευση όσο και ως προς τον προορισμό τους» κι έτσι διερωτάται ποιοι να είναι τέλος πάντων αυτοί που δανείζονταν από τον τοκογλύφο: «Ποιοι όμως και πώς καταφέρνουν να ασκούν δραστηριότητες που τους αποδίδουν ποσοστά κέρδους υψηλότερα από τα επιτόκια των 100% ή 160% το χρόνο;» Στην ίδια γραμμή ανάλυσης θα κινηθεί και ο Τ. Γιαννίτης, που θα αναρωτηθεί κι αυτός μ' έκπληξη, λίγες μέρες αργότερα, στα Νέα της 12-9-86, για το ποιοι μπορούν σήμερα να πληρώνουν ένα τοκογλυφικό επιτόκιο, παρότι βέβαια τη φορά αυτή το επιτόκιο εκτιμάται σε 35-50% το χρόνο. Τόσο μάλιστα ακράδαντα πιστεύει ο Γιαννίτης ότι οι πελάτες ενός τοκογλύφου δεν έχουν την παραμικρή σχέση με την «επίσημη» παραγωγή, ώστε σπεύδει να παραλληλίσει την υπόθεση Γούκου με την υπόθεση της ψυχικά άρρωστης γυναίκας από το Κωσταλέξι και άλλες ιστορίες, που πήραν το φως της δημοσιότητας κάτω από άλλες συνθήκες, είναι στενές».

Ενώ όμως αυτοί οι προοδευτικοί στοχαστές έγραφαν όσα πιο πάνω αναφέραμε, και ενώ οι καθημερινές εφημερίδες ανέλυαν εκτενέστατα την αστυνομική πλευρά της υπόθεσης, οι κέρβερροι του οικονομικού τύπου (και πρώτα απ' όλα το γνωστό οικονομικό εβδομαδιαίο έντυπο) δεν επιχείρησαν να δώσουν ούτε μια τόση δα (οικονομική ή άλλη) αναλυσούλα σχετικά με το σκάνδαλο. Γιατί άραγε αυτοί οι κατεξοχήν πολέμιοι της «παραοικονομίας» να μη σπεύσουν και πάλι να καυτηριάσουν τον εχθρό της «οικονομίας μας», τώρα που αυτός φανέρωσε ένα από τα πρόσωπά του;

Η απάντηση είναι απλή: Οι κέρβερροι -αντίθετα με τους «προοδευτικούς»- και τη δουλειά τους ξέρουν καλά, και καταλαβαίνουν ότι οι περισσότεροι αναγνώστες τους διαθέτουν τη μέση ανθρώπινη νοη-

η παραγωγή και εμπορία των ναρκωτικών) αποτελεί παράνομη δραστηριότητα.

Αν άνοιγε η συζήτηση για το ποιοι τέλος πάντων δανειζόνταν απ' τον Γούκο, οι εργαζόμενοι θα έφεραν αναμφίβολα και πάλι στο μυαλό τους πράγματα που έχουν αντιληφθεί πάρα πολλές φορές από την άμεση εμπειρία τους και που οι κάθε λογής απολογητές πασχίζουν να αποσιωπήσουν: Τα διπλά βιβλία των επιχειρήσεων, ένα για την εφορία κι ένα για το διευθυντικό προσωπικό. Την αποθήκη και το γκαράζ-αποθήκη στο σπίτι του βιοτέχνη, όπου αποθηκεύεται το αδήλωτο κομμάτι της παραγωγής. Την αδήλωτη εργασία (φασόν κλπ.). Τα βραδινά φορτώματα και ξεφορτώματα του κλειστού ημιφορτηγού. Τις υπερτιμολογήσεις των Τσάτσων. Και θα μπορούσαν να αντιληφθούν ότι όλα αυτά αντιπροσωπεύουν μια «κρυμμένη» αξία κατά πολλές χιλιάδες φορές μεγαλύτερη από τα συνολικά αδήλωτα εισοδήματα του μισθωτού και του ελεύθερου επαγγελματία του γιατρού, του δικηγόρου ή του εργάτη που τα Σαββατοκύριακα (που πέφτει και πολλή δουλειά) δουλεύει σαν συνεταιράκι στο σουβλατζίδικο του ξαδέλφου του.

Πράγματα γνωστά και ξαναειπωμένα γράφτηκαν σ' αυτό εδώ το άρθρο: «Η παραοικονομία περιλαμβάνει όλα τα νόμιμα ή παράνομα εισοδήματα των συντελεστών της παραγωγής που δεν καλύπτονται από τις επίσημες στατιστικές (...) Είναι γνωστό ότι η ανάπτυξη της παραοικονομίας συνδέεται στενά με τη φοροδιαφυγή. Έχει παρατηρηθεί ότι στις αναπτυσσόμενες χώρες το πρόβλημα των μη δηλούμενων δραστηριοτήτων εμφανίστηκε μόλις το φορολογικό βάρος υπερέβη ορισμένα όρια. Στην Ελλάδα το φαινόμενο αυτό έλαβε έκταση μετά την επιβολή των φόρων εισοδήματος και κύκλου εργασιών. (...) Έτσι οι οικονομικές μονάδες που θέλουν να διαφύγουν τη φορολογία πρέπει να αποκρύψουν διάφορες δραστηριότητές τους, όχι μόνο από τις φορολογικές αρχές, αλλά, για λόγους συνέπειας, και από οποιαδήποτε άλλη αρχή που θα ζητούσε παρόμοιες πληροφορίες. Με ανάλογο τρόπο αντιδρούν και όσοι εργοδότες προσπαθούν να μην εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους προς τα ασφαλιστικά ταμεία, μολονότι τα περιθώρια αποκρύψεως είναι στενότερα απ' ό,τι στην περίπτωση του εισοδήματος. (...) Δεν αποκλείεται παράνομες πηγές εισοδήματος να λειτουργούν και στο δημόσιο τομέα. Αλλά το μέγεθος των τελευταίων πρέπει να είναι σχετικά μικρό και γι' αυτό η παραοικονομία όπως την ορίσαμε παραπάνω, μπορεί να θεωρηθεί ως τμήμα μόνο του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας. (...) Από εκτιμήσεις που έγιναν σ' ένα δείγμα 19 χωρών, διαφόρων περιοχών του κόσμου, προέκυψε ότι τη μεγαλύτερη παραοικονομία (πάνω από 10% του ΑΕΠ) έχουν χώρες όπως η Ινδία, οι ΗΠΑ, η Ιταλία, ο Καναδάς κλπ. (...) Σύμφωνα με την κατανομή αυτή, το μέγεθος της παραοικονομίας στο οποίο καταλήξαμε παραπάνω (τουλάχιστον 10% του ΑΕΠ) κατατάσσει στην Ελλάδα στην κατηγορία των χωρών με την μεγαλύτερη παραοικονομία». (Από την οικονομική επιθεώρηση «Επιλογή», τεύχος Φεβρουαρίου 1986).

Αν αναγκαστήκαμε να επαναλάβουμε και πάλι γνωστά πράγματα, το κάναμε μόνο και μόνο για να υπενθυμίσουμε στους «προοδευτικούς» απολογητές του κεφαλαίου ότι πρέπει να μάθουν επιτέλους να κάνουν κι αυτοί σωστά τη δουλειά τους: Σε υποθέσεις σαν κι αυτή του Γούκου και των πελατών του(ς) τους συμφέρει να σιωπούν.

Όσο για μας, ας το δηλώσουμε χωρίς περιστροφές: Δεν μας ενδιαφέρει η «παραοικονομία», αλλά ολόκληρη η «οικονομία». Δηλαδή ο ελληνικός καπιταλισμός και η ανατροπή του.

Γιάννης Μηλιός

Η «παραοικονομία» ΚΙ ΕΜΕΙΣ

μοσύνη. Καταλαβαίνουν δηλαδή ότι το κρίσιμο ερώτημα, το ποιοι δανειζόνταν λεφτά από τον Γούκο, και εύκολο να απαντηθεί είναι, αλλά και ολόκληρη την πολιτική τους υπονομεύει:

Ένα κύκλωμα τοκογλυφίας (στα Γιάννινα) δεν μπορεί να έχει για πελάτες (μόνο) τους παράνομους (επιχειρηματίες ή μη) της περιοχής (ας πούμε τους εμπόρους ναρκωτικών). Κι από τους άλλους, που ασκούν νόμιμα επαγγέλματα, δεν μπορεί να έχει για πελάτες όσους χρησιμοποιούν ως εισόδημα, για την ατομική τους κατανάλωση, τα χρήματα που θγάζουν. Γιατί να δανειστεί από τον τοκογλύφο ο εργάτης ή ο υπάλληλος που (υποτίθεται ότι) έχει και δεύτερη -αδήλωτη- δουλειά, γιατί να δανειστεί ο γιατρός ή ο δικηγόρος που κρύβει από την εφορία ένα μέρος από τα εισοδήματά του; Από τον τοκογλύφο αποκλείεται πάλι να δανειστεί ποτέ χρήματα το «παρασιτικό» Δημόσιο. Όλοι όσους κατακεραυνώνουν οι κέρβερροι του οικονομικού τύπου είναι λοιπόν υπεράνω πάσης υποψίας, σ' ό,τι αφορά τους δανειζόμενους-πελάτες του τοκογλύφου.

Από τον τοκογλύφο δανειζόνταν κάποιοι από εκείνους που χρειάζονται να προκαταβάλλουν χρήμα ως κεφάλαιο, η περίφημη ιδιωτική πρωτοβουλία, η επίσημη «οικονομία», αυτή η κατεξοχήν «παραγωγική τάξη», σύμφωνα με τους κέρβερρους του οικονομικού τύπου. Και δεν χρειάζεται να δανειστεί ο ιδιώτης επιχειρηματίας, ο γουναράς, ο κατασκευαστής επίπλων, ο χοντρέμπορος, ο εύπορος αγρότης, ο μικρός και μεσαίος επενδυτής, ο νέος επιχειρηματίας-επιστήμονας, δεν χρειάζεται λοιπόν να δανειστεί από τον τοκογλύφο για ένα ολόκληρο χρόνο. Δεν είναι ούτε διανοητικά καθυστερημένος, ούτε

κρετινός! Αντίθετα ξέρει κι αυτός καλά τη δική του δουλειά. Δανειζεται χρήματα για δεκαπέντε μέρες, για ένα μήνα, για δυο μήνες το πολύ, για να καλύψει κάποιο κόστος στα πλαίσια μιας επένδυσης που πρόκειται κοντοπρόθεσμα να του αποφέρει ένα πολύ σημαντικότερο τζίρο και κέρδος.

Ας υποθέσουμε ότι ένας επιχειρηματίας πρέπει να καταβάλλει ένα συνολικό κεφάλαιο 30 εκατ. για να «κατασκευάζει» 3 σκάφη αναψυχής το χρόνο. Θα παραδώσει κάθε ένα σκάφος του στον έμπορο τον Απρίλιο, Αύγουστο και Δεκέμβριο και θα έχει κέρδος 15 εκατ. δρχ. το χρόνο, δηλαδή 5 εκατ. δρχ. από κάθε σκάφος (ποσοστό κέρδους της επένδυσης 50% το χρόνο). Από την αρχική του επένδυση του έλειπαν όμως 2 εκατ. δρχ. κι έτσι το Μάρτιο δανείστηκε από τον τοκογλύφο αυτό το ποσό, με επιτόκιο 120% το χρόνο. Μετά ένα μήνα ακριβώς, έκανε την είσπραξη από το πρώτο σκάφος (είσπραξη από την οποία προέκυψε ένα κέρδος 5 εκατ. δραχ. για τον επιχειρηματία) και επέστρεψε στον τοκογλύφο 2.200.000 δρχ. Το ποσοστό κέρδους του επιχειρηματία (κέρδος 12,8 εκατ. δρχ. το χρόνο για επένδυση 28 εκατ. δρχ.) θα μειωθεί έτσι στο 45,7% το χρόνο. Δεν χάθηκε δα και ο κόσμος! Και τρεις φορές το χρόνο να χρειαστεί να δανειστεί ο επιχειρηματίας για ένα μήνα κάθε φορά από δυο εκατ. δρχ., πάλι θα «καθαρίσει» μ' ένα ποσοστό κέρδους 35% το χρόνο.

Η «παραοικονομία» είναι λοιπόν αναπόσπαστο τμήμα της «οικονομίας». Πρόκειται για την αόρατη (για το κράτος και τους φοροεισπράχτορές του και κατ' επέκταση για τις στατιστικές) συνιστώσα των δραστηριοτήτων του κεφαλαίου, της «ιδιωτικής πρωτοβουλίας». Μόνο μια μικρή πλευρά της (όπως π.χ. η τοκογλυφία, η λαθρεμπορία, η σωματεμπορία,

Πέρα από τα εγκώμια και τα χειροκροτήματα

πατήθηκε από τις μυστικές υπηρεσίες και ιδιαίτερα την ΚΥΠ. Αλλά ο ισχυρισμός του δεν μπορούσε να θεμελιωθεί και επί των γεγονότων, δεδομένου ότι δύο αδιάψευστες πηγές, ο υποστράτηγος Χριστόδουλος Τσιγάντες και ο αντιστράτηγος ε.α. Γυαλιόστρας υπουργός της Αεροπορίας στην κυβέρνηση Παπάγου, τον είχαν προειδοποιήσει σαφώς και απεριφράστως για την ευτέλεια των πρακτόρων της ΚΥΠ. Ο Τσιγάντες αναφερόμενος στον Παναγιώτη Κανελλόπουλο ως υπουργό Εθνικής Αμύνης το 1954 εξήγησε ν' αποστρατευθεί μη ανεχόμενος να υπηρετεί σ' ένα στράτευμα που διοικείται από τον ΙΔΕΑ και είχε εγκατασταθεί σ' αυτό «δίκτυον κατασκοπείας και χαφιεδισμού».

Ο στρατηγός Γυαλιόστρας υπήρξε αποκαλυπτικότερος. «Είναι αδύνατον να περιγράψω τα όσα περιέπεσαν εις την αντίληψίν μου ως υφυπουργού της Αεροπορίας εκ των δελτίων των ιδιωτών πληροφοριοδοτών, τι ανακριθείας έγγραφα δηλαδή δια να πάρουν τον μισθόν των...». Και αποκαλύπτει ότι χαφιέδες απλοί σμηνίτες παρακολουθούσαν αξιωματικούς ως και τον ίδιο τον υπουργό! Και καταλήγει ο Γυαλιόστρας:

«Η τοιαύτη αντίληψις (ο χαφιεδισμός δηλαδή) η οποία δεν είναι δυνατόν παρά ν' αποτελεί αντίληψιν παντός υγειούς σκεπτομένου στρατιωτικού υπήρξεν η αιτία της συνεχούς διαφωνίας μου με τον τότε υπουργόν Εθνικής Αμύνης Παναγιώτη Κανελλόπουλον. Είχα νομίσει ότι τον μετέπειτα περί του κλονισμού της πειθαρχίας όταν οι σμηνίται παρηκολούθουν τους αξιωματικούς των και τους διοικητάς των. Είχον ενδείξεις ότι ακόμα και εγώ παρηκολουθούμην. Η απαλλαγή μου όμως εκ των καθηκόντων του υφυπουργού Αεροπορίας κατά Δεκέμβριον του 1954 με άγει εις την υπόνοιαν ότι δεν τον είχα μεταπέσει».

Το επιχείρημα, λοιπόν, περί παντελούς αγνοίας των όσων τεκταινόνταν στα άντρα των μυστικών υπηρεσιών υπό την υψηλήν εποπτείαν της CIA (της οποίας η ελληνική ΚΥΠ υπήρξε ιδεολογικό τέκνο...) δεν ευσταθεί αφού άνθρωποι έντιμοι εντός των τειχών της Δεξιάς, είχαν προειδοποιήσει τον υπεύθυνο υπουργό για το όργιο της παρανομίας και το ανηλεές ποδοπάτημα των δημοκρατικών ελευθεριών σ' ένα χώρο που διατυμπανίζονταν με τα λόγια ότι η δημοκρατία αποτελεί το ιδανικό του, αλλά στην ουσία η θία, η αυθαιρεσία και ο χαφιεδι-

σμός είχαν αποβεί οι μάστιγες του κοινοβουλευτικού βίου.

Ο καθένας έβλεπε πόσο εκτός πραγματικότητας ήταν οι ισχυρισμοί του Π. Κανελλόπουλου στη βουλή, όταν έλεγε π.χ. ότι οι Λαμπράκισσες φορούν μαύρες κάλτσες για να πενθούν το Λαμπράκι. Και δεν ελάμβανε τον κόπο να παρατηρήσει ότι οι μαύρες κάλτσες το 1963-64 ήταν μόδα σε όλες τις γυναικείες ανεξαρτήτως ιδεολογίας και πιθανότητας και η σύζυγός του να φορούσε επίσης. Και ενώ διατύπωνε αβασάνιστα τέτοια πολιτικά φαιδρολογήματα δεν αισθανόταν καμιά ενόχληση συγκαταλέγοντας στο κόμμα του ως επίλεκτο μέρος τον υπουργό του Πάγου και του Ρετινόλαδου της δικτατορίας, τον Κ. Μανιαδάκη, γνωστό φωνασκό του κοινοβουλίου, με πολιτική όραση όρνιθας, στον οποίο ο Λεωνίδας Κύρκος ουδέποτε απάντησε για όσα εκραύγαζε κατά της Αριστεράς, λέγοντας στερεότυπα:

— Για τον υπουργό των βασανιστηρίων της 4ης Αυγούστου δεν υπάρχει καμιά απάντηση στις φωνασκίες του!

ΒΕΒΑΙΩΣ κανείς δεν μπορεί ν' αρνηθεί στον Παναγιώτη Κανελλόπουλο το γεγονός ότι από το θήμα του Κοινοβουλίου άσκησε γενναία αυτοκριτική στα πεπραγμένα του του Εμφυλίου πολέμου, αλλά και με θαυμαστή επίσης παρρησία μπροστά στους παλιούς νεκρούς αντιπάλους του ύψωσε φωνή στεντόρεια υπέρ της ελληνικής ομοψυχίας, όπως συνέβη μπροστά στο φέρετρο του Μήτσου Παρτσαλιδη ή του Ηλία Ηλιού. Επίσης αταλάντευτη υπήρξε η στάση του απέναντι των επιθετόρων της εξουσίας μαύρων συνταγματάρχων και η μόνη συνάντηση που πραγμάτωσε μαζί τους ήταν αυτή που τους έταξε όταν μεσουρανούσαν: ενώπιον του ειδικού δικαστηρίου όταν αυτοί κήθησαν στο εδώλιο του κατηγορουμένου και εκείνος στάθηκε αντιμετώπος ως μάρτυρας κατηγορίας. Επίσης πρέπει να του αναγνωριστεί ο μέγας τίτλος τιμής ότι δεν επάτησε το πόδι του στην οσφυοκαμπτική μπροστά στο δικτάτορα Ακαδημία. Και τα χρόνια της Χούντας έβγαζε από το ερμητήριο του μόνο για να παραστεί σε κηδείες προσφώνων του προσώπων ή να υπερασπιστεί μπροστά στα στρατοδικεία τους διωκόμενους δημοκράτες. Αν και κάπως καθυστερημένα, δίδυσε το δρόμο προς τη Δαμασκό με ανδρεία, πράγμα που προσήλκυσε στο πρόσωπό του τις συμπάθειες του λαού —του λαού που εύκολα συγκινείται και συγχωρεί. Κι ως «κόστισαν ψυχές» κάποια σφάλματα του παρελθόντος...

Τάσος Βουρνάς

Ξαναδημοσιεύθηκαν στις εφημερίδες παλιότερες δηλώσεις του Π. Κανελλόπουλου για την περίφημη σύγκριση Παρθενώνα και Μακρόνησου. Σ' αυτές τις δηλώσεις ο Π. Κανελλόπουλος δεν αποδεχόταν την πατρότητα της σύγκρισης και μάλιστα ισχυριζόταν ότι δεν γνώριζε την ύπαρξη της Μακρόνησου πριν γίνει υπουργός στρατιωτικών (Ιαν. 49). Πάντως δικαιολογούσε την ύπαρξη της Μακρόνησου διότι «σε ώρα πολέμου, και ιδίως εμφυλίου δεν μπορείς να το αποφύγεις». Όμως η Μακρόνησος όχι μόνο διατηρήθηκε μετά τον τερματισμό του εμφυλίου, αλλά με πρωτοβουλία του ίδιου του Π. Κανελλόπουλου *θεσμοθετήθηκε*. Παραθέτουμε τη μαρτυρία του Νίκου Μάργαρη, συγγραφέα της «Ιστορίας της Μακρόνησου». Πρόκειται για αποσπάσματα απ' το κεφάλαιο «Οι σάπιοι καρποί των αναμορφωτηρίων» που περιέχεται στον ανέκδοτο ακόμα τρίτο τόμο της ιστορίας του.

Σ.

ΑΝ Η ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ μέχρι το Σεπτέμβρη 1949, που έληξαν οι συγκρούσεις με το Δημοκρατικό Στρατό, μπορούσε να διασκεδαστεί από τους υμνολόγους της Μακρόνησου με το πρόσχημα της «σωτηρίας της Πατρίδος», ποιους σκοπούς υπηρετούσε την επαύριο του εμφυλίου η «φοίτηση» των πολιτικών εξορίστων στα αναμορφωτήρια;

Το φθινόπωρο του 1949 οι «τροπαιούχοι» είχαν κουβαλήσει στα δύο «ειδικά Σχολεία Ιδιωτών» 10.000 πολιτικούς εξορίστους για να τους διατυμπανίσουν και με τη «γλώσσα» των ραβδούχων ότι «στο Γράμμο συντρίψαμε τους συμμορίτες... τώρα ήρθε και η σειρά σας...» Το ΟΓ΄ ψήφισμα «περί μέτρων εθνικής αναμορφώσεως» που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα της Κυβ/σεως στις 14 Οκτωβρίου 1949 (είχε αρχίσει στο μεταξύ η δοκιμασία των πολιτικών εξορίστων από το Μάρτη 1949) σημάδευε με σαφήνεια το στόχο:

«Κανένας εκ των κρατουμένων στις φυλακές και τα στρατόπεδα δεν θα επιστρέψει στο σπίτι του αν δεν μεταμεληθεί και αν δεν υποταχθεί στον "τρόπο ζωής" που επιμένουμε να καθιερώσουμε στην Ελλάδα με την αμέριστη βοήθεια και συμπαράσταση των υπερατλαντικών συμμάχων μας»!

Άλλωστε οι δυο υπουργοί που εισηγήθηκαν το «ψήφισμα» (Γ. Μελάς, Δικαιοσύνης και Π. Κανελλόπουλος, Στρατιωτικών) είχαν δηλώσει επίσημα:

«... Διά του ψήφισματος τούτου κατοχυρώνεται έτι πλέον η νίκη των όπλων διότι συστηματοποιείται και ολοκληρώνεται ο θεσμός της Μακρόνησου όστις μέχρι τούδε ήτο θεσμός προσωρινός, και ο οποίος τόσον λαμπρά αποτελέσματα απέδωσεν». (...)

Τι σύμπτωση! Τις ημέρες που δημοσιεύονταν στην εφημ. της Κυβ/σεως (14 Οκτ. 1949) το «ειρηνιστικόν ψήφισμα» και γίνονταν οι δηλώσεις των υπουργών, τέσσεροι νέοι χαροπάλευαν στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Μακρόνησου ύστερ' από κανιβαλικό ξυλοδαρμό στις χαράδρες του Α' Τάγματος. Πέθαναν και οι τέσσεροι (...). Η σχετική έκθεση, με ημερομηνία 19 Νοεμβρίου 1949 που συντάχθηκε από την αρμόδια υπηρεσία του Στρατοπέδου για την «υποδοχή» αυτών των 3.102 νέων και υποβλήθηκε στο γενικό δ/ντή Μακρόνησου, δεν ανέφερε τίποτα περί θανάτων. Μόνο για «θεατρικά κρούσματα αυτοκτονίας», έκανε λόγο καθώς και για «κρούσματα ψυχονευρώσεων».

Σε άλλο σημείο η έκθεση αναφερόμενη στην υποδοχή της πρώτης αποστολής ομολογούσε ότι χρησιμοποιήθηκε βία με αποτέλεσμα: 100 κρούσματα με «μώλωπας, θλάσεις και ελαφρά κατάγματα».

Νίκος Μάργαρης

Ισπανικά

Εταιρεία Ισπανικών Σπουδών
- ΜΙΓΚΕΛ ΝΤΕ ΘΕΡΒΑΝΤΕΣ -

Καποδιστρίου 2, Τηλ. 3628880

Πρόγραμμα Σπουδών

Βασικός Κύκλος Γλώσσας
Κανονικά & εντατικά τμήματα
Τμήματα Λογοτεχνίας - μετάφρασης &
προφορικής άσκησης.

ΔΙΠΛΩΜΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ

Διδάσκουν Ισπανοί καθηγητές
πτυχιούχοι ισπανικών πανεπιστημίων.

Πληροφορίες - εγγραφές: Από 8 Σεπτεμβρίου
πρωί: 10.00 - 1.30
απόγευμα: 5.30 - 8.30 καθημερινά

σύγχρονα ερωτικά τραγούδια

ΚΡΙΣΤΥ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

POP ENTEKA

36.30.868

ΠΡΙΝ ΑΠΟ 46 ΧΡΟΝΙΑ, το Μάρτη του 1924 καταργείται στην Τουρκία το χαλιφάτο και μαζί μ' αυτό όλοι οι σχετικοί θεσμοί ιεροδικείων, βακουφίων κ.λ. αφού τις εσωτερικές κι εξωτερικές υποθέσεις του κράτους είχε αναλάβει η κυβέρνηση της νέας Τουρκίας κι η διατήρηση του χαλιφάτου θα καθιστούσε δικέφαλη τη διοίκηση. Τέσσερα χρόνια αργότερα, στις 14 Απρίλη του 1928 αφαιρείται από το Σύνταγμα η έκφραση «Θρησκεία του Τουρκικού κράτους είναι η ισλαμική» διαχωρίζοντας πλέον και τυπικά τη θρησκεία από το κράτος. Οι μεταρρυθμίσεις στο ημερολόγιο, την ώρα, το αλφάβητο, τη γλώσσα, την ενδυμασία (που απαγόρευε και το θρησκευτικό ένδυμα εκτός χώρου λατρείας), το νόμο για τα επάνυμα που καταργούσε τους παλιούς τίτλους, απέβλεπαν στον περιορισμό της θρησκευτικής επιρροής στην κοινωνική και πολιτική ζωή. Κλείστηκαν οι τεκέδες, τα ιεροδιδασκαλεία για την αντιδραστική σκοταδιστική προπαγάνδα τους και διώχθηκαν άγρια όσοι τόλμησαν ν' αντιταχθούν.

Παρ' όλα αυτά το θέμα της θρησκείας δεν ξεπεράστηκε τόσο εύκολα και σήμερα όσο ποτέ άλλοτε απειλεί, έχοντας απλώσει τα πλοκάμια του σε κάθε τομέα της κοινωνικής και πολιτικής ζωής της χώρας προσδοκώντας προφανώς περασμένα μεγαλεία του ισλαμισμού και ιδιαίτερα αυτά της περιόδου της Οθωμανικής αυτοκρατορίας η οποία ήταν θεοκρατική κοινωνία διαμορφωμένη σύμφωνα με το ισλαμικό πρότυπο. Ο σουλτάνος που ήταν αρχηγός κι απόλυτος κυρίαρχος του κράτους ήταν συγχρόνως και ο ηγέτης όλου του ισλαμικού κόσμου, δηλαδή ο χαλίφης (το χαλιφάτο μεταβιβάζεται στους οθωμανούς μετά την άλωση της Αιγύπτου το 1517). Η απόλυτη μοναρχία συν τη θρησκευτική αυταρχικότητα έδιναν στον σουλτάνο ένα ιερό χαρακτήρα. Όλη η κοινωνική, πολιτική, οικονομική δομή, η παιδεία βασιζόταν στις αρχές του ισλάμ. Δεν υπήρχε κανένα άλλο είδος πολιτικής οργάνωσης πέρα από τη θρησκευτική ενώ η δικαιοσύνη θρυσκόταν στα χέρια των ιεροδικαστών που εφαρμόζαν το ισλαμικό δίκαιο (σεριάτ). Ωστόσο οι ουλεμάδες έδειχναν ανοχή στη διάφορα αυτόνομα δόγματα τα οποία είχαν από ακραίες συντηρητικές μέχρι φιλελεύθερες τάσεις και μόνο όταν έρχονταν σε σύγκρουση με τις βασικές αρχές του ορθόδοξου ισλαμισμού θεωρούσαν τη διάσπαση περισσότερο πολιτική παρά θρησκευτική και τα κατηγορούσαν σαν αιρετικά. Αυτός είναι ένας λόγος που τα περισσότερα δόγματα απέφευγαν να προσεγγίζουν θεολογικά ή πολιτικά προβλήματα κι επιδόθηκαν περισσότερο στους τομείς της λατρείας, της ποίησης και της τέχνης. Κατ' αυτόν τον τρόπο εκτός του ότι δεν έθεταν τον εαυτό τους σε κίνδυνο απέκτησαν γόητρο και διείσδυσαν σ' όλα τα κοινωνικά στρώματα από τα λαϊκά μέχρι τα στρατιωτικά περιλαμβάνοντας συχνά στους κόλπους τους ανώτερους κρατικούς αξιωματούχους ή και τον ίδιο τον σουλτάνο. Αυτή η θρησκευτική τάξη και ιδεολογία διατηρήθηκε αντιστεκόμενη στην αναδιοργάνωση της δυτικής κοινωνίας που άρχισε από το δεύτερο ήμισυ

του 16ου αιώνα. Με τις μεταρρυθμίσεις του 19ου αιώνα που ήταν αποτέλεσμα της στενότερης επαφής της Οθωμανικής ελίτ με τη δύση, και οι νέοι θεσμοί δημιούργησαν μια διχασμένη κοινωνία. Οι μεν ισλαμιστές έψαχναν τη λύση των προβλημάτων και τα αίτια της παρακμής της αυτοκρατορίας στο παρελθόν ενώ μια άλλη μερίδα πίστευε πως η σωτηρία ήταν ο εκσυγχρονισμός του κράτους.

Η επιρροή των ισλαμιστών στα κοινωνικά και πολιτικά διατηρήθηκε μέχρι τη 11 Συνταγματική Μοναρχία (1908) ωστόσο το κράτος και ο σουλτάνος συνέχισαν να διατηρούν το θεοκρατικό χαρακτήρα τους. Μόνο κατά τον απελευθερωτικό πόλεμο όταν ο λαός άρχισε πλέον ν' αποκτά εθνική συνείδηση άρχισε να καταρρέει η θεοκρατική μοναρχία. Μετά την ίδρυση του νέου τουρκικού κράτους η θρησκεία περιορίστηκε στους τόπους λατρείας. Το μάθημα των θρησκευτικών υπάχθηκε στο Υπ. Παιδείας στο οποίο υπαγόταν κι οι σχολές που θα φοιτούσαν οι αναγκαίοι για τα θρησκευτικά καθήκοντα «δημόσιοι υπάλληλοι». Το 1945 ιδρύεται στην Άγκυρα η πρώτη Θεολογική Ακαδημία ενώ από το 1951 αρχίζουν να λειτουργούν σχολές για ιμάμηδες, ιεροκήρυκες, αλλά πάντα υπό την αιγίδα του Υπ. Παιδείας. Ωστόσο άρχισε να διαφαίνεται μια εξάπλωση της

Περιμένοντας τους μεσοίους

Το εξώφυλλο του περιοδικού NOKTA: Ο φερετζές ξανάρχεται.

Προσευχή στο διάλειμμα του σχολείου.

Σήμερα σε μια Τουρκία όπου υπάρχουν 5.000.000 άνεργοι, όπου πρωθούνται τα ξένα πρότυπα ζωής, ο εύκολος δρόμος για την επιτυχία και τα κέρδη, που την μαστίζουν η πείνα και οι αρρώστιες, η πορνεία έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις, χρειάζεται κάποιο αντιστάθμισμα που στην περίπτωση αυτή είναι η θρησκεία. Αυτό βολεύει τους «Κεμαλιστές» στρατιωτικούς που κάνουν τα στραβά μάτια στους κάθε είδους μεσοίους και προφήτες που ξεφυτρώνουν εδώ κι εκεί σαν μανιτάρια. Τώρα κάθε σχολείο, κάθε εργοστάσιο, υπουργείο ακόμα κι η Βουλή έχουν το δικό τους τζαμί. Ειδικά στα σχολεία, τα κολλέγια, ο προσηλυτισμός έχει θέσει σε συναγερμό τους γονείς των σπουδαστών που συχνά αντιμετωπίζονται από τα παιδιά τους σαν «άπιστοι» επειδή δεν ζουν σύμφωνα με τους ορισμούς του ισλάμ.

Σίγουρα όμως δεν είναι μόνο η Αμερική ή η Γερμανία που συνεισφέρουν στο ξαναζωντάνεμα του ισλάμ και του θρησκευτικού φανατισμού. Η συριακή οργάνωση Αδελφών Μουσουλμάνων κάνει κηρύγματα στις τουρκικές κοινότητες του Βελγίου. Το Βέλγιο από το 1974 έχει δεχθεί σαν επίσημη θρησκεία την ισλαμική μετά από πίεση της Σ. Αραβίας κατά τη δεύτερη πετρελαϊκή κρίση οπότε ιδρύεται και το Κέντρο Ισλαμικού Πολιτισμού. Η Σ. Αραβία χρηματοδοτεί την κατασκευή τζαμιών και τη διδασκαλία στα σχολεία. Μονάχα στην τουρκική πρεσβεία του Βελγίου υπάγονται 60 τζαμιά, ενώ η Δ/ση Κοινωνικής Πρόνοιας της πρεσβείας έχει μετονομαστεί σε Δ/ση Θρησκευμάτων.

Το χειρότερο που παρατηρείται όμως στους κόλπους του ισλάμ είναι ότι διαδίδει την ιδέα του «τζιχάντ» (ιερού πολέμου) και ξεσηκώνει στρατιές ιδιαίτερα νέων να δώσουν τη μάχη σαν έρθει η ώρα για την επικράτηση του ισλαμισμού.

Η έξαρση του ισλαμικού κινήματος παρατηρείται επίσης παράλληλα με την επέκταση των εμπορικών σχέσεων της Τουρκίας με τις Αραβικές χώρες που γύρω στο '83 ζει τη χρυσή εποχή του. Δεν πρέπει επίσης να ξεχνάμε ότι η Τουρκία είναι μέλος του Ισλαμικού Συνεδρίου όπου μετέχουν 42 χώρες. Το Ισλαμικό Συνέδριο έχει διάφορες επί μέρους οργανώσεις όπως: το Ισλαμικό Ειδησιογραφικό Πρακτορείο (INA), την Ισλαμική Ένωση Τύπου (IS PU), το Κέντρο Ανάπτυξης του Ισλαμικού Εμπορίου, το Ισλαμικό Δικαστήριο και την Τράπεζα Ισλαμικής Ανάπτυξης (IBD) της οποίας σύμβουλος για την Τουρκία είναι ο αδελφός του Οζάλ, Κορκούτ Οζάλ.

Τέλος αναφέρουμε ότι η κρατική καταστολή στοχεύει και διάφορα παραδοσιακά ισλαμικά δόγματα που έχουν σημαντικές διαφορές με το δόγμα του τούρκων που είναι Σιί. Παράδειγμα οι κούρδοι που είναι Αλεβί εξαναγκάζονται να εγκαταλείψουν τον τρόπο λατρείας, τις τελετές κ.λ. ίσως γιατί ανέκαθεν εθωρείτο επαναστατικό. Ακόμα τονίζουμε ότι η ισλαμική επανάσταση του Χομεϊνί έχει άπειρους οπαδούς, έτοιμους να επαναφέρουν το φερετζέ και το ισλαμικό δίκαιο, όπως συνέβη σχετικά πρόσφατα στην Αίγυπτο.

Μουράτ Αϊντίν

Στο κατηχητικό...

θρησκευτικής διδασκαλίας. Το θρησκευτικό μάθημα μπήκε στο πρόγραμμα των δημοτικών και γυμνασίων κι από προαιρετικό στην αρχή τα τελευταία χρόνια έγινε υποχρεωτικό ενώ άρχισαν να ξεπετιούνται σε κάθε συνοικία τα κατηχητικά. Τα κατηχητικά επίσημα αρχίζουν να λειτουργούν από το 1949 και υπάγονταν στη Δ/ση Θρησκευμάτων του Υπ. Παιδείας. Όμως ο ρόλος, η μορφή καθώς κι η έκταση αυτών των ιδρυμάτων εκτός του ότι έχει ξεφύγει από τον έλεγχο του κράτους παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Τα περισσότερα από αυτά είναι στα χέρια διαφόρων δογμάτων μεταξύ των οποίων οι Νακσιμπεντιέρ, Νουρτζουλάρ, Σουλεϊμαντζιλάρ κ.λ. Επειδή, όπως αναφέραμε, στο ισλάμ θρησκεία κι εξουσία είναι ένα και το αυτό, τακτική αυτών των δογμάτων είναι η σταδιακή κατάληψη θέσεων-κλειδιά στον κρατικό μηχανισμό και η αναρρίχηση στην εξουσία. Αν λάβουμε υπ' όψη τη φτώχεια, την ανεργία που μαστίζει τόσο τα χωριά όσο και τις πόλεις τα δόγματα αυτά δεν δυσκολεύονται να συγκεντρώσουν ανθρώπινο υλικό. Πείθουν τις φτωχικές οικογένειες που συνήθως είναι και πολυμελείς ότι αναλαμβάνουν να σπουδάσουν τα παιδιά τους τα οποία κλείνουν στα ιδρύματα που έχουν την μορφή γκέτο, κι εκεί αφού τα εξαναγκά-

ζουν να κάνουν όλες τις δουλειές, τ' αναγκάζουν να φορούν κλειστά φορέματα, να κάνουν προσευχές συνέχεια, τα διδάσκουν το κοράνι και την ισλαμική ηθική συνοδεία αγριου ξύλου. Απαγορεύεται το διάβασμα πέρα από τα θρησκευτικά βιβλία, η τηλεόραση, η επικοινωνία μ' άλλους. (Μια νεαρή η οποία αναγκάστηκε να φύγει μην αντέχοντας την καταπίεση της μητέρας της που ανήκε στο δόγμα των Νακσιμπεντι και ζήτησε πολιτικό άσυλο στην Γαλλία, λέει πως μεταξύ άλλων στο μάθημα της ισλαμικής ηθικής τους διδασκαν ότι η γυναίκα η οποία αρνείται την ερωτική επαφή με τον άντρα της καίγεται για μερικά χρόνια στην κόλαση ενώ η γυναίκα που του κάνει «κουνήματα» έχει εξασφαλισμένο τον παράδεισο). Άλλοτε πάλι εκλέγουν τους καλούς μα άπορους φοιτητές, τους παρέχουν στέγη, φαγητό σε δικές τους εστίες όπου φανατίζονται με την πλύση εγκεφάλου που τους γίνεται. Επίσης καλλιεργείται η εσωστρέφεια και η υποταγή της προσωπικότητας των ατόμων. Τα τελευταία χρόνια το έδαφος για τους επιτηδευσιούς «φωτισμένους» ήταν πολύ πρόσφορο. Ο αφορισμός της περιόδου των μαζικών αγώνων, της αριστεράς ακόμα και αυτής της ίδιας της δυτικόφερτης δημοκρατίας και ο ισχυρισμός ότι όλα τα κακά προέρχονται από

τη δύση (όπλα, πυρηνικά κ.λ.), η ανάγκη του κόσμου να πιστέψει σε κάτι για να ξεχάσει τη δυστυχία του βρίσκουν ανταπόκριση. Την εποχή που στην Τουρκία κορυφώνονται οι λαϊκοί αγώνες, οι αγωνιστές και οι δημοκράτες περισσότερο από τους κρατικούς μηχανισμούς καταστολής βρίσκονται αντιμέτωποι με το φανατισμό των ακροδεξιών θρησκευομένων οργανώσεων που δρουν με την υποστήριξη του ίδιου του κράτους. Η αστική τάξη για να κρατηθεί καλλιεργεί τις αντιδραστικές πλευρές της κοινωνίας δίνοντας αντιδραστικό χαρακτήρα και στο κράτος (αποτέλεσμα είναι οι οργανώσεις τύπου Κόμμα Εθνικιστικού Κινήματος του Τουρκές και Κόμμα Εθνικής Σωτηρίας του Ερμπακάν. Τα σημερινά αντίστοιχά τους είναι το Κόμμα Εθνικιστικής Δράσης και το Κόμμα Ειρημερίας). Λέγεται μάλιστα ότι γύρω στο '65 διάφορες αμερικανικές οργανώσεις κάτω από την επωνυμία «εθελοντές ειρήνης» έκαναν στην Τουρκία διάφορες καλυμμένες έρευνες με απώτερο σκοπό να μελετήσουν τις διάφορες θρησκευτικές τάσεις και να ενισχύσουν αυτές που θα τους ήταν χρήσιμες. Πάντως σίγουρο είναι ότι το '78 οι «Εστίες Πίστης», οργανώσεις Νεολαίας του Εθνικιστικού Κινήματος, ενισχύθηκαν με 40.000 δολάρια από τις Η.Π.Α.

Χρονικό της πολιτικής κρίσης

Όταν, τό πρωί της 11ης Σεπτεμβρίου 1973, ο χιλιανός στρατός έβαζε τέλος στο τρίχρονο μεταρρυθμιστικό πείραμα της Λαϊκής Ενότητας ανατρέποντας την κυβέρνηση Αλλιέντε και πνίγοντας στο αίμα κάθε απόπειρα αντίστασης απ' την πλευρά της αριστεράς και των όσπων λαϊκών μαζών, η κακή οικονομική κατάσταση της Χιλής, σε συνδυασμό με την ολοένα εντεινόμενη ταξική πόλωση, υπήρξαν η κυριότερη νομιμοποιητική δικαιολογία που επικαλέστηκαν τόσο η χούντα των στρατηγών όσο και τα αστικά πολιτικά κόμματα που, στο σύνολό τους, υποστήριξαν το πραξικόπημα¹.

Εννιά χρόνια αργότερα, το εξτρεμιστικά νεοφιλελεύθερο πρόγραμμα των Chicago Boys μπορεί να έχει κερδίσει το θαυμασμό ξένων οικονομολόγων και του διεθνούς δικτύου των «μέσων ενημέρωσης», όμως στο εσωτερικό της χώρας έχει οδηγήσει τα λαϊκά στρώματα σ' ένα επίπεδο εξαθλίωσης τό οποίο, αργά ή γρήγορα, εγκυμονεί τον κίνδυνο μιας έκρηξης. Στα 1978, σύμφωνα με τις στατιστικές, τό 58,7% των νοικοκυριών στην ευρύτερη περιφέρεια του Σαντιάγο δεν είναι σε θέση να καλύψει τις μίνιμουμ ανάγκες διατροφής -ποσοστό κατά 11% μεγαλύτερο απ' ό,τι στα 1969. Ταυτόχρονα, αυτή η εξαθλίωση των λαϊκών μαζών συνεπάγεται όλο και μεγαλύτερα κέρδη για το ηγεμονικό μπλοκ του ντόπιου και ξένου κεφαλαίου: ανάμεσα στο 1970 και τα 1979, η αναλογία του κόστους της εργασίας στην ακαθάριστη αξία της χιλιανής βιομηχανικής παραγωγής πέφτει από 15,8% σε 9,6%². Το ξέσπασμα στα τέλη του 1981, της κρίσης του οικονομικού συστήματος, που εκδηλώνεται με τη διαδοχική χρεωκοπία μεγάλων βιομηχανικών και τραπεζικών συγκροτημάτων, αποτελεί τό έναυσμα για την εκδήλωση και της πολιτικής κρίσης του καθεστώτος.

Η οικονομική κρίση φτάνει στο φόρτε της στα μέσα του '82, όταν η (επίσημη) ανεργία ανεβαίνει κατακόρυφα στο 30%. Το Δεκέμβριο, ο λαός βγαίνει για πρώτη φορά μαζικά στους δρόμους, ζητώντας ψωμί και δουλειά.

Το Μάη του '83, τα συνδικάτα καλούν στην πρώτη «μέρα εθνικής διαμαρτυρίας», ενάντια στην πείνα και την καταπίεση. Η επιτυχία είναι εκπληκτική, καθώς στις εκδηλώσεις διαμαρτυρίας συμμετέχουν όχι μόνο οι λαϊκές μάζες αλλά και τα μεσαία στρώματα του πληθυσμού, αυτά που στα 1973 είχαν σε μεγάλο βαθμό υποστηρίξει την ανατροπή του Αλλιέντε. Η "protesta" του Ιούνη γνωρίζει ακόμα μεγαλύτερη επιτυχία, τό ίδιο κι αυτή του Ιούλη, παρά τη ραγδαία κλιμάκωση της καταστολής (σύλληψη της συνδικαλιστικής ηγεσίας, στρατιωτικά περίπολα στους δρόμους κλπ.). Στις εργατικές συνοικίες, η διαμαρτυρία παίρνει τό χαρακτήρα εξέγερσης: οδοφράγματα, φωτιές, πετροπόλεμος με την αστυνομία.

Τον ίδιο καιρό, ωστόσο, η απεργία των μεταλλωρύχων του χαλκού συντριβεται απ' τό καθεστώς· η αποτυχία της είναι συνέπεια της ολοκληρωτικής απομόνωσης της από τα μεσαία στρώματα και του ψηλόυ επιπέδου της ανεργίας, που καθιστά πολλαπλά αποτελεσματική την τρομοκρατία μέσω επιλεκτικών απολύσεων.

Τον Αύγουστο, ο Πινοσέτ πραγματοποιεί μια από εκείνες τις αριστοτεχνικές μανούβρες που τον έφεραν και τον βοήθησαν να διατηρηθεί στην εξουσία: εκμεταλλευόμενος τις ανησυχίες της μεσαίας αστικής τάξης απ' την αναθίωση της εργατικής μαχητικότητας, διορίζει νέα κυβέρνηση μ' επικεφαλής τό μετριοπαθή πολιτικό Ονόφρε Χάρπα· ο τελευταίος παίρνει εντολή ν' ανοίξει διάλογο με την αστική αντιπολίτευση, που συνασπίζεται στη «Δημοκρατική Συμμαχία» (Alianza Democrática, AD). Ο θνησιγενής αυτός διάλογος διακόπτεται τον Οκτώβριο με πρωτοβουλία της AD, έχοντας ωστόσο πετύχει, σε συνδυασμό με την αναθίωση της καταστολής, τον πραγματικό σκοπό του: την απομόνωση των "protestas" και τό σπάσιμο της ανάπτυξης του δυναμικού κινήματος διαμαρτυρίας, που έκτοτε μπαίνει σε ύφεση.

Ανάμεσα στο φθινόπωρο του 1983 και σ' αυτό του 1984, η καταστολή στρέφεται κατά κύριο λόγο ενάντια στην αριστερά, την οποία τό καθεστώς προσπαθεί να περιθωριοποιήσει και να εξουδετερώσει, διατηρώντας παράλληλα μια πολύ πιο ανεχτική στάση απέναντι στην AD και τους μετριοπαθείς σοσιαδημοκράτες του «Σοσιαλιστικού Μπλοκ» (Bloque Socialista, BS). Βασικός στόχος του καθεστώτος σ' αυτή τη φάση είναι η διάσπαση του κινήματος, ο αποπροσανατολισμός των λαϊκών μαζών κι η εξουδετέρωση των αντιστάσεών τους.

Οι φοιτητικές εκλογές του Οκτώβρη 1984 (στις οποίες η αντιπολίτευση αποσπά πάνω απ' τό 65% των ψήφων, παρά τις διαδοχικές εκκαθαρίσεις των πανεπιστημίων απ' τα ριζοσπαστικά στοιχεία) κι η επιτυχία της 24ωρης γενικής απεργίας που οργάνωσε τον ίδιο μήνα η συνασπισμένη στο «Λαϊκό Δημοκρατικό Κίνημα» (MDP) αριστερά, οδηγούν αυτή την άτυπη περίοδο de facto «φιλελευθεροποίησης» στο τέλος της. Στις 6 Νοέμβρη η Χιλή κηρύσσεται σε κατάσταση πολιορκίας· τα χτυπήματα στρέφονται τώρα κατά κύριο λόγο ενάντια στο συνδικαλιστικό κίνημα και τη μετριοπαθή αριστερά (BS), εκατοντάδες στελέχη των οποίων συλλαμβάνονται κι εκτοπίζονται σε απομονωμένες περιοχές της χώρας. Η επίθεση του καθεστώτος εστιάζεται σε δυο σημεία: απ' ενός στο σπάσιμο του συνδικατικού κρίκου ανάμεσα στην αστική αντιπολίτευση και την αριστερά, που αποτελεί η μετριοπαθής σοσιαδημοκρατία, κι απ' ετέρου στη συντριβή του συνδικαλιστικού κινήματος, που αποτελεί τό βασικότερο μοχλό και πλαίσιο για την κινητοποίηση των μαζών³.

Αρχές του 1985, η τρομοκρατία κορυφώνεται, καθώς ο αριθμός των συλληφθέντων κι εκτοπισμένων ξεπερνά τις 4.000. Ταυτόχρονα, ο Πινοσέτ σκληραίνει τη στάση του και σε κεντρικό πολιτικό επίπεδο: στις 12 Φλεβάρη, ο Ονόφρε Χάρπα απομακρύνεται απ' την κυβέρνηση.

Στις 30 Μάρτη, τα πτώματα τριών γνωστών διανοουμένων και ηγετικών στελεχών του Κ.Κ. Χιλής, του

που τό θέτουν ως όρο για την επαναδιαπραγμάτευση του εξωτερικού χρέους της Χιλής (20 δις δολάρια) με τό Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, αίρεται η κατάσταση πολιορκίας κι αντικαθίσταται από μια «κατάσταση έκτακτης ανάγκης», πιο περιοριστική για την κρατική αυθαιρεσία -τουλάχιστον στα χαρτιά. Πέρα απ' την ικανοποίηση των αμερικανικών απαιτήσεων, η χαλάρωση αυτή των έκτακτων μέτρων αποσκοπεί στο να δώσει στη («συνετισμένη» απ' την προηγούμενη σκληρύνηση) αστική αντιπολίτευση νέα περιθώρια για οργανωτική και πολιτική ανασυγκρότηση, έτσι ώστε να επιτευχθεί για μια ακόμα φορά ο εγκλωβισμός των λαϊκών αντιστάσεων στα πλαίσια αστικών επιλογών.

Τό κόλλο πάνει. Στις 26 Αυγούστου 1985, η αστική αντιπολίτευση και τα μετριοπαθέστερα τμήματα της παραδοσιακής δεξιάς υπογράφουν ένα «Εθνικό Σύμφωνο» τό οποίο ζητά την αποκατάσταση της δημοκρατίας, υποσχόμενο σε αντάλλαγμα τη διατήρηση του κοινωνικού καθεστώτος και (τό κυριότερο) των ατιμωρησία των στρατιωτικών για όλα τα εγκλήματα που έχουν διαπράξει μετά τό 1973. Τό Κ.Κ. Χιλής κι η ριζοσπαστική αριστερά αφήνονται εκτός του πλαισίου της συμφωνίας, εφόσον «υποστηρίζουν τη βία» ως μέσο ανατροπής της δικτατορίας. Τον ίδιο καιρό, οι κεντρόφυγες τάσεις στο εσωτερικό του Κ.Κ. Χιλής -ανάμεσα στους υποστηρικτές της ένοπλης πάλης και τους οπαδούς μιας παραπέρα προσέγγισης με την αστική αντιπολίτευση- εντεινούνται σε μεγάλο βαθμό⁴.

Μια ρευστή κατάσταση

Με την ύπογραφή του «Εθνικού Συμφώνου», η εσωτερική πολιτική κατάσταση στη Χιλή μπαίνει σε μια φάση που μπορεί κανείς να την αποκαλέσει «πρώιμη μεταβατική» και η οποία χαρακτηρίζεται:

• απ' την προσπάθεια της αστικής τάξης και των πολι-

Η Χιλή στο σταυροδρόμι

Χοσέ Μανουέλ Παράδα, του Μανουελ Ι κερρο και του Σαντιάγο Ναπτινό, βρίσκονται με κομμένους τους λαϊμούς πεταγμένα σ' ένα χαντάκι, κοντά στο διεθνές αεροδρόμιο του Σαντιάγο. Και οι τρεις, είχαν συλληφθεί τό προηγούμενο 48ωρο από ασφαλίτες με πολιτικά· η δολοφονία τους προκαλεί σοκ σ' ολόκληρη τη χιλιανή κοινωνία, που βλέπει με τρόπο να επιστρέφουν οι «μέρες του μεγάλου τρόμου», όπως στα 1973-74⁴. Αντί να σπάσει, η ενότητα της αριστεράς με την αστική αντιπολίτευση αποκαθίσταται σε μεγάλο βαθμό, καθώς η τελευταία ανησυχεί μήπως με την κλιμάκωση της καταστολής ανοίγει ο δρόμος για την «ανεπίσημη» (μέσω της διαδικασίας των «εξαφανίσεων») εξόντωση και της δικής της ηγεσίας. Παρά την κατάσταση πολιορκίας, η κηδεία των τριών δολοφονημένων μετατρέπεται σε μαζική αντικαθεστωτική διαδήλωση, με συμμετοχή 20.000 ατόμων. Παράλληλα, στο εσωτερικό του καθεστώτος, ο αντίτυπος του γεγονότος είναι ισχυρός και δίνει αφορμή για ένα ξεκαθάρισμα λογαριασμών: στις αρχές του Αυγούστου, ο διοικητής των караμπινιέρων στρατηγός Σεζάρ Μεντόζα, απ' τα ιδρυτικά μέλη της χούντας και θεωρούμενος ως ο κατεξοχόν «σκληρός» του καθεστώτος, αντικαθίσταται απ' τό «μετριοπαθή» Ροδόλφο Στάνχε⁵.

Η φάση της σκληρύνησης του καθεστώτος διακόπτεται στις 18 Ιούνη 1985, όταν, κάτω απ' την πίεση των ΗΠΑ

τικών εκφραστών της να αντιπολιτευθούν τό καθεστώς και να τό σπρώξουν στην υιοθέτηση μιας διαδικασίας περαιτέρω φιλελευθεροποίησης, αποφεύγοντας παράλληλα να κινητοποιήσουν τις λαϊκές μάζες, απ' τό φόβο μήπως η κατάσταση τους ξεφύγει απ' τα χέρια. Έτσι, η AD μπουκόταρε τις "protestas" του φθινοπώρου του 1985, με αποτέλεσμα τό σταδιακό εκφυλισμό τους. Η δημιουργία, την άνοιξη του '86, της «Συνέλευσης της Κοινωνίας των Πολιτών» (Asamblea de la Sociedad Civil -συντονιστικό όργανο των κομμάτων, συνδικαλιστών κι επαγγελματιών οργανώσεων της αντιπολίτευσης, απ' τη μετριοπαθή δεξιά μέχρι την άκρα αριστερά), δεν πρόκειται να έχει, βραχυπρόθεσμα τουλάχιστον, τις επιπτώσεις που θα περίμενε κανείς: μετά τις αιματηρές ταραχές που συνόδευσαν τη 48ωρη γενική απεργία στις αρχές του Ιούλη, η AD αποσύρεται για άλλη μια φορά από τη «μάχη του πεζοδρομίου» καταδικάζοντας έτσι την "protesta" της 4ης Σεπτεμβρίου σε πλήρη αποτυχία.

• από την αυξανόμενη ριζοσπαστικοποίηση των εργατικών μαζών και τη ραγδαία ανάπτυξη της ένοπλης πάλης: μέσα στο πρώτο εξάμηνο του '86, οι χιλιανές αρχές καταμετρούν τουλάχιστον 267 ενέργειες «τρομοκρατικών ενεργειών»: ανατίναξη πυλώνων υψηλής τάσης, επιθέσεις σε αστυνομικά τμήματα, βομβιστικές ενέργειες κλπ⁷. Εκτός απ' τό MIR (Κίνημα της Επανάστατικής Αριστεράς), η δραστηριότητα του οποίου βρίσκεται

Ο Πινοσέτ στα ίχνη του Μάρκος;

τυχημένη απόπειρα κατά του Πινοσέτ, την ευθύνη για την οποία διεκδίκησε το FPMR. Όσα ακολούθησαν, είναι γνωστά: κήρυξη για άλλη μια φορά της χώρας σε κατάσταση πολιορκίας, ανθρωποκυνηγητό στις εργατικές συνοικίες με τη χρήση αρμάτων μάχης κι ελικοπτέρων, απαγωγές και δολοφονίες στελεχών της αριστεράς. Τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, φαίνεται πως ο Πινοσέτ έχει επιλέξει τη φυγή προς τα εμπρός, σε μια προσπάθεια να συνασπίσει γύρω του το στρατό –τη μόνη δύναμη που μπορεί ν' αμφισβητήσει αποτελεσματικά την κυριαρχία του. Πρόκειται για ένα παιγνίδι που εμπεριέχει και τον κίνδυνο μιας παραπέρα αυτονόμησης κι απομόνωσης του χιλιανού δικτάτορα από όλα τα μέχρι τώρα δυναμικά ερείσματα του. Η αστική αντιπολίτευση το γνωρίζει και παίζει κι αυτή το δικό της χαρτί: η κοινή δήλωση των κομμάτων που μετέχουν στο «Εθνικό Σύμφωνο», την επαύριο της απόπειρας κατά του δικτάτορα, με την οποία η επάνοδος στη δημοκρατία παρουσιάζεται ως «η μοναδική εναλλακτική λύση απέναντι στη βία και τον εξτρεμισμό», απευθύνεται από τη μια προς τις ΗΠΑ κι από την άλλη προς τη μερίδα εκείνη των στρατιωτικών που ανησυχούν για την κλιμάκωση της βίας, με αντικειμενικό σκοπό να τις πείσει για την αναγκαιότητα του άμεσου παραμερισμού του Πινοσέτ και για την ύπαρξη μιας αστικής εναλλακτικής προοπτικής.

Η κατάληξη της ιστορίας παραμένει, προς το παρόν, άγνωστη. Το ενδεχόμενο μιας μεταπολίτευσης «αλά Φιλιπινέζικα» παραμένει οπωσδήποτε πολύ πιθανό –το ίδιο και μια πιο αιματηρή εξέλιξη. Γεγονός πάντως παραμένει, όπως εύστοχα παρατηρεί ένας ιταλός δημοσιογράφος¹¹, ότι «η δολοφονία του Πινοσέτ θα ήταν μια απ' τις σπάνιες εκείνες περιπτώσεις πολιτικής δολοφονίας που θα μπορούσαν να λύσουν το πρόβλημα ενός ολόκληρου έθνους»...

Τάσος Κωστόπουλος

μάλλον σε ύφεση, το κύριο βάρος της ένοπλης πάλης το σηκώνει το «Πατριωτικό Μέτωπο Μανουέλ Ροντριγκες» (FPMR), το οποίο συνδέεται στενά με την αριστερή τάση του Κ.Κ. Χιλής. Τον Αύγουστο, το FPMR καταφέρνει να απαγάγει ένα συνταγματάρχη του χιλιανού στρατού και τον απελευθερώνει μονάχα μετά από έκκληση του αρχιεπισκόπου του Σαντιάγκο (και, πιθανότατα, παρέμβαση μετριοπαθών στελεχών του Κ.Κ.Χ. στο εσωτερικό του Μετώπου), «Οι πολιτοφυλακές του Μετώπου δρουν σχεδόν με ακάλυπτα τα πρόσωπά τους στις τεράστιες φτωχογειτονιές του Σαντιάγκο, όπως αυτή της Βικτόρια, παραδοσιακό «θερμό σημείο» κατά τη διάρκεια της «protestas»⁸.

• τη σταδιακή διαφοροποίηση της πολιτικής των ΗΠΑ απέναντι στο καθεστώς. Έχοντας αποτελέσει για δώδεκα χρόνια το φύλακα-άγγελό της χούντας των στρατηγών, η Ουάσιγκτον εμφανίζεται τον τελευταίο χρόνο ανήσυχη για τα φαινόμενα έντονης ριζοσπαστικοποίησης στους κόλπους των λαϊκών μαζών της Χιλής. Ένα ανώτερο στέλεχος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ έθεσε το θέμα πολύ καθαρά: «Οι ίδιοι άνθρωποι που υποστήριξαν τον Πινοσέτ όταν πέταξε τους κομμουνιστές έξω από τη Χιλή, τώρα ανησυχούν ότι, με την αδιαλλαξία του, θα τους φέρει πάλι πίσω»⁹. Χωρίς τυμπανοκρουσίες, η αμερικανική διπλωματία αρχίζει να παίρνει τις αποστάσεις της από τον Πινοσέτ· ο νέος πρεσβευτής των ΗΠΑ στο

Σαντιάγκο, Χάρρυ Μπαρνς, διατηρεί στενές επαφές με την αστική αντιπολίτευση και, το Μάρτη του '86, η Ουάσιγκτον ψηφίζει για πρώτη φορά κατά της Χιλής στην Επιτροπή Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ. Τον Αύγουστο, ο διοικητής των αμερικανικών στρατευμάτων στη Λατ. Αμερική, στρατηγός Γκάβιν, επισκέπτεται το Σαντιάγκο ζητώντας απ' τον Πινοσέτ να αρχίσει άμεσα μια διαδικασία μετάβασης στον κοινοβουλευτισμό. Φεύγει με άδεια χέρια, αλλά όχι πριν «ανανεώσει» τις επαφές του με την ηγεσία των χιλιανών ενόπλων δυνάμεων· τα ρήγματα στις τελευταίες, εξάλλου, ανάμεσα σε «σκληρούς» και «μετριοπαθείς» γίνονται ολοένα και πιο φανερά. Τέλος, σε συνέντευξή του ο (θεωρούμενος ως «συντηρητικότετος») υφυπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ για τις Διαμερικανικές Υποθέσεις, Έλλιοτ Έμπραμς, πρώην διοικητής των αμερικανικών στρατευμάτων στο Βιετνάμ, δηλώνει πως για την Ουάσιγκτον δεν υπάρχει πια άλλο μέσο πίεσης για να εκβιάσει ένα δημοκρατικό άνοιγμα στη Χιλή, από το μπλοκάρισμα της χορήγησης δανείων προς το Σαντιάγκο απ' τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς¹⁰.

Και τώρα;

Αυτή ήταν σε γενικές γραμμές η κατάσταση στη Χιλή όταν, το θράδυ της 7ης Σεπτεμβρίου, εκδηλώθηκε η απο-

1. Για την περίοδο της «Λαϊκής Ενότητας» στη Χιλή υπάρχει μια αρκετά εκτενής βιβλιογραφία. Κατά τη γνώμη μου, το καλύτερο βιβλίο που έχει κυκλοφορήσει στα ελληνικά πάνω στο ζήτημα αυτό είναι το έργο της γαλλικής Επιτροπής Υποστήριξης στον Επαναστατικό Αγώνα του Χιλιανού Λαού «Χιλή: Η ταξική αναμέτρηση, 1970-1973» έκδ. Βέργος, 1974.

2. Cristina Hurtado-Beca «Χιλή, 10 χρόνια αυταρχικής διακυβέρνησης και οι συνέπειές τους στα λαϊκά στρώματα», Λατινική Αμερική, τχ. 6, σελ. 30-33.

3. Arturo Valenzuela «Chile's political instability», Current History 2.1984 και «Prospects for the Pinochet regime in Chile», Current History 2.1985.

4. Το γεγονός είχε και μια αξιοσημείωτη, κυριολεκτικά μυθιστορηματική πτυχή: «Ο Ρομπέρτο Παράδα, ο καλύτερος ηθοποιός της Χιλής και πατέρας ενός από τα θύματα, έμαθε το θάνατο του Χοσέ Μανουέλ στο διάλειμμα της παράστασης ενός θεατρικού έργου, όπου υποδύεται τον πατέρα ενός «εξαφανισμένου» στο δεύτερο μέρος, το σενάριο περιλαμβάνει μια φανταστική συνομιλία του μ' αυτό το γιο. Ο Ρομπέρτο Παράδα έπαιξε τη σκηνή μπροστά σ' ένα κοινό σοκαρισμένο και θουπηγμένο στα δάκρυα, καθώς τα νέα διαδίδονταν στόμα με στόμα...» (Cynthia Brown, «Chileans are gaining on Pinochet», The Nation 23.11.85, σελ. 551-552).

5. Τυπικά ο εξαναγκασμός του Μεντόζα σε παραίτηση οφείλεται στο γεγονός ότι ένας αδέσπαστος, αν και γνωστός συντηρητικός, ανακριτής, ο Χοσέ Κάνοθας, αποκάλυψε το δίκτυο των απαγωγών και δολοφόνων και, αρνούμενος να υποκύψει σε πιέσεις κι εκβιασμούς, παρέπεμψε στη δικαιοσύνη 14 στελέχη της μυστικής υπηρεσίας των καραμπινιέρων (DICOMCAR). Ωστόσο, οι ενέργειες του Κάνοθας δε θα είχαν καταλήξει πουθενά, χωρίς την ενεργό συμπαράσταση και την πολύτιμη βοήθεια που του πρόσφερε η CNI –η μυστική πολιτική αστυνομία του καθεστώτος, η οποία υπάγεται κατευθείαν προσωπικά στον Πινοσέτ. Βλ. Cynthia Brown, όπ. παρ., σελ. 552 και Montserrat Sans-Brigitte Calame «Deux juges à l'assaut de la dictature», Le monde diplomatique 8.1986, σελ. 5-6.

6. Ενδεικτική είναι η συνέντευξή του «μετριοπαθούς» Χάιμε Ινσούνζα, μέλους της Κ.Ε. κι επικεφαλής της καθοδήγησης του κόμματος στο εσωτερικό, προς το Marcel Niedergang. (Le monde 30.8.1985).

7. Marcel Niedergang «Dialectique de la violence au Chili» Le monde 10.9.1986.

8. Όπ. παρ.

9. Carla Anne Robins, κ.α. «The economy could knock-out Chile's strongman», Businessweek 2.12.1985.

10. «Not much flexibility left», Newsweek 15.9.1986.

11. Stefano Malatesta «Mitra e barooka contro Pinochet» La Repubblica 9.9.1986.

Το άλλο Μεξικό

ΜΕΞΙΚΟ δεν είναι μόνο το Μουντιάλ. Πολύ περισσότερο, το Μεξικό δεν είναι η «συνάντηση των 6» στην Ιχτάπα, ούτε οι χειραψίες του Παπανδρέου με τον Δε λα Μαδρίδ. Η επίσκεψη στο Μεξικό είναι πρώτα απ' όλα μια εμπειρία που ξεφρνιάζει.

Όπως όταν στην Κεντρική Πλατεία της πόλης του Μεξικού πέφτεις σε μια ομάδα πάνοπλων αστυνομικών (στην κυριολεξία - με τα όπλα προτεταμένα) και διαπιστώνεις ότι «περιφρουρούν» μια διαδήλωση, από τα συνθήματα της οποίας ξεχωρίζει αμέσως το «λαός ενωμένος ποτέ νικημένος»...

Μαθαίνουμε ότι έχουν έρθει από κάποιο μακρινό σημείο της Πόλης να διαμαρτυρηθούν για δυο πράγματα:

- Για την αύξηση της τιμής των εισιτηρίων από 1 (ένα) σε 20 (εικοσι!) πέσος.

- Για τον τρόπο που κατανέμονται τα κρατικά γαλατάδικα στις γειτονιές, απ' ό,τι φαίνεται τα μοναδικά καταστήματα που προμηθεύουν γάλα σε προσιτές τιμές.

Οι περισσότεροι διαδηλωτές είναι γυναίκες με παιδιά. Ελάχιστοι άντρες είναι μαζί τους αυτή τη μεσημεριανή ώρα: Η φτώχεια τους έρχεται σε χτυπητή αντίθεση με τους εξευρωπαϊσμένους αστούς που περνάνε βιαστικοί στα απέναντι πεζοδρόμια. Μας κάνει εντύπωση ο πρωτοφανής συγκρητισμός των ρευμάτων της αριστεράς που παρατηρείται στα συνθήματα. Ρωτάμε.

Όχι, δεν αποτελούν οργάνωση, ανήκουν σε μια *cordinadora* (συντονιστικό όργανο) που αποτελείται από επιμέρους λαϊκά κινήματα στο χώρο της πόλης. Λέγεται CONAMUP. Δεν είναι κόμμα, δεν κατεβαίνει στις εκλογές. Ναι, είναι πράγματι αριστεροί. Μεταξύ τους είναι μέλη και εκπρόσωποι αριστερών κομμάτων και οργανώσεων. Περιμένουν στην πλατεία γιατί μια αντιπροσωπεία τους θέλει να δει τον Υπουργό. Όχι, δεν πρόκειται να τους επιτεθεί η Αστυνομία. «Περιμένουν να κούραστούμε», μας εξηγούν. «Ξέρουν ότι έχουμε μαζί μας τα παιδιά, και μ' αυτό τον ήλιο...» «Όμως πρέπει να μείνουμε».

Τους πήραν το γαλατάδικο από τη γειτονιά τους γιατί ξέρουν την αντίθεσή τους στο PRI, το κυβερνητικό κόμμα. Διακινδυνεύουμε έναν διαδεδομένο μύθο: Είναι αλήθεια ότι το PRI ιδρύθηκε από τον Zapata; Μας κεραινοβολεί ένα άγριο θλέμμα. Όχι θέβαια, ο Emiliano Zapata μίηκε στο Προεδρικό Μέγαρο (μας δείχνουν απέναντι) μόνο μια φορά, μαζί με τον Pancho Villa, έβαλε τα πόδια του στο τραπέζι, φωτογραφήθηκε κι έφυγε.

Το PRI (Επαναστατικό Θεσμικό Κόμμα) κυβερνά συνεχώς από το 1929. Δεν έχει χάσει καμιά εκλογή από τότε. Αλλά και σ' όσες έχασε, πάλι κατάφερε να ανακηρύξει νικητές τους δικούς του υποψηφίους. Οι πρόσφατες ταραχές στην Τσιχουάουα, αλλά και στην Οαχάκα είναι ενδεικτικές.

Η αποφασιστικότητα αυτής της μικρής διαδήλωσης στην καρδιά της τεράστιας πόλης στάθηκε αφορμή να διερευνήσουμε λίγα πράγματα παραπάνω γι' αυτό το αρκετά πρωτότυπο κίνημα που συντονίζει το CONAMUP. Τα αποσπάσματα που ακολουθούν είναι από άρθρο του περιοδικού *El Cotidiano* (Μάιος-Ιούνιος '86) που εκδίδεται από το Αυτόνομο Μητροπολιτικό Πανεπιστήμιο (UAM). Παραθέτουμε επίσης από την ίδια πηγή μερικά ενδεικτικά αιτήματα του CONAMUP.

A.M.-K.B.-M.Π.

Το CONAMUP και τη πολιτική

- Η αδύναμη ανάπτυξη και η υποταγή της αστικής κοινωνίας στο Κράτος, το χαμηλό επίπεδο της πολιτικής συνείδησης των μαζών και οι μειωμένοι αριθμοί εργατών και αγροτών που συμμετέχουν στα κόμματα της αριστεράς, όπως επίσης ο σεχταρισμός και η πολυδιάσπαση που επικρατούν σ' αυτά, είναι οι αιτίες που δεν υπάρχουν στο εσωτερικό των πολιτικών οργανώσεων σημαντικόι πυρήνες των μαζών και ακόμα περισσότερο, που αυτές εξακολουθούν να έχουν ανάγκη από το επαναστατικό κόμμα.

Ο πολιτικός ρόλος των κινήματων της πόλης

Από απόψεις αριστεριστικές συχνά υποτιμάται ο ρόλος των μαζών και των κινήματων πόλης ιδιαίτερα, με το να τους αρνούνται οποιαδήποτε συμμετοχή στην οικοδόμηση της επαναστατικής πρωτοπορείας. Στο άκρο αντίθετο - από θέσεις λαϊκίστικες αποδίδεται ένας κεντρικός ρόλος στις οργανώσεις μαζών. Έχοντας θέσεις συγγενείς με του F. Fanon και του H. Marcuse¹ λένε ότι οι νέες επαναστατικές τάξεις είναι οι «περιθωριακοί» της κοινωνίας.

Στην 1η και 2η Εθνική Συνάντηση του CONAMUP το λαϊκό κίνημα ορίστηκε σαν «σύμμαχος της εργατικής τάξης και της αγροτιάς... και τάξη στήριξης του αγώνα του λαού γενικά». Απ' την άλλη στη 2η επίσης Συνάντηση ειπώθηκε ότι «το κίνημα της πόλης έχει δικά του χαρακτηριστικά που το κάνουν μια δύναμη κινητήρια της επανάστασης που φέρνει ευρείες κοινωνικές δυνάμεις στην επαναστατική διαδικασία».

Στη διακήρυξη αρχών, το CONAMUP έχει μια θέση επαναστατική (μετασχηματισμός της κοινωνίας και κατάληψη της εξουσίας) αλλά τόσο το πρόγραμμα των αιτημάτων όσο και το πλάνο δράσης, δίνουν έμφαση στο βραχυπρόθεσμο ή μεσοπρόθεσμο στάδιο ή στις δημοκρατικές διεκδικήσεις. Σα συνέπεια, στη δυναμική της *cordinadora* κυριαρχεί η δημοκρατική δράση. Όσον αφορά το επίπεδο της πολιτικής συνείδησης των λαϊκών κινήματων της πόλης αυτό είναι βασικά διεκδικητικό και τοπικό, αλλά προοδευτικά αυξάνεται η ταξική συνείδηση μέσα από τη διεκδίκηση γενικών αιτημάτων, την αλληλεγγύη και τις συμμαχίες.

Οι αγώνες δεν έχουν ξεκάθαρη μορφή για να αποφευχθεί να χαρακτηριστούν παράνομοι και να γίνουν αντικείμενο καταστολής. Εν τούτοις είναι σ' αυτό το πεδίο τακτικών ή μορφών πάλης που είναι μεγαλύτερη η ανάγκη συζήτησης και η επίτευξη βασικών συμφωνιών.

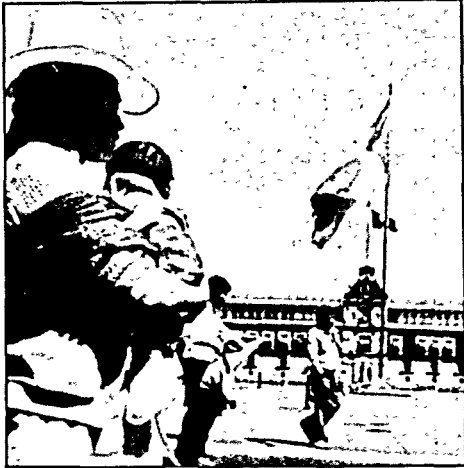
Συμπερασματικά, το CONAMUP έχει καθυστερήσει τον προσδιορισμό των βασικών πολιτικών απόψεων, πράγμα που έχει αναγνωριστεί από Εθνικές Συναντήσεις. Εν τούτοις, είναι απαραίτητο να αναγνωρίσουμε ότι η άμεση ανταλλαγή εμπειριών ανάμεσα στις μάζες που έχει επιτευχθεί με τις Εθνικές Συναντήσεις, η αλληλεγγύη σε επίπεδο τοπικό και εθνικό και ανάμεσα σε λαούς, η συμμετοχή σε ευρείς αγώνες και σε ταξικούς αγώνες (ενάντια στην ακρίβεια, τον αυταρχισμό, για τους παρίες στις πόλεις) και οι συμμαχίες με άλλες λαϊκές δυνάμεις, έχουν λειτουργήσει σαν παράγοντες πολιτικοποίησης που έχουν ανεβάσει το επίπεδο της συνείδησης, την πολιτική οργάνωση και το βαθμό στράτευσης των συμμετεχόντων στο CONAMUP. Άλλη σημαντική πολιτική συνεισφορά της *cordinadora* είναι η ίδια της η ύπαρξη σαν χώρου ιδεολογικού πλουραλισμού. Πράγματι, στο CONAMUP «συμμετέχουν οι περισσότερες σημαντικές οργανώσεις λαϊκών κινήματων πόλης, ενώνουν τις δυνάμεις τους διάφορες πολιτικές εμπειρίες». Αυτή η ενωτική και πλουραλιστική εμπειρία σημαίνει μια πολιτική πρόοδο για τα λαϊκά κινήματα της πόλης. Γι' αυτό δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα η κριτική που έχει ασκηθεί στο CONAMUP, ότι δηλαδή έχει διαλέξει «μια τακτική να κρατήσει αποπροσανατολισμένο το λαϊκό κίνημα και τους διεκδικητικούς αγώνες».

Σχέσεις του CONAMUP με κόμματα και πολιτικά ρεύματα

Το CONAMUP είναι μια *cordinadora* ή ευρύ μέτωπο οργανώσεων και όχι μια πολιτική οργάνωση. Γι' αυτό δεν αναγνωρίζει οργανωτική σύνδεση με καμιά από αυτές. «Αυτό δεν θέλει να πει ότι δεν θα έχουμε αιτήματά πολιτικού χαρακτήρα, αλλά ότι δεν υποτασσόμαστε σε καμιά πολιτική ομάδα. Το σχέδιό μας είναι να οικοδομήσουμε δυνατές αυτόνομες οργανώσεις μαζών». Πράγματι στο εσωτερικό της συμπάρταξης συνυπάρχουν διαφορετικές ιδεολογίες και πολιτικές θέσεις, ξεκινώντας από υιοθετούμενες από χριστιανικές κοινότητες βάσης, μέχρι αυτές που έχουν τάσεις ριζοσπαστικοποιημένες.

Το CONAMUP και ο κοινοβουλευτικός αγώνας

Πάνω στο θέμα του κοινοβουλευτικού αγώνα υπάρχουν

μερικές βασικές συμφωνίες:

α) Η λειτουργία του CONAMUP δεν είναι η εκλογική μάχη.

β) Η συμμετοχή στις εκλογές είναι θέμα τακτικής, όχι αρχών.

Εν τούτοις οι απόψεις για τα θέματα τακτικής είναι διάφορες. Στην 3η Εθνική Συνάντηση, ένα μέρος των οργανώσεων επέμενε ότι η συμμετοχή στις εκλογές είναι μια μορφή αγώνα χρήσιμη για το κίνημα των πόλεων, όταν χρησιμοποιείται για να ενεργοποιεί τις μάζες, και για να γίνει γνωστό το πρόγραμμα πάλης του λαού. Οι υπόλοιποι δίνουν έμφαση στο ότι οι εκλογές χρησιμοποιούνται συστηματικά από το καπιταλιστικό κράτος για να νομιμοποιούν την αστική κυριαρχία. Σε συνάφεια μ' αυτό το να συμμετέχουν σ' αυτές είναι να παίζουν το παιχνίδι του. Αντίθετα -λένε- εκείνο που πρέπει να γίνει καθήκον μόνιμο είναι η οργάνωση και κινητοποίηση των μαζών. Τελικά η συμφωνία ήταν να μην αναμιχθεί το CONAMUP σαν τέτοιο στις εκλογές και να αποφασίσουν οι τοπικές οργανώσεις την στάση που θα υιοθετήσουν. Στην πράξη, αν και μερικά κινήματα έχουν κάνει περιστασιακές συμμαχίες με κόμματα της αριστεράς για να αγωνιστούν στις ομοσπονδιακές και γενικές εκλογές, κυριαρχεί η τακτική της συμμετοχής στις τοπικές εκλογές.

Ιδεολογικές και πολιτικές σχέσεις

Ο πυρήνας ο πιο σημαντικός της ιδεολογίας της μεξικανικής αριστεράς, αποτελείται από:

1) Μια γενική αρχή: ο επιστημονικός σοσιαλισμός όπως εκφράζεται από τους πιο σημαντικούς εκπροσώπους του: Μαρξ, Ένγκελς, Λένιν, Μάο Τσετούνγκ και σε μικρότερο βαθμό Τρότσκι και Γκράμσι και δυο από τις βασικές του επιλογές: το πάρσιμο της εξουσίας και ο επαναστατικός μετασχηματισμός της κοινωνίας στην οικονομία και την κουλτούρα.

2) Μια προσπάθεια να αξιοποιηθούν οι εμπειρίες και τα διδάγματα των εθνικών αγώνων: villismo, magonismo, zarafismo, espartaquismo. Πολλά κόμματα αναφέρονται στην επιρροή του φοιτ. κινήματος του '68 και μερικά ρεύματα στο κίνημα guerrillero.

3) Μια προσαρμογή στην πραγματικότητα της χώρας των επαναστάσεων άλλων λαών: την Πολιτιστική Επανάσταση της Κίνας, το λαϊκό πόλεμο της βιετναμικής επανάστασης. Από την άλλη, η διαρκής επανάσταση της 4ης Διεθνούς εμπνέει ορισμένες άλλες οργανώσεις.

4) Μια ώθηση στις ανεξάρτητες οργανώσεις των

λαϊκών μαζών. Αν και αυτή η αρχή υιοθετείται από κόμματα και ρεύματα παίρνει ένα κεντρικό χαρακτήρα στα δεύτερα, αποτελώντας αυτό που αποκαλείται «γραμμή των μαζών».

Αυτά τα στοιχεία συναντώνται σε διαφορετικούς βαθμούς στα διάφορα κινήματα της πόλης. Στην περίπτωση του CONAMUP δεν υιοθετούνται σαφώς. Εν τούτοις στη «Διακ. των Αρχών» του υπάρχουν υπαινιγμοί που συνδέονται άμεσα μ' αυτά.

Ανάμεσα στις αρχές του, υπάρχουν οι σχετικές με «την οργανωμένη αφύπνιση των μαζών» και «τον δημοκρατικό συγκεντρωτισμό που εγγυάται μια πλατιά συμμετοχή της βάσης». Επίσης, τάσσεται αλληλέγγυο με «τους αγώνες όλων των εκμεταλλεζόμενων και καταπιεζόμενων της χώρας όπως και με τα απελευθερωτικά κινήματα όλων των λαών του κόσμου, διεκδικώντας τον προλεταριακό διεθνισμό».

Η πολιτική προοπτική του CONAMUP

Από τα προηγούμενα είναι φανερό ότι το CONAMUP δεν είναι, ούτε μπορεί να είναι ένα πολιτικό κόμμα. Ο πολιτικός καθορισμός του CONAMUP στην κατεύθυνση οποιουδήποτε από τα πολιτικά ρεύματα, θα σημείωνε τη μετάθεση ή υποταγή των υπόλοιπων και την ίδια την καταστροφή του CONAMUP.

Αυτό δε σημαίνει ότι τα διάφορα κόμματα και ρεύματα δεν θέλουν να επιδράσουν στην καθοδήγηση του κινήματος των πόλεων μόνο ότι θα πρέπει να σεβαστούν τον πλουραλιστικό του χαρακτήρα με όρους πολιτικούς και ιδεολογικούς, όπως επίσης την λειτουργία του σε συνάφεια με τις οργανώσεις μαζών. Μόνο μ' αυτό τον τρόπο το CONAMUP θα μπορούσε να συνεχίσει να παίζει το ρόλο του, να γίνει ο συντονιστής των αγώνων των ενοικιαστών και όσων ζητούν γη και στέγη, όσων δρουν με τρόπο ανεξάρτητο και οργανωμένο στις πόλεις ενάντια στο κράτος και την αστική τάξη, όπως επίσης και το επαναστατικό υποκείμενο, που θα πετύχει μαζί με άλλες κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις το μετασχηματισμό της κοινωνίας και την ηγεμονία του λαού. Αν για να πετύχει τέτοιους στόχους το CONAMUP είναι ακόμα μια αδύναμη οργάνωση, αποτελεί ταυτόχρονα ένα στοιχείο αναντικατάστατο.

Juan Manuel Ramirez Saiz
Καθηγητής-Ερευνητής του UAM
(Μετάφραση: Ερασμία Πλατή)

1. F. Fanon, *Οι κολασμένοι της γης*
H. Marcuse, *Αντεπανάσταση και εξέγερση*

Από τα αιτήματα του CONAMUP

1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

α) Γη

* κατάσχεση και παράδοση των εδαφών στους ενοικιαστές και ακτήμονες, δημόσια προγράμματα στέγης και εγκατάσταση υπηρεσιών.

β) Στέγη

* έλεγχος των γειτονιών από τους ενοικιαστές

* όχι στην αυθαίρετη αύξηση ενοικίων

* όχι στο διώξιμο των ενοικιαστών από τις κατοικίες, όχι στην κατάχρηση των αρχών

γ) Φόροι

* να κηρυχθούν στις λαϊκές συνοικίες ζώνες προλεταρίων και να δοθούν οι αντίστοιχες απαλλαγές (50%)

* ενάντια στον ειδικό φόρο οικιακής κατανάλωσης νερού, ηλεκτρικού

δ) Υπηρεσίες

* πόσιμο νερό: εγκατάσταση δικτύων ύδρευσης όπου δεν υπάρχει υποδομή

* αποχέτευση

* ηλεκτροδότηση: φωτισμός

* ιατρ. υπηρεσίες: ιατρεία, κέντρα υγείας, κλινικές, φαρμακεία

* μεταφορές: έλεγχος εισιτηρίων

* ζώνες πράσινου

* περισυλλογή απορριμάτων.

Η εγκατάσταση και παράδοση των υπηρεσιών θα πρέπει να γίνει κάτω από τις ακόλουθες συνθήκες:

* αύξηση του προϋπολογισμού για τις υπηρεσίες

* αναγνώριση της δουλειάς των κατοίκων για την εγκατάσταση αυτών των υπηρεσιών

* συμμετοχή των κατοίκων στο σχεδιασμό, διοίκηση και έλεγχο των υπηρεσιών.

ε) Διαβίωση

* μείωση τιμών βασικών ειδών λαϊκής κατανάλωσης

* να κηρυχθεί συνταγματικό έγκλημα το μονοπώλιο και η κερδοσκοπία στα αγαθά λαϊκής κατανάλωσης

* αύξηση μισθών

* ενάντια στην πολιτική του αυταρχικού και της λιτότητας

* δημιουργία θέσεων δουλειάς για άνεργους

* επιχορηγήσεις στη λαϊκή οικονομία.

2. ΠΟΛΙΤΙΚΑ

α) Για τη δημοκρατία

* σεβασμός των δημοκρατικών και πολιτικών δικαιωμάτων του λαού και των ατομικών ελευθεριών (οργάνωση, έκφραση, διαμαρτυρία, συνεταιρίζεσθαι)

* όχι στην υποχρεωτική συμμετοχή στο PRI

* εκδημοκρατισμός των δημ. υπηρεσιών.

β) Ενάντια στην καταστολή

* όχι στις επιθέσεις ενάντια στα λαϊκά κινήματα πόλης

* ελευθερία στους πολιτικούς κρατούμενους του λαϊκού κινήματος των πόλεμων

* διάλυση όλων των σωμάτων καταστολής

* επιστροφή εξοριστών

γ) Αλληλεγγύη

* με άλλους λαούς (Γουατεμάλα, Νικαράγουα, Σαλβαδόρ)

* όχι στην πληρωμή του εξωτερικού χρέους.

ΑΠΙΣΤΕΥΤΟ

Η απουσία...

Τρίτη 16 Σεπτεμβρίου 6.00 το πρωί. Την προηγούμενη μέρα έληγε η υποχρεωτική άδεια των εργαζομένων της ΠΕΡΦΙΛ. Του εργοστασίου, όπου προληπτικά είχαν μπει τα ΜΑΤ για να αποφευχθούν κινητοποιήσεις των εργαζομένων ενάντια στο σχεδιαζόμενο κλείσιμο της επιχείρησης. Όλο, από τον υπουργό μέχρι τον Οργανισμό Ανασυγκρότησης Προβλημάτων δέχονταν ότι η επιχείρηση είναι

βιώσιμη, αλλά σχεδίαζαν να την κλείσουν ούτως ή άλλως. Εν πάση περιπτώσει, ύστερα από αρκετά σπρωξίδια με την αστυνομία οι εργαζόμενοι και οι συμπαραστάτες τους καταφέρνουν να μουν στο εργοστάσιο. Η αστυνομία κλείνεται απ' έξω. Η διοίκηση του σωματείου (4 της ΠΑΣΚΕ που έχουν εξαφανιστεί - 5 της ΕΣΑΚ που απομένουν και δρουν όσο τους επιτρέπει) κάνουν ό,τι μπορούν για να μην χαρακτηριστεί κατάληψη ή παραμονή των εργατών μέσα στον χώρο τους. Μετά από μερικές μέρες σε ερώτηση συμπαραστάτη «γιατί δεν δουλεύετε το

εργοστάσιο;» η απάντηση ήταν ομιχλώδης: «χρειάζεται ανέβασμα των συνειδησεων, ανατροπή του συστήματος κλπ. κλπ.» Η απάντηση κάποιου άλλου απ' την διοίκηση ακόμα χειρότερη: «εννοείτε να αγοράσουμε το εργοστάσιο;» Οι εργάτες παραμένουν στο εργοστάσιο άπρακτοι. Η συνδικαλιστική ηγεσία φοβάται να πάει στα βαθιά και ο κόσμος που την υποστηρίζει κουράζεται. Μια τόσο ζωντανή και έμπρακτη διεκδίκηση στοιχειωδών δικαιωμάτων, θα μπορούσε, αν συνεχιζόταν, ν' αποτελέσει παράδειγμα για άλλους χώρους (προβληματικών ή μη επιχειρήσεων), αντί ν' αποτελιμάτνεται στα λούκια της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας. Κρίμα και πάλι κρίμα έτσι δεν είναι;

Α.Γ.

Οι Ανυπόταχτοι και το Γενικό Επιτελείο...

Για τις δραστηριότητες των επιτροπών ανυπότακτων που υπάρχουν σε αρκετές χώρες της Δυτ. Ευρώπης, κύρια στη Γερμανία και την Ιταλία, έχουμε αναφερθεί κάποιες φορές από τις στήλες του Σχολιαστή. Εκφράζοντας το οργανωμένο τμήμα ενός χώρου που περιλαμβάνει 30 ως 60 χιλιάδες άτομα έχουν αξιοσημείωτη παρουσία με προκηρύξεις, έκδοση δελτίων και παρέμβαση σε μαζικούς φορείς. Πέρυσι μάλιστα πραγματοποίησαν και την 1η Πανευρωπαϊκή Συνδιάσκεψη Ανυπότακτων (βλ. «Σ» τευχ. 29).

Τα αιτήματα της συνδιάσκεψης (χόρηγηση διαβατηρίου, εναλλακτική πολιτική θητεία κλπ.) περιλήφθηκαν σε γράμμα της Επιτροπής Ανυπότακτων Βόρειας Ιταλίας που στάλθηκε στον Υπουργό Εθνικής Άμυνας σαν συμβολή της επιτροπής στη διαμόρφωση του νέου «περί στρατολογίας των Ελλήνων» νόμου. Το

ΘΕ(Α)ΜΑΤΑ

Οι «Γερμανοί» ξανάρχονται

του Περικλή Κοροβέση

Υπάρχουν πολλοί τρόποι να υπηρετείς κάποιο σκοπό, κάποια ιδέα ή κάποιο συμφέρον. Σχεδόν όλη η ανθρώπινη δραστηριότητα, ξοδεύεται για να βρεθεί ο δικός σου τρόπος που θα σε φέρει πιο κοντά στον στόχο σου. Κατά κανόνα ο επιδιωκόμενος στόχος δεν αποκαλύπτεται παρά μονάχα όταν έχει επιτευχθεί. Και αυτό συχνά εκπλήσσει. Ποιος θα μπορούσε να δει με σαφήνεια και από την αρχή, την αλληλουχία τρόπου και στόχου μιας καριέρας, που ξεκινάει από κάποιο φοιτητικό αναρχισμό, για να καταλήξει σε μια ακριβοπληρωμένη κρατική καρέκλα;

Η ζωή μας κρύβει πολλές εκπλήξεις. Και αυτό είναι καλό. Όταν οι εκπλήξεις αρχίζουν να μειώνονται σημαίνει πως μειώνεται σιγά σιγά και η ζωή, που πια λίγα πράγματα έχει να μας αποκαλύψει. Η έκπληξη είναι νεανικό γνώρισμα, σχεδόν παιδικό. Βρίσκεται σε κείνο το μαγικό χώρο όπου η κάθε γνώση συσσωρεύεται απρόβλεπτα. Το ποδόσφαιρο με τον μηχανισμό των τερμάτων είναι καθαρό παιχνίδι εκπλήξεων.

Τι έκπληξη μπορεί να κρύβει ο μηχανισμός της χαριτολογίας; Ένας γνωστός επαγγελματίας χαριτολόγος, ο Φρέντι Γερμανός, αποφάσισε από την μόνιμη στήλη του, στη δεύτερη σελίδα της Ελευθεροτυπίας (23/8 και 6/9/86) να προσφέρει την χαριτολογία του, στην υπηρεσία των εθνικών μας συμφερόντων, για να κρατήσει τον «λαό όρθιο και με τα μάπα ανοικτά»... «όρθιο και θυμωμένο» μπροστά στην τούρκικη απειλή. Το άρθρο είναι μια παράθεση φράσεων στυλ: «Ο Γουτεμβέργιος ήταν τούρκικης καταγωγής» «Οι Τούρκοι τρέφονται αποκλειστικά με δυο πράγματα: παστουρμά και Σαϊξ-πnr» ο δε τούρκικος τύπος «ήταν πάντα το προπύργιο της ελευθερίας και της αλήθειας... Τα τούβλα γράφουν -η λάσπη πουλάει. Αυτό είναι ένα από τα χρυσά αποφθέγματα της τουρκικής δημοσιογραφίας» κλπ.

Φυσικά το άρθρο δεν εξαντλείται στις χαριτολογίες αλλά στηρίζεται σ' αυτές για μια πολιτική υπεράσπιση των Ελληνικών συμφερόντων -όπως κανείς μπορεί να συμπεράνει από τον έντονο πατριωτικό τόνο. Για τον κ. Γερμανό είναι η ώρα της εθνικής μας ύπαρξης. Έχουμε δηλαδή ένα άρθρο πολιτικό, χωρίς όμως τις στοιχεία του πολιτικού λόγου (γεγονότα, επιχειρήματα, άποψη αναπάνω κλπ.). Είναι ένα κείμενο όπου η

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ επιστήμονες δεν αναγνωρίζουν στο πρόσωπο του Ομήρου τον μυθικό τυφλό αοιδό, όσο μάλλον μια "συγγραφική ομάδα" μεταξύ 830 και 750 π.Χ. Μετά την ανακάλυψη της Τροίας από τον Σλίμαν δεν αμφισβητείται πλέον η ακρίβεια των περιγραφόμενων στην Οδύσσεια.

Κι όσο για τους στίχους που παραθέσαμε, εννοούν πολύ περισσότερα απ' όσα λένε: Καταρχήν το όπιο παρουσιάζεται εδώ ήδη ως ναρκωτικό, ως ψυχοφάρμακο με τη σύγχρονη έννοια της λέξης. Ο πόνος που καλείται να κατευνάσει είναι ψυχικός. Η περιγραφόμενη επίδραση αντιστοιχεί σε μια πολύ ισχυρή δόση, κοντά στα όρια της δηλητηρίασης. Η μέθοδος της ανάμιξης οπίου με οινόπνευμα παρέμεινε η μόνη δυνατή για τους επόμενους 27 αιώνες. Οι στίχοι λένε ακόμα πως το όπιο πρωτοήρθε από αιγύπτιους εμπόρους στην Ελλάδα. Στην Αίγυπτο ήταν από πολύ παλιά γνωστή η δράση του κάλυκα της μήκωνος της υποφώρου, απ' όπου εξάγεται το όπιο. Σ' ένα πάπυρο, οχτακόσια χρόνια πριν τον Όμηρο και χίλια εξακόσια πριν το Χριστό, το συνιστά ένας γιατρός ως "θεραπευτικό μέσο για το υπερβολικό κλάμα των παιδιών". Ακόμα, όπιο βρέθηκε στο στόμα της μικρής μούμιαιας μιας πριγκίπισσας του 14ου αιώνα π.Χ. που βρίσκεται στο μουσείο του Κάιρου. Είναι δηλαδή πιθανό, το φαρανάκι αυτό να πέθανε από υπερβολική δόση.

Στην Ελλάδα πρέπει να έφτασε από θαλασσινό δρόμο. Στην Κρήτη λατρεύανε μια θεά της παπαρούνας που στεκόταν στην είσοδο του λαβυρίνθου, απ' όπου κανείς πια δεν μπορεί να ξαναγυρίσει στο φως της ημέρας. Στο κέντρο του λαβυρίνθου ζούσε ο Μινώταυρος που ως γνωστόν είχε κακό τέλος. Ο υπερήρωας Θησέας προχώρησε μέσα στο λαβύρινθο, με μια κλωστή της αγαπημένης του Αριάδνης συνδεμένους με τον έξω κόσμο και νίκησε το Μινώταυρο. Πρόκειται εδώ πιθανώς για μια εντυπωσιακή μεταφορά γύρω απ' τους κινδύνους του οπίου: Όποιος περάσει την πύλη της θεάς της παπαρούνας δεν ξαναγυρίζει πίσω. Από την άλλη πλευρά όμως, και η δυνατότητα θεραπείας από την τοξικομανία, ο Θησέας με τον μίτο της Αριάδνης. Δεν πρέπει ποτέ να χάσεις την επαφή με το περιβάλλον, πρέπει να υπερνικήσεις το "θηρίο" μέσα σου.

Αναλόγου θάθους είναι κι ένας μύθος για την παπαρούνα, περίπου διακόσια χρόνια μεταγενέστερος του Ομήρου, που μιλάει για τη Δήμητρα, τη θεά της γεωργίας. Η θεά, κόρη του Κρόνου και της Ρέας, είχε μια χαριτωμένη κόρη, την Περσεφόνη, την αιώνια ανθοφορία. Την Περσεφόνη απήγαγε ο Άδης, ο σκοτεινός θεός του κάτω κόσμου. Η Δήμητρα αναζητάει απεγνωσμένα την χαμένη κόρη και φτάνει στη Μηκώνη, την κοιλάδα της παπαρούνας στην Πελοπόννησο, όπου βρίσκει κόκκινα και άσπρα άνθη. Χαράζει τους άγουρους κάλυκες και πίνει το χυμό τους που είναι σαν τον πόνο της πικρής της χαρίζει όμως τη λήθη. Στο μεταξύ έφτασε ο χειμώνας και η νύχτα στον κόσμο, ώπου οι θείοι συνάδελφοί της αποφάσισαν ν' ανεβαίνει η Περσεφόνη στη γη τουλάχιστο για μερικούς μήνες του χρόνου.

Η Μηκώνη με κεφαλοχώρι τη Σικυώνα (το σημερινό Κιάτο) περιγράφεται ως η πρώτη παπαρουνοπαραγωγός περιοχή της Ελλάδας –κι είναι χαρακτηριστικό πως εδώ έγινε, σύμφωνα με τον μύθο του Προμηθέα, η πρώτη συνάντηση μεταξύ θεών και ανθρώπων, πράγμα που προσδίδει στην οπιοποσία μια κάποια "ιερότητα". Μήκων ονομάστηκε στα αρχαία και το φυτό, ενώ ο σπόδος, η αρχαία λέξη για το ζουμί του κάλυκα, έγινε ο νόνος του οπίου, που μια πολύ παλιά ποιητική περιγραφή το ονομάζει «χειμερία νάρκη των αισθημάτων».

Στις περισσότερες παραστάσεις της η Δήμητρα κρατάει στο χέρι στάχυα και παπαρούνες, σύμβολα του θέρους και του χειμώνα, ενώ τα ιερά της στολιζόνταν πάντα με στεφάνια από παπαρούνες. Κι αυτή η τελευταία προσωποποιήθηκε: Ένα θαυμάσιο επιτύμβιο του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου στην Αθήνα παρουσιάζει τον νεανία Μήκωνα δίπλα στο θεό Θάνατο, καθώς πίνει νερό από τη Λήθη για να ξεχάσει η ψυχή την προηγούμενη ζωή της. Η γειτνίαση με το θάνατο δείχνει

«Τότες αυτό σοφίστηκε τού Δία ή κόρη 'Ελένη
ἀπ' ὅπου πίνανε κρασί τούς ἔριξε βοτάνι,
συχάστικο κι ἀνέχολο, πού κάθε πόνο πνίγει.»^(*)
"Όποιος αυτό τό καταπιῆ σμιγμένο στό κροντήρι,
ὄλημερίς δέ χύνεται στό μάγουλό του δάκρυο,
μά κι ἄξαφνα ἂν ἡ μάνα του ἢ ὁ κύρης του πεθάνη,
ἢ κι ὀμπροστά στά μάτια του μέ τό μαχαίρι ἂν κόβουν
ἀγαπημένο ἀδέρφι του, ἢ γιό μονάκριβό του.
Τέτοια 'χε γιαιτροβότανα καλά τού Δία ἡ κόρη
τά 'χε δοσμένα ἢ σύγκοιτη τού Θώνα ἢ Πολυδάμνα,
στήν Αἴγυπτο, πού ἀρίθμητα ἢ πλοῦσια ἢ γῆς τά βγάζει,
ἄλλα καλά στό σμίξιμο κι ἄλλα φαρμακωμένα
γιατρός καθέννας εἶν' ἐκεῖ παράξιος μέσ στόν κόσμο,
τί ὄλοι τους τόν Παιήονα γνωρίζουν πρόγονό τους.»

Ομήρου Οδύσεια
Ραψωδία Δ', στίχοι 219-232
μετάφραση Α. Εφταλιώτη

(*) Αὐτίκ' ὄρ εις οἶνον βάλε φάρμακον, ἔνθεν ἔπινον, νηπενθές τ' ἄχολόν τε, κακῶν ἐπιληθον ἀπάντων.

ακόμα πως οι Έλληνες είχαν συνείδηση των κινδύνων του οπίου.

Στην αρχαία ελληνική ποίηση υπερτερούν κατά κανόνα οι "ευνοϊκές" περιγραφές του οπίου: στους ορφικούς ύμνους, στα Ελευσίνια Μυστήρια. Στον Ησίοδο εμφανίζεται και πάλι η κρητική θεά της παπαρούνας ως Μνημοσύνη, παντογνώστρια μητέρα των Μουσών, κόρη του Ουρανού και της Γαίας. Δεν μπορούμε πάντως να θεωρήσουμε τα δημητρία μυστήρια ως καθαυτή λατρεία του οπίου, αλλά μάλλον ως λατρεία όλων των ναρκωτικών φυτικής προέλευσης, π.χ. και της κάνναβης. Τα ίχνη του οπίου ανευρίσκονται στους περισσότερους αρχαίους ελληνικούς μύθους. Η Μήδεια κάνει χρήση για να βοηθήσει τους Αργοναύτες ν' αποκτήσουν το χρυσόμαλλο δέρασ' ο Ηρακλής ναρκώνει μ' αυτό τον δράκοντα που φυλάει τα μήλα των Εσπεριδών...

Η αρχαιότερη χρήση οπίου στη δυτική ιατρική πρέπει να έγινε στην Επίδαυρο. Εκεί, γύρω από το ιερό του θεού Ασκληπιού, είχε ήδη τον 7ο αιώνα π.Χ. δημιουργηθεί μια μικρή κλινική. Τα αίτια των ασθενειών και η θεραπεία συνάγονταν από τα όνειρα των ασθενών. Για το σκοπό αυτό κοιμόντουσαν μια νύχτα στο ιερό πίνοντας

ένα ειδικό υπνωτικό που αποτελούνταν από πέντε μέρη κρασί, τρία μέρη μέλι και ένα μέρος όπιο.

Η αναλγητική δράση του οπίου πρέπει να έγινε την ίδια εποχή γνωστή και χρησιμοποιούνταν στην αρχαία ιατρική όπως η ασπιρίνη στον αιώνα μας (για την οποία λεγόταν το 1929 στις ΗΠΑ πως αποτελεί «μέρος ενός εθνικού προγράμματος αναρρώσεως») θεωρούνταν γιατρικό, παρόλο ότι αντιμετωπίζει μόνο το αίσθημα του πόνου κι όχι το αίτιό του.

Ήδη στο δεύτερο μισό του 5ου αιώνα π.Χ., ο Διαγόρας της Μήλου αναφέρει πως η πανάκεια αυτή διαθέτει τη «γοητεία να παρασέρνει σε επαναλαμβανόμενη χρήση». Ο Διαγόρας ήταν μαθητής του Δημόκριτου – που τον αποδέχονται συχνά οι μαρξιστές για πρόγονο της θεωρίας τους – και ξεπερνούσε κατά πολύ το δάσκαλό του στην ικανότητά του να γίνεται ενοχλητικός στους ορθόδοξα σκεπτόμενους συγχρόνους του. Είναι ο πρώτος που περιέγραψε τον κίνδυνο της οπιομανίας, πρώτος μίλησε πως «το όπιο εξαφανίζει την αίσθηση της πραγματικότητας» και συνιστούσε στον κόσμο να το αποφεύγει. Διακόσια χρόνια αργότερα, αναφέρεται σ' ένα ιστορικό σύγγραμμα πως ο στοχαστής αυτός λυν-

Το νομοσχέδιο και η ιστορία του

Ναρκωτικά: Νέος εξορκισμός

τσαρίστηκε μπροστά στις πύλες της πόλης «από τον εύλογο εξοργισμένο λαό».

Με τον τρόπο αυτό, λοιπόν, είχε λήξει για μεγάλο χρονικό διάστημα η συζήτηση για την επικινδυνότητα της καφετιάς ουσίας. Κάποιοι ενδοιασμοί εκφράστηκαν κατά καιρούς, όπως απ' τον Ερασίστρατο, που αναφέρει την περίπτωση ενός ιδιαίτερα διάσημου τοξικομανούς: τον Μεγαλέξαντρο. Δεν είχαν περάσει πενήντα χρόνια απ' το θάνατο του στρατηλάτη και κατακτητή του κόσμου κι ο Ερασίστρατος ισχυριζόταν ότι στον πρώιμο θάνατο του ήρωα συνέβαλε αποφασιστικά «η ασταμάτητη προτίμησή του για κρασί αναμειγμένο με όπιο».

Το ενδεχόμενο της οπιομανίας του Αλέξανδρου, που σπανιότατα συζητιέται σε δυτικές πηγές παραμένει, αντίθετα, αναμφισβήτητο στην ισλαμική βιβλιογραφία. Η Ισκέντερ-νάμα είναι μια βιογραφία του Μεγαλέξαντρου που συντάχθηκε βασισμένη κυρίως σε χαμένες σήμερα πηγές. Ένα μεγάλο τμήμα της αναφέρεται στη σχέση του μακεδόνα με την παπαρούνα. Απ' όπου πέρασε με το στρατό του έβαλε να σπέρνουν χωράφια με παπαρούνα, και πράγματι, οι σπουδαιότερες σήμερα περιοχές καλλιέργειας της μήκωνος στην Εγγύς και τη Μέση Ανατολή βρίσκονται κατά μήκος της διαδρομής που ακολούθησε τότε ο Αλέξανδρος. Η σοδειά δεν προοριζόταν πάντως μόνο δι' ιδίαν χρήσιν του κατακτητή, «που έσθηνε τα βάσανα της ημέρας με κρασί μαυρισμένο από παπαρούνα», αλλά και για τους στρατιώτες του «που πριν τη μάχη έπαιρναν από εννιά σβώλους όπιο, μια κι η ουσία αυτή εξαφανίζει κάθε φόβο, αν και η υπερβολική δόση του είναι θανατηφόρα». Η τελευταία αυτή παρατήρηση θα μπορούσε πάντως ν' απο-

Ο βασιλιάς της κοκάνης στη Βολιβία Ρομπέρτο Σουάρες πιάζει περιφανερός μ' ένα σπιτοπολυβάλο Στάιγερ (βλ. «Ναρκωτικά και όπλα», μέρος θ').

δοθεί και σε άραβες γιατρούς. Στην αρχαία ελληνική βιβλιογραφία δεν υπάρχει αναφορά πως το όπιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν αντίδοτο στο φόβο, ούτε για τη θανατηφόρα επικινδυνότητά του. Κι όμως, οι αρχαίοι γνώριζαν καλά τα δηλητήρια. Το κρατικό δηλητήριο ήταν το φυτό κώνιο και χρησιμοποιούνταν στις θανατώσεις. Οι δολοφόνοι και λοιποί εγκληματίες έπιναν μια κούπα αδιάλυτη, πράγμα που επέφερε έναν αρκετά βασανιστικό θάνατο. Για πολιτικούς εγκληματίες ή άτομα υψηλής κοινωνικής θέσης προσμειγνύανε και όπιο για «θάνατο χωρίς πόνους»! Ο Σωκράτης, θύμα του πιο ξακουστού ως τις μέρες μας δικαστικού φόνου, το ήπιε ένα βράδυ του Φλεβάρη του 399 π.Χ. κι επειδή ο Πλάτων στην ακριβή του περιγραφή των τελευταίων ωρών του Σωκράτη δεν αναφέρεται καθόλου σε πόνους, θάπρεπε νάτανε το όπιο που τον βοήθησε στον τελευταίο δρόμο του.

Ρολφ Πόλε

Πηγή: το βιβλίο WELTMACHT DROGE, (Τα ναρκωτικά παγκόσμια δύναμη – το εμπόριο της τοξικομανίας) του αυστριακού N.-G. Behr, εκδ. Moewig Verlag 1985.

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ οι Νόμοι παρασκευάζονται βιομηχανικά και ψηφίζονται συνήθως μηχανικά. Η ύπαρξη δεκάδων χιλιάδων νόμων, από την μετατουρκοκρατούμενη περίοδο, οφείλεται γενικά, σε ευκαιριακές νομικές συλλήψεις πρόσκαιρης πολιτικής σκοπιμότητας. Αναζητώντας λοιπόν το εξαιρετικό στο νέο νομοθέτημα για τις εθιστικές ουσίες δυσκολεύτηκα να το ανακαλύψω. Και κυρίως να το βρω. Πάντως επειδή παρατήρησα ότι προβάλλονται καινοτομίες και χρυσές τομές, για το νέο σχέδιο δεν μου διέφυγε η ελλειπής και απλοϊκή επιχειρηματολογία, που κυρίως ανακλά το είδος της γνώσης του θέματος από τους συντάκτες του νομοθετήματος. Γενικά μπορώ να υποστηρίξω, ότι διαπίστωσα, ένα διακηρυκτικό ύφος, συμπαθές στη σιωπηρή πλειοψηφία του πληθυσμού μας, που παραμερίζει σημαντικά τις κοινωνικές συνιστώσες του φαινομένου και το ερμηνεύει κυρίως ποινικά-διοικητικά-αστυνομικά. Αν και νομίζω ότι το σχέδιο νόμου είναι και από αυτές τις απόψεις, αναποτελεσματικό.

Μια ιστορική υπόμνηση

Στα τέλη του 19ου αιώνα η πανίσχυρη φαρμακοβιομηχανία Bayer διαφήμιζε το τρομερό προϊόν της, που δεν προκαλούσε εθισμό και ήταν αναλγητικό πρώτης γραμμής: *ΤΗΝ ΗΡΩΪΝΗ*.

Η αγορά της Βόρειας Αμερικής ήταν ώριμη να δεχθεί αυτό τον ερεθισμό γιατί ο Αμερικάνικος εμφύλιος πόλεμος, που προηγήθηκε, είχε δημιουργήσει εξάρτηση από τη μορφίνη στους τραυματίες του. Έτσι η καπιταλιστική ασυδοσία δημιούργησε, στην πιο νόμιμη μορφή της, την πρώτη σταθερή ζήτηση του προϊόντος, για δυο δεκαετίες περίπου. Από τότε η αγορά, ήταν έτοιμη για την κυκλοφορία του εμπορεύματος, που ενωσμάτωνε στην αξία του τον κίνδυνο της διακίνησής του, μιας και απαγορεύτηκε αργότερα.

Έτσι ενώ το ίδιο το σύστημα καθιέρωσε την ηρωίνη, μετά άρχισε ο υποκριτικός αφορισμός της, ενώ τα κέρδη των μεγαλοδιακινητών είχαν την ικανότητα να τους προσφέρουν προστασία με τις εξαγορές τους και τις πολιτικές και κοινωνικές τους σχέσεις.

Το άλλοθι της νομιμόφρονος κοινωνίας που στέργει την υγεία των τέκνων της, ξέσπασε απέναντι στους εξαρτημένους, που τους στιγματίζει κοινωνικά για να προβάλει δήθεν τα υγιεινά και ηθικά πρότυπα των πολιτών, που παράγουν. Η κοινωνία των αδιέξοδων και του κέρδους βρήκε στον μεθυστερο στιγματισμό, τη δικαίωσή της. Έτσι όσο ο νόμος του κέρδους λειτουργεί και θα λειτουργεί είναι κωμικό να πιστεύουμε στην διοικητική-αστυνομική λύση του φαινομένου, που οι κανόνες της αγοράς το συντηρούν. Όμως η ανάλυση αυτή, οδηγεί πολύ μακριά και είναι δυνατό να ξεφύγουμε από τα απλούστερα συμπεράσματα, που έχουμε ανάγκη σ' αυτό τον τόπο.

Ο Τάκης Παπάς, μέλος του Δ.Σ. του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, ήταν ειδικός σύμβουλος του Κ.Λαλιώτη στο Υφυπουργείο Νέας Γενιάς και μέλος της επιτροπής για τη σύνταξη του νομοσχεδίου για τα ναρκωτικά. Εδώ εκθέτει τις απόψεις του για το τελικό σχέδιο που δημοσιεύτηκε πριν λίγες μέρες. Σ.

Η ποινική μεταχείριση

Όπως είναι γνωστό η χρήση της κάνναβης (η παραδοσιακή εθιστική μας ουσία) ήταν νόμιμη μέχρι το 1924, όπου μετά δικόταν σαν παιδαγωγική παράβαση. Πολύ αργότερα η χρήση και κατοχή των εθιστικών ουσιών (περιλαμβανομένης και της ηρωίνης, που η χρήση της δεν ήταν εκτεταμένη) απόκτησε πλημμεληματικό χαρακτήρα μέχρι το 1970, όπου το δικτατορικό καθεστώς κατάρτισε και εφάρμοσε το Ν.Δ. 743/1970, σύμφωνο με τις ιδεολογικές αντιλήψεις της εξουσίας εκείνης, για την ποινή. Το νομοθέτημα αυτό, που ισχύει μέχρι σήμερα απειλεί με δρακόντιες ποινές, όσους έχουν σχέση με τις εξαρτησιακές ουσίες (είναι όλες οι αξιόποινες πράξεις κακουργήματα, απειλείται και ισόβια κάθειρξη, εκτός από τη χρήση και την προμήθεια για προσωπική χρήση).

Τα αποτελέσματα της επιβολής εξοντωτικών ποινών με αριθμούς

Μέχρι το 1928 δεν υπήρξε κανένας είδους συστηματική έρευνα για το φαινόμενο διάδοσης των εθιστικών ουσιών. Υπήρχαν μόνον αφοριστικά συνθήματα τα οποία ανεξάρτητα από την προέλευσή τους συνέπιπταν στον εξορκισμό και στην αποδοχή του υπάρχοντος καθεστώτος αντιμετώπισης. Και συγκεκριμένα: Η παραδοσιακή συντηρητική παράταξη υποστήριζε ότι η εξάπλωση του φαινομένου δεν ήταν αποτέλεσμα των κοινωνικών οικονομικών και πολιτικών αδιεξόδων των νέων, αλλά απομάκρυνσής τους από τις άφθαρτες αξίες της θρησκείας και της οικογένειας, που ο αναρχισμός, ο μαρξισμός και η ανηθικότητα προκάλεσαν. Και μόνο η επιστροφή στις αξίες αυτές και η αυστηροποίηση της μεταχείρισης θα επέλυε το πρόβλημα. Από την άλλη οι πολιτικοί εκφραστές της εργατικής τάξης, τοποτηρητές του αληθούς και αγαθού λόγου, συνέδεαν το φαινόμενο με τη μηχανική εισαγωγή του αμερικάνικου τρόπου ζωής και τις βάσεις και διατύπωναν την δροσερή πανάκεια του υπαρκτού σοσιαλισμού για την ακαριαία λύση αυτού και κάθε προβλήματος.

Η πρότασή τους ήταν αύξηση των διοικητικών μέτρων (κλείσιμο των μπαρ και των κέντρων που σύχναζαν οι νέοι) και ακόμα μεγαλύτερη αυστηροποίηση της νομοθεσίας και των δικαστικών αποφάσεων. Τέλος ο τύπος αδιάκριτα διερέθιζε τη φαντασία των αναγνωστών του και συνεισέφερε κι άλλους μύθους

στην άγνοιά τους. Φωτογραφίες με σύριγγες, τίτλοι όπως, όργια σε τεκέδες, αποβλάκωναν τη σκέψη και συντηρούσαν τον εξορκισμό του προβλήματος.

Το 1982 το υφυπουργείο νέας γενιάς ανάθεσε μία έρευνα, που μετά το 1984 έδωσε τα πρώτα ψυχρά στοιχεία της:

α) Από το 1973 μέχρι το 1983 έχουμε αύξηση των συλλήψεων κατά 215,6%.

β) Το 1973 οι αποκλειστικοί χρήστες χασίς ήταν το 84,6% του συνολικού αριθμού χρηστών, ενώ το 1983 το ποσοστό έπεσε στο 52,7%.

γ) Το ποσοστό χρηστών ηρωίνης ήταν το 1973 8,9%, ενώ το 1983 31,1%.

δ) Οι χρήστες τοξικών ουσιών το 1973 ήταν 3.696, το 1983 ήταν 9689.

Αυτά ήταν τα αποτελέσματα της εφαρμογής του Ν.Δ. 743/1970 και των εξοντωτικών ποινών του, δηλ. ο πολλαπλασιασμός του φαινομένου. Ταυτόχρονα η κερδοφόρα ηρωίνη κερδίζει έδαφος απέναντι στο χασίς.

Καμία απάντηση δεν δόθηκε, γιατί έχουμε 80.000 πραγματικούς χρήστες ενώ υπάρχουν τέτοιες ποινές και αν νομιμότητα ή όχι της χρήσης αναπτύσει τους μύθους και την αμφισβήτηση για τον χρήστη και την κινητικότητα του εμπορεύματος εξαιτίας του υψηλού κέρδους, που περιλαμβάνει και τον ενσωματωμένο κίνδυνο. Οι ευαίσθητες φωνές που υπήρχαν αλλά και υπάρχουν, ελαχιστοποιημένες πια, κυρίως από το υφυπουργείο νέας γενιάς, εισήγασαν στη σκοπιμότητα της εξυπηρέτησεως των μέσων όρων, που το ίδιο το σύστημα ιδεολογικά διαμόρφωσε.

Έτσι αγνοήθηκαν η ανεργία, η ποιότητα ζωής, ο πολιτιστικός φορμαλισμός, τα πολιτικά στερεότυπα σαν πηγή αδιεξόδων και η σκληρή τιμωρία εξιλέωσε το σύστημα.

Προστέθηκαν θέβαια θεραπευτικές διατάξεις στηριγμένες στον επιστημονικά απαράδεκτο καταναγκασμό, δειλή και σχετική ατιμωρησία του χρήστη αλλά αυξήθηκαν και οι ποινές σε άλλα αδικήματα με ρευστά τα κριτήρια, που εξοντώνουν.

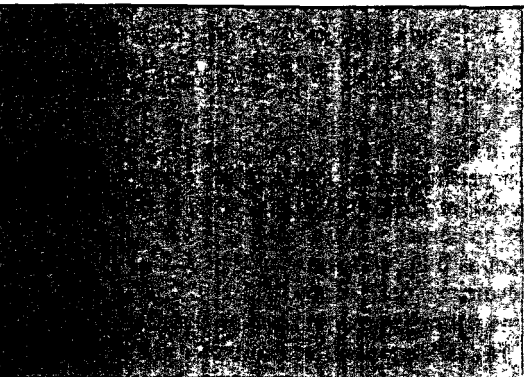
Το νέο νομοθέτημα για να αναφερθώ λίγο ειδικότερα σ' αυτό, μόνο ποσοτικά παραλάσσεται από το Ν.Δ. 743/1970. Τηρεί όχι μόνο τις ίδιες δογματικές κατευθύνσεις αλλά ακολουθεί την ίδια συστηματική κατάταξη της ύλης του. Αναφέρονται οι ίδιες απαγορευμένες εθιστικές ουσίες και περιγράφονται με τον ίδιο τρόπο τα ποινικά αδικήματα.

Παρακολουθεί δηλαδή την ίδια ρευστότητα στο περιεχόμενο των εννοιών τους και απειλεί συνεπώς την ερμηνευτική αυθαιρεσία που σε τελευταία ανάλυση θα πλήξει τα δικαιώματα του έλληνα πολίτη κατηγορούμενου. Η ποσότητα για προσωπική χρήση και η διακίνηση είναι ρευστή και μπορεί να οδηγήσει σε δικαστικές ακρότητες. Οι εξαρτημένες ουσίες δεν διακρίνονται στην ποινική τους μεταχείριση παρά τη διαφορά επίδρασης που έχουν στην εξάρτηση και την υγεία του ατόμου. Τέλος διατηρείται το άρθρο που επιτρέπει την κατάδοση παρά τις αστυνομικές αυθαιρεσίες και τις ανισότητες, που προκάλεσε η εφαρμογή του. Και παρά την προσβολή της δημοκρατικής ευαισθησίας, που προκαλεί, διατηρείται ακόμα η κατάργηση της ενδιάμεσης διαδικασίας των συμβουλίων και οι υποθέσεις πηγαίνουν στο ακροατήριο με διαμορφωμένο το υλικό από την αστυνομική λογική. Τέλος κορυφαία ακρότητα του νομοθετήματος αποτελεί ο κίνδυνος των περιουσιών ανύποπτων ανθρώπων που απειλούνται να γίνουν φτωχοί παρά το ότι η ιδιοκτησία αποτελεί ύψιστη αρχή του συστήματος. Αυτό το αναφέρω γιατί ανεξάρτητα από τη δικαστική απόφαση μπορεί να κατασχεθεί σύμφωνα με το Σ.Ν. η περιουσία του κατηγορούμενου και των άμεσων συγγενών του.

Ο ριζοσπαστισμός της Νέας γενιάς, έστω και διυλισμένος από πολιτικά φίλτρα, ηττήθηκε από την επικρατούσα αστυνομική-διοικητική και ποινική ερμηνεία των κοινωνικών φαινομένων.

Τα ευρωπαϊκά πρότυπα εκσυγχρονισμού και της

αποτελεσματικότητας (Ολλανδία, Ιταλία, Ισπανία κλπ.) όπωσ και η ελληνική εμπειρία δεν έπεισαν. Δυστυχώς τα στοιχεία των συμβούλων του Υπουργείου Δημόσιας τάξης είχαν περισσότερη ακτινοβολία.

Τάκης Παπάς

Αναπάντητα ερωτήματα

● «Οι έμποροι είναι αδιάτακτοι, δεν ενδιαφέρονται για τίποτε άλλο παρά για το χρήμα. Αν τους πάρεις τις περιουσίες κι αυτών και των συγγενών τους, τους χτυπάς κείρια!»

(Από τις απλές σκέψεις(!) του στρατ. Δροσογιάννη)

Αλλά δεν διευκρινίζει ακριβώς ποιους εμπόρους... Γιατί υπάρχουν και οι show business!..., οι έμποροι λευκής και μαύρης... σαρκός κλπ. Προφανώς μιλάει για τη «συλλογική ευθύνη» των εμπόρων από τους οποίους το 1986 κατασχέθηκαν 12 κιλά ηρωίνης, 64 κιλά χασίς και 24.000 χάπια!... Και που αν τους «πιάσει» θα τους χτυπήσει κείρια! τους εμπόρους δηλαδή... Μα άλλο πράγμα είναι οι έμποροι κι άλλο το εμπόριο!!!

Μη τα μπλέκουμε...

Τώρα ποια ακριβώς είναι η συλλογική ευθύνη των συγγενών και φίλων, που όχι μόνο δεν ξέρουν τίποτα για τον αδερφό ή ξάδερφο έμπορο ηρωίνης, αλλά ούτε τα «ποσοστά» τους παίρνουν (ακόμα κι αν ήξεραν!) ως συγγενείς τέλος πάντων, αυτό είναι κάτι που θα το δείξει ο χρόνος!... (είναι το μόνο που μένει γιατί συγκεκριμένη απάντηση δεν δόθηκε...)

● Πάντως τη στιγμή που γράφονται όλα αυτά ο κ. Δροσογιάννης (ακάθεκτος και συγχρόνως επισφαλής) ενημερώνει και καταρτίζει σειρά στελεχών ενώ προσπαθεί να προσανατολίσει ολόκληρη την Αστυνομία και τους συμπαραστάτες αυτής στο πνεύμα του νέου νόμου, και συγκεκριμένα ξεκινώντας από το άρθρο 24 του προς ψήφιση νομοσχεδίου που ορίζει τη ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΑ. Παλιά μας τέχνη κόκκινο δηλαδή... Αφού το άρθρο ορίζει ότι ΑΝ ο υπαίτιος των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 5 μέχρι και 9 του νομοσχεδίου... συντελέσει με δική του πρωτοβουλία κατά τρόπο ουσιαστικό, ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΟΥ, στην ανακάλυψη ή εξάρθρωση συμμορίας, ή στη σύλληψη και παραπομπή προσώπων που επιδίδονται στην τέλεση πράξεων που αναφέρονται στα άρθρα 5 μέχρι και 8... ΑΠΟΛΥΕΤΑΙ από τις φυλακές(!)

● Πολλά ερωτηματικά και εύλογες απορίες δημιουργούνται όμως και σ' όποιον προσπαθήσει να εμβαθύνει στη φιλοσοφία των εμπνευστών του

νομοσχεδίου...

Από τη μια πλευρά ο Αντώνης Τρίτσης φιλοσοφεί εκ των έσω, δίνοντας έμφαση σ' ένα σωστό πρότυπο ανθρώπου, σε σωστά διαιτολόγια(!), σε συστηματικές αθλητικές επιδόσεις στα δημοτικά μετά μουσικής και ρυθμού(!) και όλα αυτά μέσα σ' ένα πρόγραμμα... «ευρύτερης επενέργειας» (ή παρενέργειας;) της σχολικής παιδείας σ' όλη την κοινωνία ώστε να αντιμετωπίσει η νεολαία (όση έχει απομείνει) τον κίνδυνο των ναρκωτικών, καταπολεμώντας συγχρόνως την αρθρίτιδα με συνεχείς επικύψεις!!! (καθ' ότι είμεθα χώρα γερόντων!!!)

Από την άλλη πάλι ο υφυπουργός Νέας Γενιάς Γιώργος Παπανδρέου, σιγοντάροντας ιδεολογικά τον Α. Τρίτη θέλει να δημιουργήσει:

α) Οράματα νέας κοινωνίας και
β) Αυτόνομες προσωπικότητες και πολλά άλλα... Όμως παρ' όλο ότι όλα αυτά δεν δημιουργούνται ως διά μαγείας, και με βαρύγδουπες εξαγγελίες νομοσχεδίων, αλλά έπονται των κοινωνικών αναζητήσεων κάθε μορφής, ο Γ. Παπανδρέου επιμένει: «Η φιλοσοφία που διέπει τη προσπάθειά μας να καταπολεμήσουμε το πρόβλημα είναι, ότι το βλέπουμε από τη σκοπιά του ανθρώπου. Εμπιστευόμαστε τις δυνάμεις του ανθρώπου!... Πάλι καλά δηλαδή που υπάρχει και η εμπιστοσύνη!... Γιατί τι να σου κάνει μόνη της η μεταμέλεια...

● «Υπάρχει πλήρης δυνατή επιείκεια, σ' ό,τι αφορά τους χρήστες. Αντιμετωπίζονται σαν ασθενείς».

(Γιώργος Γεννηματάς)

Και πώς αντιμετωπίζεται ένας άρρωστος; Μα μπαίνοντας σε κλινική, ή σε νοσοκομείο. Μα αν το σκεπτικό είναι να δημιουργηθούν ή να ιδρυθούν κλινικές και για την περίπτωση σωφρονιστικά ιδρύματα που θα αντικαταστήσουν τις φυλακές ή τα παλιού τύπου «καθατήρια»-τότε ποια είναι η διαφορά; Μήπως θα πρέπει κάποιος να θυμίσει στους «αρμόδιους» που χρόνια τώρα συσκέπτονται ότι η κοινωνική επανεξέταση των εξαρτημένων από τα ναρκωτικά ή από το αλκοόλ ανθρώπων, δεν γίνεται μέσα σε κλινικές και ιδρύματα;

Έφη Τσιμάρια

Χρονογράφημα

Μαύρο. Πολύ μαύρο Τόσο που φαίνεται πράσινο

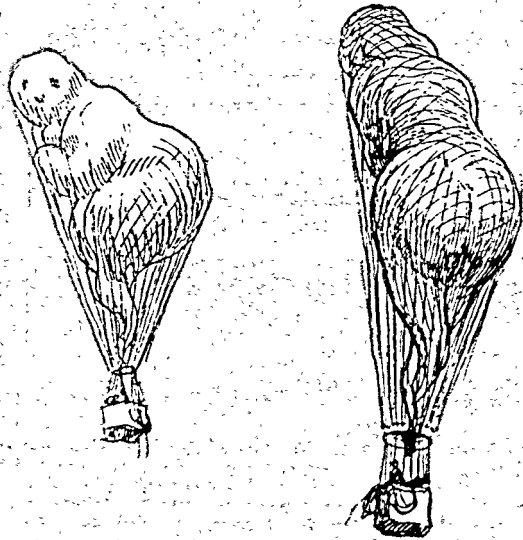
Υπάρχουν εποχές που αλλάζουν γρήγορα. Δεν προλαβαίνεις να πεις ήρθε το καλοκαίρι και φτάνει ο Δεκέμβρης και ο χειμώνας. Αυτές συνήθως τις διαβαίνουμε με μια γέυση ανικανοποίητου στο στόμα, για όσα δεν προλάβαμε να κάνουμε, για όσα δεν χορτάσαμε. Παρ' όλα αυτά ψιθυρίζουμε ο ένας στον άλλο ότι κάθε εποχή έχει τη χάρη της και πορευόμαστε.

Άλλοτε πάλι οι εποχές αλλάζουν αργά. Τότε τα πάντα μοιάζουν βάλτος και πόρτα κλειστή, από αυτές τις μοντέρνες με τις δυο και τρεις κλειδαριές ασφαλείας. Είναι τότε που το φθινόπωρο μπαινει βαθιά μέσα στο καλοκαίρι και μέσα μας, ίσως για να μας προειδοποιήσει για τον επερχόμενο ατέλειωτο χειμώνα. Υπάρχουν και τέτοιες εποχές. Σαν τη δική μας.

Αυτούς τους καιρούς τους καταλαβαίνεις εύκολα. Από τους τίτλους των εφημερίδων, από την αμνηχανία των κομμάτων, από τους λόγους του κ. πρωθυπουργού και από τις περιηγήσεις του προέδρου της Δημοκρατίας. Το δύσκολο είναι να τους βγάλεις από πάνω σου - γιατί κολλάνε, λόγω της υγρασίας που πάει μαζί με τέτοιες εποχές. Ξέρεις ότι η ιστορία επαναλαμβάνεται μονάχα σαν φάρσα, βλέπεις τριγύρω σου μονάχα επαναλήψεις αλλά για γέλιο δεν γίνεται λόγος. Είναι πολλά τα άλλα στο κεφάλι μας.

Σε τέτοιους καιρούς αν θέλεις κάτι είναι μια έξοδος και όμως, πράγμα που έχει την εξήγησή του, συνέχεια συναντάς μόνο εισόδους. Ψάχνεις να θγεις και όλο μπαινεις, επιθυμείς διακαώς ένα περιπατο μα μένεις κλειδωμένος σε τέσσερις τοίχους. Όπως στρώνεις έτσι κοιμάσαι, που λένε και οι παλιοί στο κουρμκέτι.

Στο κάτω-κάτω γιατί νάναι αλλιώς; Η διεξοδος δεν είναι ταξί να σφυρίζεις και νάρχεται. Άσε που, μεταξύ μας, και αυτά εξαφανίζονται όταν τα θέλεις. Κάπως έτσι η ιστορία γίνεται τόμος σε ένα ράφι της βιβλιοθήκης και η ιστορία σου δυο φωτογραφίες από παλιές διαδηλώσεις.

Ξέρω. Θέλεις ελπίδα και λες -δεν τη βλέπω. Θέλεις εγγυήσεις και λες -δεν μου τις δίνουνε. Θέλεις να αλλάξεις και λες -καλά είναι κι έτσι. Ξέρω. Ένας φίλος έλεγε καλιά, πολύ καλιά, το 1979, ότι μόνο τα ψυγεία πουλιώνται με εγγύηση. Ένας άλλος, νεότερος αυτός, στα 80, ότι η ελπίδα δεν είναι σήριαλ για να το δούμε στην τηλεόραση. Κι εγώ ότι το καλά είναι κι έτσι μας πάει πιο κάτω.

Και δεν υπάρχει πιο κάτω. Δεν υπάρχει κλατεία που να μην την γνωρίσαμε. Δεν υπάρχει μπαρ που να μην το κληρώσαμε. Δεν υπάρχει κενό που να μην το σχεδιάσαμε. Δεν πάει άλλο -εξόν γι' αυτούς που πάντα εκεί ανήκανε.

Γι' αυτό κι εγώ όταν οι σύντροφοι με ρωτάνε το λέω. Πίσω απ' τις αφίσες που ζητάνε συνέχεια, πίσω από τις επιφυλλίδες που θέλουν επιστροφή υπάρχει ελπίδα, σκόνη κι όταν τρεείς, κουρασμένοι, δεν τη βλέπουμε. Και το πρώτο σκαλί είναι μαύρο. Πολύ μαύρο. Τόσο που να φαίνεται πράσινο.

Κ.Σ. Σβέικος

Μικρές αγγελίες - μικρά μηνύματα

Σ.Σ.: Για όσους δεν θέλουν ν' αφήσουν όνομα διεύθυνση ή και τηλέφωνο ΑΛΛΑ... Η ΨΥΧΟΥΛΑ ΤΟΥΣ ΖΗΤΑΕΙ ΑΠΑΝΤΗΣΗ υπάρχουν και οι αριθμοί των POST RE- STANT στα ταχυδρομεία της γειτονιάς σας.

• Και να θυμάστε: όσο πιο σύντομο είναι το μήνυμά σας τόσο πιο σύντομα θα δημοσιευτεί.

Α Γ Γ Ε Λ Ι Ε Σ

Ο συνεργάτης μας Ρολφ Πόλε παραδί- δει μαθήματα Γερμανικών σε αρχάριους και προχωρημένους. Τηλεφωνήστε στα γραφεία του Σχολιαστή.

ΓΑΤΑΚΙΑ: Ο Στουραούλης, η πίσσα και πούπουλα, οι δύο ζαχαρένιοι, κι οι τρεις ανώνυμοι τίγρεις ζητούν κάποιον που να τους αγαπάει.

Μένη
8679564
(απογ. ώρες)

ΠΩΛΕΙΤΑΙ (όπως είναι επιπλωμένο). Κόψαμε το μούσι (όχι κορίτσι, μην τρομά- ξεις δεν τόκανα για σένα!) όπου νάναι θα μας κουρέψουν, ε! ένα Δροσογιάννη τον ε- χουμε, τι να κάνουμε, θα το πουλήσουμε και το βιβλιοπωλείάκι μας - για να υπη- ρετήσουμε την ΠΑΤΡΙΔΙ! Αν κανένας εν- διαφέρεται ας κρατά μια τσάντα λεφτά και τηλεφωνώκώς στο 8210.663 θα του πω πού να τ' αφήσει για να πάρει στα χέρια του το (εμπορικό του) μέλλον!
Καληνύχτα σας.

Θέλω να αλληλογραφήσω με άτομα από την Γερμανία, Αυστρία, Ελβετία, Καναδάς, Αυστραλία. Για τη δημιουργία μιας ομάδος με βάση την ελεύθερη σκέψη, έκφραση, πράξη.

Αργυρόπουλος Τάσος
Λεωφ. Δημοκρατίας 344
Τ.Θ. 68.100 Αλεξ/λης
Ν. Έβρος

Το ιστορικό μου:
1977-1983 Ν. ΠΑΣΟΚ (ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ)
1983-1984 ΚΝΕ, ΕΚΚΕ, ΡΗΣΗ, ΕΔΕ, ΚΚΕ εσωτερικού.
1984-Ελευθεριακοί, τώρα επιτέλους είμαι αυτός).

Ν Ε Ε Σ Π Α Ρ Ε Ε Σ

Ολοι εσείς που γράφετε εδώ δίπλα πιο πάνω, πιο κάτω, μην ακούτε κανένα. Συ- νεχίστε, να ψάχνετε να δείτε τι κρύβεται πίσω από κάθε φράση, κάθε λέξη σ' αυτόν τον ελεύθερο «χορό» αυτών των σελίδων. Ούτε και μεις κάποτε μπορούσαμε να φαν- ταστούμε τι ρόλο θα έπαιζαν στη ζωή μας αυτές οι στήλες και μόνο γι' αυτό η ύπαρξη τους τώρα δικαιώνεται!

Ο Αίλουρος και το Αστέρι (κατά κόσμο Γιάννης-Σταυρούλα) Υ.Γ. Και προσοχή, μάγκες, δεν είναι ρεκλά- μα διαφήμισης του περιοδικού. Αυτό για τους κακόπιστους!!!

Παρτα θορυβοποιών ψάχνει μεγάλο χώ- ρο (γκαραζ ή ό,τι άλλο) για να οργανώνει ροκ-πάρτυ και άλλα... χωρίς να φτάνει στις μία η αστυνομία.
Όσους και όσες ενδιαφέρει γενικότερα η

ιδέα να απαντήσουν με ένα ΝΑΙ ΨΑΧΝΩ ΧΩΡΟ και το τηλέφωνό τους να συνηνοη- θούν-θούμε.

Μιάο-Μιάο
στα κεραμίδια

Μ Η Ν Υ Μ Α Τ Α

Προς όλους τους «αλλιώς». Ρε «αλ- λιών» πολλές ταινίες βλέπετε που φαίνε- ται. Πού είσατε ρε τέρατα ευαισθησίας και απόγνωσης όταν κάθε μέρα μας πιάνουνε τον κώλο; Πού ήσατε ρε όταν κάποιους αλλιώς (χωρίς εισαγωγικά) τους μπουζου- ριάζουμε; Έτσι απλώς, για να το γράφετε και στις αγγελίες σας, γιατί δεν περνάτε από τα Προπύλαια άμα σας χρειαστεί; Σας δίνω το λόγο μου, στο πεζοδρόμιο οι θαρύ- γδουπες αγάπες γίνονται ζωή, εκεί μπορεί- τε να βιώσετε ότι σας λείπει. Εμπάς η περι- πτώσει. Ίσως όλα τα μηνυμάτάκια σας να καθορίζονται από τη μοναξιά ενός συγκε- κριμένου μέρους του Σώματος σας. Εσείς ξέρετε.

Ο σκατάς

Ραντεθού με πανοέλhνο στη Λευκάδα.

Άφησε τη χαμένη αίσθηση ενός μακρινού αστρικού ταξιδιού κι οι φωνές απ' την αρένα ακούγονται ακόμη.
Υ.Γ. Τι θα γίνει ρε Γιάννη θα μας πάρεις κανένα τηλέφωνο;

Αντιγόνη
Θεο/νίκη

Βρε Κατή τι τις θέλεις τις κωλοτούμπες και δη τις ανάποδες. Δεν ξέρεις ότι είναι επικίνδυνες; Βέβαια θα είμαι 'κει να σε προσέχω, θα φέρω και μαξιλάρια για να μην χτυπήσεις. Για τον ΑΛΗΤΗΡΙΟ γάτο εντάξει, αυτό το κεραμιδογάτος με μπερδεψε λίγο. Όσο για τον καφέ, βάλλον να γίνεται, ρίξε ένα τηλέφωνο και έφτασα. Τσιγάρα θα έχω 'γω. Άσσο σκέτο, ε;

Θόδωρας

Προς θεία-πατάτα
Αγαπητή θείσα έλαβα το γράμμα σου που μου ταχυδρόμησε η Σοφία. Το παιντί καλά; Πότε αρχινάς τα χειμερινά μαθήματα στο «ΩΔΕΙΟ»;

ο ιατρός

Μουνάκι του Λεωφορείου.
το τρύπιο γονατό σου αξύριστος αφού φιλήσω θα σταματήσω σ' όλες τις στάσεις, ως το τέρμα!
Το σαββατόβραδο θα παίξεις μπιλάρδο στην extension, για μένα. Ίσως και να μεθύσεις. Τα παραπατημένα λόγια σου όμως δεν θα τα καταλάβω. Αχ ρε Essy! Έχεις περισσότερο δικίο παρά άδικο...

Essy against Jazz
Καναδάς

Αλέκο στην Πάτμο δεν εξόρκισα το φάν- τασμά σου. Το άφησα να τριγυρνά στην πα-

Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣ

Μετά είκοσι χρόνια παίδεμα πάνω στα θεατρικά πράγματα, ο Διονύσης Φωτόπουλος εκθέτει ταυτοχρόνως σε τρεις αθηναϊκές γκαλερί: Στην Γκαλερί Ζουμπουλάκη, στην Αίθουσα Σκουφά και στην Γκαλερί 3. Έτσι, λοιπόν, κάθοντας μια βόλτα στο Κολωνάκι, από τις 6 Οκτώβρη που θα γίνουν τα εγκαίνια, μπορείτε να θρείτε προσχέδια και μακέτες σκηνικών και κοστούμιών. Γλυπτά και αξεσουάρ που χρησιμοποιήθηκαν στο θέατρο. Μάσκες και καπέλα, που είναι το αγαπημένο του θέμα, και ολόκληρες φιγούρες ντυμένες με τα κοστούμια γνωστών ρόλων, χωνεμένες μέσα σε κατάλληλα διαμορφωμένο περιβάλλον, μαζί με ήχους και μουσική που συνόδευαν τις παραστάσεις. Ο Διονύσης Φωτόπουλος θα προσπαθήσει να μας δείξει τα μυστικά του θεάτρου και την αγωνία πριν σηκωθεί η αυλαία, καθώς και τα στάδια που περνάει μια θεατρική παραγωγή πριν ανοίξουν τα φώτα της ράμπας... Μαζί με την έκθεση, ο εκδοτικός οίκος Καστανιώτη εκδίδει ένα μεγάλο άλμπουμ με την εικοσάχρονη δουλειά του Δ.Φωτόπουλου πάνω στα σκηνικά και κοστούμια, συνέχεια του πρώτου άλμπουμ που έχει εκδοθεί παλιότερα και είχε θέμα τις θεατρικές μάσκες.

Σ.

Ο Διονύσης Φωτόπουλος δεν θέλησε να μας δώσει μια κλασική συνέντευξη. «Μιλώ καλύτερα με εικόνες» είπε. «Θα σας αφηγηθώ ένα μικρό παραμυθάκι... ένα από τα όνειρά μου με Αγγέλους... Βλέπετε, ζούμε σε μια εποχή που τα όνειρα έχουν γίνει ανάγκη της ζωής μας...» Έτσι και έγινε.

«Με δυο μου φίλες, συνέχισε ο Διονύσης Φωτόπουλος, την Κατερίνα και την Άννα, με τον Σκοπελίτη σχεδόν κοιμισμένο να φωτογραφίζει το πρωί, και με τις φωτογραφίες στο χέρι το απόγευμα, καθισμένος μαζί με τον Νίκο τον Παναγιωτόπουλο μπροστά στον κομπιούτερ του Χρήστου Μάγκου, προσπάθησα να εικονογραφήσω ένα μικρό αφελές τρυφερό όνειρο, χρησιμοποιώντας μερικές από τις τεράστιες δυνατότητες του κομπιούτερ... Ήταν ένα παιχνίδι χαράς μικρού παιδιού που ταυτόχρονα με γέμιζε και θλίψη καθώς έβλεπα τον κομπιούτερ να επεμβαίνει στα όνειρά μου... και οι άγγελοί μου να βρίσκονται στη δική του μνήμη...»

**Ο ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΜΗΝΑΣ
ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΗ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ**

Η ΕΝΟΣ ΟΝΕΙΡΟΥ

«Είναι μια εικόνα που ταιριάζει στο βιβλίο, σε ό,τι το αφορά...
Πρέπει να μάθουμε ν' αγαπάμε περισσότερο απ' όσα αγαπάμε...
Ο μεγάλος τρόπος να βλέπεις τις πλάνες σαν τον Διόνυσο.
Οι εικόνες μιλούν για μας
και τα χρόνια μίλησαν πρώτα.»
Στον Διονύση Φωτόπουλο που προφέρω το όνομά του όπως
βγάζουμε μια μάσκα...

Λουί Αραγκόν

«Όταν τα πρόσωπα σβύνουν στο τελευταίο πέσιμο της αυλαίας
ανθίζουν πίσω από τις μάσκες των θεών τα λουλούδια από μέ-
ταλλο.»

Στον Διονύση

Χάινε Μύλλερ

«Μεφίστο» μαθαίνοντας τα πάντα (βλ. συλλήψεις) και προκαλώντας όσους δεν γούσταραν τη φάτσα τους; Γιατί ενώ έκλεισε με προβοκάτσια (βλ. υπόθεση με τις καμένες σημαίες) το μπαρ όταν το είχε ο Μαρκουίζος, επί κ. Γκίκα (παρ' όλο που στο «Μεφίστο» κάθε βράδυ γινόντουσαν τσαμπουκάδες και σπασίματα) η αστυνομία έρχονταν και έφευγε χωρίς να τρέχει τίποτα; Επιφυλασσομάστε και για άλλα πολλά θεωρώντας το γράμμα που υπέγραψε ο ξεμπροστιασμένος (να χρησιμοποιήσουμε και την ορολογία του) απ' τον Κυρίκο κ. Γκίκας πολύ, πολύ ύποπτο τουλάχιστον όσο αυτός.

Καλό λοιπόν το παραμύθι του αλλά δυστυχώς δεν έχει δράκο. Με τη συμβουλή στους τρεις αγριοσταλινικούς της πόλης μας να πλένουν τα πόδια τους πού και πού γιατί «βρωμάνε» πολύ.

Εν Χαλκίδι
Παπάκης Νίκος
Λεοντίδης Κυριάκος
Παπαγεωργίου Γιώργος
Δερλώπας Άγγελος
Σταυρουλάκης Τάσος

Υ.Γ.: Ο κ. Γκίκας φοβάται μήπως τον πούμε χαφιέ. Με τον φόβο αυτό τελειώνει το γράμμα του στο Σχολιαστή. Δεν θα το κάνουμε και δεν έχουμε καμιά πρόθεση να τον αποκαλέσουμε έτσι. Είναι δικό του πρόβλημα και αγωνία όμως να διαφεύσει αυτή του τη φήμη που νιθιρίζεται ανάμεσα στους πιστιρικάδες που σύχναζαν το μπαρ του.

Και πάλι για το Στέκι

Με αφορμή το γράμμα που δημοσιεύθηκε στο Σχολιαστή του Σεπτέμβρη αναφέρουμε τα εξής:

Μας εξέπληξε η δημοσιογραφική του δεοντολογία όταν δημοσιεύει μια κακοστημένη προβοκάτσια (φανερή από τη σύνταξη μας ακόμα και από αναγνώστες που δεν έχουν σχέση με τα πράγματα της Χαλκίδας) χωρίς καν να μας δίνει το δικαίωμα της απάντησης στο ίδιο τεύχος. (Για να μην δημιουργηθεί παρεξήγηση νομίζουμε ότι είναι ευδιάκριτα τα όρια της λογοκρισίας και της λασπολογίας). Ο επιστολογράφος εκείνου του άθλιου κειμένου θα μπορούσε αν είχε τα πολιτικά κότσια να κάνει μια σκληρή κριτική με επιχειρήματα και αποδείξεις αλλά προτίμησε την εύκολη οδό της λάσπης.

Όσον αφορά τις τόσο αποκαλυπτικές δηλώσεις και φήμες που κυκλοφορούν εκτός Χαλκίδας (μια που μέσα στην πόλη όλα είναι ξεκάθαρα) έχουμε να δηλώσουμε σαν μέλη του Στεκιού Χαλκίδας τα εξής:

1) Ποτέ σαν στέκι νεολαίας Χαλκίδας δεν στηρίξαμε την πολιτική του ΠΑΣΟΚ ούτε αφήσαμε να νοηθεί κάτι τέτοιο. Ορίζομαστε σαν χώρος έξω από τις κυρίαρχες λογικές των κομμάτων της Αριστεράς, όχι επειδή στεκόμαστε απολίτικα απέναντί τους αλλά επειδή δεν εκφραζόμαστε ιδεολογικά μέσα από αυτούς. Προσπαθούμε να συγκροτήσουμε μια δυναμική κινηματική στους κοινωνικούς χώρους η οποία υπερβαίνει τα όρια και της αντιλήψης της υπάρχουσας Αριστεράς. Αλλά με το να μας ταυτίζουν με το ΠΑΣΟΚ ακολουθού την οδό της εύκολης και χωρίς στοιχεία κριτικής όπως στο παρελθόν έχει γίνει από συγκεκριμένους χώρους (ΚΚΕ, ΚΚΕ μ-λ, κτλ).

2) Το στέκι Νεολαίας Χαλκίδας έχει πάρει απόφαση να διεκδικεί χρήματα από το υπουργείο Νέας Γενιάς, Νομάρχη, Δήμαρχο κλπ. για να καλύψει τα έξοδα λειτουργίας και επισκευής του κτιρίου όπου στεγαζόμαστε. Μέχρι τώρα δεν υπάρχει η παραμικρή πολιτική δέσμευση από τους φορείς που τα παρέχουν. (Το θέμα της πολιτικής δέσμευσης έχει απασχολήσει και στο παρελθόν το Στέκι. Να ένα ωραίο θέμα για κριτική, μα πού οι «καλοθελητές» να ξεφύγουν από τη λάσπη).

Είναι αστεία η αβωότητα κάποιων που

κόπτονται γιατί δεν πήραν χρήματα από αυτούς τους φορείς όταν μέχρι πρότινος μας κατηγορούσαν ότι παίρνοντας χρήματα δεσμευόμαστε πολιτικά και έφταναν στην επαναστατική θέση να λένε ότι με την επικύρωση στο δικαστήριο του καταστατικού του Στεκιού θα σήμαινε και αποδοχή των κανόνων του αστικού κράτους!!

Τους καληνυχτούμε και τους ευχόμαστε όνειρα γλυκά.

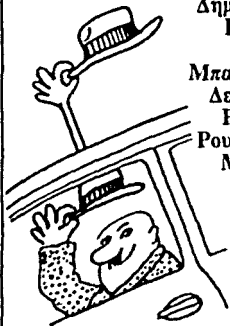
3) Το Δ.Σ. εκλέχτηκε σε μια από τις μαζικότερες γενικές συνελεύσεις και έγινε παράλληλα οικονομικός απολογισμός ο οποίος εγκρίθηκε στη συντριπτική του πλειοψηφία. Όλες οι κινήσεις έχουν γίνει βάσει του κατοχυρωμένου καταστατικού του Στεκιού Νεολαίας Χαλκίδας.

4) Το Στέκι λειτούργησε από τον Ιανουάριο και για έξι (6) συνεχόμενους μήνες και έκλεισε το καλοκαίρι για να γίνουν κάποιες επισκευές και κυρίως γιατί σαν κλειστός χώρος δεν προσφέρεται για λειτουργία. Θα επαναλειτούργησει μέσα του Φθινοπώρου. Κατά το διάστημα της λειτουργίας του Στεκιού έγιναν εκδηλώσεις για το Κουρδιστάν, τις Φιλιππίνες τους αντιρρησίες συνείδησης, για τα κρηνικά, έγινε προσπάθεια για συγκρότηση θεατρικής ομάδας, υπήρξαν μουσικές βραδιές, το 1ο φεστιβάλ έρωτος, κυκλοφόρησαν προκηρύξεις για το Τσερνομπιλ, και τις ταυτότητες.

5) Έχει προγραμματισθεί για τα μέσα Σεπτέμβρη εκλογολογιστική συνέλευση και όλες οι αποδείξεις πληρωμών είναι στη διάθεση καθενός.

Τέλος όσον αφορά την ταύτιση του περιοδικού «μια Απόπειρα στη Χαλκίδα» με το Στέκι Νεολαίας Χαλκίδας είναι γνώρισμα αριστεριστικών πολιτικών ομάδων και μην μπορούν να διανοηθούν έναν ελεύθερο κοινωνικό χώρο χωρίς να τον ελέγχουν περνώντας του την γνήσια «επαναστατική» γραμμή τους.

Ευχαριστούμε για τη φιλοξενία
Τα μέλη του Στεκιού Νεολαίας Χαλκίδας
Δερλώπας Άγγελος
Τσάβαζος Αντώνης
Σταυρουλάκης Μπάμπης
Χαζαιτζόγλου Γιάννης
Δημοσθένους Γιώργος
Πανταζής Βασίλης
Σίμος Γιώργος
Μπατζάκας Ταξιάρχης
Δεληθουργιάς Αλέκος
Ρόδης Παναγιώτης
Ρουμелиώτης Γιώργος
Μπουρμάς Κων/νος

Μια διόρθωση

Κύριε Δελή,
Διάβασα το άρθρο σας για την Ελεύθερη Ραδιοφωνία και το Κανάλι 15 στο τεύχος 41 του Σχολιαστή, και πρέπει να ομολογήσω, ότι με βρήκε σύμφωνο σε πολλά σημεία.

Παράλληλα όμως πρέπει να κάνω μια διόρθωση στο σημείο που με αφορά. Δεν είπα «είμαι κατά της ασυδοσίας αλλά η άποψή μου είναι μέσα στους νόμους του Κράτους».

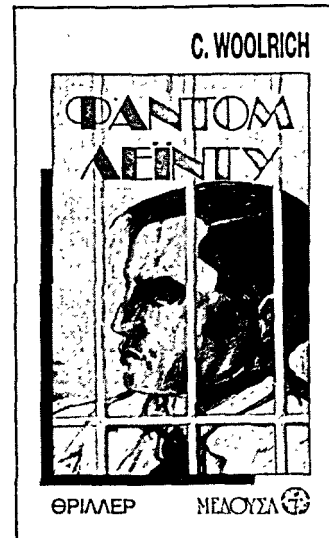
Είπα: «Είμαι υπέρ της ελεύθερης ραδιοφωνίας και κατά των μονοπωλίων (της πληροφόρησης) κρατικών ή ιδιωτικών. Πιστεύω στο θεσμό φτάνει να τηρεί τους νόμους (για τη τεχνική υποδομή, τον διαχωρισμό συχνοτήτων, την ισχύ κλπ.) του Κράτους».

Αυτό άλλωστε δεν συμβαίνει στις χώρες που υπάρχει ελεύθερη ραδιοφωνία; Τέλος εκείνη τη σύνδεση της φράσης μου με την «γλώσσα του στρατηγού» προτιμώ να μην την σχολιάσω.

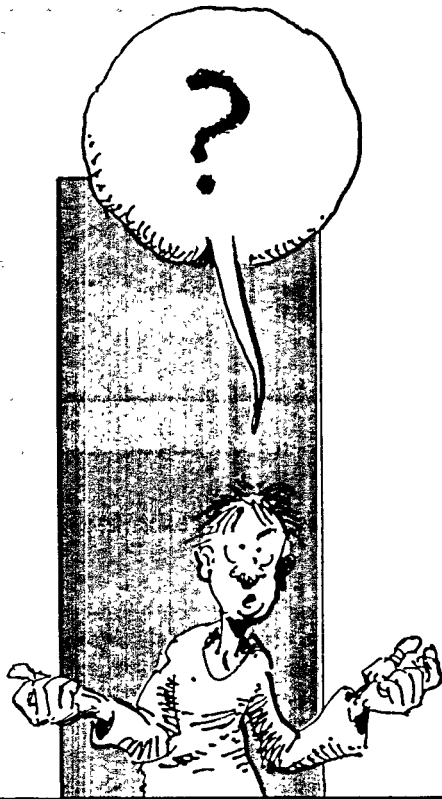
Φιλικά
Κώστας Καθαβάς
Δημοσιογράφος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΜΕΛΟΥΣΑ
Σόλωνος 114, Τηλ. 3645822

**Εεκινάμε
τις εκδόσεις μας
με μια σειρά
από γνωστούς
συγγραφείς
του black novel**

Το ΥΠΕΧΩΔΕ και τα χρυσιά ήθη των Αθηναίων

Όταν στις αρχές του καλοκαιριού το ΥΠΕΧΩΔΕ, με τη συνδρομή των επιχειρήσεων αρετής του κ. Δροσογιάννη, οραματιζόταν την ανάπλαση των Εξαρχείων και γενικότερα του κέντρου, ένας ήταν υποτίθεται ο κύριος στόχος του: η καταπολέμηση των ναρκωτικών. Και όμως, στο σχέδιο προεδρικού διατάγματος που φέρνουμε σήμερα για πρώτη φορά στη δημοσιότητα δεν υπάρχει ούτε λέξη για τα ναρκωτικά. Εδώ τα πράγματα λέγονται πια με το όνομά τους. Το σχέδιο στοχεύει κατευθείαν την αναψυχή των νέων στο κέντρο της πόλης και εμπνέεται από τις κραυγές των «αγανακτισμένων» κατοίκων και τις αναφορές των αρμοδίων «οργάνων».

Σ.

ΤΟ ΥΠΕΧΩΔΕ αυτή τη φορά επανέρχεται πραγματικά δριμύτερο. Ούτε πεζοδρομήσεις, ούτε ΜΑΤ και χωρίς θόρυβο καθορίζονται όλα όσα αφορούν τον ελεύθερο χρόνο μας όταν πρόκειται να βγούμε από τα σπίτια μας.

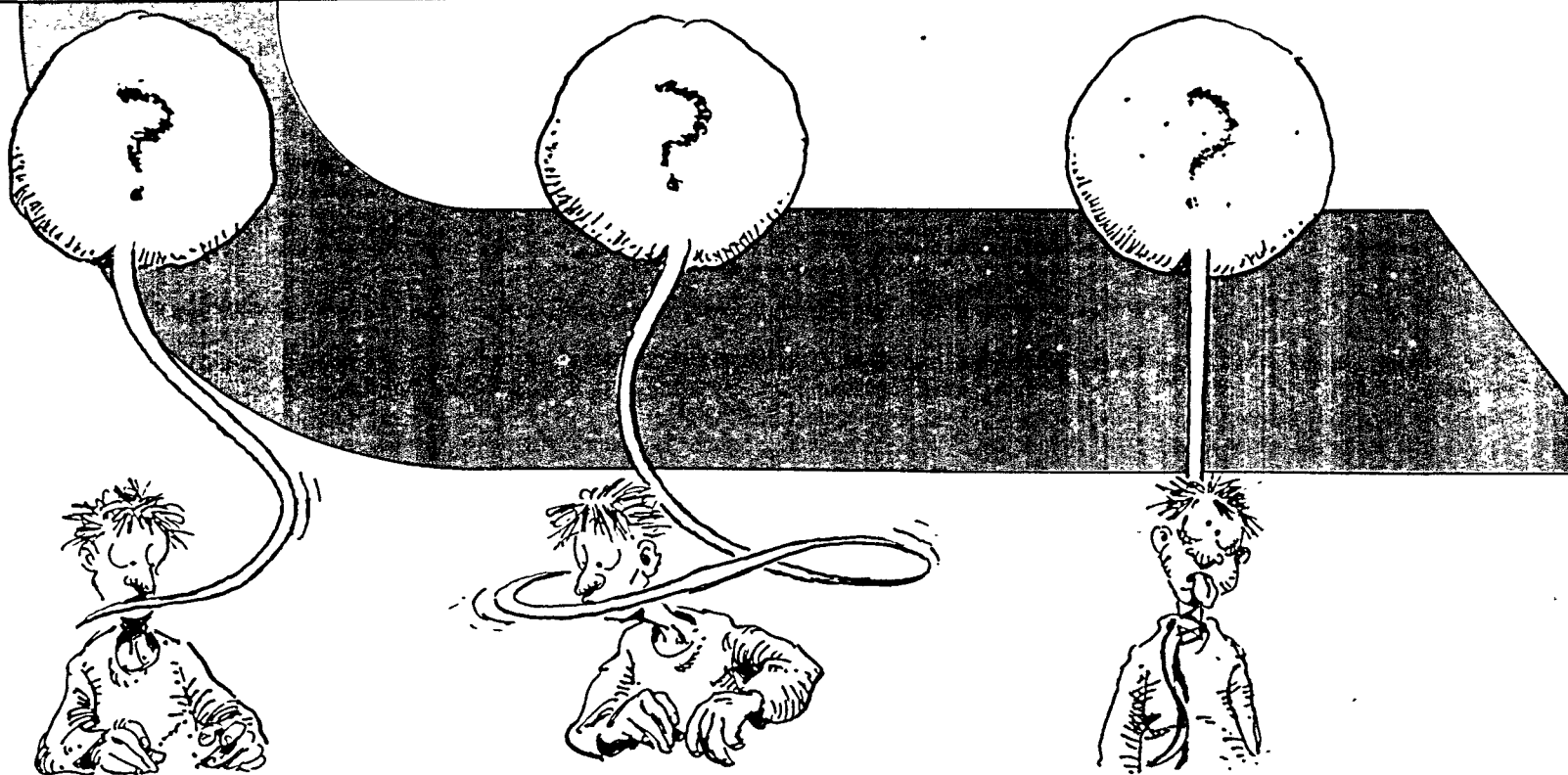
Οι κάτοικοι του λεκανοπεδίου χωρίζονται από δω και πέρα σε κατοίκους Δήμου Αθηναίων και μη. Φαίνεται πως αυτή η ιδιότητα αποκτά για το μέλλον μεταφυσική σημασία. Ούτε λίγο, ούτε πολύ, από την υπογραφή του σχεδιαζόμενου προεδρικού διατάγματος όλοι όσοι κατοικούν εκτός των Αθηναϊκών τειχών (στο εγγύς μέλλον αυτά θα αντιστοιχούν με τα όρια του Δήμου), θα πρέπει να χρησιμοποιούν τις διασκεδαστικές παροχές των περιοχών τους. Το Υπουργείο αποφάσισε πως όσες βρίσκονται μέσα στα όρια της αρχαίας πόλης υπερεπαρκούν για τους κατοίκους του Δήμου. Αφού λοιπόν είμαστε μόνο οκτακόσιες χιλιάδες μας περισσεύουν τα πάντα, εστιατόρια, μπαρ, κινηματογράφοι, φαστφουντάδικα, πουτάνες, τραβεστί, κι ό,τι τέλος πάντως πωλείται ημιεπεξεργασμένο ή έτοιμο σε καθισμένους ή περαστικούς πελάτες, κάθε ηλικίας και είδους. Φαίνεται πως έχουν γίνει διαδηλώσεις εναντίον μας, έχουν απειληθεί με κατάληψη «σπίτια», χωρίς να υπολογίσουμε τις πιέσεις, που μερικές φορές γίνονται ενοχλητικότερες, στους αστυνομικούς Διευθυντές των τμημάτων Εξαρχείων, Θησείου, Μεταξουργείου, Κολωνακίου, κλπ, καθώς επίσης και σ' αυτόν τον Γεν. Γραμματέα του Υπουργείου. Ας αφήσουμε βέβαια τις πιέσεις στους συμβούλους των συνοικιακών συμβουλίων, στους Δημοτικούς συμβούλους και στο Δήμαρχο. Όλοι αυτοί λοιπόν έχουν γίνει αποδέκτες του δικαίου αιτήματος των κατοίκων του Δήμου: «Αφήστε μας ήσυχους, κολαζόμαστε, σκανδαλιζόμαστε, ρυπαινόμαστε, να φύγουν όλοι οι θλάχοι».

Γι' αυτό λοιπόν Αθηναίοι, ό,τι έχετε σας φτάνει και σας περισσεύει. Δεν θα επιτραπεί καμιά νέα εγκατάσταση καταστήματος που θάχει οποιοδήποτε λόγο ύπαρξης μετά τις οκτώ το βράδι. Και όσα υπάρχουν, θα κριθούν ανάλογα με τη γενική συμπεριφορά ή το θάνατο των ιδιοκτητών τους, κλπ, τη στιγμή της «ανανέωσης άδειας λειτουργίας». Ο νέος τύπος διασκέδασης για τους εντός των τειχών Αθηναίους θα συνίσταται απο-

κλειστικά στις διαδικασίες τροφής και καφέ. Πού; Σύμφωνα με το σχέδιο Π.Δ., στα παραδοσιακά εστιατόρια, παραδοσιακά καφενεία και κρεπερί, αποκλειστικά όμως σε παραδοσιακά κτίρια. Τιποτ' άλλο δεν θα επιτραπεί. Είναι το σχέδιο της Πλάκας. Και για όσους εκπορνεύονται, ή περιθάλπουν για λίγη ώρα κάποιον εκπορνεύμενο το βράδυ, τότε κάποιος θα πρέπει να μετακινηθούν στην περιοχή του Κολωνού κατά μήκος των σιδηροδρομικών γραμμών. Ως και γι' αυτό το σχέδιο έχει λύση. Γιατί όλα αυτά όμως; Είναι κι αυτό απλό. Η Αθήνα πρέπει να αποδοθεί στους απλούς, λαϊκούς, συγκινητικούς, κεφάλτους μικρομεσαίους κατοίκους της. Όπως λοιπόν στην Πλάκα επέστρεψαν τελικά και μετά από πολλούς κόπους οι παλιοί αυθεντικοί καρτοσέρηδες και άλλοι επαγγελματίες. Έτσι θα γίνει και για τους υπόλοιπους Θησειώτες, Εξαρχειώτες κλπ. Λες κι έφυγαν από τα σπίτια τους γιατί ήρθε «ο νέγρος» στην πολυκατοικία ορος Αμερική. Έτσι όλοι θάμαστε κάτοικοι διαφορετικών περιοχών αναγκασμένοι να κάνουμε παρέα μόνο τους γειτόνους, όπως φαίνεται πως γίνεται μέσα στο Δήμο Αθηναίων. Κάθε περιοχή σ' όλο το λεκανοπέδιο θα πρέπει να πάρει ό,τι κακόφημο και ποταπό της αναλογεί. Μην νομίζετε πως κάτι τέτοιο είναι εύκολο. Προσέξτε, κάθε «γειτονιά» σύμφωνα με το Π.Δ. θα πρέπει να αποκτήσει: 1-2 πανεπιστήμια, φροντιστήρια για όλους τους κακούς μαθητές, 30-40 χειμερινούς κινηματογράφους, 10-20 θερινούς, 1-2 νοσοκομεία, γραφεία υπηρεσιών (δημοσίων και ιδιωτικών), αρχαία ερείπια, 3-4 θέατρα και αίθουσες συναυλιών, 2 πλατείες για συγκεντρώσεις (100 στρέμματα είναι καλά), 2-3 δρόμους σε κύκλο για τις τοπικές πορείες, μια βουλή για την επίδοση ψηφισμάτων, πολλά κατακαίνουργα κτίρια για κρεπερί και παραδοσιακά εστιατόρια, και τέλος Γενικό Γραμματέα ΥΠΕΧΩΔΕ, ώστε να επιδοθεί το επόμενο ψήφισμα καταγγελίας ηθικής ρύπανσης, του οποίου η ανάγκη από ψηφίσεως του διατάγματος προβλέπεται άμεση.

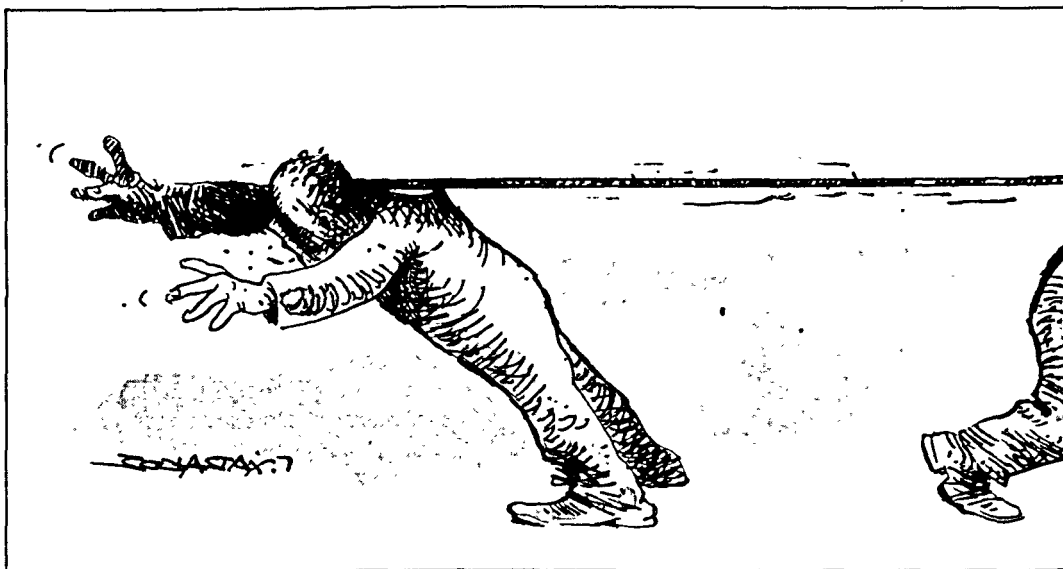
Παραθέτουμε λοιπόν αποσπάσματα αυτού του σχεδίου Προεδρικού διατάγματος και σε άλλη στήλη συνοψίζουμε τους προφανείς σκοπούς ώστε να βοηθηθούμε όλοι στην τήρηση των στόχων αυτού του πνευματικού πονήματος.

Χ.Σ.

Γ. ΧΑΡΣΙΑΚΟΣ

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ

Ελληνική Δημοκρατία
Υπουργείο Χωροταξίας
Οικισμού & Περιβάλλοντος
Δ/ση Ρυθμιστικών και
Πολεοδομικών σχεδίων
Μείζονος Πρωτεύουσας
Γ'2
Τμήμα Α'

Εισηγητική Έκθεση
Προς το Κεντρικό Συμβούλιο
Περιβάλλοντος-Χωροταξίας και Δημ. Έργων

ΘΕΜΑ: Απαγόρευση ίδρυσης και λειτουργίας καταστημάτων με ορισμένες χρήσεις αναψυχής και Απαγόρευση εγκατάστασης ατόμων εκδιδομένων με αμοιβή σε περιοχές κατοικίας του Δήμου Αθηναίων.

Ταυτόχρονα με την εκπόνηση του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου του Δήμου της Αθήνας προχωρούν μέχρι το επίπεδο μελέτης αναθεώρησης ή και ανάπλασης κάποιες μελέτες για ορισμένες περιοχές και ορισμένο τομέα προβλημάτων, επειδή στις συγκεκριμένες περιπτώσεις συντρέχουν πολύ σοβαροί λόγοι που απαιτούν άμεση αντιμετώπιση.

Μια τέτοια περίπτωση είναι οι συνθήκες όχλησης υλικής, ακουστικής, οπτικής, υγιεινής, κοινωνικής που προκαλούνται σε περιοχές κατοικίας από εγκατεστημένες εκεί χρήσεις αναψυχής.

Μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού ενοχλείται τόσο πολύ από τις συνθήκες, ώστε να εγκαταλείπει τη γειτονιά για μετεγκατάσταση στα προάστια, εφ' όσον υπάρχει η οικονομική δυνατότητα.

Ισχυρό αντικίνητρο λοιπόν για την συγκράτηση της κατοικίας αποτελούν οι οχλούσες χρήσεις αναψυχής.

Οι αντιδράσεις εκ μέρους των κατοίκων εκδηλώνονται με προφορικές και γραπτές διαμαρτυρίες προς την Υπηρεσία μας που τις απευθύνουν άτομα μεμονωμένα, ομάδες ατόμων, διαμερισματικά Συμβούλια και τοπικοί σύλλογοι.

Προς την αστυνομική αρχή επίσης απευθύνονται διαμαρτυρίες, οι οποίες εξελίσσονται σε έντονη αντίθεση. Η αντίθεση αυτή, μερικές φορές κατά τις λαϊκές συγκεντρώσεις που γίνονται για ανταλλαγή απόψεων και έκφραση αιτημάτων, οδηγεί σε σύγκρουση με απόδοση σοβαρής μορφής εκ μέρους των πολιτικών προς τους υπεύθυνους για την τήρηση της τάξης και την προστασία των ηθών, ενώ κατά τις συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας που γίνονται στους δρόμους, η αντίθεση φθάνει στη συμπλοκή. Ακολουθεί υποβολή μηνύσεων εκ μέρους της αστυνομίας προς τους πολίτες. Έχουμε παρακολουθήσει από κοντά την κατάσταση και συμφωνούμε

με τα αιτήματα των κατοίκων.

Στο 1ο Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων: για τις περιοχές Άγιος Παύλος, Εξάρχεια, Λόφος Στρέφη, Νεάπολη, Πευκάκια, Λυκαβηττός, Δεξαμενή, Κολωνάκι, εκφράζεται η απαίτηση να κλείσουν τα καταστήματα που προσφέρουν οινοπνευματώδη ποτά, καφέ, αναψυκτικά και φαγητά και που σ' αυτά διακινούνται ύποπτες δραστηριότητες, ή προκαλούν θόρυβο με μουσική, με την συγκέντρωση αυτοκινήτων και δίκυκλων, με εκδηλώσεις πελατών τους τις νυκτερινές και τις ώρες της κοινής ησυχίας. Ακόμη τα καταστήματα με ηλεκτρονικά παιχνίδια και οι λέσχες. Καταγγέλλεται ότι με πρόσχημα την εγκατάσταση καφενείου, στην πραγματικότητα εγκαθίσταται χαρτοπαίγνιο και άλλες δραστηριότητες, που θλάπτουν το κοινωνικό σύνολο και μάλιστα την νεολαία.

για την πλατεία Φιλικής Εταιρείας (Πλατεία Κολωνακίου) υπάρχει αίτημα πολλών Αθηναίων τα καταστήματα να είναι μόνο καφενεία, ζαχαροπλαστεία, ή εστιατόρια και όχι εμπορικά καταστήματα για να εξακολουθήσει να είναι χώρος «δημόσιας συνάντησης και διάλογου» η πλατεία.

για την περιοχή Μακρυγιάννη-Βείκου-Κουκάκι-Φιλοπάππου το Συμβούλιο του 1ου Διαμερισματος ανέμεσα στα σοβαρά προβλήματα της περιοχής καταγγέλλει την ύπαρξη μεγάλου αριθμού «μπαρ ύποπτων».

Γενικά τα προβλήματα που καταγγέλλονται σε απόσπασμα της υπ' αριθμόν 51 του 1984 πράξης του Συμβουλίου του 1ου Διαμερισματος του Δήμου της Αθήνας.

Για την συνοικία του Αγίου Παύλου το συμβούλιο του 1ου Διαμερισματος καταγγέλλει ακόμη την ύπαρξη μεγάλου αριθμού εγκατεστημένων γυναικών εκδιδομένων με αμοιβή.

Στο 3ο Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων για τις περιοχές Μεταξουργείο-Κεραμεικός-Προφήτης Δανιήλ Βοτανικός-Ρουφ-Γκαζοχώρι:

Εκφράζεται έντονη απαίτηση να κλείσουν όλα τα μπαρ, καφετέριες και να φύγουν τα εγκατεστημένα εκεί άτομα τα εκδιδομένα με αμοιβή.

Αντιπροσωπεία διαμερισματικών συμβούλων έχει ζητήσει και από τον κ. Γενικό Γραμματέα του ΥΠΕΧΩΔΕ τα παραπάνω.

Την 18η Μαρτίου 1985 στο Αντιδημαρχείο πραγματοποιήθηκε λαϊκή συγκέντρωση με την παρουσία του Διοικητή του Αστυνομικού Τμήματος κα του Διοικητή του τμήματος Ηθών και Ασέμνων.

Από τους κατοίκους διατυπώθηκαν τα εξής:

- α) καταγγελία για την κατάσταση που επικρατεί στα μπαρ
- β) καταγγελία για τις ύποπτες δραστηριότητες σ' αυτά

και την επίδρασή τους στους νέους.

γ) απαίτηση να φύγουν από τα 58 σπίτια, στα οποία είναι εγκατεστημένες οι γυναίκες οι εκδιδομένες με αμοιβή.

δ) διαμαρτυρία προς τον Διοικητή του Τμήματος εξαιτίας των μηνύσεων που υποβλήθηκαν εναντίον των κατοίκων των συγκεντρωθέντων έξω από το 58 κακόφημο σπίτι για να δείξουν τη δυσανεξία τους. Κατηγορήθηκαν ότι δεν είχαν άδεια για την συγκέντρωση.

ε) καταγγελία του γεγονότος ότι κάποια άτομα μέσα στον χώρο της αστυνομίας δεν ενεργούν όπως θα όφειλαν για την αντιμετώπιση των παράνομων δραστηριοτήτων, αντίθετα η συμπεριφορά τους τις διευκολύνει και τις καλύπτει.

στ) αναφορά στην περιοχή Πλάκα που μεταμορφώθηκε σε προνομιά και αναβαθμισμένη συνοικία οριστικά με ένα διάταγμα χρήσεων, εκτός των άλλων και με το οποίο διάταγμα η εκτελεστική εξουσία καλύφθηκε πλήρως για να επιτύχει το επιθυμητό αποτέλεσμα παρ' όλον ότι το διάταγμα δεν περιέχει ποινικές κυρώσεις για τους παραβάτες.

Από τον Διοικητή του Αστυνομικού Τμήματος διατυπώθηκαν τα εξής:

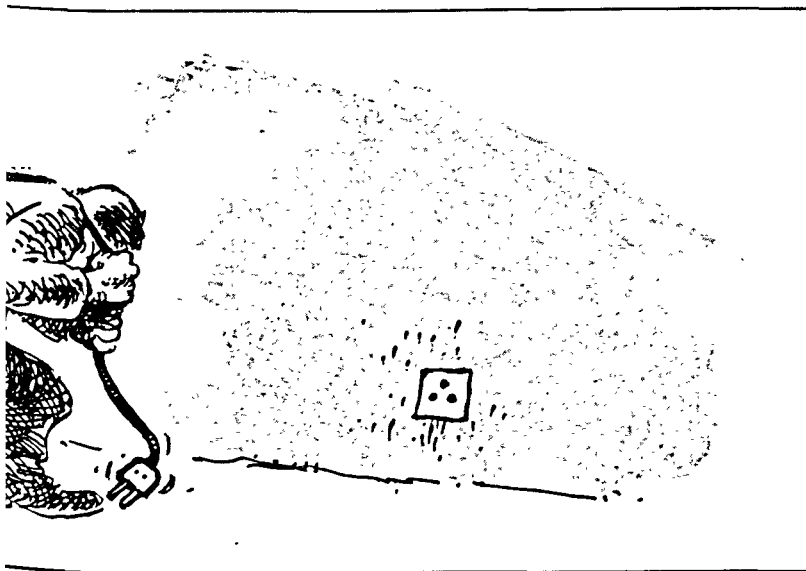
α) η δήλωση ότι οι περισσότερες από τις εκδιδομένες γυναίκες εργάζονται χωρίς την άδεια που επιβάλλουν ο Νόμος 1193/20-8-81 και η Υπουργική Απόφαση Α1/7510, 7913/23-9-1981 επειδή η Αστυνομία δεν τους ανανεώνει τις άδειες που έληξε η ισχύς τους.

β) ότι ο Νόμος και η Υπουργική απόφαση (που προαναφέρθηκαν) δεν προβλέπουν «ποινικές κυρώσεις» για την χωρίς άδεια εγκατάσταση, γι' αυτό η Αστυνομία δεν έχει το δικαίωμα του υλικού καταναγκασμού, αλλά επεμβαίνει μόνο με μηνύσεις κατά καιρούς και η προσαγωγή στα δικαστήρια τελειώνει με την επιβολή κάποιου προστίμου στην κατηγορούμενη που ανώδυνα αυτή πληρώνει.

γ) η σύσταση προς την υπηρεσία μας να προωθήσει νομοθέτημα που να προβλέπει και ποινικές κυρώσεις για τους παραβάτες, γιατί μόνο έτσι μπορεί η εκτελεστική εξουσία να επέμβει αποτελεσματικά.

Γενικά η κατάσταση χαρακτηρίζεται από μεγάλη ένταση μεταξύ των κατοίκων και της αστυνομίας και οι διαμαρτυρίες στρέφονται και προς τα Υπουργεία ΠΕΧΩΔΕ και Υγείας-Πρόνοιας ότι δεν επεμβαίνουν αποτελεσματικά σε ένα τόσο σοβαρό ζήτημα.

Σημειώνουμε ότι οι χρήσεις αναψυχής δεν διατρέχουν κίνδυνο συρρίκνωσης στο σύνολό τους, υπάρχουν σε μεγάλο αριθμό μέσα στον Δήμο. Η κατοικία είναι εκείνη η χρήση που κινδυνεύει. Προσθέτουμε ακόμη ότι σαν κίνητρο για την προστασία των παραδοσιακών κτιρίων θεωρούμε σκόπιμο να επιτρέπεται η εγκατάσταση σ' αυτά εστιατόριου ή κρεπερίας αφού η εγκατά-

σταση θα έχει τύχει της έγκρισης της αρμόδιας Υπηρεσίας. Σχετικά με τα κακόφημα σπίτια η επιδίωξη προς το παρόν είναι να μην υπάρχουν σε συγκέντρωση σε μία περιοχή, αλλά να διασκορπιστούν, όπως άλλωστε έτσι διασκορπισμένα υπάρχουν σε πολλές πυκνοκατοικημένες συνοικίες, χωρίς να δημιουργείται ζήτημα. Επιτρέπεται ο αριθμός 12 ανά περιοχή αστυνομικού τμήματος. Σημειώνουμε ακόμη ότι κάθε χρήση λειτουργούσα χωρίς άδεια θα θεωρηθεί σαν νέα εγκατάσταση σύμφωνα με τον Νόμο υπ' αριθμόν 1193 της 20ης.8.1981 (ΦΕΚ 1ο αρ φυλ. 220)

Στο 4ο Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων για την περιοχή Κολωνού σε επαφή με τους σιδηροδρομικούς σταθμούς ΟΣΕ δυτικά της οδού Κωνσταντινουπόλεως και σε επαφή με τις περιοχές Μεταξουργείο και Προφήτη Δανιήλ, είναι εξακριβωμένο ότι υπάρχουν οι συνθήκες που ευνοούν την εγκατάσταση ατόμων εκδιδομένων με αμοιή και προβλέπεται με βεβαιότητα ότι όσα απ' αυτά υποχρεωθούν να φύγουν από το Μεταξουργείο, θα μετεγκατασταθούν εκεί.

Στο 6ο Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων για την περιοχή ανατολικά του σιδηροδρομικού σταθμού του ΟΣΕ στις περιοχές Πλατείας Βικτωρίας και Πλατείας Αμερικής, έχει διαπιστωθεί μεγάλος αριθμός εγκατεστημένων γυναικών εκδιδομένων με αμοιή και υπάρχει αίτημα του διαμερισματικού συμβουλίου να απομακρυνθούν.

Ο Πρόεδρος του Διαμερισματος εξήτησε από την υπηρεσία μας νομοθέτημα, το οποίο να επιβάλλει ποινικές κυρώσεις στους παραβάτες και αυτός γιατί η αστυνομική αρχή και στην περιοχή αυτή ισχυρίζεται ότι δεν καλύπτεται από τις ισχύουσες διατάξεις. Υπενθυμίζουμε το γεγονός της απομάκρυνσης των οχλουσών χρήσεων από την περιοχή Πλάκας με την εφαρμογή ενός διατάγματος μόνον.

Η Δ/ση μας αφού μελέτησε τα προβλήματα που αναφέραμε έχει την γνώμη ότι:

Η ενόχληση από χρήσεις ψυχαγωγίας στην Αθήνα αποτελεί κύριο πρόβλημα

Όσες από τις χρήσεις ψυχαγωγίας προκαλούν όχληση σε κάθε γειτονιά, πρέπει να σταματούν να λειτουργούν, αν αυτό δεν γίνει, η πόλη θα αδειάζει από κατοίκους. Η επιλογή αυτών των χρήσεων είναι μέρος μιας μελέτης ανάπλασης για κάθε γειτονιά που θα εκπονηθεί στο άμεσο μέλλον.

Με το παρόν διάταγμα απαγορεύουμε κάθε νέα εγκατάσταση ορισμένων χρήσεων αναψυχής σε ορισμένες περιοχές του Δήμου της Αθήνας, που ή είναι κορεσμένες από τέτοιες χρήσεις, ή υπάρχει η τάση της εν-

κατάστασης σε μεγάλο αριθμό χρήσεων αναψυχής και η πρόβλεψη ότι θα μεταβληθούν αυτές, σε σύντομο χρονικό διάστημα, από ήσυχες περιοχές κατοικίας σε θορυβώδεις τόπους διασκέδασης.

Η απαγόρευση της εγκατάστασης των εν λόγω χρήσεων αποσκοπεί στην αναβάθμιση ορισμένων περιοχών κατοικίας σύμφωνα με τους στόχους και τις κατευθύνσεις του Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας (άρθρο 3 παρ. 3 του Ν.1515/85) και σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. Β του 17-7-23 Ν. Δ/γματος για λόγους υγιεινής και αισθητικής των πόλεων.

Μετά τα παραπάνω η Δ/ση μας φέρνει το θέμα στο Συμβούλιο και

ΕΙΣΗΓΕΙΤΑΙ

Ι. Την απαγόρευση νέων εγκαταστάσεων ορισμένων χρήσεων αναψυχής όπως αυτές περιγράφονται παρά κάτω στις περιοχές του Δήμου της Αθήνας.

ΙΑ. στις περιοχές

α) ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

β) ΜΟΥΣΕΙΟ

γ) ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΠΗ

δ) ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ-ΝΕΑΠΟΛΗ-ΠΕΥΚΑΚΙΑ-ΚΟΛΩΝΑΚΙ-ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ (ακολουθεί απαρίθμηση των οδών)

με ισχύ της απαγόρευσης που ακολουθεί, για τα ακίνητα που έχουν πρόσωπο και στις δυο πλευρές των πιο πάνω αναφερομένων οδών και με εξαίρεση από την απαγόρευση για τα ακίνητα που έχουν πρόσωπο στις πιο κάτω οδούς:

Γ' Σεπτεμβρίου, Λ. Αλεξάνδρας, Μαυροματαιών, Πλατεία Αιγύπτου, Πατησίων από Πλατεία Αιγύπτου μέχρι Ηπειρου και από Στουρνάρα μέχρι Καποδιστρίου, Καποδιστρίου, Μπότσαρη, Λασκάρεως, Ιπποκράτους, Σόλωνος, Κανάρη, Λεωφ. Βασ. Σοφίας, Λάμπρου Κατσώνη και στην πλατεία Φιλικής Εταιρίας.

Απαγορεύεται η ίδρυση και λειτουργία καταστημάτων στα οποία γίνεται διάθεση σε πελάτες καθισμένους, όρθιους ή περσαστικούς ποτών, ροφημάτων, φαγητών ή γλυκισμάτων ή οποιωνδήποτε άλλων τροφίμων παρασκευασμένων ή χωρίς ιδιαίτερη επεξεργασία, κέντρων διασκέδασης κέντρων με ηλεκτρονικά παιχνίδια χαρτοπαικτικών λεσχών

και
επιτρέπεται η ίδρυση και λειτουργία καφενείων παραδοσιακών Ζαχαροπλαστείων γαλακτοπωλείων

- επιτρέπεται η ίδρυση και λειτουργία καταστημάτων στα οποία γίνεται διάθεση σε πελά-

Σύνοψη

1) Οι κάτοικοι των εκτός των τειχών Αθηνών να ικανοποιούν τις οχλούσες ανάγκες τους κοντά στα σπίτια τους.

2) Να κάνουν παρέα και φίλους στη γειτονιά τους, ή έστω σε κοντινούς Δήμους ή κοινότητες. Κατά τα πρότυπα των κατοίκων του Δήμου Αθηναίων, που είναι δύσκολοι στις συνναστροφές.

3) Να περιοριστούν δραστικά οι βραδινές μετακινήσεις ώστε να λυθεί το πρόβλημα του νυχτερινού νέφους.

4) Να μην εκπορνεύονται, και να μην σκανδαλίζονται από άλλους εκπορνευόμενους συμπολίτες τους. Αυτό αφορά όλους τους κατοίκους του λεκανοπεδίου, πλην της περιοχής Κολωνού.

5) Να γίνει πραγματικότητα το όραμα της Κυβέρνησης αλλά και της σύγχρονης πολιτείας γενικότερα: «Κάθε παραδοσιακό και κρεπερί, κάθε ισόγειο και καφενείο».

6) Να αγαδειχθεί το άσπιλο, αμόλυντο, πολιτιστικό, ιστορικό, πολιτιστικό πρόσωπο της Βαυαρικής Αθήνας, που πλέον:

7) Θα λάμψει εκτυφλωτικά, ειδικά μετά τη σύγκρισή του με κάτι περιφερειακές παλιόφατσες.

8) Θα περιοριστεί το φοβερό κύμα μεταναστεύσεων προς τα μεσαία θόρεια προάστια των μέσων Αθηναίων.

9) Θα επιστρέψουν στο κέντρο όσοι θόραιοι βαρέθηκαν τα χορτάρια και τον καθαρό αέρα.

10) Επιτέλους θα προωθηθεί η διασκέδαση και ό,τι ζωντανό σ' αυτή την πόλη προς την πατρογονική του κούπη: Τα Οινόφυτα Αττικής.

τες περσαστικούς ποτών και τροφίμων που καταναλίσκονται σε άλλους χώρους, έξω από εκείνους της διάθεσής τους.

- επιτρέπεται η ίδρυση και λειτουργία εστιατορίου ή κρεπερίας μέσα σε κτίρια διατηρητέα παραδοσιακά, έπειτα από έγκριση της αρμόδιας Υπηρεσίας που θα καθορισθεί για τον σκοπό αυτό.

- επιτρέπεται η ίδρυση και λειτουργία εστιατορίων, καφενείων παραδοσιακών, Ζαχαροπλαστείων, γαλακτοπωλείων.

ΙΔ. Σε όλες τις προαναφερθείσες περιοχές οι περιπτώσεις μεταφοράς, επέκτασης, αλλαγής ή μεταβίβασης καταστήματος που προσφέρει φαγητά, γλυκά και ποτά να εγκρίνονται από την αρμόδια υπηρεσία ως προς την χρήση.

Η ίδια έγκριση να απαιτείται και στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης ή θανάτου του προσώπου, στο όνομα του οποίου έχει εκδοθεί η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας του καταστήματος που προσφέρει τρόφιμα και ποτά και μεταβιβάζεται στην σύζυγο ή στα τέκνα ή σε συντηρούμενα από αυτό αδελφία.

ΙΙ. Την απαγόρευση κάθε νέας εγκατάστασης εκδιδομένων με αμοιή ατόμων.

Ως νέα εγκατάσταση εκδιδομένου με αμοιή ατόμου θεωρείται κάθε εγκατάσταση που υφίσταται χωρίς την νόμιμη άδεια, κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος διατάγματος.

ΙΙΙ. Την ανάθεση της εκτέλεσης του παρόντος στα αρμόδια κρατικά Όργανα σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση Α18/8577/8-9-1983 του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας (ΦΕΚ 526/20/8-9-83)

ΙV. Την πρόωθηση του θέματος για την έκδοση του σχετικού Προεδρικού Διατάγματος.

Παρακαλούμε να γνωμοδοτήσετε για τα παραπάνω.

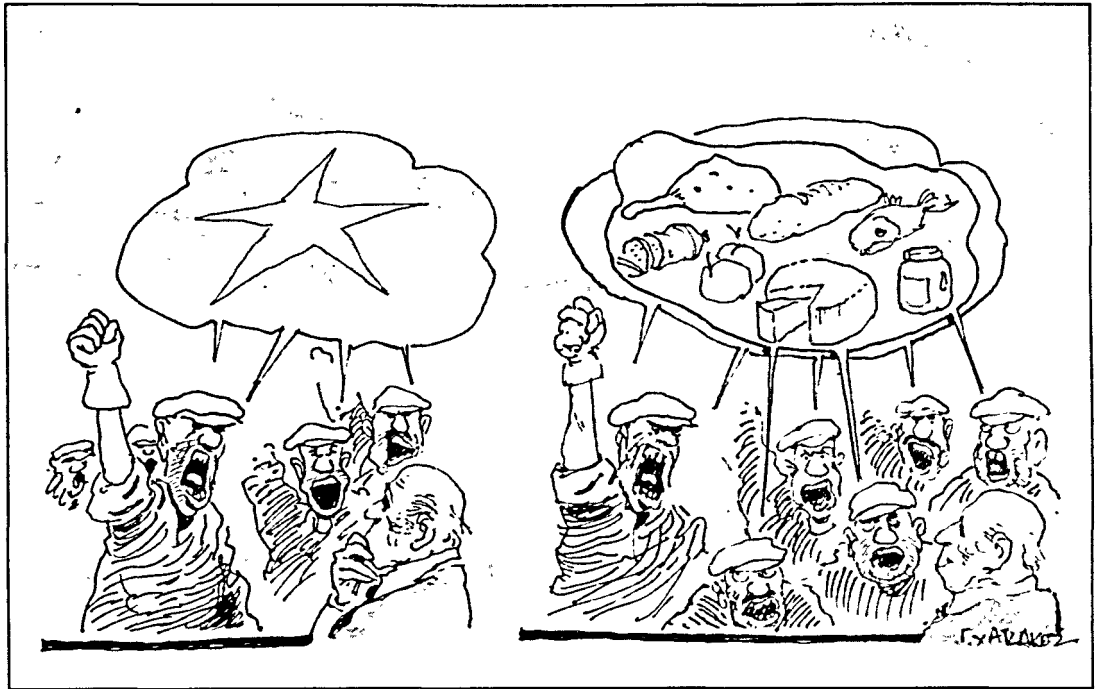
Αθήνα 30 Ιουνίου 1986

Η ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
ΕΛΕΝΗ ΓΟΥΛΙΟΥ

ΝΟΜΟΣ 1264, ποιος δεν θυμάται τις τυμπανοκρουσίες με τις οποίες αναγγέλθηκε, ήρθε να αναμορφώσει σύμφωνα με τις επαγγελίες του ΠΑΣΟΚ τα του εργατικού συνδικαλισμού, αντικαθιστώντας τον 330 της επάρατης δεξιάς. Ανάμεσα στα όσα αναφέρει, ιδιαίτερη σημασία αποκτάνε σήμερα τα άρθρα 14 και 15 που ορίζουν τότε επιτρέπεται η απόλυση προστατευόμενου συνδικαλιστικού στελέχους και τα της συγκρότησης του αρμόδιου γι' αυτή την απόφαση οργάνου, της Επιτροπής Προστασίας(!) Συνδικαλιστικών Στελεχών.

Αλλά καλύτερα, ας δούμε πώς εφαρμόζονται στις μέρες μας αυτές οι διατάξεις μέσα από την περίπτωση του Ανέστη Ταρπάγκου πρόεδρου του «Συνδικάτου Εργαζομένων Τεχνικών Επιχειρήσεων Νομού Πέλλας».

Ο Ταρπάγκος εργάζεται, ως τη στιγμή τουλάχιστον που γράφονται αυτές οι γραμμές, στο εργοτάξιο Σκύδρας της Α.Ε. «Ελληνικές Κατασκευές» που έχει αναλάβει την κατασκευή του δημόσιου έργου «Αρδευτικό δίκτυο Ανατολικού Βερμίου». Τέλη Μαΐου 86 λοιπόν του ανακοινώνεται ότι το υπόλοιπο της ετήσιας άδειάς του θα του χορηγηθεί το πρώτο 10ήμερο

Πόσο προστατεύουν οι «Επιτροπές Προστασίας Συνδικαλιστών»;

του Ιουνίου ενώ ο ίδιος, για οικογενειακούς λόγους, ήθελε να του δοθεί τον Ιούλιο.

Θέτει λοιπόν αίτημα μετάθεσης της θερινής του άδειας και τον παραπέμπουν στις 2 Ιουνίου, την πρώτη δηλ. μέρα της 10ήμερης άδειας, στον Θόδωρο Κουκουλή, τεχνικό υπεύθυνο του εργοτάξιου. Αυτός τον στέλνει στα κεντρικά γραφεία της «ΕΛΛ-ΚΑΤ» στη Θεσσαλονίκη. Και οι εκεί αρμόδιοι(!) τον παραπέμπουν και πάλι στον Θ. Κουκουλή την Τετάρτη 4 Ιουνίου (!).

Μετά από όλα αυτά ο εν λόγω κύριος του δηλώνει ότι δεν έχει ανάγκη άδειας γιατί σαν συνδικαλιστής έτσι κι αλλιώς δεν δουλεύει! Πάνω σε αυτή τους τη συζήτηση ο Ταρπάγκος λέει «λές ψέματα» και «δεν έχεις επίγνωση της δουλειάς για να με κρίνεις». Υπάρχει τίποτε παράλογο;

Και όμως. Αυτές οι κουθέντες στον κ. Κουκουλή, που χρίζεται «εκπρόσωπος» της εταιρείας για να υπάρχει νομική κάλυψη, γίνονται το στήριγμα της «ΕΛΛ-ΚΑΤ» στην αίτησή της προς την Επιτροπή Προστασίας Συνδικαλιστικών Στελεχών Έδεσσας για απόλυση του Ανέστη Ταρπάγκου!

Τι κι αν ο νόμος απαιτεί σοβαρή εξύβριση και μάλιστα του εκπροσώπου της εταιρείας; Τι κι αν, τα προηγούμενα χρόνια, κρίθηκαν αβάσιμες αιτήσεις απόλυσης επειδή ένας συνδικαλιστής είπε αλήτη κάποιο προσωπάρχη; Τι κι αν άλλοτε θεωρήθηκε ότι τέτοιες εκφράσεις είναι φυσικές σε μια λογομαχία και ακόμα ότι ένας προσωπάρχης δεν μπορεί να θεωρηθεί εκπρόσωπος της εταιρείας;

Αυτή τη φορά η Επιτροπή Προστασίας έκρινε ότι το συγκεκριμένο άτομο πρέπει να απολυθεί! Είναι ενδεικτικό της κατάστασης ότι η μαρτυρία του Χ. Ματάκη μέλους του ΔΣ του Συνδικάτου, που παρευρισκόταν στη συζήτηση, δεν λήφθηκε υπόψη ενώ δόθηκε βάση στην κατάθεση του κ. Αθανασίου Σταυρίδη μηχανικού της επιβλέπουσας το έργο υπηρεσίας Έγγειων Βελτιώσεων του Υπουργείου Γεωργίας, ο οποίος αφού στην αρχή δήλωσε ότι δεν παρακολουθούσε τη συζήτηση, κατάθεσε στη συνέ-

χεια όλες τις εκφράσεις που επικαλέστηκε η εταιρεία, πρόσθεσε μάλιστα και μία δική του: «Είστε πουλημένοι»... Μετά από αυτό τι να πεις!

Πολύ φασαρία για το τίποτα; Δεν νομίζουμε. Γιατί η περίπτωση του Ανέστη Ταρπάγκου, κραυγαλέα πράγματι, δεν είναι η μόνη. Τον τελευταίο καιρό έχουν πληθύνει οι περιπτώσεις τέτοιων αιτήσεων από εταιρίες. Και έχουν πολλαπλασιαστεί οι περιπτώσεις συνδικαλιστών που επιτρέπεται η απόλυσή τους από τις πρωτοβάθμιες επιτροπές.

Εδώ ανήκουν και αξίζει να αναφερθούν οι περιπτώσεις: Του Σταύρου Κοκκινίδη, πρόεδρου του σωματείου «ΔΕΡΑΣ» Ξάνθης και μέλους του ΔΣ της ΟΒΕΣ. Του Γιώργου Βουρλιόγκα, πρόεδρου του σωματείου εργαζομένων της COCA COLA Πάτρας, επίσης μέλους του ΔΣ της ΟΒΕΣ. Του Β' αντιπρόεδρου της ΟΒΕΣ Μιχάλη Ιωαννίδη πρόεδρου του σωματείου εργαζομένων στη ΖΗΜΕΝΣ Θεσσαλονίκης. Πολλά δεν είναι τα «μεμονωμένα» περιστατικά;

Τελικά η εργασιακή διαφορά δεν είναι παρά το πρόσχημα. Πίσω από αυτές τις περιπτώσεις βρίσκεται η ανάγκη σπασίματος κινητοποιήσεων όπως στην COCA COLA Πάτρας, η ανάγκη παθητικοποίησης ή και διάλυσης του σωματείου, όπως στη ΖΗΜΕΝΣ, καθώς η επικείμενη αλλαγή τεχνολογίας πάει πακέτο με τις απολύσεις. Πίσω από όσα αναφέραμε βρίσκεται η προσπάθεια των εταιρειών για σταμάτημα της συνδικαλιστικής δραστηριότητας στο χώρο τους.

Ενδεικτική και εδώ η στάση της «ΕΛΛ-ΚΑΤ»: Που έχει ήδη απολύσει μια φορά τον Ανέστη Ταρπάγκο, στα 1982, αλλά αναγκάστηκε να τον επαναπροσλάβει. Που έφτασε στο σημείο να απολύσει όλους όσους ψήφισαν το 1984 στις εκλογές του σωματείου τους. Που έχει οδηγήσει σε παραίτηση συνδικαλιστές. Αλλά που αυτά δεν της φτάνουν. Θέλει τη διάλυση του επιχειρησιακού σωματείου...

Στην ίδια κατεύθυνση με όσα προηγούμενα αναφέρθηκαν, βρίσκονται και μια σειρά αποφάσεις Πρωτοδικείων για εργασιακές κινητοποιήσεις. Έτσι

καταχρηστικές δεν κρίνονται πια μόνο οι απεργίες που θέτουν οικονομικά αιτήματα, μιας και «αντικεινται στην εισοδηματική πολιτική της κυβέρνησης», αλλά και εκείνες που στοχεύουν στην αναθεώρηση του κανονισμού εργασίας, την κατάργηση των εργαλαθιών, τις προσλήψεις για πλήρωση κενών θέσεων... Κι αυτό γιατί έτσι μπαίνει σε αμφισβήτηση το διευθυντικό δικαίωμα της εταιρείας!

Όταν όμως αντιμετωπίζονται έτσι οι απεργίες για θεσμικά αιτήματα. Όταν κρίνεται καταχρηστική μια κινητοποίηση για επαναπρόσληψη απολυμένου, επειδή η υπόθεση θεωρείται «αστική διαφορά» του συγκεκριμένου προσώπου με την εταιρεία. Όταν η οποιαδήποτε φράση μπορεί να χαρακτηριστεί «εξύβριση». Όταν ο κάθε προσωπάρχης ονομάζεται «εκπρόσωπος» της επιχείρησης για να μπορεί να εφαρμοστεί ο νόμος. Τότε δεν γίνεται παρά να συμφωνήσουμε με τη διαπίστωση της Ομοσπονδίας Βιομηχανικών και Επιχειρησιακών Σωματείων (ΟΒΕΣ):

«Οι μαύρες μέρες του 330 ξανάρχονται. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ανοίγει την ίδια διαδικασία που καταλήγει στον στραγγαλισμό του εργατικού κινήματος».

Με άλλα λόγια: υπάρχει μια σαφής αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο το ΠΑΣΟΚ αντιμετωπίζει τον εργατικό συνδικαλισμό, αλλαγή που υπαγορεύεται από τις γενικότερες προτεραιότητες που θέτει. Γιατί, όπως μας είπε ο Κώστας Μπακιρτζής, γεν. γραμματέας της ΟΒΕΣ, πίσω από όλα αυτά βρίσκονται οι τωρινές «εθνικές» ανάγκες. Εργασιακή ειρήνη, αύξηση της παραγωγικότητας, κοινωνική τάξη και ασφάλεια...

Το πρόβλημα λοιπόν είναι ξεκάθαρο, το ίδιο και οι αιτίες του. Αυτό που μένει προς εξακρίβωση και όχι στους διαδρόμους των δικαστηρίων, αλλά στους φυσικούς χώρους του εργατικού συνδικαλισμού είναι το αν απέχει και πόσο το 1986 του ΠΑΣΟΚ και του άρθρου 15 του Ν. 1264 από το 1976 της Νέας Δημοκρατίας και του 330.

Βλάσης Δελημπασης

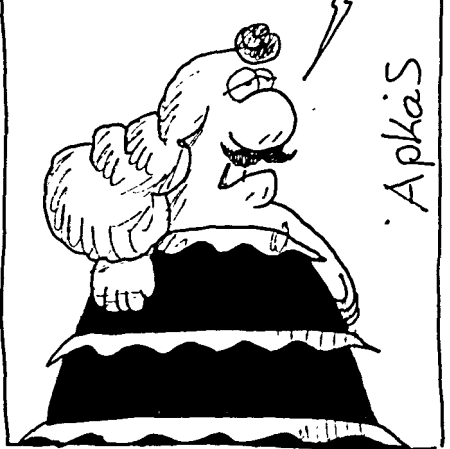
ΘΑ ΞΕΡΕΤΕ ΦΥΣΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΦΟΒΕΡΗ ΚΡΙΣΗ ΠΟΥ ΠΕΡΝΑΕΙ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΑΣ! ΤΟΥ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΚΑΙΡΟΥ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΠΙΔΕΙΝΩΘΗΚΕ ΑΚΟΜΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ...

...ΚΑΤΟΠΙΝ ΑΥΤΟΥ Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΣ ΑΔΥΝΑΤΕΙ ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ. ΜΕ ΛΥΠΗ ΜΟΥ ΣΑΣ ΑΝΑΓΕΛΩ ΟΤΙ Ο ΘΙΑΣΟΣ ΔΙΑΛΥΕΤΑΙ!..

ΔΙΑΛΥΕΤΑΙ!!

ΤΟ ΗΞΕΡΑ, ΟΤΙ ΘΑ ΤΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΑΤΕ ΜΕ ΨΥΧΡΑΙΜΙΑ...

Αρκά

ΑΔΥΝΑΤΟΝ ΝΑ ΤΗΣ ΑΜΑΞΩ ΓΝΩΜΗ! ΔΕΝ ΤΗΝ ΣΥΜΦΕΡΕΙ, ΛΕΕΙ, ΝΑ ΚΡΑΤΗΣΕΙ ΑΛΛΟ ΤΟΝ ΘΙΑΣΟ!..

...ΜΕΧΡΙ ΠΟΥ ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΑ, ΝΑ ΔΟΥΛΕΨΟΥΜΕ ΓΙΑ ΕΝΑ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΧΩΡΙΣ ΛΕΦΤΑ!..ΤΙΠΟΤΑ! ΕΙΝΑΙ ΑΝΕΝΔΟΤΗ!..

ΜΙΣΟ ΛΕΠΤΟ, ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΩ... ΕΥΧΘΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΘΕΚΛΑ ΜΑΣ ΑΠΕΛΥΣΣΕ ΟΡΙΣΤΙΚΑ;

ΤΙ ΛΕΜΕ ΤΟΣΗ ΩΡΑ, ΡΕ ΗΛΙΘΙΕ;

ΩΡΑΙΑ, ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΠΑΕΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΑΠΟ ΜΑΣ ΝΑ ΤΗΣ ΜΙΛΗΣΕΙ, ΜΗΠΟΣ ΑΜΑΞΕΙ ΓΝΩΜΗ;

ΤΟ ΚΑΝΑΜΕ ΗΔΗ ΓΑΒΡΙΛΗ, ΚΑΙ ΔΕΝ ΠΕΤΥΧΕ...

...ΑΝ ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΑΜΕ ΝΑ ΔΟΥΛΕΨΟΥΜΕ ΓΙΑ ΕΝΑ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΧΩΡΙΣ ΛΕΦΤΑ;...

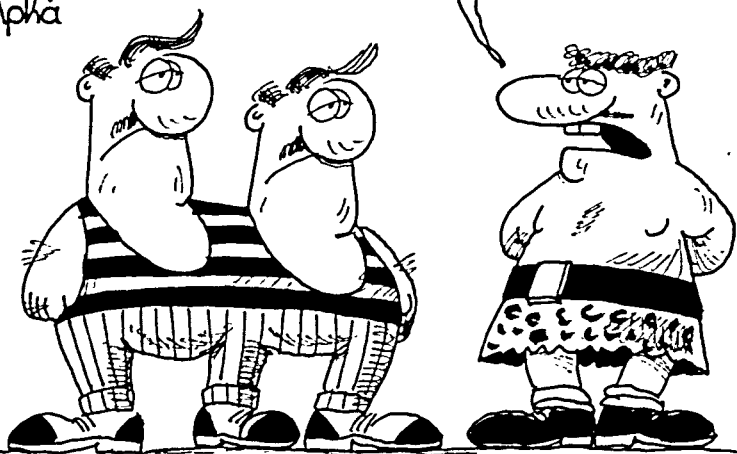
ΤΟ ΚΑΝΑΜΕ ΚΙ'ΑΥΤΟ!

Ε, ΠΕΣΤΕ ΚΙ ΕΣΕΙΣ ΚΑΜΙΑ ΙΔΕΑ! ΟΛΑ ΑΠΟ ΜΕΝΑ ΤΑ ΠΕΡΙΜΕΝΕΤΕ ΠΙΑ!..

Αρκά

ΕΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΑ ΤΙ ΣΚΕΠΤΕΣΤΕ
ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΤΩΡΑ;...

ΛΕΜΕ ΝΑ ΓΥΡΙΣΟΥΜΕ
ΣΤΗ ΠΑΛΙΑ ΗΜΑΣ ΔΟΥΛΕΙΑ!
ΔΟΥΛΕΥΑΜΕ ΘΥΡΩΡΟΙ
ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ...

ΣΟΒΑΡΑ; ΕΙΧΑΤΕ
ΤΟΣΟ ΚΑΛΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΑΦΗΣΑΤΕ ΓΙΑ ΝΑ
ΕΡΘΕΤΕ ΣΤΗΣ ΘΕΚΛΑΣ;

ΜΠΑ! ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΚΑΙ ΤΟΣΟ
ΚΑΛΗ! ΕΙΧΕ ΠΟΛΥ ΤΡΕΞΙΜΟ...

ΤΡΕΞΙΜΟ;...

...ΜΑ ΑΠ'ΟΤΙ ΞΕΡΩ
Ο ΘΥΡΩΡΟΣ ΤΟ ΜΟΝΟ
ΠΟΥ ΚΑΝΕΙ ΕΙΝΑΙ ΝΑ
ΑΝΟΙΓΕΙ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ
ΣΤΟΥΣ ΠΕΛΑΤΕΣ.
ΓΙΑΤΙ ΤΡΕΞΙΜΟ;

ΓΙΑΤΙ ΔΟΥΛΕΥΑΜΕ
ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ...

Αρκάς

ΟΣ ΕΔΩ ΛΟΙΠΟΝ ΗΤΑΝ
Η ΚΑΜΙΤΕΧΝΙΚΗ ΜΟΥ ΚΑ-
ΡΙΕΡΑ! ΤΩΡΑ ΑΝΤΕ ΠΑΛΙ
ΠΙΣΟ ΣΤΟ ΧΟΡΙΟ ΜΕ
ΤΑ ΠΡΟΒΑΤΑ...

ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΣΥ ΕΧΕΙΣ ΠΟΥ ΝΑ ΠΑΣ!
ΤΙΝΑ ΠΡΟ ΚΙ ΕΓΩ; ΣΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΘΑ ΚΑΤΑΛΗΘΩ ΣΤΟ ΖΟΟΛΟΓΙΚΟ
ΚΗΠΟ ΚΑΙ ΣΤΗ ΧΕΙΡΟΤΕΡΗ ΘΑ ΓΙΝΩ
ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΤΣΑΝΤΑ!

ΜΑ ΟΧΙ!.. ΣΕ ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΜΗ
ΛΕΣ ΤΕΤΟΙΑ! ΔΕΝ ΘΑ ΑΦΗΣΩ
ΕΓΩ ΝΑ ΣΕ ΚΑΝΟΥΝΕ ΤΣΑΝΤΑ!

ΕΙΣΑΙ ΚΑΛΟΣ
ΓΑΒΡΙΛΗ ΑΜΑ ΔΕΝ
ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΜΕ
ΒΟΗΘΗΣΕΙΣ!..

...ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΜΠΟΡΩ! ΘΑ ΣΕ ΠΑΡΩ
ΜΑΖΙ ΜΟΥ ΣΤΟ ΧΟΡΙΟ!..

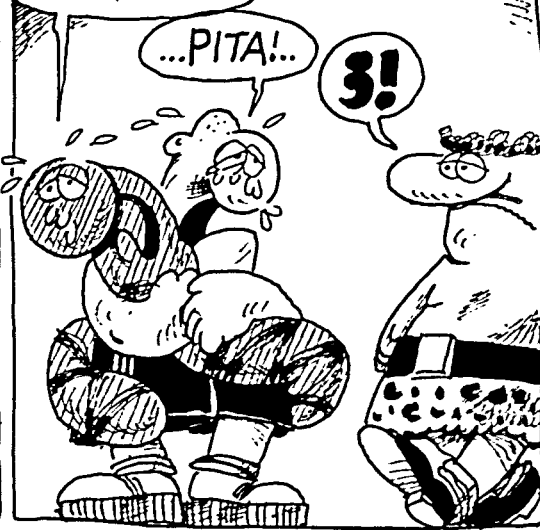
ΤΟ ΛΕΣ
ΑΛΗΘΕΙΑ;..

...ΓΑΒΡΙΛΗ!..

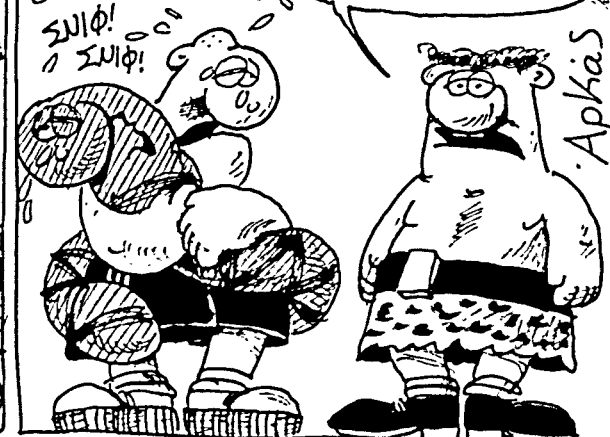
...ΡΙΤΑ!..

3!

ΜΠΟΥ-ΧΟΥ-ΧΟΥ
-ΧΟΥ-ΧΟΥ-ΧΟΥ
ΣΙΦ! ΣΙΦ!

...ΚΑΙ ΔΕΝ ΕΧΟΥΜΕ
ΚΛΕΙΣΕΙ ΟΥΤΕ ΕΙΚΟΣΙ-
ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ ΟΡΕΣ
ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ!..

Αρκάς

Το σημείωμα του Μ.Ν. Ράπτη «Διάγραμμα του εργατικού κινήματος 1930-1940» που δημοσιεύτηκε στο περασμένο τεύχος του Σχολιαστή προκάλεσε τις δυο απαντήσεις που δημοσιεύουμε παρακάτω. Πρέπει ωστόσο να υπενθυμίσουμε ότι το κείμενο του Μ.Ν. Ράπτη ήταν απάντηση σ' ένα ερώτημα του περιοδικού και δεν μπορούσε να έχει την

πληρότητα μιας ολοκληρωμένης μελέτης. Οι οποιοσδήποτε παραλείψεις δεν μπορεί λοιπόν να αποδίδονται σε πρόθεση του συγγραφέα. Βέβαια, οι δυο απαντήσεις που δημοσιεύουμε εκφράζουν κυρίως κάποιες διαφορετικές εκτιμήσεις για την περίοδο αυτή, και ξεκινούν από κάποιες άλλες πολιτικές αφετηρίες.

ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ του Μ.Ν. Ράπτη «Διάγραμμα του εργατικού κινήματος 1930-1940» («Σχολιαστής» του Σεπτέμβρη) υπάρχουν κάποια λάθη και ανακρίβειες. Θα περιοριστώ να σημειώσω τις κυριότερες:

Η περίοδος 1928-1936 πρέπει να χωριστεί σε δυο υποπεριόδους. Στην πρώτη υποπερίοδο (1928-1932), παρά τα αυθόρμητα ή μισοαυθόρμητα απεργιακά ξεσπάσματα (μεταλλωρύχοι Λαυρίου, εργάτες Ελευσίνας, καπνεργάτες Αγρινίου, Καβάλας κ.α.), η γενική καμπύλη των αγώνων είναι καθοδική, ιδιαίτερα στα τελευταία χρόνια της, τόσο από λόγους αντικειμενικούς (έκταση της ανεργίας στα χρόνια αυτά της οικονομικής κρίσης, αύξηση των ωρών δουλειάς, μαζικότερη πρόσληψη εργατριών στα καπνομάγαζα...) όσο και από αιτίες υποκειμενικές (συνδικαλιστική διάσπαση, ερήμωση των συνδικάτων, «τριτοπεριοδική» πολιτική του ΚΚΕ). Επίσης καθοδική είναι και η εκλογική επιρροή του ΚΚΕ που στις βουλευτικές εκλογές της 7 Νοέμβρη 1926 συγκεντρώνει 41.982 ψήφους, ήτοι το 4,38%, και βγάζει 10 βουλευτές, ενώ στις εκλογές της 19 Αυγούστου 1928 παίρνει μόνο 14.325 ψήφους, δηλαδή το 1,41%, χωρίς να βγάλει κανένα βουλευτή. Η εικόνα αρχίζει να αλλάζει από το 1932 κι έπειτα, ιδιαίτερα στα 1935-1936 με αποκορύφωμα τη μεγαλειώδη και αιματοβαμμένη απεργιακή κινητοποίηση των καπνεργατών, του προλεταριάτου και γενικότερα όλων των εργαζομένων της Θεσσαλονίκης στο πρώτο δεκαήμερο του Μάη 1936.

Ο ηρωικός αυτός αγώνας και ξεσηκωμός –πρέπει να το ξαναπούμε– προδόθηκε από τη γραφειοκρατία του ΚΚΕ και τις ηγεσίες των δυο εργατικών συνμοσπονδιών (Καλομοίρη και Θεού) που εκφυλίσανε την απεργία και υπογράψανε τη λύση της. Κάνοντας τον απολογισμό εκείνης της πάλης, η εφημερίδα «Εργατική Πρωτοπορία» της Οργάνωσης Κομμουνιστών-Διεθνιστών Ελλάδας κατάγγελλε στις 20 Μάη 1936: «Ενώ οι μάζες των εργατών στους δρόμους εγιουχάζιζαν τους καπιταλιστές βουλευτές Ζάννα και Σία, διάφοροι υπεύθυνοι, ανεύθυνοι και βουλευτές του «Παλλαϊκού» εκφυλίζανε και υπονόμειναν τον ιερό αγώνα των απεργών συνεργαζόμενοι δημόσια και σκανδαλωδέστατα με τους αστούς βουλευτές, ιδίως του Βενιζελικού Κόμματος. Εκλιπαρούσαν απ' αυτούς τη μεσολάβηση για μια «νομιμόφρονα» λύση της σύγκρουσης. Και κάλεσαν την Κυριακή τους συγκεντρωμένους εργάτες όχι να επιβάλουν μαχητικά τις διεκδικήσεις τους, αλλά να ζητήσουν μια κυβέρνηση Σοφούλη, ενώ την ίδια στιγμή οι πραγματικοί μεγιστάνες των κλωστοϋφαντουργείων φιλελεύθεροι βουλευτές Ζάννας και Σία απέκρουαν τα αιτήματα των υφαντουργών και ο Σοφούλης συμφωνούσε με τον Μεταξά για την «επιβολή του κράτους του νόμου» παριστάνοντας υποκριτικά και τον προστάτη των εργατών. Τώρα οι φιλελεύθεροι βουλευτές δηλώνουν ότι οι απεργοί τους προσκάλεσαν να επέμβουν και αυτοί είναι που «έσωσαν το αστικό καθεστώς από την αναρχία!» Την άτιμη αυτή συνεργασία με τους βουλευτές της κεφαλαιοκρατίας οι σταλινικοί βουλευτές του «Παλλαϊκού» τη δικαιολογούν με το φόβο τους μήπως εγκαθιδρύσει τη δικτατορία ο Μεταξάς. Είναι τόσο μεγάλη η τύφλα τους ώστε να μη βλέπουν ότι ίσα ίσα τώρα, με το τσάκισμα των απεργών όπου οδήγησε η πολιτική τους, ο Μεταξάς έσφιξε ακόμα περισσότερο τις βίδες

Χ.ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Για το εργατικό κίνημα 1930-1940

της δικτατορίας του, που την στήριζαν από προτύτερα, και την στηρίζουν ακόμη, όλα τα αστικά κόμματα, και πρώτο από όλα το Φιλελεύθερο!» Από την πλευρά της η σταλινική ηγεσία του ΚΚΕ ισχυρίστηκε ότι «το ΚΚΕ καθοδήγησε, και καθοδήγησε βασικά καλά, τόσο πλατύ και βαθύ λαϊκό επαναστατικό ξεσηκωμό» και περιορίστηκε να μεμφθεί τον Θεό και τη φρόξια της Ενωτικής Γενικής Συνομοσπονδίας γιατί «υπογράψαν τη λύση της καπνεργατικής απεργίας» («Κομμουνιστική Επιθεώρηση» 1ης Ιούνη 1936). Εδώ όμως δεν πρόκειται για προσωπικό λάθος του Θεού, αλλά για τους πικρούς καρπούς της πολιτικής της συνεργασίας των τάξεων, της «παλλαϊκής» πολιτικής του ΚΚΕ που (με το Σύμφωνο Σκλάβαινα-Σοφούλη) το έκανε ουρά της «φιλελεύθερης» μπουρζουαζίας.

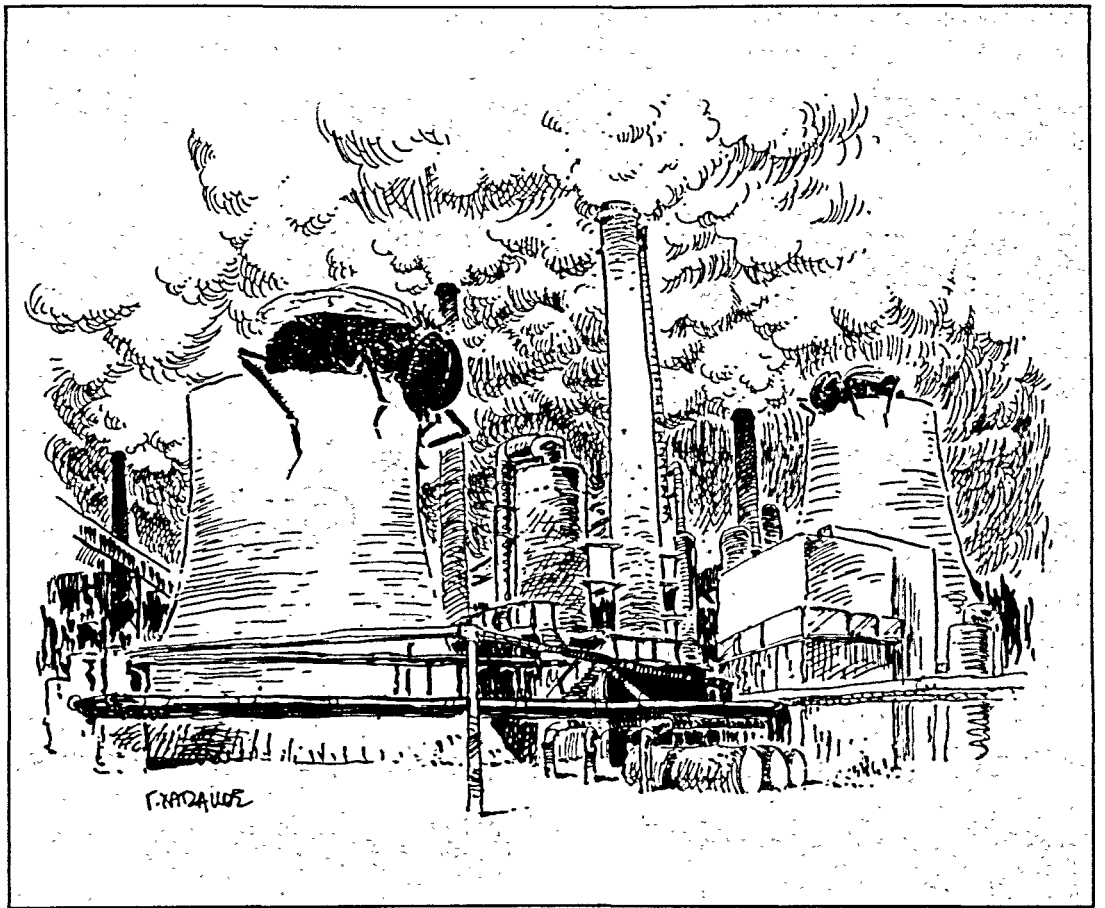
Στο άρθρο του ο Μ.Ν. Ράπτης γράφει ότι «από τους «αρχαιομαρξιστές» αφενός και από την κρίση που ξέσπασε στο ΚΚΕ στην περίοδο 1927-1928 αφετέρου γεννιέται το «τροτσκιστικό» κίνημα στην Ελλάδα». Η αλήθεια είναι άλλη: Ο αρχαιομαρξισμός στην περίοδο 1923-1929, σαν σχηματισμός μέσα στο εργατικό κίνημα, δεν είχε τίποτε το μπολσεβίκικο ή το «τροτσκιστικό». Ούτε πρακτική συμμετοχή στους μαζικούς πολιτικούς και συνδικαλιστικούς αγώνες της εργατικής τάξης. (Περιοριζόταν μόνο σε στενή προπαγανδιστική εργασία των κύκλων του που ωστόσο συγκέντρωσε στις γραμμές του πολλούς εργάτες και σπουδαστές, οι καλύτεροι από τους οποίους δεν άργησαν να αντιταχθούν στην ηγεσία και τελικά αποσπάστηκαν από την εκφυλιστική επιρροή της με ρήξεις που πήρανε τα ονόματα της «τρίτης κατάστασης», των «φραξιονιστών» –που συγκρότησαν την Κομμουνιστική Ενωτική Ομάδα το 1931-1932 με θεωρητικό όργανό της το «Δελτίο»–, της Κομμουνιστικής Διεθνιστικής Ένωσης με όργανό της τον «Μπολσεβίκο» από την άνοιξη του 1934). Ούτε πολιτικές θέσεις παρουσίασε ή μια συνδικαλιστική πλατφόρμα. (Το περιοδικό «Αρχαίον Μαρξισμού» είχε μόνο μεταφράσεις κλασικών μαρξιστικών έργων και από το πρώτο φύλλο του – 1.5.1923– δήλωσε ότι δεν είναι ένα περιοδικό κριτικής ή μελέτης της πολιτικής και κοινωνικής κατάστασης στην Ελλάδα. Η εφημερίδα «Πάλη των Τάξεων» εκδόθηκε μόνο στα τέλη του 1930, μετά την περιστασιακή και καιροσκοπική προσχώρηση της αρχαιομαρξιστικής οργάνωσης στη Διεθνή Αριστερή Αντιπολίτευση –σύνδεση που δεν κράτησε ούτε τέσσερα χρόνια στην τριαντάχρονη περίπου ζωή του αρχαιομαρξισμού). Ούτε ακολουθούσε κομμουνιστικές αντιπολιτευτικές μεθόδους πάλης. (Ο αρχαιομαρξι-

σμός αποτελούσε ένα αντι-Κόμμα, επιζητούσε την εξουθένωση του ΚΚΕ με τη βίαιη διάλυση των κομματικών συγκεντρώσεων, με το ξυλοκόπημα μελών του κόμματος, με το προσωπικό κούτσουμπολιό). Ούτε βασιζόταν σε κομμουνιστικές οργανωτικές δομές. (Έλλειψη κάθε δημοκρατικής διαδικασίας, ανυπαρξία οποιοδήποτε πολιτικού ντοκουμέντων στα χρόνια 1923-1930 για συζήτηση μέσα στη βάση, υπερευγεννητικός και υπεργραφειοκρατικός μηχανισμός στη διάθεση μιας ανεξέλεγκτης και άγνωστης στα απλά μέλη ανώτατης εξουσίας, της «Εργασίας» –όπως λεγότανε στους αρχαιομαρξιστικούς κύκλους η οργάνωση). Βέβαια και μέσα στις γραμμές του «Αρχαίου» υπήρξαν πολλοί αφοσιωμένοι αγωνιστές της επανάστασης, αρκετοί από τους οποίους έπιασαν θύματα της καπιταλιστικής, της ιμπεριαλιστικής ή της γραφειοκρατικής (σταλινικής) θηριωδίας, πριν, κατά ή μετά τον τελευταίο πόλεμο. Αλλά εδώ δεν αμφισβητούμε την αγωνιστικότητα και τις θυσίες τέτοιων αγωνιστών (ασύγκριτα περισσότερους έχει να δείξει και το πολύ μαζικότερο ΚΚΕ). Αναφερόμαστε στην πολιτική φύση της αρχαιομαρξιστικής οργάνωσης.

Μικροαστικοεπαναστατική αντικομματική και ομορτουμιστική αίρεση την χαρακτήρισε ο Παντελής Πουλιόπουλος, η κορυφαία αυτή φυσιογνωμία του κομμουνιστικού κινήματος στην Ελλάδα. Ανάλογες προσεγγίσεις και χαρακτηρισμοί έγιναν και από άλλους αγωνιστές του τροτσκιστικού κινήματος. Αντιδραστική θεωρεί την ιστορία του αρχαιομαρξισμού, ανελικτική, καιροσκοπική και τυχοδιωχτική τη γραμμή της ηγεσίας του –αυτές είναι εκτιμήσεις που κάνει η Κεντρική Επιτροπή της ΚΕΟ στο «Δελτίο» του Ιούλη 1931 (και δεν μας είναι άγνωστος ο συγγραφέας αυτών των κειμένων). Η εξέλιξη του αρχαιομαρξισμού δεν διάψευσε αλλά αντίθετα επαλήθευσε αυτούς τους χαρακτηρισμούς: Τον Απρίλη του 1934 έρχεται σε πλήρη ρήξη με το διεθνές τροτσκιστικό κίνημα, τη Διεθνή Ένωση των Μπολσεβίκων-Λενινιστών. Λίγο αργότερα θα συνδεθεί με το διεθνή κεντρισμό. Ο κατήφορος είναι πια ασυγκράτητος: Στη δικτατορία της 4ης Αυγούστου ο συγγραφέας του αρχαιομαρξιστικού Πολιτικού Γραφείου γίνεται κοινός καταδότης. Στην περίοδο του δεύτερου αντάρτικου ο 3η Εθνική Συνδιάσκεψη του Αρχαιομαρξιστικού Κόμματος θα στείλει συγχαρητήρια στον εθνικό στρατό για τις νίκες του στον ανταρτοπόλεμο. Από τα τέλη του 1951 ο αρχαιομαρξισμός δεν υπάρχει πια ούτε σαν αντικομμουνιστική οργάνωση –είναι ένα αποσυντεθειμένο πολιτικό πτώμα.

Ο Τρότσκι δεν θεώρησε τον αρχαιομαρξισμό σαν γεννήτορα του «τροτσκιστικού» κινήματος στην Ελλάδα. Στις 28-1-1933 έγραφε: «Η Οργάνωση των Αρχαιομαρξιστών έχει τις ρίζες της στις ειδικές συνθήκες της Ελλάδας και, μέχρι πριν τρία χρόνια, αναπτυσσόταν χωριστά και ανεξάρτητα από την Αριστερή Αντιπολίτευση. Αλλά, όπως έχει επανειλημμένα συμβεί στην ιστορία, σ' ένα ορισμένο σημείο τα μονοπάτια μας συναντήθηκαν. Θα διαρκέσει αυτό; Για πόσο χρόνο; Νομίζω ότι θα διαρκέσει, και για πάντα». Ο θεμελιωτής της 4ης Διεθνούς διαψεύστηκε. Ο αρχαιομαρξισμός δεν μπόρεσε να αναδιδασκαλωθεί μαρξιστικά επαναστατικά. Ας μη δημιουργούνται συγχύσεις με πρόχειρες και αβάσιμες εικασίες. Παρόλα τα λάθη ή τις ταλαντεύσεις της η Αριστερή Αντιπολίτευση στην Ελλάδα πρωτοφάνηκε με το «Νέο Ξεκίνημα» των Πουλιόπουλου-Γιατσόπουλου το 1927 και προχώρησε με το «Σπάρτακο» που συγκέντρωσε αργότερα με διαδοχικές ενοποιήσεις και μετονομασίες και άλλες τροτσκιστικές δυνάμεις που προέρχονταν από το «Αρχείο» ή το ΚΚΕ (ένωση στην ΟΚΔΕ τον Αύγουστο του 1934 του Σπάρτακου και της Λενινιστικής Ένωσης -πριν Λ.Α.Κ.Κ.Ε.-, ένωση στην ΕΟΚΔΕ το Φλεβάρη του 1937 της ΟΚΔΕ και του «Νέου Δρόμου»). Την ΕΟΚΔΕ (κι όχι την ΟΚΔΕ) αντιπροσώπευσε στο ιδρυτικό συνέδριο της 4ης Διεθνούς ο Μ.Ν. Ράπτης. Την άλλη τροτσκιστική οργάνωση -την ΚΔΕΕ- την αντιπροσώπευσε ο Γ. Βιτωρής.

Χ. Αναστασιάδης

Α.ΣΤΙΝΑΣ: Μερικές απαραίτητες διορθώσεις

ΕΑΝ ΝΟΜΙΖΕΤΕ ότι οι παρακάτω γραμμές έχουν κάποιο ενδιαφέρον για την ιστορία του εργατικού κινήματος θα σας παρακαλούσα να τις δημοσιεύσετε.

Πρόκειται για μερικές συμπληρώσεις ή διορθώσεις σ' αυτά που γράφει ο Ράπτης στο προηγούμενο τεύχος του Σχολιαστή: Γράφει: «Το 1934 οι αποσχισθέντες από τον αρχαιομαρξισμό οι λεγόμενοι φραξιονιστές και ο Σπάρτακος συνενώθηκαν στην ΟΚΔΕ που εκδίδει την Εργατική Πρωτοπορία, κλπ.» Εδώ ο Ράπτης ή δεν θυμάται ή σκόπιμα μπερδεύει τα γεγονότα, τις χρονολογίες και τις οργανώσεις. Οι καλούμενοι φραξιονιστές δεν αποσπάστηκαν από τον αρχαιομαρξισμό το 1934 αλλά το 1930. Απ' αυτούς άλλοι προσχώρησαν στο ΚΚΕ κι είναι απ' αυτούς που σκότωσαν τον αστυφύλακα Γυφτοδημόπουλο την Πρωτομαγιά του 1931 (Μπεζεντάκος, Δερβίσογλου, Καλογερίδης). Λίγοι πήγαν στον Πουλιόπουλο και οι περισσότεροι συγκροτήσαν ανεξάρτητη ομάδα με τον τίτλο «Λενινιστική αντιπολίτευση του ΚΚΕ» (ΛΑΚΚΕ). Αρχηγός αυτής της ομάδας ήταν ο Ράπτης. Μια απ' τις κύριες δραστηριότητες αυτής της ομάδας ήταν και η πάλη εναντίον του Πουλιόπουλου και της πολιτικής του. Ύστερα από δυο-τρία χρόνια ανεξάρτητης πολιτικής ζωής η ομάδα αυτή συνενώθηκε με τον Σπάρτακο κι έκαναν την ΟΚΔΕ (Οργάνωση Κομμουνιστών Διεθνιστών).

Το 1931 έγινε το σοβαρότερο και μεγαλύτερο σχίσμα στον αρχαιομαρξισμό. Το προκάλεσε η διαφωνία ανάμεσα στον Γιωτόπουλο που τότε ήταν στη Γεν. Γραμματεία και στον Τρότσκι. Ο Γιωτόπουλος πίστευε ότι θα παρέσυρε όλη την οργάνωσή του. Αλλά αυτή έμεινε κατά μεγάλη πλειοψηφία πιστή στον Τρότσκι και με επικεφαλής τον Βιτωρής αποσπάστηκε από τον Αρχαιομαρξισμό. Ύστερα από ένα πρόχειρο Συνέδριο συγκροτήθηκαν σε οργάνωση με προσωρινό τίτλο «Μπολσεβίκος». Στα γεγονότα που

δημιουργήθηκαν στη χώρα με το κίνημα του Βενιζέλου το Μάρτη του 35, σοβαρές διαφορές στην εκτίμησή τους και στην προοπτική τους οδηγούν σε νέα διάσταση. Δημιουργούνται δυο νέες οργανώσεις, η Κομμουνιστική Διεθνιστική Ένωση (ΚΔΕ, τμήμα της Διεθνούς Αριστεράς) και ο Νέος Δρόμος. Αυτός πολύ σύντομα συγχωνεύτηκε με την ΟΚΔΕ και φιάνουν την ΕΟΚΔΕ (Ενιαία Οργάνωση Κομμουνιστών Διεθνιστών). Στον Ν.Δ. υπήρχαν παλιοί αρχαιομαρξιστές δραστήριοι μαχητές του δρόμου, κι αυτοί έδωσαν ζωή στο μέχρι τότε φιλολογικό κύκλο της ΟΚΔΕ (Βουρσούκης, Ταμτάκος, Καστρίτης, Μαστρογιάννης). Κι αυτοί την ανάγκασαν να προσχωρήσει στη Διεθνή που μέχρι τότε την πολεμούσαν. (Απ' αυτούς ο Βουρσούκης κι ο Ταμτάκος στις συζητήσεις στην Ακροναυπλία προσχώρησαν στην ΚΔΕ).

Γράφει ο Ράπτης ότι «στα γεγονότα της Θεσσαλονίκης του Μάη του 36 έπαιξαν σημαντικό ρόλο μερικοί τροτσκιστές ηγέτες όπως ο Πανταζής και άλλοι». Αλλά ο Πανταζής ήταν ένας απλός καπνεργάτης μέσα σε χιλιάδες άλλους καπνεργάτες. Απ' αυτούς τους άλλους που δεν αναφέρει είναι ο Παναγιώτης Βασιλειάδης, γραμματέας των υφαντουργών, μέλος της Κεντρικής Απεργιακής Επιτροπής, της μόνης αρχής που οι εξεγερμένες μάζες αναγνώριζαν εκείνες τις μεγάλες μέρες. Αλλά αυτός ανήκε στην ΚΔΕ, γι' αυτό δεν τον αναφέρει. Υπήρξε ο Γιάννης Ταμτάκος, γραμματέας των τσαγγαράδων, από τους πιο ηρωικούς και μαχητικούς εργάτες του κινήματος, με χρόνια φυλακή, εξορία, αποδράσεις και μια χωροφυλακίστικη σφαίρα στο στόμα που του έκοψε τη γλώσσα στη μέση. Ήταν τόσο ενεργός η συμμετοχή του στα γεγονότα ώστε ήταν ένας από τους λίγους που είχαν παραπεμφθεί στρατοδικείο επί εσχάτη προδοσία. Γι' αυτόν δε γράφει ο Ράπτης, δεν ήταν φίλος του. Υπήρξαν κι άλλοι τροτσκιστές εργάτες, όλοι μέλη της ΚΔΕ. Λένε ότι ο Στάλιν είχε ζητή-

σει από τον Αϊζενστάιν να κάνει μια ταινία για τον Οκτώβρη αλλά δίχως τον Τρότσκι. Ο Αϊζενστάιν δεν μπόρεσε να την κάνει. Και πώς θα μπορούσε, αφού σ' όλες αυτές τις δέκα μέρες που ταραξανε τον κόσμο, σε κάθε του βήμα στους δρόμους, στις πλατείες, στο εργοστάσιο, στους στρατώνες, στα χαρακώματα, στο Σμόλνυ, στα Χειμερινά Ανάκτορα συναντούσε μπροστά του τον Τρότσκι.

Ο Ράπτης μπορεί να κάνει εκείνο που δεν μπόρεσε να κάνει ο Αϊζενστάιν. Αναφέρεται σε μια εποχή με τα πιο σημαντικά, τα πιο αποφασιστικά, τα πιο καθοριστικά για το μέλλον του κινήματος γεγονότα και δεν γράφει τίποτε για τις οργανώσεις και τους αγωνιστές που πήραν ενεργό μέρος και που διακρίθηκαν για τις ιδέες τους ή τον ηρωισμό τους.

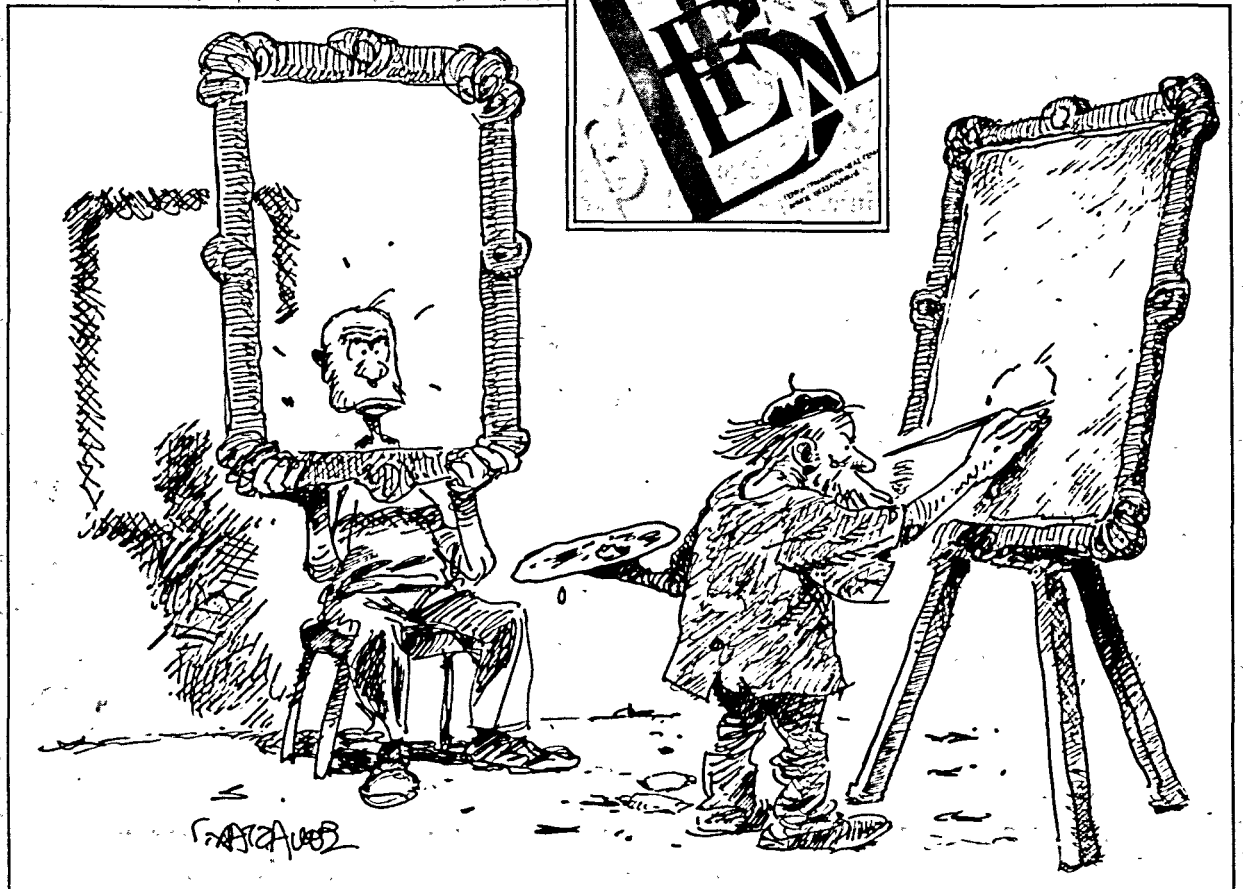
Και δεν είναι μόνο ο Ράπτης. Είναι ολόκληρη σχολή που χρησιμοποιεί αυτή τη μέθοδο. Θα αναφέρω τα εξής:

Στα πρακτικά του Ιδρυτικού Συνεδρίου της 4ης Διεθνούς υπάρχει ένα χαιρετιστήριο ψήφισμα για μένα που τότε ήμουνα στην Ακροναυπλία. Αυτό το ψήφισμα ποτέ δε δημοσιεύτηκε και μένει άγνωστο.

Από τις τρεις ομιλίες με το ΚΚΕ το 46, η δική μας μεταφράστηκε και δημοσιεύτηκε σε περιοδικά έξω. Αλλά ο ομιλητής είναι άγνωστος.

Στις συζητήσεις στην Ακροναυπλία ο Βουρσούκης θα έγραφε τουλάχιστον 400 σελίδες. Υπάρχουν κριτικές που κάνουν σκόνη θεωρητικές απόψεις του Πουλιόπουλου και υπάρχουν και περιγραφές γεγονότων και ηρωικών πράξεων εργατών και εργατριών. Τον Βουρσούκη τον σκότωσε η ΟΠΛΑ. Τα γραφτά του, θησαυρό πολύτιμο για το επαναστατικό κίνημα τα κρατάνε 45 χρόνια τώρα οι φίλοι του Πουλιόπουλου κι ούτε τα δημοσιεύουν, ούτε και μας τα δίνουν να τα δημοσιεύσουμε εμείς. Τίποτε άλλο.

Με εκτίμηση
Άγις Στίνας

Η Μπιεννάλε έρχεται

Ο χρόνος κύλησε, οι προεργασίες (θεωρητικά τουλάχιστον) βρίσκονται στο τελευταίο στάδιο και σε λίγο θα είμαστε σε θέση να παρακολουθήσουμε τη Β' Μπιεννάλε Νέων Καλλιτεχνών της Μεσογείου στη Θεσσαλονίκη.

Α. Τι σημαίνει Μπιεννάλε Νέων Καλλιτεχνών της Μεσογείου; α) Η λέξη Μπιεννάλε σημαίνει αυτό που γίνεται κάθε δύο χρόνια: η προκειμένη εκδήλωση γίνεται κάθε χρόνο (πέρσι στη Βαρκελώνη). Γιατί λέγεται Μπιεννάλε δεν κατορθώσαμε να μάθουμε. β) Της Μεσογείου: ο προσδιορισμός είναι γεωγραφικός, εντούτοις δεν είναι συμβατικός γιατί η Μεσόγειος κατοικείται από λαούς με κουλτούρες αιώνων, κουλτούρες που παρουσιάζουν αλληλοεπικαλύψεις και αλληλοεπιδράσεις βαθιές ώστε να μπορούμε να κάνουμε λόγο για μεσογειακή πολιτιστική ενότητα. Αν' την άλλη, όντας είτε χώρες στην περιφέρεια του καπιταλισμού είτε χώρες του τρίτου κόσμου, δέχονται τις πιέσεις του πολιτιστικού ιμπεριαλισμού με αλλοτριωτικά αποτελέσματα (εξαιρέση, ως ένα βαθμό, η Ιταλία που έχει κατορθώσει να παράγει ένα αξιόλογο πρωτογενές -όχι αποτέλεσμα μιμητισμού- πολιτιστικό έργο). Ατυχώς οι αφρικανικές χώρες δεν συμμετέχουν επίσημα. γ) Νέων καλλιτεχνών: πέρσι το

όριο ηλικίας ήταν τα 26 χρόνια (ο μέσος όρος της ηλικίας των ελλήνων καλλιτεχνών που συμμετείχαν πλησίαζε βέβαια τα 40 χρόνια). Φέτος το όριο έχει ανέβει στα 30 χρόνια. Φτάνει να τηρηθεί. Γιατί όμως γίνεται μια διοργάνωση ειδικά για τους νέους; Διαλέγετε και παίρνετε: 1) Για να τους δοθεί η ευκαιρία, μέσα από την ανταπόκριση, το διάλογο, που θα αναπτυχθεί ανάμεσα στα έργα τους (και τον κόσμο), να αντιλήθουν διδάγματα για την παραπέρα πορεία τους. 2) Για να τραβήξουν την προσοχή των μέσων ενημέρωσης και της κοινής γνώμης, που συνήθως στρέφονται στους γνωστούς και καθιερωμένους. 3) Για να φέρουν νέες προτάσεις που θα τονώσουν με τη δυναμική τους το χώρο της καλλιτεχνικής έκφρασης. 4) Για να βοηθηθεί το πλέγμα κριτικής-αγοράς τέχνης, μέσα από την παράθεση πολλών και διαφορετικών έργων, να αναδειχθεί κάποια ρεύματα ως κυρίαρχες τάσεις. 5) Για να αναδειχθούν ορισμένοι νέοι καλλιτέχνες και να ενσωματωθούν στην αγορά τέχνης.

Β. Η αφίσα, το πρώτο δείγμα: Η Μπιεννάλε πέρα από το θέαμα που μπορεί να μας προσφέρει, ενδιαφέρει και ως ποιοτικό επίπεδο καθώς και ως τρόπος παρέμβασης στη σύγχρονη έκφραση της ελληνικής συμμετοχής, και, τη στιγμή που φέτος οργανώνεται από τη χώρα μας, ως επίπεδο διοργάνωσης. Την πρώτη γεύση για τη Μπιεννάλε μας την έδωσε η αφίσα. Θα την έχετε δει. Μεσογειακό χρώμα; Όχι. Νεανικό (καλώς ή κακώς συνηθίζεται οι νέοι να ταυτίζονται με το ρίσκο, το πάθος, το δυναμισμό); Καθόλου. Μια αφίσα γραφιστική στο έ-

πακρο, με αισθητική που θα ταίριαζε σε οποιαδήποτε κλαδική έκθεση της ΔΕΘ-άκρωμη, άοσμη, άγευστη. Ας ελπίσουμε ότι οι άλλες προκριματικές επιρροές δεν δούλεψαν με τον τρόπο που δούλεψε η επιρροή για την αφίσα.

Γ. Και μετά τη Μπιεννάλε; Από μια τέτοια μεγάλη διοργάνωση δεν μπορούμε να αρκεστούμε μόνο στο διάλογο που θ' ανοίξουν τα έργα, στα ερεθίσματα που θα πάρουμε απ' αυτά. Μοιραία περιμένουμε κάτι περισσότερο, όπως: 1) Να συνεχίσουν να χρησιμοποιούνται για καλλιτεχνικές εκδηλώσεις οι χώροι που διαμορφώνονται για να φιλοξενήσουν εκδηλώσεις της Μπιεννάλε (αυτό το γράφουμε, και μάλιστα πρώτο πρώτο, ως προσδοκία, παρά το γεγονός ότι οι αρμόδιοι το προβάλλουν συνεχώς ως βεβαιότητα). 2) Να γίνει η εκδήλωση αυτή αφορμή κι αφετηρία οι κριτικοί, ο τύπος, η ραδιοτηλεόραση να δώσουν προσοχή και σ' όσα γίνονται εκτός Αθηνών (είναι κοινός τόπος να σημειώσουμε ότι π.χ. ένας μέσος ζωγράφος που εργάζεται και εκθέτει στην Αθήνα, έχει ασύγκριτα μεγαλύτερη ακτινοβολία από ένα μέσο ζωγράφο που εργάζεται και εκθέτει σ' άλλη πόλη, εξαιτίας της προωθητικής δύναμης των μέσων ενημέρωσης). 3) Ακόμη να γίνει αυτή η εκδήλωση αφετηρία για ν' ανημετωπίζονται οι νέοι ως πραγματικότητα, ως παρόν κι όχι ως υποθήκη για το μέλλον: να γίνεται λόγος για το έργο τους, για όσα θετικά ή αρνητικά πιστεύει κανένας ότι αυτό έχει και όχι για τις ελπίδες που δίνουν οι νέοι για μελλοντικά έργα.

Δήμητρα Σαούνη

Καλαμάτα και ραδιοερασιτέχνες

Μια πλευρά της υπόθεσης «σεισμοί» στην Καλαμάτα που πέρασε στα ψιλά, και αυτό καταρχήν είναι φυσιολογικό, αλλά αξίζει να σταθούμε σε αυτή, είναι η βοήθεια που προσφέραν, τόσο για την αποκατάσταση της επικοινωνίας με την Αθήνα, όσο και για την πληροφόρηση του πληθυσμού, οι ραδιοερασιτέχνες.

CBιστες και πειρατές των ερτζιανών έβαλαν τα μέσα, τις ικανότητες και το μεράκι τους για να αναπληρώσουν το κενό που άφησε η πολιτεία σε αυτό τον τομέα.

Το κράτος βλέπετε, υποψώνοντας τη σημασία των ραδιοφωνικών κυμάτων, βρέθηκε σε συνθήκες που τα χρειαζόνταν ιδιαίτερα χωρίς τη δυνατότητα τοπικής εκπομπής. Και χρειάστηκε να ξηλωθεί ένας σταθμός από τη Ρόδο, να μεταφερθεί στην Καλαμάτα για να αρχίσει η πολιτεία να εκπέμπει...

Π.Δ.

Συνέδριο Ευρωπαϊκών Ελεύθερων Ραδιοσταθμών

Έγινε πριν λίγο καιρό στη Γαλλία μια σύσκεψη ελεύθερων σταθμών από πέντε χώρες, Ελλάδα, Γαλλία, Ισπανία, Αγγλία και Ελλάδα, στην οποία αποφασίστηκε η πραγματοποίηση ενός Πανευρωπαϊκού Συνεδρίου στα μέσα Οκτωβρίου.

Από την Ελλάδα συμμετείχε, εκπροσωπώντας το «Κανάλι 15» και το «Ράδιο Περσής», ο Αλέξανδρος Γιώτης ο οποίος μας πληροφόρησε ότι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν σε ένα γενικό πλαίσιο: Ραδιοφωνία μέσω και όχι σκοπός, για την ανάπτυξη της φιλίας μεταξύ των λαών και την αυστηρή εφαρμογή των αρχών της Διακήρυξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Οι ομάδες και σταθμοί που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν μπορούν να έρθουν σε επαφή με το περιοδικό για περισσότερες πληροφορίες.

Π.Δ.

Οι αποκαλύψεις της Βουλής....

Πριν από λίγα χρόνια, στο νομοσχέδιο «περί μεταμοσχεύσεων βιολογικών ουσιών ανθρώπινης προελεύσεως», η Βουλή των Ελλήνων είχε συμπεριλάβει ως παράρτημα τη συζήτηση για τη (μη) νομιμοποίηση των εκτρώσεων. Επτά ακριβώς χρόνια πέρασαν από εκείνη την αληθινή μνήμη σελίδα της κοινοβουλευτικής ιστορίας μας, και ο Νίκος Αναγνωστόπουλος, εισηγητής της Ν.Δ. στο νομοσχέδιο για τα «μέτρα πρόληψης και

καταστολής της βίας στους αθλητικούς χώρους», είχε τη φαινή να καταγγείλει δίπλα στις πράσινες αθλητικές ρεμούλες την ύπαρξη ενός ομοφυλόφιλου στο υφυπουργείο Νέας Γενιάς. Αφορμή, μια συνέντευξη περί έρωτα του συμβούλου του υφυπουργείου Γρηγόρη Βαλλιανάτου που δημοσιεύτηκε προ καιρού στο περιοδικό *Γυναίκα*. Εμβρόντητοι, οι πληρεξούσιοι του Έθνους άκουσαν την «αποκάλυψη» του Ν. Αναγνωστόπουλου και σιώπησαν, αποδεικνύοντας για μια ακόμη φορά την ομοφυλία τους μπροστά σε θύματα που άπονται της εθνικής μας υπερηφάνειας. Κανένας βουλευτής δεν σκώπηκε να διαμαρτυρηθεί, κανείς δεν τόλμησε να πει κουθέντα, έστω και κοινότοπα, ότι εν πάση περιπτώσει η Βουλή των Ελλήνων δεν είναι εντεταλμένη να ασχολείται με την ερωτική ζωή των εργαζομένων στα υπουργεία.

Σε πλήρη αντιστοιχία με το κλίμα που επικράτησε στο Κοινοβούλιο, τόσο οι εφημερίδες της αντιπολίτευσης όσο και κάποιες φιλοκυβερνητικές (*ΕΘΝΟΣ*, *Δημ. ΛΟΓΟΣ*), αντιμετώπισαν την απαράδεκτη καταγγελία του βουλευτή Αναγνωστόπουλου με τον ίδιο ακριβώς τρόπο: Στις στήλες των «παρασκηνίων» και με σκόλια γραμμένα σε ύφος «πιπεράτο», με υπονοούμενα και κλεισιμο του μπουβι μεταξύ πραγματικών ανδρών (με το ίδιο που υποδέχεται κάθε φορά ο Γρηγ. Μιχαλόπουλος τον αντικειμενικά άντρακλα Ρωκάμη). Τίποτε άξιο να προκαλέσει απορία: Συνήθως η «προοδευτικότητα» εξανερμίζεται στη στιγμή, όταν οι γενικόλογες διακηρύξεις βρεθούν αντιμετώπιες με τον τρόπο που προκαλεί στη μουστακαλού κοινωνία μας η ρητή διεκδίκηση του δικαιώματος στη διαφορά. Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι, για μια ακόμη φορά, οι φιλοκυβερνητικές εφημερίδες ξεπέρασαν κατά πολύ τις ομοιδεασιές τους στα κοινωνικά θύματα αντιπολιτευτικές συναδέλφους τους. Μάλιστα ο *Δημοκρατικός Λόγος*, προκειμένου να στείλει στο πυρ το εξώτερον τον Γρ. Βαλλιανάτο, φρόνησε να διανθίσει το περί ομοφυλοφιλίας σκόλιο του και με ολίγη πολιτική λάσπη.

Στο μεταξύ, το υφυπουργείο Νέας Γενιάς τρεί σιγή ιχθύος γύρω από το θέμα.

Και την ίδια σιγή επέλεξαν ως στάση τους και κάποια —καθημερινά και μη— έντυπα, που δεν σταματούν να επαναλαμβάνουν αυτάρεσκα την τελικά πολύ αμφιβολη ανεξθρησκεία τους.

Α.Ψ.

Η Αντιγόνη κι ο Σλάιερ

Την Ηλέκτρα του Σοφοκλή πρόκειται να σκηνοθετήσει ο Ζυλ Ντασέν το 1987 στο Δυτικό Βερολίνο, για την επτακοσιοστή επέτειο ίδρυσης της πόλης, όπως διαβάζουμε στην Κυριακάτικη *Ελευθεροτυπία* της 17.8.86. Την Ηλέκτρα, λοιπόν, ωραία και καλά. Με την Αντιγόνη του Σοφοκλή, όμως, θα μπορούσε ο Ντασέν να κτυπήσει μ' ένα συμπάρο δυο τρυγόνια, δηλαδή να τμήσει δύο επετείους: Δύο δέκα χρόνια νωρίτερα, το 1977, κόπηκε η προγραμματισμένη μετάδοση της καλής, παλιάς (σχεδόν 2500 ετών) Αντιγόνης από την δυτικογερμανική τηλεόραση «λόγω της πολιτικής συγκυρίας» —επειδή η RAF είχε απαγάγει μόλις τις ημέρες εκείνες τον Σλάιερ, πρόεδρο της δυτικογερμανικής συνομοσπονδίας εργοδοτών.

Ρ. Πόλε

Ζυθοπότες προσέξτε!

Η μύτρα παράγεται από το λυκίσκο. Η μεγαλύτερη περιοχή καλλιέργειας του ζυθοχορτιού αυτού στον κόσμο είναι η κοιλάδα του Χάλερ στη Βαυαρία. Και φέτος χρησιμοποιήθηκαν εδώ ως ζυζανιοκτόνα τα λεγόμενα καπτανοειδή, όπως Φολπέτ και Καπτάν, αν και έχουν ήδη απαγορευτεί απ' τη δυτικογερμανική υπηρεσία υγιεινής. Στο μεταξύ, μεγάλες αμερικανικές ζυθοποιίες ανακοίνωσαν πως δεν πρόκειται να εισάγουν στο εξής λυκίσκο απ' τη Δυτική Γερμανία (ως τώρα

120.000 σταίρες απ' τους οποίους 90.000 προέρχονται απ' το Χάλερ) επειδή θεωρούν πως είναι υπερβολικά επιβαρυνόμενοι με ζυζανιοκτόνα.

Ρ. Πόλε

Ο Ρήγκαν στο Ψυχικό

Όταν ο κοινωνικός καταμερισμός της εργασίας παρουσιάζεται με το γοτευτικό φαινόμενο των υψηλών του επιπέδων στα πρόσωπα των ψυχαναλυτών και πάσης φύσεως θεραπευτών της ψυχής με την ακριβοπληρωμένη γνώση και τέχνη, ελάχιστοι «σταλινικοί» αντιστέκονται σ' αυτή τη γοτεία, χωρίς βέβαια να μπορούν να την απομυθοποιήσουν. Ο ιδεολογικός και πθικός λόγος που στολίζεται με το ιδιαίτερο, και ιδιαίτερα ασαφές γλωσσικό ιδίωμα των ειδικών του «ψ» κώρου σπάνια ελέγχεται για την συχνά σαφέστατα πολιτική του σημασία.

Σπανίζει εξάλλου το φαινόμενο να φθάνουν τέτοιοι ειδήμονες σε επίπεδα ξετοίπωτης προπαγάνδας σε άψογο στυλ «Φωνή της Αμερικής», όπως ο ολλανδός καθηγητής ψυχιατρικής, κύριος J. Groen: Στο 16ο ευρωπαϊκό συνέδριο ψυχοσωματικής έρευνας που έγινε στο Κολλέγιο Ψυχικού 6 με 11 Σεπτεμβρίου, προέδρευσε σε συμπόσιο με θέμα «Ψυχοσωματική προσέγγιση των αιτιών και των θυμάτων του πολέμου και της τρομοκρατίας». Εξήγησε στην εισήγησή του ότι ο πόλεμος και η τρομοκρατία είναι εκφάνσεις κοινωνικοποιημένης επιθετικότητας, ότι η τρομοκρατία δικαιολογείται από την κομμουνιστική ηθική, ότι στρέφεται ενάντια στη δημοκρατία που ταυτίζεται με το ασπικό κοινοβουλευτικό πολίτευμα, και ότι στις τρομοκρατικές ομάδες συμπεριλαμβάνονται η ETA, ο IRA, η PLO και οι Μουτζαχέτιν. Μετά από δύο εισηγήσεις που το θέμα τους ήταν, ωστόσο τα θύματα στρατοπέδων συγκέντρωσης, ο κ. Groen, σαν προέδρευσε του συμποσίου απαγόρευσε ουσιαστικά τη συζήτηση, συνηθώντας στους συνέδρους να φροντίσουν την ψυχοσωματική τους υγεία, πίνοντας καφέ στη λιακάδα.

Συνέχεια, παρασκηνίο και τέλος (:): Από τους παρόντες συνέδρους άμεσα αντέδρασε ένας με εφημερίδα τοικουκαταγγελία στην οποία χαρακτήριζε τα λεχθέντα μαλακίες, προκαλώντας την μίνι των σοβαρών επιστημόνων που ενοχλήθηκαν περισσότερο από τη χυδαιότητα του όρου παρά από τις επιστημονικές αβρότιες του κ. Groen. Οι υπεύθυνοι της οργανωτικής επιτροπής, αρνήθηκαν να επιτρέψουν την ανάγνωση στα πλαίσια του συνεδρίου ψηφίσματος μερικών νοσοκομειακών ψυχιάτρων που δοκίμασαν ν' αντιδράσουν συλλογικά σ' αυτή την ασυνήθιστη μέθοδο διαφήμισης της πολιτικής του Ρήγκαν. Ερωτηματικά προκαλεί τέλος η έγκριση από την επιτροπή υποδοχής των εργασιών για το συνέδριο, με επικεφαλής τον κ. Λυκέτιο, μιας εισήγησης που καταφέρεται —ει μη τι άλλο— εναντίον οργάνωσης με διπλωματική εκπροσώπηση στην Αθήνα.

Μέλη της Ανεξάρτητης Κίνησης Γιατρών

Στο ρυθμό

του κ. Μπερλουσκόνι;

Ο ΠΟΙΟΣ δεν γνωρίζει τον κ. Σύλβιο Μπερλουσκόνι είναι καιρός να τον μάθει. Στο κάτω κάτω ζούμε, θέλοντας και μη, μια περίοδο που εγκυμονεί αλλαγές στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Μπορεί, όπως σημειώνει εδώ και μήνες ο Σχολιαστής, οι αποφάσεις να αναβλήθηκαν για τον Νοέμβριο, κάποιοι, εκ του «πρωθυπουργικού περιβάλλοντος» ορμώμενοι, να έχουν καινούργιες αντιρρήσεις για τον ενιαίο φορέα, μπορεί για μερικούς η λύση να είναι και πάλι ο Σάκης Πεπολής.

Σε κάθε περίπτωση όμως δεν είναι δυνατόν να συζητήσουμε για ιδιωτικούς σταθμούς και δορυφορικές εκπομπές, δεν γίνεται να παρακολουθήσουμε τα διαδραματιζόμενα, αν δεν γνωρίσουμε τον κ. Μπερλουσκόνι, τον άνθρωπο που εκφράζει μια από τις σημαντικότερες πτυχές αυτών που πρόκειται να γίνουν.

Με τρία ιδιωτικά κανάλια στην Ιταλία, το μισό του πρώτου ιδιωτικού τηλεοπτικού σταθμού της Γαλλίας, μελλοντικός ιδιοκτήτης ιδιωτικού σταθμού στην Ισπανία και μέτοχος στο ισχυρότερο σήμερα δορυφορικό δίκτυο, ο κ. Σύλβιο είναι κυριολεκτικά η προσωποποίηση της ιδιωτικής τηλεόρασης στην γηραιά μας ήπειρο.

Αυτά προφανώς, μέτρησαν οι υπεύθυνοι του περιοδικού «ΕΝΑ», που ως γνωστόν ανήκει στο συγκρότημα Κοσκωτά, και έστειλαν μια δημοσιογράφο να του πάρει συνέντευξη. Τώρα, αν έλαβαν υπόψη τους τις φήμες που θέλουν το συγκρότημα έτοιμο να αναλάβει τον πρώτο ιδιωτικό τηλεοπτικό σταθμό στην Ελλάδα, και άρα μελλοντικό «συνάδελφο», ή, γιατί όχι, συνεργάτη του κ. Μπερλουσκόνι, δεν το γνωρίζουμε.

Αυτό που μάθαμε είναι ότι η ιδιωτική τηλεόραση χρειάζεται γιατί *δίνει θέαμα και ψυχαγωγία, ωθεί την οικονομία και μάλιστα τον τομέα που έχει σχέση με αγαθά και υπηρεσίες οικογενειακής κατανάλωσης, συνεισφέρει στην εδραίωση και εμβάθυνση της δημοκρατίας σε μια χώρα.* Κι ακόμη ότι ζώντας η Ευρώπη υπό καθεστώς Αμερικανικής κυριαρχίας τουλάχιστον στον τομέα των τηλεταινιών, ελπίζει στις λύσεις που προσπαθούν να βρουν οι ιδιωτικές τηλεοράσεις καθώς οι κρατικές δεν έκαναν τίποτα για την δυναμική αντιμετώπιση της κατάστασης.

Από και τι πέρα; «*Είμαι επιχειρηματίας. Δεν είμαι άνθρωπος ούτε της δεξιάς, ούτε της αριστεράς. Όσο αφορά την πατριδα μου θεωρώ τους όρους «δεξιά» και «αριστερά» ξεπερασμένους. Για μένα οι άνθρωποι χωρίζονται σε ικανούς και μη ικανούς.*»

Αλλού: «*Η εμπορική τηλεόραση δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ιδεολογικά, αυτή είναι η μεγάλη της διαφορά από την κρατική. Ακόμη κι αν δεν είναι καλές απολιτικός οφείλει να γίνει όταν ασχολείται με την εμπορική τηλεόραση.*» Ο κ. Σύλβιο κυριολεκτικά διδάσκει και η συντάκτις του ΕΝΑ αδυνατεί πλέον να συγκρατήσει τον ενθουσιασμό της. Αναρωτιέται λοιπόν: «*Έχετε ακούσει ειλικρινέστερη δήλωση;*» Δεν ξέρω για τους άλλους εγώ πάντως έχω υπόψη μου όλες τις δηλώσεις σχεδόν του κυβερνητικού εκπρόσωπου και κύρια τις διαψεύσεις.

Για όσους όμως δεν κατάλαβαν ακόμη ο κ. Μπερλουσκόνι το εξηγεί καλύτερα: «*Από τη μια είναι η Ιταλία που μιλάει και γράφει. Από την άλλη η Ιταλία που διαβάζει και δουλεύει. Η Ιταλία των αθετημένων υποσχέσεων και η Ιταλία της πραγματικότητας. Η Ιταλία των προσώπων (αχ, αυτά τα πρόσωπα...), των πολιτών και η Ιταλία των κομμάτων. Η Ιταλία των πολιτών πηγαίνει καλά, έχει μια αισιοδοξία εκπληκτική και εκφράζει τους ανθρώπους που επιθυμούν να εργαστούν, να ριψοκινδυνεύσουν, να επιτύχουν στην διαμόρφωση αυτού του κλίματος έχει συμβάλει τα μέγιστα η εμπορική τηλεόραση.*»

Τι άλλο μένει; Ότι ελπίζει κάποια στιγμή να θέσει την εμπειρία του και την ομάδα του στη διάθεση της

Ελλάδας, αν και προς το παρόν δεν έχει επαφές με ενδιαφερομένους επιχειρηματίες γιατί προηγείται η Ισπανία και η Γαλλία (καλά η δεύτερη αλλά η Ισπανία; Πώς μας πρόλαβε ο Γκονζάλεθ;) Πάντως πολλοί πελάτες του του έχουν πει ότι υπάρχουν πολλές δυνατότητες ανάπτυξεως εδώ! Ή όπως το διατυπώνει ο ίδιος ο κ. Μπερλουσκόνι: «*Έχετε λοιπόν και εσείς ανάγκη για την οικονομική ανάπτυξη και τη βελτίωση του επιπέδου της ζωής σας, την εμπορική ιδιωτική τηλεόραση.*»

Είπες τόνα, είπες τάλλο...

Έχω ιδιαίτερη αδυναμία και πρέπει να το ομολογήσω, στα ραδιοτηλεοπτικά σχόλια της «Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας». Ίσως γιατί η κ. Πρωτογήρου που έχει την ευθύνη της δεν μένει ποτέ ευχαριστημένη από τίποτε! Καταφέρνει συνεχώς να την αγανακτούν τα πάντα.

Να τις προάλλες. Με αφορμή κάποια κουβέντα του Νίκου Μαμαγκάκη στον Γιώργο Παπαστεφάνου έγραψε: «*Γι' αυτό στις τηλεοράσεις του εξωτερικού, σε εκείνες που έχουν επίγνωση του ρόλου τους, δεν αφήνουν όποιον όποιον να παίρνει (αλλά και να δίνει) συνεντεύξεις.*» Πήγα να αναρωτηθώ αν ο Μαμαγκάκης και ο Παπαστεφάνου είναι «όποιοι όποιοι» τότε ποιος είναι ικανός να παίρνει (αλλά και να δίνει) συνεντεύξεις, αλλά δεν πρόλαβα... Διάβασα το επόμενο σχόλιο και παράτησα κάθε προσπάθεια.

Έλεγε: «*Δεν γνωρίζω πόσους θιασώτες μπορεί να έχει το θρίλερ αλλά γνωρίζω και πολλούς που δεν το αντέχουν. Κι αυτοί οι ίδιοι έχουν το καλό γούστο να*

μην αντέχουν ούτε την ελληνική ταινία. Είναι τόσο δύσκολο για τους προγραμματιστές των ΕΡΤ να φροντίζουν να μην συμπίπτουν αυτά τα ανυπόφορα για ορισμένους κινηματογραφικά είδη;»

Εγώ πάντως κ. Πρωτογήρου θα σας συνηγορήσω, επειδή και οι προγραμματιστές άνθρωποι είναι και μπορεί να μην γνωρίζουν τις προτιμήσεις σας, να μας ξεκαθαρίσετε μια και καλή τι επιτρέπετε να μπαινει κάθε ώρα για να ησυχάσουμε μια και καλή.

Κατά τα άλλα καλά...

Τα γράμματα που στάλθηκαν σε διαγωνισμό της εκπομπής «Μουσικό καλειδοσκόπιο» βρέθηκαν στα σκουπίδια. Το βίντεο με την συνέντευξη Βαλυράκη, μετά την απεργία των ποδοσφαιριστών, χάθηκε για να βρεθεί πολύ αργότερα σε κάποια αποθήκη. Ενώ ένα από τα αιτήματα των στάσεων εργασίας που προγραμματίζουν οι συντάκτες της ΕΡΤ 2 είναι να βρεθεί χώρος για να καθήσουν.

Εκ παραλλήλου η ραδιοφωνία της ΕΡΤ 2 απόκτησε νέο διευθυντή. Τον κ. Ηλία Ανδριόπουλο που δήλωσε ότι «έχοντας πλήρη εξουσία για την πραγματοποίηση των σχεδίων μου είμαι αποφασισμένος να προχωρήσω στην υλοποίησή τους». Μετά από αυτά είναι να μην ανησυχείς;

Πάντως, επιτέλους, το ραδιόφωνο της ΕΡΤ 2 όπου νάναι αρχίζει να εκπέμπει από τα FM. Ετοιμάζεται μάλιστα 24ωρη ζωντανή εκπομπή για να πανηγυριστεί το γεγονός. Λέτε να ήρθε η ώρα να μιλήσει απ' ευθείας η γενική γραμματεία Νέας Γενιάς;

Πέτρος Δελής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Μάρω Βαμβουνάκη:
Ο ΑΝΤΙΠΑΛΟΣ ΕΡΑΣΤΗΣ
 Εκδόσεις Φιλippότη, Αθήνα 1986. Σελ. 124.

Το πρόβλημα της συνεννόησης (ή μάλλον της ασυνεννοησίας) του ερωτικού ζευγαριού, για αιώνες απωθημένο απ' τη συνείδηση των ανθρώπων εξαιτίας των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών και του υποχρεωτικού κλισέ της ερωτικής ή συζυγικής ευτυχίας, έχει έρθει τις τελευταίες δεκαετίες στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος πολλών καλλιτεχνών, λογοτεχνών, ψυχολόγων, κλπ., που, όπως φαίνεται, απηχούν σ' αυτή την περίπτωση μια ευρύτερη ευαισθησία. Ως λογοτεχνικό θέμα, αποδείχτηκε πολύ συχνά γόνιμο και είναι ολότελα λαθεμένο να το απορρίπτει κανείς με το σκεπτικό «εδώ ο κόσμος καίγεται...». Ο ερωτικός δεσμός, ως βιωμένη κατάσταση, δεν μπορεί ν' αναχθεί απλώς στο σεξουαλικό ένστικτο· είναι η συνισταμένη των ατομικών και κοινωνικών ιδιομορφιών, αλληλεπιδράσεων, καταναγκασμών, οραμάτων, αναπηριών και αδιεξόδων που σφραγίζουν τη ζωή των δύο εραστών. Όταν ο λογοτέχνης στρέφεται προς αυτό το θέμα όχι για να υμνήσει τις «αιώνιες δυνάμεις της ζωής», αλλά για να δει και ν' αναδείξει την κρυμμένη πραγματικότητα της ερωτικής σχέσης, μπορεί να πει σπουδαία πράγματα, που δεν είναι δυνατό ν' αφήσουν κανέναν αδιάφορο.

Η Μάρω Βαμβουνάκη οργανώνει τον «Αντίπαλο εραστή» γύρω απ' τη 48ωρη εκδρομή ενός μη συμβατικού ζευγαριού (μη συμβατικού, αφού οι δύο εραστές, που είναι γύρω στα 35, ούτε παντρεμένοι είναι ούτε συζούν, γιατί αυτό τους απαγορεύουν οι ιδέες τους, όπως τουλάχιστο νομίζουν οι ίδιοι). Το βιβλίο περιγράφει την κλιμάκωση των συγκρούσεων ανάμεσα στους δύο εραστές-αντιπάλους, που οδηγεί στο πρόωπο τέλος της εκδρομής και στην προσωρινή διακοπή του δεσμού τους. Ουσιαστικά όμως όλο το βιβλίο είναι η περιγραφή και ανάλυση μιας συνεχούς σύγκρουσης (άλλοτε έκδηλης και άλλοτε λανθάνουσας), που άρχισε πριν απ' τον αφηγηματικό χρόνο και θα συνεχιστεί μετά το τέλος του. Απ' αυτή την άποψη, το βιβλίο δεν είναι μυθιστόρημα, αλλά νουθέλα. Η σχέση των δύο ηρώων δεν εξελίσσεται, αλλά παρουσιάζεται σαν ένα αιώνιο στιγμιότυπο. Η συγγραφέας καταφέρνει να εισχωρεί εναλλάξ στην ψυχή της γυναίκας και του άνδρα για ν' αναδείξει τους φόβους, τις ανασφάλειες, τις ανεκπλήρωτες επιθυμίες, τις παρεξηγήσεις, την πάλη ανάμεσα στις επικοινωνιακές συμβάσεις και τις βαθύτερες ψυχικές ανάγκες, ανάμεσα στην επιθυμία για ανεξαρτησία και τον φόβο της μοναξιάς - με λίγα λόγια, όλους εκείνους τους παράγοντες που πολύ συχνά σφραγίζουν τη σχέση ανάμεσα σε μια γυναίκα κι έναν άνδρα, χωρίς κανέναν να μπορεί να πει πόσο επηρεάζουν και επηρεάζονται απ' αυτό που λέγεται «αγάπη». Η Μάρω Βαμβουνάκη κάνει διαρκώς λεπτότατες και διεισδυτικές παρατηρήσεις πάνω στην ψυχολογία και τα κίνητρα των δύο ηρώων της, δείχνοντας (πράγμα ασυνήθιστο και αρκετά παράξενο) να καταλαβαίνει τον ανδρικό ψυχισμό εξίσου καλά με τον ψυχισμό του δικού της φύλου. Έτσι, οι ενδοσκοπήσεις της παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον, καθώς ξεπερνούν τον μονομερή υποκειμενισμό. Το απαισιόδοξο «συμπέρασμά» της είναι ότι η ερωτική

σχέση είναι ένα αδιάκοπο παιχνίδι ανάμεσα στο ψέμα και την αλήθεια, ανάμεσα στην προσποίηση και τον αυθορμητισμό, ανάμεσα στην ιδιοτέλεια και τη γενναιοδωρία, ανάμεσα στην αρμονία και τη δυσαρμονία.

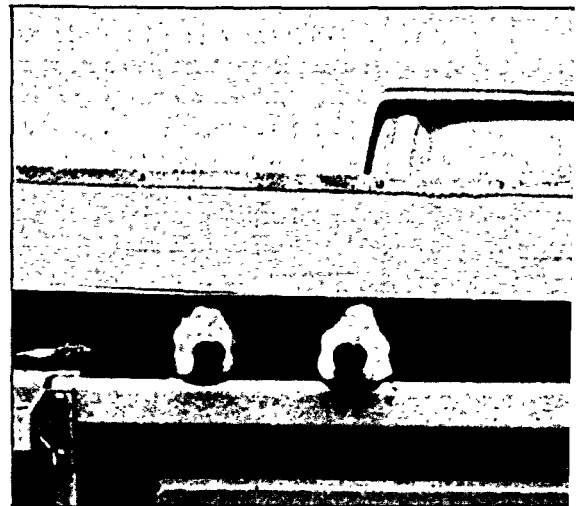
Αλλά ποια ερωτική σχέση; Αυτό ακριβώς το ερώτημα μας οδηγεί στην προβληματική πλευρά του «Αντίπαλου εραστή». Οι δύο ήρωες της Μάρως Βαμβουνάκη δεν εκπροσωπούν το «αιώνιο αρσενικό» και το «αιώνιο θηλυκό». Ανήκουν σε μια ορισμένη γενιά (βιολογικά και ιστορικά) και σ' ένα ορισμένο κοινωνικό στρώμα. Η συγγραφέας το υπαινίσσεται αυτό, ή μάλλον αφήνει τον αναγνώστη να το συμπεράνει απ' τη σκιαγράφηση των ηρώων της, αλλά δεν την απασχολεί η συνάρτηση αυτών των παραγόντων με τον χαρακτήρα της ερωτικής σχέσης που περιγράφει. Έτσι, όταν ο αναγνώστης τελειώσει το βιβλίο μένει με την απορία: τάχα ήθελε η συγγραφέας να μιλήσει για τις σχέσεις γυναίκας-άνδρα γενικά ή μήπως για τον χαρακτήρα αυτών των σχέσεων σε μια ορισμένη κατηγορία ανθρώπων; Αν ήθελε το πρώτο, εύκολα μπορεί κανείς να της αντιτείνει ότι τα προβλήματα της ερωτικής σχέσης που περιγράφει θα φαινόταν ακατανόητα ή επουσιώδη σε μια άλλη εποχή, μια άλλη κοινωνία ή ένα άλλο κοινωνικό στρώμα. Αν πάλι ήθελε το δεύτερο, τότε θα πρέπει να της προσάψουμε ότι ο κοινωνικός περίγυρος, μέσα στον οποίο διαδραματίζεται η συγκεκριμένη ερωτική σχέση, και το προσωπικό παρελθόν των δύο εραστών παραμένουν ολότελα αφανή κι έτσι δημιουργείται η εντύπωση ότι οι παρατηρήσεις της Βαμβουνάκη για την ψυχολογία δύο ειδικών τύπων εραστών διεκδικούν γενική ισχύ. Προσωπικά, πιστεύουμε ότι η συγγραφέας δεν θέλησε να τοποθετηθεί απέναντι σ' αυτό το δίλημμα και προτίμησε να αιωρείται ανάμεσα σε δύο προθέσεις που όμως, με τη μορφή που έχει το βιβλίο, είναι ασυμβίβαστες μεταξύ τους. Πάντως, αυτή η επιφύλαξη δεν πρέπει να μας κάνει να παραβλέψουμε ή να υποτιμήσουμε την πολύ αξιόλογη ανάλυση που κάνει η Μάρω Βαμβουνάκη για τα αδιέξοδα της ερωτικής σχέσης σε ανθρώπους με ορισμένες ιστορικές, κοινωνικές και ψυχολογικές καταβολές - στην Ελλάδα του σήμερα, σε καλλιεργημένα άτομα που, βιολογικά και κοινωνικά, βρίσκονται στο μεταίχμιο ανάμεσα στην εξέγερση και τον συμβιβασμό.

Πρέπει να επισημάνουμε, ως μία απ' τις βασικές αρετές του βιβλίου, την πλούσια και ρευστή γλώσσα της συγγραφέως, που χάρη σ' αυτό το προτέρημα καταφέρει να μη κουράζει τον αναγνώστη όταν τον καλεί να παρακολουθήσει πολύπλοκες ψυχολογικές αναλύσεις.

ΔΟΚΙΜΙΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ

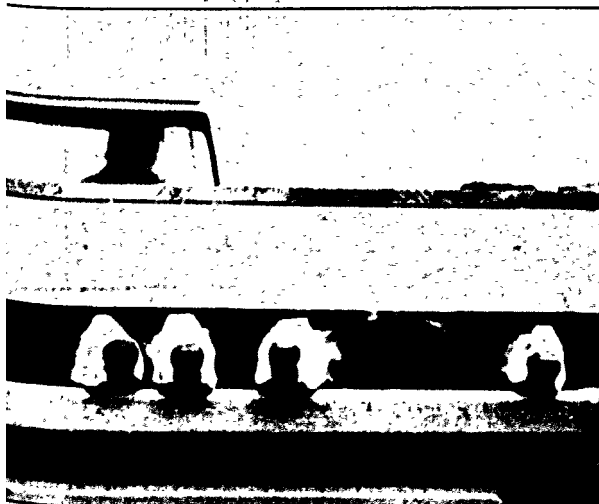
Robert Flacelière:
Ο ΕΡΩΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ.
 Μετάφραση: Ανδρέας Καραντώνης.
 Εκδόσεις Δημ. Παπαδήμα, 2η έκδοση βελτιωμένη, Αθήνα 1986. Σελ. 338

Έχει αποδειχτεί επανειλημμένα ότι ο έρωτας δεν τάραξε μόνο τις καρδιές των αρχαίων Ελλήνων, αλλά και τα μυαλά των φιλόλογων και ελληνογλωσσολόγων που, δυο χιλιάδες χρόνια αργότερα, ανέλαβαν να μελετήσουν τα σεξουαλικά ήθη της αρχαίας Ελλάδας. Πώς να μιλήσει κανείς για τον έκδηλο άναρχο ερωτισμό ενός λαού που η δυτική παράδοση (αλλά και η

νεοελληνική προγονοπληξία) τον θλέπει μόνιμα ζωσμένο απ' τον φωτισμένο του φιλόσοφου και του εραστή της αισθητικής τελειότητας; Κάτι τέτοιο είναι το ίδιο δυσάρεστο όσο είναι για τον χριστιανό η σκέψη ότι ο θεάνθρωπος είχε και πεζές βιολογικές λειτουργίες... Σ' αυτό το δίλημμα οι περισσότεροι ελληνογλωσσολόγοι έδωσαν μια απ' τις εξής δύο λύσεις: ή προσπάθησαν να ηθικοποιήσουν τον αρχαίο ελληνικό έρωτα, παραβλέποντας ή υποβαθμίζοντας εστιαθελικά τις δυσάρεστες (για μας) πλευρές του, ή εξήραν την πιο «επιλήψιμη» έκφρασή του (την παιδεραστία) ως έκφραση ακριβώς της αρχαίας ελληνικής αντίληψης για την καλοκαγαθία. Την πρώτη λύση την έδωσαν οι νεοκλασικιστές, οι ρομαντικοί και οι χριστιανοί· τη δεύτερη οι ομοφυλόφιλοι (κλασικό παράδειγμα το μνημειώδες έργο του Hans Licht *Sittengeschichte Griechenlands*, 1925-28). Ελάχιστοι ελληνογλωσσολόγοι, ιστορικοί και σεξολόγοι, κατά κανόνα μαρξιστικής έμπνευσης, επιχείρησαν μια ιστορική προσέγγιση των ερωτικών ηθών της αρχαίας Ελλάδας, όχι πάντα με επιτυχία (παράδειγμα το απλοϊκό μελέτημα του Γιάννη Κορδάτου «Η Σαπφώ και οι κοινωνικοί αγώνες στη Λέσβο»), αλλά οπωσδήποτε με διάθεση κριτικής ανάλυσης ενός θέματος που προσφέρεται τα μέγιστα σε μυθοποιήσεις.

Ο Flacelière δεν είναι, προφανώς, ούτε ομοφυλόφιλος ούτε μαρξιστής. Ίσως να μην είναι ούτε χριστιανός, ρομαντικός ή νεοκλασικιστής. Αλλά, οπωσδήποτε, το βιβλίο του «Ο έρωτας στην αρχαία Ελλάδα» (που γράφτηκε το 1960 και η πρώτη ελληνική του έκδοση έγινε το 1977) δείχνει καθαρά την αμνηχανία του ελληνολάτρη και αιδήμονα λόγιου, που έχει μεν καταλάβει πως κάτι ήταν «αλιώτικο» στη στάση των αρχαίων Ελλήνων απέναντι στο σεξ, αλλά δεν θέλει να παραιτηθεί από την κλασική, εξιδανικευμένη εικόνα για τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Διαλέγει λοιπόν μια συμβιβαστική λύση, που μοιραία κάνει το βιβλίο του να ολισθαίνει επικίνδυνα προς το κατώφλι της κοινοτοπίας και της διανοητικής νωθρότητας: Παραδέχεται ότι η ομοφυλοφιλία δεν ήταν στην αρχαία Ελλάδα απλώς ένας φιλοσοφικός και παιδαγωγικός θεσμός, αλλά λέει με χαρακτηριστική (και ελάχιστα επιστημονική) σεμνοτυφία ότι «...πολλές απ' αυτές τις φιλίες ανάμεσα σ' έναν άντρα και σ' έναν έφηβο μπόρεσαν να μείνουν αγνές.» (σ. 83), λες κι αυτό είναι το ζητούμενο. Δηλώνει ότι «Η ομοφυλοφιλία αναπτύσσεται παντού όπου τα φύλα ζουν χωριστά και που οι διαφορές αγωγής και πνευματικής καλλιέργειας μεταξύ αντρών και γυναικών εμποδίζουν την ανάπτυξη του φυσιολογικού έρωτα» (σ. 229), αλλά μισή σελίδα πιο κάτω λέει ότι «Κατ' αρχήν, η παιδεραστία δεν πρόσβαλε βαθιά παρά μόνο μια κοινωνική τάξη. Την τάξη των πλουσίων, αυτών που ανήκαν σε καλή γενιά» (σ. 230), κάτι που ίσως δεν είναι εντελώς λάθος, αλλά αφήνει τον αναγνώστη με την εντύπωση ότι η

ομοφυλοφιλία ήταν ένα όψιμο εκφυλιστικό φαινόμενο που πήγασε απ' την πλουτοκρατία –κάτι που *σιγουρα* είναι λάθος. Σε τελική ανάλυση, ο Flacelière φαίνεται να μην έχει ξεκάθαρη άποψη γύρω απ' τη γένεση, την εξέλιξη και τον ρόλο της παιδεραστίας στην αρχαία ελληνική κοινωνία. Διαπιστώνει ότι ο «παιδικός έρωας» δεν φαίνεται να έπαιξε σημαντικό ρόλο στη μυκηναϊκή εποχή, αλλά δεν μπορεί να εξηγήσει γιατί και πώς άλλαξε αργότερα η κατάσταση. Βλέπει τη διάδοση της παιδεραστίας στη Σπάρτη –σε μια κοινωνία εξισωτική προς τα μέσα και σημαντικά φιλελεύθερη απέναντι στη γυναίκα–, αλλά φυσικά ούτε αυτό το φαινόμενο μπορεί να το εξηγήσει. Και με ανακούφιση γράφει (σ. 89): «*Και τώρα είναι προτιμότερο να επιστρέψουμε στις λιγότερο δυσάρεστες όψεις της παιδεραστίας, που υπήρξε επίσης, κατά κάποιο τρόπο, μια "παιδαγωγική"...*» Προτιμότερο ίσως για τον ηθικολόγο και τον πουριτανό, αλλά όχι για τον επιστήμονα, που οφείλει ν' ανατέμνει βαθιά τα κοινωνικά και ιστορικά φαινόμενα, αφήνοντας καταμέρος τις προσωπικές του αναστολές και ντροπές.

Αν η αμχανία του μελετητή δικαιολογείται, ως ένα βαθμό, σ' ένα θέμα τόσο πολύπλοκο και δυσεξιχνίαστο όσο η αρχαία ελληνική παιδεραστία, αντίθετα η διαπραγμάτευση των ετεροφυλοφιλικών σχέσεων στην αρχαία Ελλάδα δεν σηκώνει αμφιταλαντεύσεις και προσπάθειες εξωραϊσμού. Δεν χωρεί καμιά αμφιβολία ότι, τουλάχιστον ως την ελληνιστική εποχή, ο συζυγικός δεσμός στην Ελλάδα ήταν απαλλαγμένος από κάθε συναισθηματισμό και πραγματική έλξη και υπαγορευόταν αποκλειστικά απ' την επιθυμία του άνδρα ν' αποκτήσει απογόνους και κληρονόμους. Η εξουθενωτική καταπίεση της γυναίκας στις περισσότερες ελληνικές πόλεις-κράτη δεν επέτρεπε την ανάπτυξη κάποιου εσωτερικότερου δεσμού ανάμεσα στα δύο φύλα. Ο Flacelière δεν μπορεί βέβαια ν' αποκρύψει την κοινωνική κατωτερότητα της γυναίκας στην αρχαία Ελλάδα (αν και δεν αναφέρεται καθόλου στις σεξουαλικές επιπτώσεις της), αλλά, για να περιορίσει τη σημασία της, προσπαθεί να δημιουργήσει λογής-λογής αντίθετα, με συλλογισμούς εμπνευσμένους απ' τις ονειροφαντασίες του φαλλοκράτη. Έτσι, αφού στη σ. 17, μιλώντας για την Εκάθη, μας πει με σιγουριά «*Είναι φανερό πως υπόμεινε χωρίς ζηλοτυπίες τις αμέτρητες παλλακίδες [του άνδρα της], ξέροντας πως μέσα στην καρδιά του κατέχει την πρώτη θέση...*», διακηρύσσει στη σ. 120 με περίσσεια ρητορικότητας: «*Αυτό σημαίνει τάχα πως τον πέμπτο αιώνα κανένας Αθηναίος δεν αγάπησε τη γυναίκα του; Θα 'ταν γελοίο να ισχυριστούμε κάτι τέτοιο, γιατί ένας "γάμος από λογική", που γίνεται με προοπτική τους απογόνους και τα νόμιμα συμφέροντα, μπορεί κάλλιστα να γεννήσει μια αληθινή και βαθιά αγάπη ανάμεσα στο αντρόγυνο*». Και, για την περίπτωση που ο αναγνώ-

στης δεν πειστεί απ' αυτό το κήρυγμα ταρτουφιμού, οι συγγραφείς είναι έτοιμος ν' απαντήσει ότι πάντως οι αρχαίοι Έλληνες σέβονταν τη γυναίκα, γιατί «*Ποιος καλύτερα από τους Έλληνες ένωσε και υμνολόγησε την ομορφιά και τον έρωτα προς τις γυναίκες;*» (σ. 232).

Ο Flacelière, παρόλο που αφιερώνει ολόκληρο κεφάλαιο στον γάμο και την οικογένεια, δεν μας λέει σχεδόν τίποτα για τα γαμήλια έθιμα και την κοινωνιολογία τους, για τα αίτια της ψύχωσης των Ελλήνων με την παρθενία της γυναίκας, για τον θεσμό της παλλακείας, για το νομικό καθεστώς που ρύθμιζε τα του γάμου και του διαζυγίου, για το κληρονομικό δίκαιο. Αφιερώνει επίσης ολόκληρο κεφάλαιο (μάλλον ανεκδοτολογικού χαρακτήρα) στις εταιρές, αλλά δεν μας λέει σχεδόν τίποτα για την κοινή πορνεία, που από κοινωνιολογική άποψη ήταν πολύ σημαντικότερη. Και φυσικά, δεν μας λέει τίποτα για τις καθαυτό σεξουαλικές σχέσεις των αρχαίων Ελλήνων. Δεν υποπεύεται καν κάποια αιτιακή συνάφεια ανάμεσα στα συχνά φαινόμενα υστερίας των αρχαίων Ελληνίδων και τη μόνιμη σεξουαλική τους απογοήτευση. Από τα εφτά κεφάλαια του βιβλίου του, τα τέσσερα ασχολούνται με τη λογοτεχνική και φιλοσοφική διαπραγμάτευση του έρωτα απ' τους αρχαίους Έλληνες ποιητές και φιλόσοφους («Όμηρος», «Μυθολογία», «Οι θεωρητικοί του έρωτα», «Ο μυθιορρηματικός έρωτας») και μόνο τα υπόλοιπα τρία με την πραγματικότητα του έρωτα (κι αυτό, όπως είπαμε, πολύ ελλιπώς). Αντίθετα, ο Flacelière αγνοεί παντελώς (προφανώς από αιδημοσύνη) σημαντικότερες πηγές πληροφοριών για τα σεξουαλικά ήθη των αρχαίων, όπως είναι η Παλατινή ανθολογία, η Ελληνική ανθολογία, ο Αθηναίος κλπ.

Κανένας μελετητής δεν μπορεί να μιλήσει σοβαρά για τον έρωτα στην αρχαία Ελλάδα, και ιδιαίτερα για την ομοφυλοφιλία και τη στάση του αρχαίου Έλληνα απέναντι στη γυναίκα, αν δεν πάρει υπόψη του τη μητριαρχική οργάνωση των προελληνικών φύλων, την πάλη των Ελλήνων εναντίον της μητριαρχίας, τη σχέση τους με τις γυναίκες των κατακτημένων λαών, την πατριαρχική και επιθετική διάταξη των περισσότερων ελληνικών πόλεων-κρατών. Ο Flacelière προτιμά να τ' αγνοήσει όλ' αυτά. Έτσι, είναι επόμενο ν' απορεί, λόγου χάρη, πώς η στρατοκρατική Σπάρτη έδινε στις γυναίκες πολύ περισσότερες ελευθερίες από κάθε άλλη ελληνική κοινωνία –ακριβώς γιατί παραβλέπει ότι η Σπάρτη ήταν μια από τις λίγες ελληνικές πόλεις όπου διατηρήθηκε σε μεγάλο βαθμό η μητριαρχική οργάνωση.

Συμπερασματικά, είναι λυπηρό να διαπιστώνει κανείς ότι ένα βιβλίο με τόσο πλατύ θέμα και τόσο βαρύγδουπο τίτλο δίνει τόσο απεισιδικά λιγοστές πληροφορίες και ερμηνείες για τη σεξουαλική ζωή των αρχαίων Ελλήνων –εκτός αν αρκείται κανείς στο τελικό σχόλιο του συγγραφέα ότι ο έρωτας, κατά το ελληνικό ιδεώδες, «*είναι ταυτόχρονα ορμή, ανάταση ολόκληρη του Είναι και πνευματική γνώση, τελείωση του ανθρώπου και μύηση στη θεία ζωή*». (σ. 239)...

Η μετάφραση του βιβλίου, κάθε άλλο παρά άφογη, κουβαλάει πάνω της εμφανέστατα τα ίχνη του γαλλικού πρωτότυπου. Τα καλλιστεία γίνονται «*διαγωνισμός καλλονής*» (σ. 24), η Ελένη είναι «*απόλυτα κυρίαρχη ενός σπιτιού τέλεια μονταρισμένου*» (σ. 33), ο Αλκιβιάδης λέει για τον Σωκράτη ότι «*αποδείχτηκε τόσο ανίκανος από τα νεανικά μου θέλητρα*» (σ. 85), οι φιλεναδίτισες ή γκομενίτισες γίνονται «*μικρές φίλες*» (σ. 107 κ.α.), διαβάζουμε για «*ένα ιδεώδες πλήρους ανδρικότητας*» (σ. 95), για «*παρησία λόγου*» (!) (σ. 100), καθώς και ότι «*Η ηδονή είναι μια σύντομη διάρκεια*» (!) (σ. 195). Για περισσότερα (αν χρειάζονται) βλ. στήλη «Υπογραμμίσεις».

Δημοσθένης Κούρτοβικ

ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΣΕΙΣ

Στην ελληνική μετάφραση του βιβλίου του R. Flacelière «Ο έρωτας στην αρχαία Ελλάδα» πάει σύννεφο το αόριστο άρθρο –σχεδόν μόνιμη πηγή γλωσσικών μαργαριταριών για όσους μεταφράζουν απ' τα γαλλικά: «...να φύγεις από μένα ειλικρινά και να μου κηρύξεις έναν ανοιχτό πόλεμο» (σ. 95), «Η Σιμείθα, η ηρωίδα του θεοκριτικού ειδύλλιου "Φαρμακεύτρια", ήταν μια εταιρά;» (σ. 166), «...δεν ήταν ένας πρωτότυπος συγγραφέας» (σ. 175). Τέτοιες φράσεις είναι κωμικές και θερμπαλιστικές, άσε που κουβαλούν μέσα τους το σπέρμα της σύγχυσης ανάμεσα στο μέρος και το όλο, το ένα και τα πολλά.

*

Στη σ. 19 του ίδιου βιβλίου ο μεταφραστής μιλάει για «*ηθική του ποιήματος*» (της Οδύσσειας), εννοώντας το δίδαγμα του ποιήματος. Πρόκειται για ένα λάθος, στο οποίο υποπίπτουν ακόμα και δόκιμοι μεταφραστές. Η γαλλική λέξη morale (αγγλ. moral, γερμ. Moral) έχει τη διπλή σημασία της ηθικής (με την έννοια της αντίληψης για το αγαθό εν γένει) και του διδάγματος, του επιμύθιου (του ηθικού συμπεράσματος μιας ιστορίας).

*

Όπως είναι γνωστό, υπάρχουν λέξεις ελληνικής καταγωγής που χρησιμοποιούνται στις ξένες γλώσσες με εντελώς διαφορετική σημασία απ' ό,τι στη νεοελληνική. Η επί λέξει μετάφρασή τους αποτελεί ασφαλή συμβολή στον εκφραστικό αλλοπροσαλλισμό και την επικοινωνιακή σύγχυση. Στη σ. 150 του βιβλίου «Ο έρωτας στην αρχαία Ελλάδα» διαβάζουμε ότι «*ο Υπερείδης... από το θέαμα της ομορφιάς της άντλησε την πιο παθητική εντύπωση της αγόρευσής του*». Τι να σημαίνει τάχα αυτό; Πώς μπορεί μια εντύπωση να είναι παθητική (και, σ' αυτή την περίπτωση, τι είναι μια ενéργητική εντύπωση); Απλοΰστατα: ο μεταφραστής μεταφράζει αυτολεξεί το γαλλικό επίθετο pathétique, που δεν σημαίνει παθητικός, αλλά περιπαθής, ζηρρός, συγκινητικός. Αρκετή ζημιά μας έχει κάνει ήδη το αγγλικό fantastic, ως μη προστεθεί σ' αυτό και το γαλλικό pathétique...

*

Το περιοδικό Ιχνευτής, στα «Βιβλιογραφικά Τετράδια» του τεύχους Αυγούστου-Σεπτεμβρίου, έχει ένα αφιέρωμα στο θέμα της μητριαρχίας, όπου αναφέρει το «*Η μητριαρχία και η σύγκρουσή της με την ελληνική πατριαρχία*» του Π. Λεκατσά και το «*Γυναικοκρατία*» του Θ. Φωτιάδη, σημειώνοντας ότι «*άλλα σχετικά βιβλία δεν κυκλοφορούν*». Δεν είναι καλά ενημερωμένο το περιοδικό. Υπάρχουν ακόμα δύο βιβλία γύρω από το ίδιο θέμα: το βιβλίο της E. Coull Davis «*Το πρώτο φύλο*» (Νέα Σύνορα 1982) και το βιβλίο των R. Fester, M. König, D. και F. Jonas «*Γυναίκα και Εξουσία*» (Πορεία 1984).

Δ.Κ.

Η περίπτωση

Το ιταλικό σήριαλ του φετινού καλοκαιριού ήταν τα πάθη του Αρμάντο Βερντιλιόνε, του πρώτου άγριου κι αιρετικού ψυχαναλυτή της Ευρώπης που γνώρισε τα δεινά της δικαιοσύνης. Κι επειδή είναι ο πρώτος αλλά άλλοι θα ακολουθήσουν—αφού εκκρεμεί στην ιταλική βουλή νομοσχέδιο, πρωτοποριακό για την Ευρώπη, που ρυθμίζει την ψυχαναλυτική θεραπεία—κινδυνεύει να κουβαλήσει μαζί του μεγάλο μέρος της ιταλικής κουλτούρας, τουλάχιστον του πιο κοσμικού τομέα της, πάντα έτοιμου να ακολουθήσει τις πολιτισμικές μόδες της στιγμής.

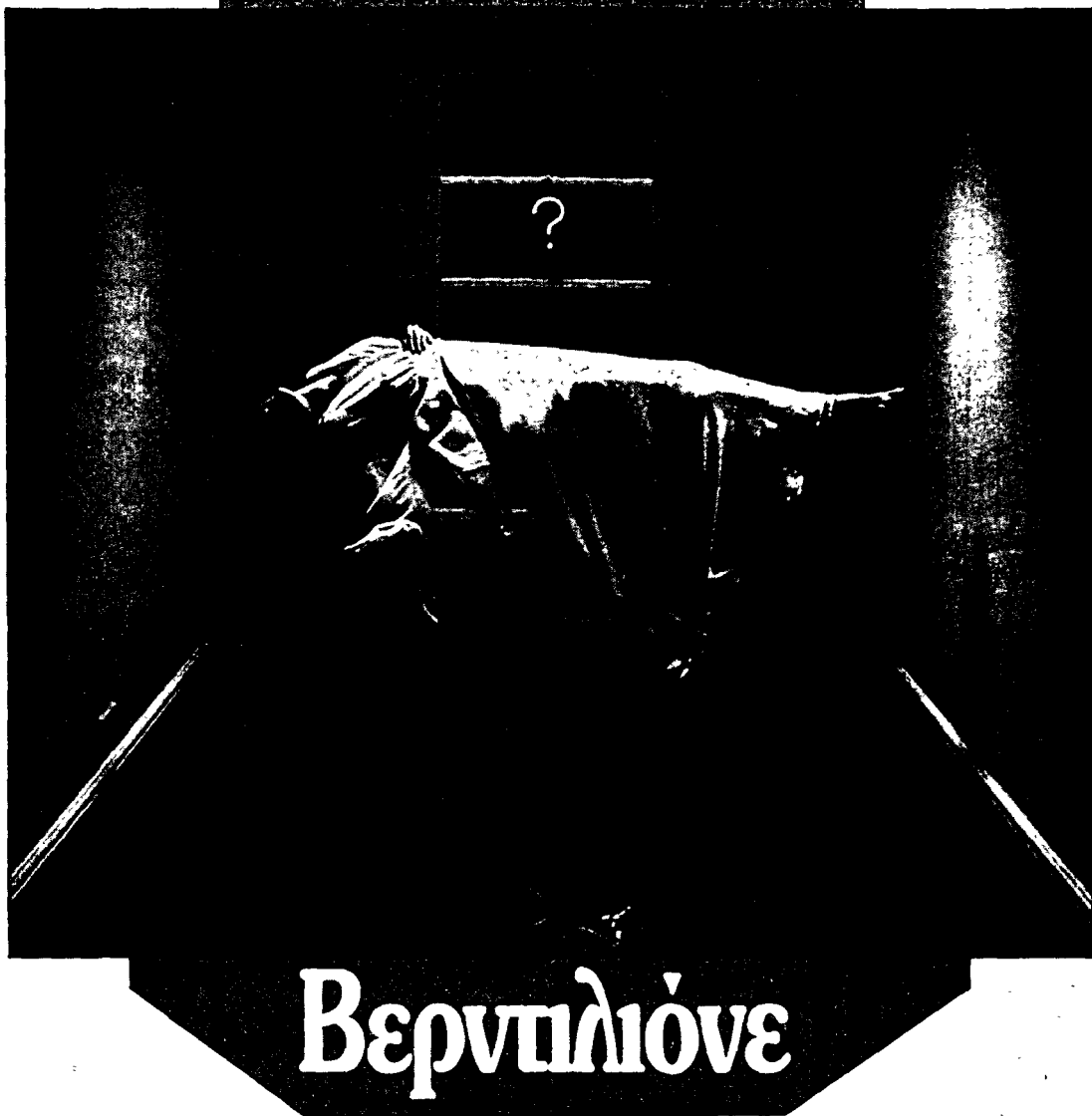
Γιατί ο Βερντιλιόνε μπορεί να είχε ένα εκθαμβωτικό Look (ριγέ κουστούμι με διπλό πέτο, μπριγιαντίνη, φαλλικό πούρο στο στόμα) αλλά δε συγκρίνεται με τον Ραζνές ή τους Χάρε Κρίσνα. Η μεγαλοφυής διαίσθησή του κινήθηκε με στυλ κι αξιοπιστία στους μαϊνανδρους της ευρωπαϊκής κουλτούρας, σαγηνεύοντας κι εξαγοράζοντας σημαντικούς τομείς της: ο Βερντιλιόνε έδωσε επιχειρηματικό πνεύμα στη βιομηχανία της κουλτούρας. Εγκαίνιασε ένα νέο στυλ, έστειλε ένα νέο μήνυμα: δεν έχει σημασία αυτό που γράφεται, το σημαντικό είναι να τυπωθεί και να επικυρωθεί από φημισμένα ονόματα.

Φαίνεται πως όλα άρχισαν στο Παρίσι με εκείνο που ο ακροαριστερός φιλόσοφος Πιερ Άλντο Ροβάτι χαρακτήρισε μία «εκλεκτική συγγένεια» μεταξύ του Βερντιλιόνε και του Λακάν. Ο ίδιος ο Βερντιλιόνε ισχυρίζεται ότι υπήρξε στενός συνεργάτης του γάλλου ψυχαναλυτή. Άλλοι λένε πως απλώς παρακολούθησε, όπως χιλιάδες άλλοι, μερικά από τα σεμινάρια του.

Γεγονός πάντως είναι ότι το 1976 ο Βερντιλιόνε επέστρεψε με ψυχαναλυτικές περγαμνές στο Μιλάνο. Κι εφαρμόζοντας το λακανικό ρητό που διδάσκει πως «ο ψυχαναλυτής νομιμοποιείται από μόνος του», ο Βερντιλιόνε άρχισε την ανάλυση των RADICAL-CHIC μιλανέζων. Μία πραγματική αποκάλυψη. Λέγεται πως από το ντιβάνι του πέρασε κι ένα ανερχόμενο στέλεχος του Σοσιαλιστικού Κόμματος, κάποιος Μπετίνο Κράξι.

Αλλά γρήγορα η ανάλυση κατέληξε να είναι μία μόνον από τις δραστηριότητες του Βερντιλιόνε. Άρχισε την έκδοση ενός κομψότατου κι ενδιαφέροντος μηνιαίου περιοδικού «Σπιράλι» με το οποίο συνεργάστηκαν πολλά μεγάλα ονόματα της ιταλικής κουλτούρας. Ύστερα το «Σπιράλι» άνοιξε και εκδοτικό οίκο που ξεφούρνιζε καμιά τριανταριά τίτλους το χρόνο: μεταξύ αυτών, ανέκδοτα κείμενα του ίδιου του Λακάν, του Μπόρχες, του Καλβίνο, του Γκλυξμάν, του Μαρέκ Αλτέρ. Εκτός φυσικά από τα παραδειγματικά έργα του ίδιου του Βερντιλιόνε: «Η Πανούκλα», «Θεός», «Ο Κήπος του Αυτόματου», «Η Βιομηχανία μου». Κείμενα εντελώς ερμητικά και δυσνόητα, όπου επαναλαμβάνεται το απόφθεγμα πως «οι χρηματιστές είναι οι ποιητές της Τρίτης Χιλιετηρίδας», που ξεπέρασαν όμως τα εκατό χιλιάδες αντίτυπα, σχολιάστηκαν ευνοϊκά από πολιτικούς και πανεπιστημιακούς και μεταφράστηκαν γρήγορα σε τέσσερις γλώσσες.

Το 1983 ο Βερντιλιόνε βρέθηκε επικεφαλής μιας γιγαντιαίας αυτοκρατορίας αξίας πολλών εκατομμυρίων δραχμών. Μόνο τα ιδιόκτητα κεντρικά γραφεία του μη κερδοσκοπικού «Ιδρύματος Αρμάντο Βερντιλιόνε», στην βία Μοντεναπολεόνε, τον πιο ακριβό δρόμο του Μιλάνο, αξίζουν, σύμφωνα με εκτίμηση της ιταλικής αστυνομίας, ένα δισεκατομμύριο δραχμές. Παράλληλα υπάρχουν και μία πολυτελέστατη βίλλα στο Σενάγκο, έξω από το Μιλάνο, δύο εκδοτικοί οίκοι «Κλίνειν» και «Κολονός» και καμιά τριανταριά μικρότερες επιχειρήσεις. Πολλοί θυμούνται την ικανοποίηση του Βερντιλιόνε σε μία προπερσινή δεξίωση του Ουμπέρτο Έκο. Ο νεαρός μετανάστης διανοούμενος από την Καυλωνία της

Βερντιλιόνε

Καλαβρίας μέσα σε δέκα χρόνια είχε κατακτήσει την πιο σνομπ πόλη της Ευρώπης.

Στα μαστοδοντικά σεμινάρια που οργάνωσε κατά καιρούς στο Τόκιο και στη Νέα Υόρκη όλα ήταν πληρωμένα. Λίγοι δεν μπήκαν σε πειρασμό κι αρνήθηκαν την πρόσκληση. Σε ένα σεμινάριο για την ελληνική κουλτούρα, στο οποίο θα συμμετείχε και ο Ζιλ Ντελέζ, παραλίγο να πάει και ο καθηγητής Στρεμμένος, πρέσβης της Ελλάδας στη Ρώμη. Ο πρόξενος στο Μιλάνο είχε ήδη δεχτεί την πρόσκληση και μόνο η παρέμβαση του πιο φιλόποπτου γραφείου τύπου απέφυγε το ολίσθημα.

Που θα γινόταν εμφανές τον Φεβρουάριο του 1985, όταν οι συγγενείς του Πιέτρο Καλντερόνι, ασθενούς υπό ανάλυση στο «Ίδρυμα», μήνυσαν τον ίδιο τον Βερντιλιόνε για εκβιασμό, απάτη κι εξαπάτηση ανικάνου. Ο Καλντερόνι διηγήθηκε στους Καρραμπινιέρους απίστευτες ιστορίες: πως στα τέσσερα χρόνια που κράτησε η ανάλυσή του εξαναγκάστηκε να υπογράψει υπέρ του Ιδρύματος υποθήκες και συναλλαγματικές για 18 εκατομμύρια δραχμές. Σε αντάλλαγμα έλαβε την υπόσχεση να συμμετάσχει πιο ενεργά στις δραστηριότητες του Ιδρύματος μέχρι να γίνει κι ο ίδιος αναλυτής.

Ύστερα οι μηνύσεις έγιναν επτά. Κι όλες τους μιλούσαν για εκβιασμούς, για απάτες, για τρομερές ψυχολογικές πιέσεις να επενδυσθούν υπέρογκα ποσά στις δραστηριότητες του Ιδρύματος. Πολλοί ασθενείς απειλούνταν ότι θα σταματούσαν αμέσως την ανάλυση. Δύο από αυτούς νοσηλεύτηκαν σε ψυχιατρικές κλινικές μετά τη ρήξη τους με τον Βερντιλιόνε.

Στη δίκη, που έληξε στο Μιλάνο στις 17 Ιουλίου, ο Βερντιλιόνε προσπάθησε χωρίς επιτυχία να υποδυ-

θεί το ρόλο του καταπιεσμένου αντιφρονούντος διανοούμενου. Μία ολόκληρη εβδομάδα προσπαθούσε να πείσει τους δικαστές ότι οι προσφορές αυτές «ανταποκρίνονταν στη συμβολική δομή του Μή Ομιλούντος, η επιθυμητική ροή της οποίας οδηγούσε προς τη Δεύτερη Αναγέννηση, στη χειραφέτηση του Πολιτικού σημαίνοντος, που είναι το ασυνείδητο, εκείνο δηλαδή που στο βίωμα του καθενός αντιστοιχεί στο μη συνολικό, στο Μη Επωμένο Συμβολικό».

Και φυσικά, όπως σε κάθε ιταλική ιστορία, δεν μπορούσαν να λείψουν οι γνωστοί μας ανανήψαντες: ο Ρενάτο Καστέλλι, στενότερος συνεργάτης του Βερντιλιόνε από το 1970, τον χαρακτήρισε στο δικαστήριο «ανέντιμο, διφορούμενο, παραληρηματικό και παρανοϊκό». Μία άλλη στενή συνεργάτης του, η Τζουλιάννα Σανγκάλι κατέθεσε πως η εκτίμησή της για τον Διδάσκαλο ξέπεσε όταν ανακάλυψε ότι είχε τεράστια περιουσία ενώ όλοι οι συνεργάτες του κολυμπούσαν στα χρέη.

Ο Βερντιλιόνε καταδικάστηκε σε τεσσεράμισι χρόνια φυλακή μαζί με πέντε στενούς συνεργάτες του. Πρώτος σχολίασε την καταδίκη ο σχεδόν αιωνόβιος πατριάρχης της ιταλικής ορθόδοξης ψυχανάλυσης, ο Τσέζαρε Μουζάττι: «Τουλάχιστον ο πιο αεριτζής τιμωρήθηκε. Αλλά όταν κάποιος πάει φυλακή, εγώ είμαι μαζί του».

Οι γάλλοι πρώην «νέοι φιλόσοφοι» αντίθετα ξεσπάθωσαν ανοιχτά εναντίον της καταδίκης αφού, όπως έγραψε ο Μπερνάρ Ανρύ Λεβύ στη «Λιμπερασιόν», ο Βερντιλιόνε «πληρώνει ακριβά και μόνος του ένα πολιτισμικό έγκλημα που διέπραξε με πολλούς συνένοχους, οι οποίοι είναι σήμερα τόσο αγόριστοι όσο ήταν χθες ασυνείδητοι».

Δημήτρης Δεληολάνης

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΑΠ' ΤΗ ΡΩΜΗ

Modern Lovers

ΤΟ 1972 ο Kim Fowley, γνωστός παραγωγός του Χόλλυγουντ, τραγουδιστής, τραγουδοποιός και κυνηγός ταλέντων, ανακάλυψε τους Modern Lovers. Οι αναμνήσεις των μελών του γκρουπ για τα γεγονότα παρουσιάζουν μια κάποια ποικιλία και έτσι ζητήσαμε απ' τον Kim Fowley να «θυμηθεί» τις εντυπώσεις του απ' τις ηχογραφήσεις, τις οποίες και χρησιμοποιήσαμε στο κείμενο που ακολουθεί:

Την εποχή που βρισκόταν σε διαφημιστική τουρνέ για το άλμπουμ του "I'm Bad" στην Capitol, ο Kim Fowley κατέγραφε τα τοπικά γκρουπ ο' όλο το μήκος και πλάτος της χώρας ψάχνοντας για την περίπτωση. Όπως πολύς κόσμος, στις αρχές της δεκαετίας του '70, έτσι και ο Kim Fowley αισθανόταν, ότι το ροκ εντ ρολ είχε φτάσει στο έσχατο σημείο ξεπεσμού του και ότι κάποια αλλαγή έπρεπε να ταράξει τα νερά και προφανώς, δεν ήθελε να λείπει όταν θα συνέβαινε.

Το 1972 δεν υπήρχαν και πολλές πιθανότητες να ανακαλύψει κανείς το μέλλον του ροκ εντ ρολ σε κάποιο τοπικό κλαμπ. Οι τοπικές σκηνές απαρτιζόνταν κυρίως από γκρουπ του Top 40 ή μιμητές του Heavy Metal. Υπήρχαν, ωστόσο κάποιες εξαιρέσεις.

Στη Βοστώνη, από τα μικρά εκτός πανεπιστημιούπολης, κλαμπ, αγνοημένο και παρεξηγημένο στις μέρες του, ξεπήδησε ένα γκρουπ που αποτέλεσε πρωτογενή πηγή έμπνευσης στην έκρηξη του ροκ εντ ρολ που αργότερα ονομάστηκε New Wave. Οι Modern Lovers.

Όταν ο Fowley ανακαλύπτει τους Modern Lovers διαπιστώνει αυτομάτως τις δυνατότητές τους, βλέποντας πέρα από το μικρό, φανατικό κόσμο τους, συνειδητοποιώντας την καθολικότητα της δουλειάς τους. Ήταν φοβερό για τον Jonathan Richman να στέκεται απέναντι ο' ένα κοινό παραιτημένων μακρυμάλ्लηδων κάνοντας εκκλήσεις για παλιομοδίτικα ειδύλλια και τρυφερότητα ή να αντιμετωπίζει τους ακροατές του με τραγούδια όπως το "I'm straight!", προφητική απόρριψη της κυρίαρχης ηθικής των χίπιδων ή το "Roadrunner" που πανηγυρίζει για τις απλές χαρές του AM radio rock την εποχή που το θέμα ήταν οι ροκ όπερες.

Λέει ο Fowley «Πρόβλεψε ολόκληρο το πανκ κίνημα που δημιουργήθηκε τέσσερα χρόνια αργότερα». Ο Fowley παρατώντας κάθε άλλη δραστηριότητα εγκαταστάθηκε στο υπόγειο του σπιτιού ενός από τα μέλη του γκρουπ, τους οργάνωσε πρόβες κι έπειτα τους πήγε στο σπίτι κάποιου Dinky Dawson, ηχολήπτη που αργότερα δούλεψε με τους ZZ.Top και τους Steely Dan. Το γκρουπ ήταν πολύ καινούριο και ο Fowley συμπέρανε ότι δεν έχουν ξαναμπει σε στούντιο παρότι ο Richman ισχυριζόταν το αντίθετο. Ήταν αποφασισμένος να ηχογραφήσει τα δοκιμαστικά που θα τους εξασφάλιζαν συμβόλαιο.

«Το άλμπουμ ηχογραφήθηκε σε μια μέρα» θυμάται ο Fowley. «Κουτάβια γεννιόντουσαν στο δωμάτιο την ίδια ώρα. Ήταν εκεί και ο Ben Edmunds του περιοδικού Creem. Ήταν ιστορική στιγμή. Δεν έπαυα να τους επαναλαμβάνω συνέχεια: «Να σκέφτεστε Sun Records! Να σκέφτεστε ιστορία!»

Όταν όμως γύρισε στο Λος Άντζελες με τις ταινίες, κανείς δεν ενδιαφέρθηκε να γράψει ιστορία. Σήμερα, η προσοχή δύσκολα συγκεντρώνεται στις μέρες εκείνες που ο James Taylor και η Carole King μεσουρανούσαν στον αέρα και η νεολαία της Αμερικής, τσακισμένη ψυχικά και ματωμένη μετά τη θυελλώδη δεκαετία του '60, παθητική, ήρεμη, μπερδεμένη με το Χριστό, μαστουρωμένη, δεν ήθελε παρά να ξεχάσει, ν' αράξει και να ξεχαστεί. Ήταν όμως η πραγματικότητα και το κυριότερο, ήταν αυτό που ζητούσαν οι εταιρείες.

«Ο μόνος τύπος που κατάλαβε» λέει ο Fowley, ήταν ο Jack Nitzsche. Είπε ότι αυτό θα ήταν το αποφασιστικό άλμπουμ των σέβεντις, ότι είχε τη δύναμη των Stones στο ξεκίνημά τους. Ωστόσο, τα πρώτα δοκιμαστικά απορρίφθηκαν απ' όλες τις εταιρείες.

Ένα χρόνο αργότερα, αφού προηγήθηκαν δοκιμαστικά με τον John Cale και μετά πάλι με τον Fowley οι Modern Lovers κατάφεραν, επιτέλους, να υπογράψουν με την Warner Bros. Τελικά, το πρώτο τους άλμπουμ κυκλοφόρησε στην Beserkley με την οποία συνεργάστη-

Είναι ένας μήνας τώρα, που βρίσκεται κανείς στα δισκάδικα όλη, καλή και κακή, τη δισκογραφία των Modern Lovers. Νομίζουμε ότι η «ανακάλυψη» του γκρουπ αυτού έστω και τόσο καθυστερημένη πρέπει να τραβήξει την προσοχή.

Ο ιστορικός ρόλος των Modern Lovers κι η επιρροή που «άσκησαν» στις επόμενες γενιές των μουσικών της ροκ ήταν λίγο ως πολύ γνωστός παρά την εντυπωσιακή αλλά και χαρακτηριστική για την εποχή εκείνη δισκογραφική τους περιπέτεια. Τα ακουσμάτα τους, κυρίως Iggy Pop και Lou Reed αλλά και οι άνθρωποι που συνεργάστηκαν μαζί τους (Kim Fowley, John Cale κ.λπ.) δεν είναι τυχαία.

Θα λέγαμε, όμως, ότι αν κάτι χρειάζεται πέρα απ' όλα αυτά να τονιστεί είναι η μοναδικότητα της κινητήριας δύναμης του γκρουπ, του Jonathan Richman. Και αν η μουσική τους συγκινεί ακόμη σήμερα, 14 χρόνια μετά, και αν εξακολουθήσει να το κάνει, θα 'ναι σίγουρα γι' αυτόν.

Το κείμενο που ακολουθεί αναφέρεται στις αναμνήσεις του Kim Fowley από τη συνεργασία του με το γκρουπ. (THE ORIGINAL MODERN LOVERS).

Σπύρος Παπασπύρος

καν για αρκετά χρόνια.

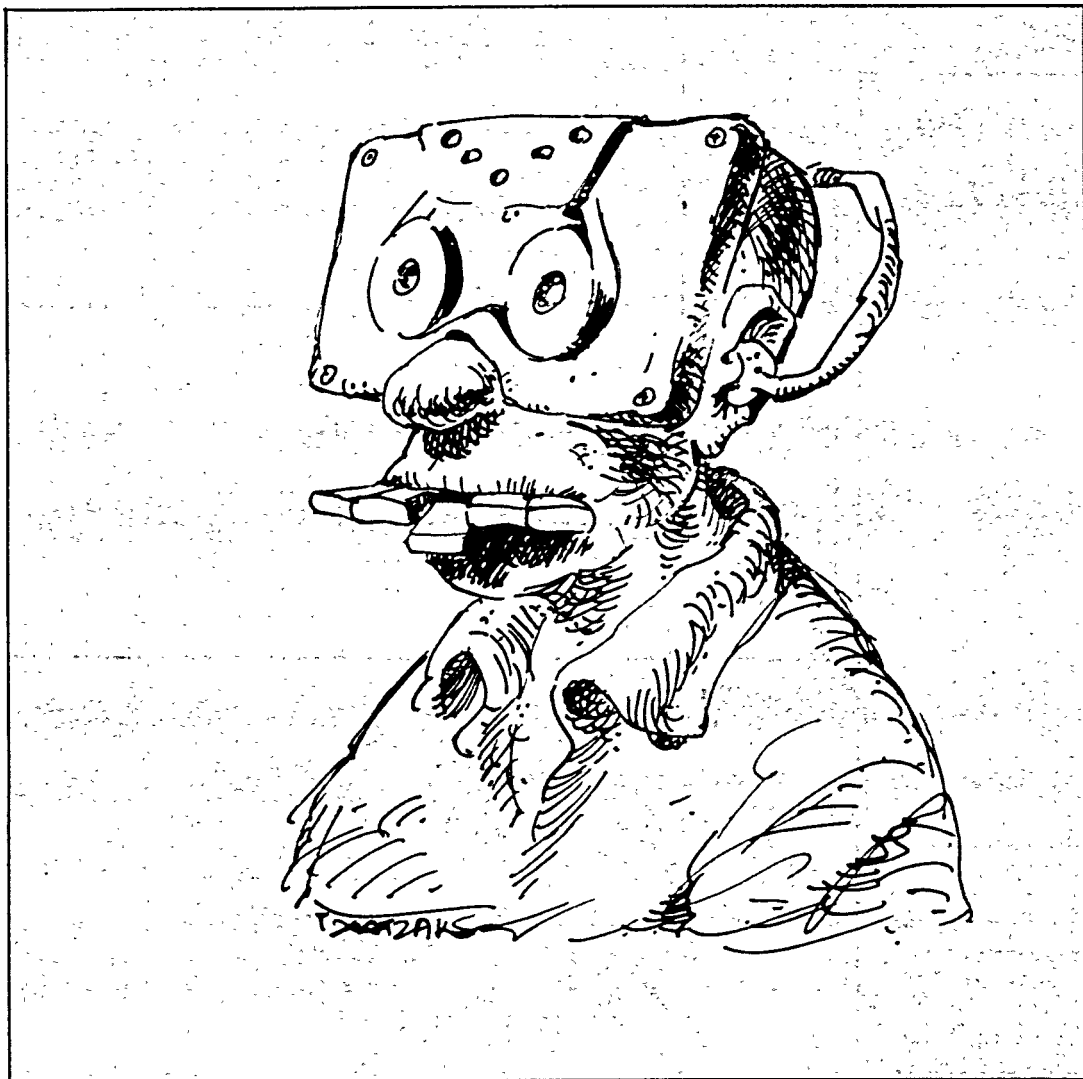
Κάποτε, οι Modern Lovers αναγνωρίστηκαν σαν πρωταρχική δύναμη στη δημιουργία της μουσικής επανάστασης που συντάραξε το τέλος της δεκαετίας του '70.

Ποιος όμως θα μπορούσε να προβλέψει το τι θα συνέβαινε αν αυτές οι ταινίες έβλεπαν το φως της δημοσιότητας το '72 ή το '73 που φτιάχτηκαν και όχι μετά από τόσα χρόνια;

ΙΔΕΟΓΡΑΦΙΑ

στο τραγούδι

του Διονύση Σαββόπουλου

κλασική Μαρξιστική αντίληψη, ιδέα που επαναλαμβάνεται συχνά αργότερα σ' όλους τους διαλεκτικούς της τόνους, «...βρίσκει την καινούργια βία και ξανασαρκώνεται», ή στο «Έλσα σε φοβάμαι», όπου η βία της εκτελεστικής εξουσίας εμφανίζεται σαν αναγκαιότητα μα και καταστροφή, μια σχέση αρρωστημένη. Με μια τέτοια αποστροφή θα φτάσει στη σημαντική διαπίστωση, «νόμιζα πως ήμουν ελεύθερο πουλί, κι όμως ελεύθερη είσαι μονάχα εσύ, κι όλα τ' άλλα φήμες και ψευτιές και ανοησίες και στατιστικές». Στην ίδια αλυσίδα είναι και οι νεκροφιλίες της «μαύρης θάλασσας», «να πούμε λόγια άγρια παράξενα και ατόφια, σάβανα και χώματα στη μούρη της την ψόφια, η φωνή της αντηχεί σαν τουμπανιασμένο πτώμα μέσα στο δικό μου στόμα». Εκφράζει τις θεμελιακές του πολιτικές αμφιβολίες με το «σε πηγή θολή και μολυσμένη, την κρυφή μου αγάπη έχω βαπτισμένη... μαλλιαροί τοξότες της Σκυθίας με κοιτάζουν μέσα από εικόνες Παναγίας» και η μπόρα που φαίνεται στον ορίζοντα, «τα παιδιά με τα μαλλιά και με τα μαύρα ρούχα φέρνουνε μηνύματα για μίαν αγάπη πούχα... και σε χρόνο μυστικό σαν ηφαίστειο του Αίμου...».

Το επόμενο τραγούδι στα «λόγια από τα τραγούδια» είναι ο Καραγκιόζης, στο δίσκο ακούγεται «το θράδυ στη συναυλία έπαιξε μια υψηλή συχνότητα που τρυπάει το κρανίο ένας νεκρός στην αγκαλιά...» και μια νότα αισιοδοξίας «κείνο που με τρώει κείνο που με σώζει» και στο «πρωινό» που γράφτηκε με την μεταπολίτευση «κι

ό,τι ζήσαμε μέσ' στη νύχτα αυτή ξημερώνει με σάχτες στον αέρα». Αρχίζει λοιπόν η εποχή του ανοιχτού «καφενείου» και της πολιτικής. Ο Σ. έχει την απόστασή του, επιθυμεί «ένα καλύτερο μέλλον μ' ένα φτωχότερο παρελθόν». Το HAPPY DAY, ο «πολιτευτής», «για τα παιδιά που είναι στο κόμμα» και το 77 θγάζει τον «Αριστοφάνη που γύρισε από τα θυμαράκια». Με την ίδια κερηκτικότητα ξαναφέρνει στη μνήμη μας την ιστορία από την «μούσα Δεκεμβριανή» ως την αντιεξουσιαστική πρόταση, «κάτω οι διαλεκτικές των τεχνικών της εξουσίας - Έξοδος». Μετά από αυτά τραγούδησε στο Λαύριο όπου φτάνει στις ελικρινείς, κοινότοπες όσο και σημαντικές δηλώσεις «Δεν ξέρω τι να παίξω στα παιδιά μα ούτε και στους μεγάλους πάει καιρός που έχω μάθει ξαφνικά πως είμαι ασκημοπαπαγάλος», αδυναμία που τότε την εκφράζει όλο και πιο πολύ, άλλοτε περισσότερο κι άλλοτε λιγότερο ποιητικά. Κάπου εκεί μετά το «Γεννήθηκα στη Σαλονίκη» δηλ. το 78 αρχίζει μια στροφή στην δουλειά του. Δεν είναι τυχαίο ότι κάπου τότε τελειώνει και το φοιτητικό κίνημα που το παρέλαβε από την εποχή του 15%, συνέχισε με την γενιά του πολυτεχνείου και έφτασε μέχρι εκείνες τις αριστεριστικές καταλήψεις του 79 όπου ακουγότανε το «Λευκή γαλάζια ποντική μου που χρόνια τώρα σ' αγαπώ». Παρακολούθησε με αντοχή θαυμαστή το νεολοιψτικό κίνημα που από μια εποχή κι έπειτα ξεπερνά τα προβλήματα των φοιτητών και περνά στα πολύ ευρύτερα προβλήμα-

τα της νεολοιψίας που προσπάθησε να αγγίξει στα «τραπέζακια έξω» το 83. Οι αλλαγές ωστόσο είναι φανερές. Ο στόχος του περισσότερο κοινωνικός και λιγότερο πολιτικός επικαλύπτει την ποίηση. Π.χ. το «μακρύ ζειμπέκικο για τον Νίκο», μουσικά μονότονο, έχει κάτι από ρεπορτάζ και πολύ λιγότερο από τραγούδι. Στο ίδιο «ανθρωπιστικό» κλίμα συμπάραστασης είναι και μερικά τραγούδια στον τελευταίο του δίσκο το 83. Αλλού πάλι ο στίχος του άηχος καλεί τον ακροατή να συμπληρώσει όχι μόνο το νόημα αλλά και την ποιητική ανεπάρκεια π.χ. στο «για το σοσιαλισμό» εκείνο το «-εννοείς- κ.α.

Κάποτε, σε κάποια διάλεξη για τον Σ. μπήκε το ερώτημα, μήπως ο Σ. δεν είναι τίποτε άλλο από ένα πυροτέχνημα των καιρών, μια απάτη. Σήμερα το ερώτημα φαίνεται τουλάχιστον αστειό, μια και ολόκληροι οι καιροί φαντάζουν απατηλοί. Παραφράζω κάποιο στίχο; Ζούσαμε σ' ένα όνειρο που έτριζε.

Ξαναγυρίζουμε στο αρχικό μας ερώτημα, τι άφησε ο χρόνος στο διαλεκτικό του πέρασμα, τι έμεινε; Ο ίδιος προσπάθησε με το «ας κρατήσουν οι χοροί» να κάνει μια απარიθμηση. Κατέληξε σε μια ωραιοποίηση και κοινοτοπία. Την εποχή εκείνη δίπλα σε συζητήσεις για τη νεορθοδοξία εκείνο το «φτιάχνουν οι Έλληνες κυκλώματα κι ιστορία οι παρέες» φάνταζε σαν ο θεμελιακός λίθος μιας φιλοσοφίας. Έξω λοιπόν από ιδεολογίες, που κατά καιρούς τις απέρριψε, έξω από ταξικές συγκρούσεις η παρέα καθαγιάζεται. Ίσως ακόμη και ο «παπούς σε μέρη αυτόνομα μέσα στην τουρκοκρατία». Εικόνες που μου θυμίζουν πρώτα το σπαθί κάποιου ήρωα της νεότερης ιστορίας μας που έκοψε την πύλα κάποιων δισεγγονής του και προβλήθηκε από τις κοσμικές στήλες για καθαρά επιχειρηματικούς λόγους. Όσο για την άλλη εικόνα που έρχεται στο μυαλό δεν είναι μόνο γελοία αλλά και τραγική. Οι παρέες πράγματι συμβάλλουν στην ιστορία, αλλά παρέες δεν φτιάχνονται μόνο στα στέκια τα επαρχιώτικα αλλά και στα κολλέγια ή στις σχολές Ευελπίδων. Μια τέτοια παρέα συμμαθητών της Σχολής Ευελπίδων της μεταξικής εποχής χόρευαν τσάμικο στα στρατόπεδα και διεκέρυσσαν το Ελλάς Ελλήνων Χριστιανών. Αν λοιπόν κι αυτή η τελευταία προσπάθεια κατέληξε να είναι εκτονωτικό τραγουδάκι, τότε τι έμεινε; Ο Σ. μας δίνει τις τελευταίες φράσεις στην «Πρωτομαγιά» με το «όλες οι γραμμές μας στραβωθήκαν κι αποτύχαν... μια πολιτεία σωριασμένη έχω σκοπό όλα είναι τόσο τρομαγμένα μα τ' αγαπάω ο φτωχός, δος μου τα λόγια επιτέλους να μην είμαι μοναχός».

Καταλήξαμε λοιπόν σε αδιέξοδο που χωρίζει τον καλλιτέχνη από τον άνθρωπο. Εκφραστής, προς στιγμή, του ακόμη και σήμερα φυλακισμένου Νίκου και του λεγόμενου περιθωρίου γενικότερα, δίνει σειρά συνεντεύξεων σε διάφορα περιοδικά εφ' όλης της ύλης. Γίνεται εξώφυλλο στο περιοδικό «Ταχυδρόμος» και κάνει την πολυσυζητημένη συναυλία σόου στο Ολυμπιακό Στάδιο. Κάποτε πάλι προβάλλει στις κοσμικές στήλες των περιοδικών μαζί με πρόσωπα της επικαιρότητας όπως την διάσημη φετινή Λυσιστράτη της Επιδαύρου που τίμησε άλλωστε με την παρουσία του. Επίσης τραγουδά στη γιορτή των σχολών Μωραϊτή. Αλλά ως ξαναδούμε τον καλλιτέχνη μέσα στη δουλειά του να «τελειώνει μέσ' τη μουσική του» και να τραγουδά για τους «επαρχιώτες στην Ομόνοια» και την «Ελλάδα που αντιστέκεται, την Ελλάδα που επιμένει, κι όποιος δεν καταλαβαίνει δεν ξέρει πού πατά και πού πηγαίνει». Πραγματικά ορισμένα πράγματα μας είναι πια ακατανόητα, ως μας συγχωρεθεί.

Τάκης Σπύρου

1. Βλ. παλαιότερο κείμενο του γράφοντος που έχει τον τίτλο «Ο Σ. η Αριστερά και το πολιτικό θέατρο» που υπάρχει στο τεύχος 91, αντί 28-1-1978 με το ψευδώνυμο Μ. Θεοδωρίδης, σελ. 44-45.
2. Σαββόπουλος, Τα λόγια από τα τραγούδια, Ίκαρος, 1976.
3. Α. Καμύ, Ο επαναστατημένος άνθρωπος, Μπουκουμάνης 71.
4. Μ. Κούντερα, Η αβάσταχτη ελαφρότητα του είναι, Εστία 1985.

Λέων, αλλά τρικολόρ

ΣΤΟΥΣ ΚΟΛΠΟΥΣ της ευρωπαϊκής Κοινότητας, πληθαίνουν όσοι πιστεύουν πως η ασθενής Ιταλία δεν είναι πια και τόσο ασθενής. Στα θολά κανάλια της Βενετίας, τελευταίες μετρήσεις έδειξαν φέτος, ύστερα από πολλά χρόνια, πως η πόλη των ερωτευμένων και των χορταριασμένων αρχοντικών δεν θυσιάστηκε ούτε ένα χιλιοστό. Είτε οι πρώτοι, είτε τα δεύτερα χαρούν περισσότερο, ένας τουριστικός μύθος κινδυνεύει αν και οι Ιταλοί γνωρίζουν ίσως καλύτερα απ' τον καθένα να συντηρούν κάτι ανάλογο, ακόμα και χάρη σ' ένα μοναδικό κτίσμα, τον πύργο της Πίζας για παράδειγμα, που γέρνει πάντα χωρίς ποτέ να πέφτει.

Πιο σίγουρα μπορεί να μιλήσει κανείς για την ανεπαίσθητη, όσο και σημαντική αλλοίωση του χαρακτήρα της βενετσιάνικης Μόστρα, αλλά και για την συνακόλουθη μείωση του ενδιαφέροντός της. Πραγματικά, μπορεί τα μεγάλα ονόματα ν' απουσιάζουν, αφού τα πιο πολλά είχαν συγκεντρωθεί τρεις μόλις μήνες πριν στις Κάννες, όμως ταυτόχρονα μια ολόκληρη σειρά ταινιών δεν δικαιώνουν ούτε την επιλογή τους, ούτε το ρόλο του συγκεκριμένου φεστιβάλ ως «ανιχνευτή» ταλέντων, ρευμάτων ή τάσεων καινούριων. Φυσικά, την ευθύνη την χρεώνεται κυρίως ο διευθυντής του, Τζιαν Λουίτζι Ρόντι, που εξακολουθεί ν' απορεί κι όταν συναντάει τον πρωταγωνιστή του Μπέργκμαν και του Ταρκόφσκι, Έρλαντ Γιόζεφσον, ρωτώντας τον τι γυρεύει εκεί, αυτός ο άγνωστος, στο σκανδιναβικό κοκτέιλ. Και, βέβαια, επειδή οι φίλοι στις δύσκολες στιγμές φαίνονται, οι Γάλλοι σπεύδουν να καλύψουν το κενό, οπωσδήποτε με το αζημίωτο. Έτσι, ο Ζακ Ντουαγιόν, ο Μισέλ Ντεβιλ, ο Μπερτράν Ταβερνιέ, ο Αλαίν Ρενάι (εκτός συναγωνισμού) κι ο Ερίκ Ρομέρ συμπληρώνουν την ομάδα των «τρικολόρ», με την πιο ισχυρή παρουσία εδώ και μερικά χρόνια.

Μάλιστα, όπως πέρασε με το «Χωρίς στέγη, χωρίς νόμο» της Ανιές Βαρντά, έτσι και φέτος με την «Πράσινη ακτίνα» του Ρομέρ, το Χρυσό Λιοντάρι ντύνεται τα γαλλικά χρώματα. Δίκαια, γιατί το ίδιο το φιλμ, γεμάτο φρεσκάδα, απλότητα και φινέτσα, προτείνει τη μοναδική ίσως διέξοδο στον κινηματογράφο των δημιουργών: χαμηλός προϋπολογισμός, συνέπεια αισθητική και θεματική, ειλικρίνεια, αμεσότητα, διάφανος προσανατολισμός. Στο πρόσωπο της Μαρί Ριβιέρ, το βιβλίο του Ιουλιού Βερν, το ατμοσφαιρικό φαινόμενο όπου δύοντας ο ήλιος μοιάζει με πράσινη γραμμή, η αναβίωση του ρομαντικού πνεύματος, η μοναξιά των ανθρώπων της μεγαλοπόλης και το πορτραίτο μιας σύγχρονης, νεαρής γυναίκας, βρίσκουν τον ιδανικό εκφραστή, καθώς εκείνη ψάχνει για τον ιδανικό εραστή.

Να, λοιπόν, που τα παιδιά της νουβέλ θαγκ διατηρούν το νεανικό τους σφρίγος, ενώ στη συνέντευξη του Ρενάι για το ακαδημαϊκό «Μελό», όταν κάποιος δημοσιογράφος θυμίζει το «Πράσινο δωμάτιο» του Φρανσουά Τρυφώ, ο δημιουργός του «Χιροσίμα, αγάπη μου» ευ-

χαριστεί για το κοπλιμέντο. Όσο για το «Γύρω στα μεσάνυχτα» και τον Ταβερνιέ, διατηρούν μέχρι την τελευταία μέρα τη δεύτερη θέση στις προτιμήσεις των Ιταλών συναδέλφων (ανάμεσα στον Ρομέρ και τον Θόδωρο Αγγελόπουλο), αλλά δεν βραβεύεται ούτε ο Γκόρντον Ντέξτερ, στο ρόλο του βετεράνου σαξοφωνίστα. Το μεγάλο ειδικό βραβείο της επιτροπής μοιράστηκαν ο Σεργκέι Σολόβιεφ και ο Φραντσέσκο Μαζέλι. Ο πρώτος ανάμεσα στην παιδική μνήμη και τη βαθιά επίδραση του Αντρέι Ταρκόφσκι. Κι ο δεύτερος, με την δημιουργική εκμετάλλευση των διδαγμάτων του νεορεαλισμού. Σεβασμός ή προσήλωση, φαντάζουν το ίδιο ξεπερασμένα, ωστόσο η Βαλέρια Γκολίνο κερδίζει το βραβείο ερμηνείας σα νεαρή εργάτρια, που ύστερα από δυο ερωτικούς δεσμούς με ισάριθμους έφηβους, δραπετεύει από τη μίζερη καθημερινότητα κάποιο κυριακάτικο μεσημέρι. Ο ανταποκριτής της ελληνικής τηλεόρασης, μεταδίδοντας τα σχετικά με την απονομή των βραβείων, υποχρεώνεται ν' ανακαλύψει την ελληνική καταγωγή της Γκολίνο, αφού στο μεταξύ το Αθηναϊκό πρακτορείο, σ' όλη τη διάρκεια του φεστιβάλ, ενίσχυσε ακατάπαυστα τις ελπίδες για την αναμενόμενη διάκριση του «Μελισσόκου». Το τελευταίο φιλμ του Θ. Αγγελόπουλου, με τα προλήματα και τις αρετές του, μοιάζει ν' αδικήθηκε, ιδιαίτερα καθώς το «Δωμάτιο με θέα» του Τζέμη Άιθουρ δεν υπερβαίνει την επαγγελματική συμβατικότητα και το «Υπάρχει καιρός» του Πέτερ Γκότταρ προδίδει τις γνήσιες ανησυχίες του Ούγγρου σκηνοθέτη, μα δεν πείθει για την ολοκλήρωση του εγχειρήματός του.

Γι' αυτό, τη μοναδική ουσιαστική πρόκληση την επιφυλάσσουν οι χώρες του Τρίτου Κόσμου. Μετά την Κούβα, την Ινδία, τις χώρες της άγνωστης κινηματογραφικά Ασίας, η Αργεντινή. Μετά την «Επίσημη ιστορία» του Λουίς Πουέντσο (όσκαρ ξενόγλωσσης ταινίας), το «Φιλμ του βασιλιά» του Κάρλος Σορίν κερδίζει το Αργυρό Λιοντάρι του πρωτοεμφανιζόμενου. Γάλλοι κονκισταδόρ, μια ταινία μέσα σε μίαν άλλη, μυθολογία και σύγχρονη πραγματικότητα, φαντασία κι υπανάπτυξη, το αίτημα του ονείρου στ' ανοιχτά τοπία της Παταγονίας, όλα ανοίγουν το δρόμο που συνεχίζει η Λουίζα Μπέπεργκ με τη Τζούλι Κρίστι «Δεσποινίς Μαίρη», να διασχίζει την επαρχία της Αργεντινής των φεουδαρχών, των παραμονών του πολέμου και του περονισμού, όταν ακόμα ο καθολικισμός, η τάξη των πραγμάτων και ο καταπιεσμένος ερωτισμός δεν θα εύρισκαν θέση παρά μόνο στο γυρισμένο επίσημο στη λατινοαμερικάνικη χώρα, «Ένα χαμόγελο - κι ο έρωτας

αρχίζει...» της Γερμανίδας φεμινίστριας Γιούτα Μπρύνκερ. Μιλώντας για πρόκληση, οι εικόνες της «γκλαουμπεριανής ουτοπίας» συχνά συναρπάζουν. Χάρη στην ρετροσπεκτίβα που μας πρόσφερε η φετινή Μόστρα, το έργο του βραζιλιάνου πάπα του τσίινεμα νόθο, Γκλάουμπερ Ρόσα, ζωντάνεψε στα μάτια μας την αισθητική της θίας, της πείνας, των τροπικών, της αποικιοκρατίας, του αισθησιασμού, της σάμπας, μαζί και της ιδεολογικής παλινωδίας.

Επίσημο πρόγραμμα, εβδομάδα κριτικής, «Βενετία-τηλεόραση», «Βενετία-νέοι» και οι πρόσφατες αμερικάνικες υπερπαραγωγές, «Ελεύθερος χώρος για νέους δημιουργούς», αφιέρωμα στο Ρόσα, ειδικές προβολές εκτός συναγωνισμού.

Ούτε εκατό ταινίες, λιγότερες από πέρσι, λιγότερο ενδιαφέρον, λιγότερες αίθουσες σε λειτουργία. Η Μόστρα κολακεύεται που δεν είναι πανηγύρι όπως οι Κάννες, όταν δεν καταφέρνει να αποκτήσει την οργάνωση οποιουδήποτε μεγάλου φεστιβάλ.

Ό,τι υπάρχει χάρη στις δυνατότητες του ταξιδιού, φανερώνει διαθέσεις σμίκρυνσης. Σαν τη βίντεο-θόνη του μπαρ δίπλα στο «Παλάτσο ντελ Τσίινεμα» που τέσσερα χρόνια μετά, επιμένει να προβάλλει την ένδοξη πορεία της «Σκουάντρα Ατζούρα» προς τον παγκόσμιο τίτλο του '82. Οι εφημερίδες έρχονται από το θράδυ της προηγούμενης. Σε χέρια και τραπέζια, η «Ρεπούμπλικα» κυριαρχεί. Ακολουθούν η «Ουνιτά», η «Κοριέρε», η «Στάμπα», η «Παέζε Σέρα», όλες μ' ειδικά επιτελεία και αρκετές σελίδες για το φεστιβάλ. Το βραβείο της επιτροπής συμφώνησε με τους Ιταλούς και τους κριτικούς γενικότερα (η FIPRESCI θράβευσε επίσης τον Ρομέρ). Δεν συμφώνησε τελικά η Κάθλιν Τάρνερ να παραστεί στην τελετή της απονομής. Απών ο Μαστρογιάνι (στη Σοβ. Ένωση), η Καρτινάλε, η Μόνικα Βίτι (σπίτι τους), ο Ούγκο Τονιάτσι (παρών στις διαφημίσεις αλυσίδας σουπερμάρκετ). Έμειναν, βεντέτες, η Σιγκούρνι Γουήνερ, η Σαντρίν Μπενέρ, ο Μισέλ Πικολί, τα άσπρα άλογα να κάνουν βόλτες στην παραλιακή λεωφόρο.

Δέκα λεπτά από την πλατεία του Σαν Μάρκο με τις χιλιάδες περιστεριών και τουριστών, τις εκθέσεις της Μπιενάλε, της Κίνας και του Φουτουρισμού, το κομψό νησάκι του Λίντο, προσελκύει γύρω από το «Εξέλιση» και τη «Σάλα Γκράντε», το βλέμμα των φεστιβαλιστών, δίπλα σ' εκείνο των παραθεριστών. Κι όταν τα παντοτινά θέματα του έρωτα και του θάνατου κουράζουν, το γαλάζιο της Αδριατικής προσκαλεί σε καινούργιες πεripέτειες.

Ανδρέας Τύρος

Ντέξτερ Γκόρντον, «Γύρω στα μεσάνυχτα».

Η Μαρί Ριβιέρ περιμένει την «Πράσινη ακτίνα».

Πρόλογος στο μοντερνιστικό χιούμορ

του Νάνου Βαλαωρίτη

ΑΣ ΥΠΟΘΕΣΟΥΜΕ για μια στιγμή ότι το «κενό»* αυτό είναι αναξιμάνδρειο, δηλαδή έχει μια ύπαρξη υλική κι ότι συμμετέχουμε σ' αυτό όπως συμμετέχουμε και στον λόγο του Ηράκλειτου. Τι είναι εκείνο που κάνει τον έλληνα να βλέπει μόνο το κενό -τι του δίνει έναν τέτοιο ιλιγγο; Μήπως είναι ένας ευνοχισμός φρούδιανού τύπου; Μήπως η αίσθηση αυτή του άδειου, του κενού, έρχεται με την πολύ παλιά παράδοση ως μια πατροπαράδοτη κατάρα; Τι χωρίζει τον άνθρωπο που πετυχαίνει από αυτόν που αποτυχαίνει; Το αίσθημα της αποκοπής από κάτι, του χωρισμού, του ακρωτηριασμού. Αν το αίσθημα αυτό είναι βαθιά μανιχειϊκό, σε μια δυαδική Ανατολή, μπορεί να εξηγηθεί ως ένα χαρακτηριστικό της ιδιαίτερης αντιμετώπισης του πνεύματος ως εξωτερικού παράγοντος, το αποτέλεσμα και η κατάληξη του πλατωνισμού. Ο «χωρισμός» μας λοιπόν από το πνεύμα, μήπως έρχεται με τη γλώσσα και την παιδεία ως στοιχείο αναπόσπαστο; Τότε λοιπόν όλη η προσπάθεια του σικελιανισμού και του παλαμισμού είναι να τον αρνηθεί, τον χωρισμό αυτό, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. «Το κενό επανέρχεται» όπως έγραφα κάποτε σε νεανικό ποίημα. Το παραγέμισμα του κενού με το «ποίημα», το έργο γενικά, τη ζωή, την αίσθηση, τη σκέψη... Έργα που αντιμετωπίζουν αυτό το κενό κατά γράμμα όπως του Περικλή Γιαννόπουλου και του Καρυωτάκη, μήπως είναι μοιραίο να πέσουν στο θάραθρο που ανοίγει κάτω από τα πόδια τους; Όταν παίρνουμε αυτή τη ρητορική μεταφορά, την αίσθηση του κενού κυριολεκτικά, την κάνουμε να υπάρξει και να ενεργήσει επάνω μας όπως η πίστη στη μαγεία των πρωτόγονων ας πούμε Αυστραλών, στα ξύλα που «δείχνουν σε μίαν ορισμένη κατεύθυνση».

Αν η υπόθεση αυτή είναι σωστή τι γίνεται με τον Μοντερνισμό-Υπερρεαλισμό; Πώς εγγράφονται σ' αυτή την προοπτική; Είδαμε πως το έργο του Σεφέρη χρησιμοποιεί κατά κόρον τη μεταφορά αλλά όχι την πραγματικότητα; Το κενό αυτό είναι θεωρητικό και εγγράφεται στην ανυπαρξία του πνεύματος μέσω τους ανθρώπους του ελληνικού χώρου. Την ζει δηλαδή σαν μια εμπειρία, οδυνηρή μεν αλλά όχι αξεπέραστη. Η αίσθηση του μηδενός δεν γίνεται ολοκληρωτική ώστε να ρουφήξει τον διαισθανόμενο μέσα του. Ο Σεφέρης το γνωρίζει και τό 'χει σημειώσει στο «Ημερολόγιο» του Πόρου όπου συνιστά να μικρύνουμε τον φακό και να μην αφεθούμε στο παραλήρημα του φωτός και τη ζάλη του ιλιγγο. Αυτό σημαίνει «μεταφορική μεταχείριση» της εμπειρίας του κενού. Ο ποιητής το επισημαίνει αλλά δεν απορροφείται από αυτό αποκλειστικά. Προσπαθεί να ξεφύγει, με τον πλατωνισμό, με την ιδέα ότι υπάρχει ένας άλλος κόσμος, πέρα απ' τον αισθητό που παράγει τούτον και τον ελέγχει. Με τον τρόπον αυτό παραδίδεται στην «πλατωνική» μνήμη, και την νοσταλγία, τόσο χαρακτηριστική του ομηρικού έργου, μέσα στην οποία ενεργεί κιόλας ο πλατωνισμός πριν να υπάρξει, αφού, εκεί βρίσκομε την αφετηρία του. Στο χωρισμό του υλικού κόσμου από τον κόσμο του νου, του πνεύματος. Μια παράδοση βασικά ινδοευρωπαϊκή, που την βρίσκομε και στην γερμανική μυθολογία και στην κελτική, παρόλο που στην τελευταία τούτη ίσως υπάρχει η αρχή της σύμπτυξης του πνεύματος μέσα στο υποκείμενο, με τη ρήση των δρυιδών ότι μόνο ο ενσαρκωμένος λόγος είναι ζωντανός, ενώ ο άλλος ο γραπτός, συμβολίζει την κυριαρχία του θανάτου, ιδέα, που απηχεί ο πλατωνικός «Φαίδρος». Όπως και νά 'χει, τούτη η περίπτωση, η ιδέα της ύπαρξης ενός κόσμου πέρα από τις αισθη-

σεις ή τα πράγματα, ο κόσμος του πνεύματος, είναι κάτι που μεσ' το έργο του Σεφέρη γίνεται «δίλημμα». Ο Σεφέρης ως έλληνας με την έλλειψη πίστης στον εαυτό του «ως πνεύμα», το βρίσκει «αλλού», στη γαλλική κουλτούρα, στην αγγλική, έχει δηλαδή συνειδηση του προβλήματος όπως είχε κι ο Σολωμός. Άμα φτάνουμε στους υπερρεαλιστές, θα δούμε μια παρόμοια θέση για την υπεροχή του πνεύματος επάνω στον υλικό κόσμο, στα δοκίμια του Ελύτη. Θα το πιστέψει όμως για την περίπτωση του; Νομίζω ότι εδώ το παράδειγμα του Εμπειρικού θα μας διαφωτίσει. Υπάρχει στον υπερρεαλισμό μια μετατόπιση του Καρτεσιανού πνεύματος προς τα έξω, μοναδική στη γαλλική παράδοση. Παρόλο που η πίστη στο υποκείμενο πνεύμα παραμένει ακέραια στον Μπρετόν και δεν πέφτει εύκολα στην παγίδα του μαρξισμού και του εγελιανισμού, παρά ίσαμε εκεί που του χρησιμεύει, το πνεύμα κυριαρχεί πάνω στην ύλη για τον Μπρετόν και όχι μόνο στο απώτερο μέλλον, αλλά και τώρα, κάθε στιγμή. Το πνεύμα αν υπάρχει και έξω ως αντικειμενικός παράγων που μπορεί να θρεθεί με τη βοήθεια των υπερρεαλιστικών μεθόδων, μέσω του ονειρού και των διαισθήσεων διεισδύει παντού και δεν χωρίζει τον κόσμο στα δύο. Το πνεύμα αυτό παρόλο που είναι κάπως διαφορετικό, είναι πάντοτε το κυρίαρχο εκείνο γαλλικό πνεύμα που κινεί τους μεγάλους ποιητές και συγγραφείς της Γαλλίας. Είναι και καρτεσιανό. Δεν έχουμε εδώ διόλου μια παραχώρηση στον «ιρατιοναλισμό» και στον «παραλογισμό» άλλων θεωριών. Έχουμε όμως αποδοχή τους μέσα στο χώρο όπου κινείται ο Υπερρεαλισμός. Έτσι στον δικό μας Ελύτη, το πνεύμα, γίνεται πιο προσωπικό και γεννιούνται ως εκ τούτου τα «Ανοιχτά Χαρτιά». Στην υπερρεαλιστική ποίηση όμως το «υποκείμενο» στοιχείο παραμένει εξοστρακισμένο. Θεωρείται καταθλιπτικό και καρτωτακικό. Το ίδιο συμβαίνει και στον Εμπειρικό όπου κυριαρχεί «ο ερωτισμός», αλλά όχι ως «υποκείμενη», εμπειρία - μάλλον ως γενική θεώρηση. Γιατί ουσιαστικά η εμπειρία του έρωτα είναι δίσημη - «καταθλιπτική και εκστατική». Η διπλή αυτή όψη δεν εμφανίζεται διόλου στα έργα των δύο αυτών ποιητών, παρά ως «αρνητικό υπόβαθρο και φόντο». Αντίθετα στον Γκάτσο, στον Εγγονόπουλο, στον Σαχτούρη επικρατούν άλλα καθεστώτα.

Γιατί το «Υποσυνειδητό» δεν είναι «Πνευματική συνειδηση»

Το «Υποσυνειδητό» του Φρόυντ δεν έχει κανένα

ρόλο στη σκέψη αυτή καθεαυτή. Είναι ένα σύστημα μνημονικό και αυτόματο, που ενεργεί παρά-θέληση. Δεν αποτελεί σύστημα έρευνας. Η «ψυχανάλυση» αντίθετα είναι συνειδητό σύστημα σκέψης και έρευνας. Όμως επειδή η ψυχανάλυση έχει ως αντικείμενο μια διχασμένη σε τρία μέρη ψυχή το α-υπό-συνειδητό, δεν λογαριάζει ως κυρίαρχη σκέψη αλλά μάλλον ως μια διαπίστωση του αθέλητου του ψυχοπνευματικού βίου. Όπως ο μαρξισμός τοποθετεί το οικονομικό, ένα αίτιο εξωτερικό -η ψυχανάλυση θέτει το βιολογικό, με τις ώσεις και τα ένστικτά του. Είναι με άλλα λόγια μια ψυχολογία που παραμένει παθητική απέναντι στο φαινόμενο της σκέψης και του πνεύματος. Αντίθετως μάλιστα, αμφισβητεί την ακεραιότητα και την ανεξαρτησία του πνεύματος, τη δυνατότητά του να επιβληθεί στα πράγματα. Το αποτέλεσμα αυτής της διαπίστωσης ίσως να υποβιβάζει τον «Υπερρεαλισμό» και την επιρροή του. Προσωπικά πιστεύω ότι αυτός ο «υποβιθασμός» έχει συμβεί ήδη με την εμφάνιση του «Στρουχτουραλισμού» και του «Μεταστρουχτουραλισμού». Και τα δυο αυτά κινήματα, και οι δυο αυτοί τρόποι σκέψης, οδηγούν πίσω στον «καρτεσιανισμό» και την κυριαρχία του «πνεύματος» πάνω στα πράγματα. Η εχθρότητα μάλιστα του Κλωντ Λεβί-Στράους, προς την έννοια του ασυνειδητού είναι χαρακτηριστική. Γι' αυτόν υπάρχει μόνο υποσυνειδητό. Το ασυνειδητό είναι μια κατασκευή «παράλογη»... Το αν έχει δικιο ή άδικο δεν μας αφορά προς το παρόν με την στενή έννοια που έδινε ο Φρόυντ στον όρο.

Εκείνο που μας αφορά τώρα είναι να διαχωρίσουμε τις έννοιες, επειδή για μερικούς, η αυτοπαράληψη του ψυχαναλυόμενου μπορεί να παρθεί ως «εσωτερικότητα», ως «σκέψη» και «πνευματική άσκηση», ενώ στο βάθος δεν είναι παρά μια απόφραξη της διαδρομής προς το «πνεύμα» κι όχι η προβληματική της σκέψης της ίδιας όπως την βλέπουμε στη φιλοσοφία.

Η προσπάθεια που έγινε από τον Λακάν να συμβιβάσει τη θεωρία του Στρουχτουραλισμού και της γλωσσολογίας με την ψυχανάλυση, έδωσαν μια σειρά από παραδοξολογίες, όπου το καρτεσιανό «πνεύμα έκανε πνεύμα» εις βάρος του πνεύματος του ίδιου. Τέτοιες μετατοπίσεις στην ιστορία της σκέψης δεν έχουμε πολλές και ο λακανισμός έγινε δεκτός με ενθουσιασμό στο Παρίσι ως η λύση του διλήμματος που δεν αφήνει τους Γάλλους να κοιμηθούν από την εποχή που ο Φρόυντ έγραψε την *Επιστήμη των Ονειρών*. Ο λακανισμός λοιπόν, παίρνει το υποσυνειδητό από την περιοχή των ώσεων και της βιολογίας, και το μεταφέρει στο πεδίο της γλωσσολο-

* Σ.Σ.: Θυμίζουμε ότι στο πρώτο μέρος του δοκιμίου του ο Ν. Βαλαωρίτης αναφέρεται στην «τάση του πνεύματος στην ελληνική γραφή ν' αντιμετωπίζει μόνο το κενό, ως αντίξοο ανταγωνιστή της».

